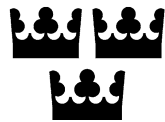

Försvar och samhällets krisberedskap

6

Förslag till statens budget för 2014

Försvaret och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Utgiftsområde 6	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling	14
2.3	Ekonomisk styrning m.m.	14
2.4	Resultatredovisning	15
2.5	Politikens inriktning	18
3	Försvaret	24
3.1	Mål	24
3.2	Beredskapskredit för totalförsvaret	24
3.2.1	Resultatredovisning	25
3.2.2	Finansiering	25
3.2.3	Försvarmaktens operativa förmåga	26
3.2.4	Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m. .	26
3.2.4.1	Insatser och beredskap	26
3.2.4.2	Förbandsverksamhet.....	29
3.2.4.3	Materiel och anläggningar	40
3.2.4.4	Exportstöd.....	42
3.2.4.5	Forskning och utveckling.....	42
3.2.4.6	Försvarsunderrättelseverksamhet	43
3.3	Årlig revision.....	44
3.4	Politikens inriktning	44
3.4.1	Insatser och beredskap	44
3.4.1.1	Beredskap och insatser nationellt.....	44
3.4.1.2	Insatser internationellt.....	45
3.4.2	Förbandsverksamhet m.m.	47
3.4.2.1	Insatsorganisationens utveckling	47
3.4.2.2	Materiel och anläggningar	57
3.4.2.3	Försvarsunderrättelseverksamhet	59
3.5	Budgetförslag	59
3.5.1	1:1 Förbandsverksamhet och beredskap.....	59
3.5.2	1:2 Försvarmaktens insatser internationellt.....	61
3.5.3	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	62

3.5.4	1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	69
3.5.5	1:5 Forskning och teknikutveckling.....	71
3.5.6	1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	72
3.5.7	1:7 Officersutbildning m.m.	73
3.5.8	1:8 Försvarets radioanstalt	73
3.5.9	1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	74
3.5.10	1:10 Nämnder m.m.....	75
3.5.11	Försvarets materielverk.....	76
3.5.12	1:11 Internationella materielsamarbeten och industrifrågor	76
3.5.13	1:12 Försvarexportmyndigheten.....	77
3.5.14	1:13 Förvarsunderrättelsesdomstolen	78
3.5.15	1:14 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	78
4	Samhällets krisberedskap.....	80
4.1	Mål för samhällets krisberedskap och det civila försvaret.....	80
4.1.1	Struktur för samhällets krisberedskap.....	80
4.2	Resultatredovisning.....	80
4.2.1	Förebyggande och förberedande arbete.....	81
4.2.1.1	Risk- och sårbarhetsanalyser.....	81
4.2.1.2	Grundläggande säkerhetsarbete.....	81
4.2.1.3	Farliga ämnen.....	82
4.2.1.4	Informationssäkerhet	83
4.2.1.5	Sjöövervakning och sjöräddning.....	84
4.2.1.6	Utbildning och övning.....	85
4.2.2	Samordning och stöd inför och vid olyckor och kriser.....	86
4.2.2.1	Insatser	86
4.2.2.2	Miljöräddning till sjöss.....	88
4.2.2.3	Frivilliga.....	89
4.2.2.4	Rakel.....	89
4.2.2.5	Samhällets alarmeringstjänst	90
4.2.3	Uppföljning, utvärdering, lärande och forskning.....	90
4.2.3.1	Lärande och kunskapsåterföring från olyckor och kriser samt forskning	90
4.2.3.2	Utredning av olyckor	91
4.2.4	Civilt försvar.....	91
4.2.5	Anslaget 2:4 Krisberedskap.....	92
4.3	Politikens inriktning.....	93
4.3.1	Övergripande inriktning	93
4.3.2	Förebyggande och förberedande arbete.....	93
4.3.2.1	Risk- och sårbarhetsanalyser.....	93
4.3.2.2	Grundläggande säkerhetsarbete Skydd mot olyckor.....	94
4.3.2.3	Farliga ämnen.....	94
4.3.2.4	Informationssäkerhet	96
4.3.2.5	Skydd av samhällsviktig verksamhet	96
4.3.2.6	Sjöövervakning och sjöräddning.....	96
4.3.2.7	Utbildning och övning	96
4.3.3	Samordning och stöd inför och vid olyckor och kriser.....	97
4.3.3.1	Utvecklad tvärssektoriell, privat och offentlig samverkan	97
4.3.3.2	Internationellt stöd.....	97
4.3.3.3	Nordisk samverkan på området för samhällets krisberedskap	97

4.3.3.4	Insatser.....	98
4.3.3.5	Miljöräddning till sjöss	98
4.3.3.6	Frivilliga.....	98
4.3.3.7	Rakel	99
4.3.3.8	Samhällets alarmeringstjänst	99
4.3.4	Uppföljning, utvärdering, lärande och forskning	99
4.3.4.1	Lärande och kunskapsåterföring från olyckor och kriser samt forskning.....	99
4.3.4.2	Utredning av olyckor.....	100
4.3.5	Civilt försvar.....	100
4.3.6	Anslaget 2:4 Krisberedskap	101
4.3.7	Kustbevakningen.....	101
4.4	Budgetförslag	102
4.4.1	2:1 Kustbevakningen.....	102
4.4.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	104
4.4.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.....	105
4.4.4	2:4 Krisberedskap.....	105
4.4.5	2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	107
4.4.6	2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	108
4.4.7	2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	108
4.4.8	2:8 Statens haverikommission	111
5	Strålsäkerhet.....	112
5.1	Omfattning.....	112
5.2	Utgiftsutveckling	112
5.3	Resultatredovisning	113
5.3.1	Resultat	113
5.3.2	Analys och slutsatser	113
5.4	Politikens inriktning	115
5.5	Budgetförslag	115
5.5.1	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	115
6	Elsäkerhet.....	118
6.1	Budgetförslag	118
6.1.1	4:1 Elsäkerhetsverket	118
	Bilaga 1 Särskild redovisning avseende utvecklingen av Försvarmaktens personalförsörjning	

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	14
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	14
Tabell 2.3 Utbetalat organisationsstöd till de frivilliga försvarsorganisationerna 2008-2012	15
Tabell 3.1 Försvarsmaktens anslagsförbrukning under 2012.....	25
Tabell 3.2 Utfallet för anslaget 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser 2012.....	29
Tabell 3.3 Personella förändringar i Försvarsmakten	36
Tabell 3.4 Löneutgifter i Försvarsmakten.....	37
Tabell 3.5 Insatsorganisationens utveckling	47
Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	59
Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2013–2017, för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap.....	61
Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	61
Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	62
Tabell 3.10 Anslagsutveckling Anskaffning av materiel och anläggningar	62
Tabell 3.11 Investeringsplan.....	62
Tabell 3.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar.....	66
Tabell 3.13 Beställning av anskaffningar	67
Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar.....	68

Tabell 3.15 Anslagsutveckling ³ Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar.....	69
Tabell 3.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar.....	69
Tabell 3.17 Beställningar av vidmakthållande och avveckling	70
Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar.....	71
Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:5 Forskning och teknikutveckling.....	71
Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Forskning och teknikutveckling	72
Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.....	72
Tabell 3.22 Uppdragsverksamhet.....	72
Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.....	73
Tabell 3.24 Anslagsutveckling ³ 1:7 Officersutbildning m.m.	73
Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Officersutbildning m.m.....	73
Tabell 3.26 Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt.....	73
Tabell 3.27 Uppdragsverksamhet.....	74
Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Försvarets radioanstalt..	74
Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	74
Tabell 3.30 Uppdragsverksamhet.....	75
Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2014–2017 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	75
Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.	75
Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:10 Nämnder m.m.	75
Tabell 3.34 Uppdragsverksamhet.....	76
Tabell 3.35 Investeringsplan	76
Tabell 3.36 Anslagsutveckling 1:11 Internationella materielsamarbeten och industrifrågor.....	76
Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Internationella materielsamarbeten och industrifrågor m.m.....	77

Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:12 Försvarexportmyndigheten	77
Tabell 3.39 Uppdragsverksamhet	77
Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Försvarexportmyndigheten	78
Tabell 3.41 Anslagsutveckling 1:13 Förvarsunderrättelsesdomstolen	78
Tabell 3.42 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:13 Förvarsunderrättelsesdomstolen.....	78
Tabell 3.43 Anslagsutveckling 1:14 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten.....	78
Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:14 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	79
Tabell 4.1 Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen.....	102
Tabell 4.2 Offentligrättslig verksamhet.....	102
Tabell 4.3 Uppdragsverksamhet	102
Tabell 4.4 Investeringsplan.....	103
Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:1 Kustbevakningen.....	103
Tabell 4.6 Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.....	104
Tabell 4.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.....	104
Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.....	105
Tabell 4.9 Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.....	105
Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst.....	105
Tabell 4.11 Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap.....	105
Tabell 4.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap	106
Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:4 Krisberedskap.....	107
Tabell 4.14 Anslagsutveckling 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet.....	107
Tabell 4.15 Uppdragsverksamhet	107

Tabell 4.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	108
Tabell 4.17 Anslagsutveckling 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	108
Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:6 Ersättning till SOS Alarm för alarmeringstjänst enligt avtal	108
Tabell 4.19 Anslagsutveckling 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	108
Tabell 4.20 Offentligrättslig verksamhet	109
Tabell 4.21 Uppdragsverksamhet	109
Tabell 4.22 Investeringsplan	110
Tabell 4.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	110
Tabell 4.24 Anslagsutveckling 2:8 Statens haverikommission	111
Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:8 Statens haverikommission.....	111
Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Strålsäkerhet.....	112
Tabell 5.2 Tillsynsinsatser redovisade i Strålsäkerhetsmyndighetens årsredovisning	113
Tabell 5.3 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	115
Tabell 5.4 Offentligrättslig verksamhet	115
Tabell 5.5 Uppdragsverksamhet	116
Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	116
Tabell 5.7 Beställningsbemyndigande för– anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	117
Tabell 6.1 Anslagsutveckling 4:1 Elsäkerhetsverket	118
Tabell 6.2 Offentligrättslig verksamhet	118
Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:1 Elsäkerhetsverket	118

Diagramförteckning

Diagram1. Personal i internationella insatser	27
---	----

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2014 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden (avsnitt 3.2),
2. godkänner investeringsplanen för Försvarmakten för 2014–2017 (avsnitt 3.5.3),
3. bemyndigar regeringen att ingå avtal med Schweiz om försäljning av JAS 39 E (avsnitt 3.5.3),
4. bemyndigar regeringen att vid statens försäljning av JAS 39 E till Schweiz, inklusive tjänster förknippade med systemet, disponera intäkterna av försäljningen för att bidra till finansieringen av utvecklingen och ombyggnationen av JAS 39 C/D till JAS 39 E (avsnitt 3.5.3),
5. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 72 700 000 000 kronor 2015–2027 (avsnitt 3.5.3),
6. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 800 000 000 kronor 2015–2024 (avsnitt 3.5.4),
7. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 12 000 000 000 kronor för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital (avsnitt 3.5.11),
8. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 7 000 000 000 kronor för att tillgodose Försvarexportmyndighetens behov av rörelsekapital (avsnitt 3.5.13),
9. godkänner investeringsplanen för Kustbevakningen för 2014–2016 (avsnitt 4.4.1),
10. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2015–2017 (avsnitt 4.4.2),
11. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 560 000 000 kronor 2015–2017 (avsnitt 4.4.4.),
12. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 300 000 000

- kronor för beredskapsinvesteringar (avsnitt 4.4.4),
13. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta att Socialstyrelsen får ta upp lån i Riksgäldskontoret s som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 350 000 000 kronor för beredskapsinvesteringar (avsnitt 4.4.4),
14. godkänner investeringsplanen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för 2014–2017 (avsnitt 4.4.7),
15. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor för 2015–2019 (avsnitt 5.5.1),
16. för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap 23 711 315
1:2	Försvarsmaktens insatser internationellt 1 874 628
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar 8 856 194
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar 6 704 249
1:5	Forskning och teknikutveckling 622 736
1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet 26 553
1:7	Officersutbildning m.m. 219 592
1:8	Försvarets radioanstalt 860 262
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut 172 740
1:10	Nämnder m.m. 5 801
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m. 69 639
1:12	Försvarsexportmyndigheten 67 526
1:13	Försvarsunderrättelsesdomstolen 7 634
1:14	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten 12 486
2:1	Kustbevakningen 1 046 633
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor 24 850
2:3	Ersättning för räddningstjänst m.m. 21 080
2:4	Krisberedskap 1 112 851
2:5	Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet 48 000
2:6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal 214 471
2:7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1 060 477
2:8	Statens haverikommission 43 438
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten 360 655
4:1	Elsäkerhetsverket 52 507
Summa	47 196 317

2 Utgiftsområde 6

2.1 Omfattning

För att återspegla den verksamhet som finansieras från utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, har regeringen valt att i budgetpropositionen dela in utgiftsområdets verksamhet i fyra undergrupper; Försvar (anslag 1:1 till 1:14), Samhällets krisberedskap (anslag 2:1 till 2:8), Strålsäkerhet (anslag 3:1) samt Elsäkerhet (anslag 4:1).

Resultatredovisning och inriktning för Elsäkerhet framgår av budgetpropositionens volym 11, utgiftsområde 24 Näringsliv.

I detta avsnitt sammanfattar regeringen utgiftsutvecklingen för utgiftsområdet, särskilda frågor avseende ekonomisk styrning, övergripande resultat av verksamheten samt politikens inriktning för utgiftsområdet på ett övergripande plan och på områden som regeringen anser särskilt angelägna att lyfta fram. Fördjupade redovisningar lämnas i avsnitt 3 och 4. Figuren nedan visar indelningen av verksamheten i de fyra undergrupperna samt hemvisten för de myndigheter vars verksamhet helt eller delvis finansieras inom utgiftsområde 6 under 2014.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap					
Samhällets krisberedskap	Försvar			Strålsäkerhet	Elsäkerhet
<ul style="list-style-type: none"> • Myndigheten för samhällsskydd och beredskap • Kustbevakningen • Statens haverikommission 	<ul style="list-style-type: none"> • Försvarsmakten inkl. Militära underrättelse-tjänsten • Försvarets materielverk • Totalförsvarets forskningsinstitut • Totalförsvarets rekryteringsmyndighet • Försvarsexportmyndigheten 	<ul style="list-style-type: none"> • Försvarets radioanstalt • Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten • Försvarsunderrättelse-domstolen 	<ul style="list-style-type: none"> • Försvarshögskolan (Officersutbildning) 	<ul style="list-style-type: none"> • Strålsäkerhetsmyndigheten 	<ul style="list-style-type: none"> • Elsäkerhetsverket
<i>Försvarsdepartementet</i>			<i>Utbildningsdepartementet</i>	<i>Miljödepartementet</i>	<i>Näringsdepartementet</i>

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Försvar	41 251	42 278	40 606	43 211	43 844	44 444	45 490
Samhällets krisberedskap	3 829	3 516	3 620	3 572	3 584	3 639	3 711
Strålsäkerhet	331	352	352	361	365	371	379
Elsäkerhet	49	51	50	53	53	54	55
Äldreanlag	2	0	0	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 462	46 197	44 628	47 196	47 847	48 508	49 635

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Prognosen för 2013 visar på ett underutnyttjande jämfört med budgeten, vilket främst är hänförligt till anslaget 1:2 *Fredsfrämjande insatser* vars utfall beror på hur många insatser som regeringen beslutat om.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	46 197	46 197	46 197	46 197
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	382	1 022	1 781	2 797
Beslut	371	379	278	384
Överföring till/från andra utgifts- områden		0	0	0
Övrigt	246	249	252	257
Ny ramnivå	47 196	47 847	48 508	49 635

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

2.3 Ekonomisk styrning m.m.

Försvarsmakten inkom under våren 2012 med ett underlag där myndigheten bedömde att det skulle uppstå en obalans mellan verksamhet och ekonomi i perspektivet 2019. Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2013 att Försvarsmaktens bedömning föranledde Regeringskansliet att, i en samlad process, inleda ett arbete i syfte att skapa balans mellan Försvarsmaktens verksamhet och ekonomi.

Arbetet skulle ge regeringen möjlighet att fatta strategiska beslut i syfte att genomföra huvudinriktningen i det senaste försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Som ett led i detta arbete begärde regeringen ett kompletterande underlag med fördjupade beskrivningar avseende Försvarsmaktens tidigare antaganden och bedömningar av myndighetens långsiktiga ekonomi. Försvarsmakten inkom den 28 februari 2013 med det kompletterande underlaget. Parallellt med detta inkom Försvarsmakten med sitt årliga budgetunderlag, i vilket det redovisas att verksamheten i huvudsak är i ekonomisk balans under perioden 2014–2016.

Mot bakgrund av redovisningarna har regeringen vidtagit vissa åtgärder.

Regeringen har den 14 maj 2013 (nr 5) beslutat att Försvarsmakten i sin långsiktiga planering ska minska personalkostnaderna med 500 miljoner kronor, jämfört med den planering som myndigheten redovisat i budgetunderlaget för 2014. Beslutet beskrivs närmare under avsnitt 2.3.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska föreslå en ändrad process för hur regeringen styr investeringar i försvarsmateriel. Syftet med utredningen är att utforma en ändamålsenlig ordning för styrningen av Försvarsmaktens materielinvesteringar samt öka möjligheterna för riksdagen och regeringen att fatta investeringsbeslut på strategisk nivå.

Regeringen har även gett Ekonomistyrningsverket i uppdrag att utreda hur den finansiella styrningen och uppföljningen av Försvarsmakten och viss stödverksamhet kan förändras och förtydligas.

Regeringen och Regeringskansliet kommer att fortsätta att inhämta underlag från berörda myndigheter, inklusive förslag på åtgärder, för att verksamhet och ekonomi ska vara i balans även på lång sikt.

Regeringen följer Försvarsmaktens stegvisa införande av det integrerade resurs- och ekonomiledningssystemet (PRIO). Försvarsmaktens fortsatta förbättring av myndighetens ekonomistyrning och ekonomiska redovisning är av väsentlig vikt för regeringens styrning och uppföljning av försvarsreformen. Regeringen avser noggrant följa myndighetens förbättringsarbete.

För att förtydliga finansiering samt redovisning av kostnader kopplade till Försvarsmaktens internationella insatsverksamhet föreslår regeringen en förändring av anslag 1:2, tidigare benämnt *Fredsfrämjande förbandsinsatser*, se avsnitt 3.5.2.

Kustbevakningen har i budgetunderlaget för 2014 aviserat ekonomiska underskott från och med 2015. Kustbevakningens avisering om kommande ekonomiska underskott föranleder behov av att, i en samlad process i Regeringskansliet, inleda ett arbete i syfte att skapa balans mellan verksamhet och ekonomi. Arbetet ska ge regeringen möjlighet att fatta strategiska beslut i syfte att skapa balans i verksamheten.

Den 29 april 2013 redovisade utredningen om översyn av samhällets alarmeringstjänst sitt betänkande En myndighet för alarmering (SOU 2013:33). Utredaren föreslår inrättandet av ny myndighet med ett övergripande ansvar för en samordnad alarmering för att säkerställa en säker, effektiv och likvärdig behandling av larm på nödnummer 112. Betänkandet har remissbehandlats.

På regeringens förslag i budgetpropositionen för 2010 togs det särskilda anslaget för organisationsstöd till de frivilliga försvarsorganisationerna bort ur statsbudgeten (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FöU1, rskr. 2009/10:104). Istället har organisationsstöd utbetalats från Försvarsmaktens och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB:s) förvaltningsanslag. Riksdagen har vid två tillfällen tillkännagivit som sin mening att det särskilda anslaget för organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer bör återinföras (bet. 2011/12:FöU1, rskr. 2011/12:92 respektive bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93). Anledningen till detta är att riksdagen velat

säkerställa ett grundläggande organisationsstöd för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Regeringen konstaterar att borttagandet av det särskilda anslaget inte inneburit någon nämnvärd förändring av nivån på organisationsstödet (se tabell 2.3). Regeringen menar vidare att inte heller Försvarsmaktens och MSB:s införande av en ny modell för fördelningen av organisationsstöd till de frivilliga försvarsorganisationerna 2011 haft någon inverkan på den totala summan organisationsstöd. Den utvärdering som MSB och Försvarsmakten gjort under 2013 på uppdrag av regeringen har visat att omfattningen av organisationsstödet sammantaget inte har förändrats nämnvärt. Regeringen bedömer mot bakgrund av detta att det i dagsläget inte finns något skäl att återinföra det särskilda anslaget för organisationsstöd för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Tabell 2.3 Utbetalat organisationsstöd till de frivilliga försvarsorganisationerna 2008-2012

Tusental kronor

	2008	2009	2010	2011	2012
<i>FM</i>	45 583	45 272	45 180	45 154	45 173
<i>MSB</i>	23 083*	22 936	22 936	22 999	22 999
<i>Totalt</i>	68 666	68 208	68 116	68 154	68 172

* MSB bildades den 1 januari 2009. Innan dess fördelades organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer av Krisberedskapsmyndigheten.

2.4 Resultatredovisning

Förmågan att möta målen för vår säkerhet har stärkts

I propositionen *Ett användbart försvar* anger regeringen att de övergripande målen för vår säkerhet är att värna befolkningens liv och hälsa, värna samhällets funktionalitet och värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

Hävdandet av vårt lands suveränitet är en förutsättning för att Sverige ska kunna uppnå målen för vår säkerhet.

Resultatet inom utgiftsområdet består till del av att hantera inträffade incidenter, olyckor och kriser. Den största delen av resultatet är dock att

utveckla och upprätthålla en förmåga att avvärja eller hantera mer sällan förekommande men allvarigare hot mot målen för vår säkerhet. Att bedöma vilka hot som undvikits är till sin natur svårt. Även att bedöma samhällets förmåga att hantera de hot som kan uppstå, såväl civila som militära, är utmanande då förmågan mycket sällan prövas mot de allvarigaste hoten. Istället är myndigheterna och i förlängningen regeringen i många fall hänvisade till olika former av värderingar och kvalitativa bedömningar, exempelvis utifrån olika krisfall inom Försvarmaktens försvarsplanering eller myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser.

Regeringens bedömning är dock att det militära försvaret bidragit till att möta målen genom sin förmåga att försvara Sverige, främja svensk säkerhet och ytterst vårt lands suveränitet. Denna förmåga bedöms stärkas i takt med att försvarsreformen genomförs. Vidare har åtgärder vidtagits som lägger grunden för den fortsatta utvecklingen av insatsorganisationen, exempelvis lagstiftning som möjliggör soldatanställningar och återupptagande av försvarsplaneringen.

Inom ramen för arbetet med samhällets krisberedskap och skydd mot olyckor arbetar såväl statliga myndigheter som kommuner och landsting samt privata aktörer för att utveckla det förebyggande arbetet och sin förmåga att hantera olyckor och kriser. Därtill hanteras årligen ett stort antal olyckor och situationer som skulle kunna resultera i allvariga händelser. Regeringen bedömer sammantaget att den utveckling som skett både av den militära förmågan och inom samhällets krisberedskap, innebär att samhällets förmåga att möta målen för vår säkerhet har stärkts under mandatperioden.

Civil/militär samverkan har utvecklats

Försvarmakten lämnar varje år stöd till övriga samhället. Sammantaget uppgick kostnaden för verksamheten 2012 till 23 miljoner kronor. Samverkan har stärkts genom att Försvarmakten under mandatperioden bjudits in till flera samverkansområden, exempelvis Skydd Undsättning Vård.

Under 2012 införde Försvarmakten det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel, vilket underlättar kommunikation med berörda aktörer inom samhällets krisberedskap.

Inrättandet av regionala stabber inom Försvarmakten påbörjades 2013. Regeringen bedömer att staberna kan komma att underlätta samverkan mellan Försvarmakten och myndigheterna på regional och lokal nivå. Regeringen uppdrog vidare åt Försvarmakten och polisen i respektive regleringsbrev att gemensamt redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av lagen (2006:343) om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning och förordningen (2006:344) om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Myndigheterna konstaterar i sitt svar att det bör ske en utveckling av förberedande samverkan och samarbete för att möjliggöra stödet, samt att det finns behov av förnyad analys av hotbilden för att avgöra vilken typ av stöd som kan vara aktuellt. Regeringen delar denna bedömning.

Regeringen bedömer, mot bakgrund av de åtgärder som vidtagits och myndigheternas rapportering, att förmågan till civil/militär samverkan stärkts samtidigt som det finns utrymme för ytterligare utveckling.

Användbarheten och tillgängligheten har ökat i det militära försvaret

Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret fr.o.m. 2010 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Detta ska ske genom att:

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen,
- förebygga och hantera konflikter och krig samt
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Den samlade bilden av Försvarmaktens operativa värdering är att förbandens förmåga har ökat. Regeringen bedömer att Försvarmakten har förmåga att över tid möta kraven på operativ förmåga. Samtidigt finns det fortsatt begränsningar i Försvarmaktens förmåga, framför allt vid olika händelseutvecklingar och hot som kan uppstå vid ett framtida försämrat omvärldsläge.

Försvarmakten har med olika stridskrafter genomfört insatser under mandatperioden, såväl nationellt som internationellt. Dessa har, utöver de angelägna uppgifter som lösts, gett värdefulla

erfarenheter för genomförandet av försvarsreformen.

Parallellt med insatserna har verksamheten under mandatperioden präglats av att genomföra försvarsreformen. Den på frivillighet och könsneutralitet baserade personalförsörjningen har fortsatt att utvecklas i enlighet med inriktningen i propositionen *Ett användbart försvar*. Lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar som trädde i kraft 1 juli 2012 skapade en bra grund för Försvarsmakten att anställa kontinuerligt och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän. Rekrytering av tidvis tjänstgörande personal har inletts men Försvarsmakten har inte nått uppställda mål. Regeringen ser med viss oro på detta men vill samtidigt betona att legala förutsättningar kom på plats först under 2012 och att drygt 6 000 gruppbefäl, soldater och sjömän nu är anställda. Behovet av personer som utbildats i det gamla värnplikssystemet för att med stöd av lagen om höjd beredskap kunna fylla insatsorganisationen minskade därmed till cirka 10 000 fram till 2012 och beräknas minska till under 7 000 vid mandatperiodens slut.

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg. omr. 6) att kostnaderna för officerare och civilanställda bör minska. Försvarsmakten har dock redovisat befarade ökade personalkostnader under perioden 2015 till 2019. Regeringen har den 14 maj 2013 (nr 5) därför beslutat att Försvarsmakten i sin långsiktiga planering ska öka andelen tidvis tjänstgörande och minska andelen heltidsanställda officerare och civilanställda, för att därigenom bättre avspegla fattade riksdagsbeslut och skapa ekonomiskt utrymme för den fortsatta reformen. Från och med 2019 ska Försvarsmaktens totala årliga lönekostnad vara 500 miljoner kronor lägre jämfört med den planering som myndigheten redovisat i budgetunderlaget för 2014. Den lägre årliga lönekostnaden ska erhållas genom en förändring av planeringsmålen för de olika kategorierna av anställd personal och uppnås successivt från och med 2014. Beslutet påverkar inte Försvarsmaktens anslag.

Försvarsmakten har per den 1 januari 2013 överfört cirka 1 400 personer till Försvarets materielverk inom ramen för arbetet med en effektivare försvarslogistik. Försvarsmakten har anmält svårigheter med att fullt ut genomföra beslutade rationaliseringar. En effektivare

försvarslogistik är en förutsättning för genomförandet av reformen. Regeringen har via kvartalsvisa uppföljningar följt hur de båda myndigheterna fullföljer sina uppdrag att effektivisera försvarslogistiken.

Regeringen har under mandatperioden infört fastslagna materielförsörjningsprinciper (prop. 2008/09:140, bet.2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

Regeringen bedömer sammantaget att den successiva uppbyggnaden av insatsorganisationen och dess beredskap har mött uppställda mål, med undantag för rekrytering av tidvis tjänstgörande soldater, och att den operativa förmågan har ökat under mandatperioden i takt med att omställningen fortsätter.

Samhällets krisberedskap och skydd mot olyckor har stärkts

Målen för arbetet med samhällets krisberedskap är att minska risken för och konsekvenserna av allvarliga störningar, kriser och olyckor. Skulle en sådan händelse inträffa bör alla människors personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på egendom eller i miljö begränsas.

Arbetet med samhällets krisberedskap bör även bidra till att minska lidande och skadeverkningar av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder.

I proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar bedömde regeringen att målet för det civila försvaret bör vara att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

En ökande befolkning och en ökande andel äldre i befolkningen har inte inneburit en motsvarande ökning av antalet skadade och omkomna i olyckor. Även om ett stort antal människor omkommer eller skadas i olyckor varje år, kan regeringen ändå konstatera att antalet olyckor som föranlett insats av kommunal räddningstjänst i stort varit oförändrat de senaste åren. Antalet dödsfall i olyckor har minskat något under senare år. Regeringen bedömer att den satsning som gjorts på förebyggande arbete inom ramen för skydd mot olyckor har

bidragit till att undvika en förväntad uppgång av antalet olyckor.

Varje myndighet har ett ansvar att vidta förebyggande åtgärder och ha en god förmåga att hantera sina uppgifter såväl under fredstida kriser som under höjd beredskap, vilket, enligt ansvarsprincipen, finansieras genom ordinarie anslag. Regeringen konstaterar att ett omfattande arbete görs på flera områden inom samhällets krisberedskap. Detta kompletteras av åtgärder finansierade via utgiftsområdet försvar och samhällets krisberedskap. Satsningar finansierade via anslag 2:4 *Krisberedskap* och anslag 2:2 *Förebyggande åtgärder mot naturolyckor* har bl.a. bidragit till vallar mot översvämningar och att förbättra förutsättningarna för koordinerade beslut mellan myndigheter. Utifrån de åtgärder som anges ovan samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) årliga bedömning av samhällets krisberedskap bedömer regeringen att myndigheternas förebyggande arbete och förmåga att hantera allvarliga händelser och kriser har utvecklats under mandatperioden och att förmågan generellt sett är god. Underlaget för att bedöma förmågan i vissa sektorer, särskilt sådana där statens operativa roll är mindre, är dock fortfarande bristfälligt.

Kustbevakningens verksamhet bygger på en kombinationstanke som innebär att samma resurser används för flera uppgifter samtidigt. Grunden för verksamheten finns i beredskapen för räddningstjänst och att Kustbevakningen bedriver sjöövervakning (bl.a. förebyggande och ordningshållande övervakning samt kontroll-, tillsyns- och brottsbekämpningsåtgärder). Myndigheten är en utpräglad samverkansmyndighet och en samordnande maritim resurs för staten. Under de senaste åren har denna samverkan utvecklats väl och lett till ett effektivare arbete till sjöss såväl som fastare strukturer i samarbetet. På grund av försening i fartygsleveranser uppnådde Kustbevakningen inte tillfullo målet att kunna bekämpa större oljeutsläpp vilket dock beräknas ske under innevarande år.

Under 2012 har arbetet hos civila myndigheter med att aktualisera planeringen för civilt försvar påbörjats genom främst konceptutveckling och samverkan med Försvarmakten. Regeringen ser positivt på

detta och bedömer att förmågan att hantera viktiga uppgifter under höjd beredskap på sikt ytterligare kommer att stärkas.

2.5 Politikens inriktning

Fortsatt utveckling av det militära försvaret och samhällets säkerhet

Regeringen konstaterar att hot och utmaningar – såväl civila som militära – mot vår fred och säkerhet bäst hanteras genom samverkan mellan samhällets aktörer och tillsammans med andra länder och organisationer. Därigenom kan samhällets samlade resurser nyttjas effektivt.

Reformeringen av det militära försvaret i enlighet med den inriktning som beslutats av riksdagen fortsätter (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Den pågående försvarsreformen stärker Sveriges försvarsförmåga och skapar ett försvar med användbara och tillgängliga krigsförband. Försvaret ska med kort varsel kunna verka i Sverige, i vårt närområde och utanför närområdet.

För att säkerställa genomförandet av försvarsreformen föreslår regeringen en successiv ökning av anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Syftet är främst att stärka rekrytering och utbildning samt ytterligare öka förutsättningarna för att behålla tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän i Försvarmakten.

Försvarmakten ska vara utformad och dimensionerad för att kunna försvara Sverige och främja svenska intressen. Försvarmakten ska också kunna utvecklas för att möta nya hot i händelse av ett förändrat omvärldsläge. Den viktigaste uppgiften under 2014 är att fullfölja omställningen till ett tillgängligt och användbart försvar genom att fortsatt prioritera iståndsättande av insatsorganisationens förband för att kunna leverera operativ förmåga. Samövning av krigsförband och fortsatt bemanning är prioriterat under året i syfte att öka krigsförbandens tillgänglighet och användbarhet.

Ett enskilt militärt väpnat angrepp direkt mot Sverige är fortsatt osannolikt under

överskådlig tid. Kriser eller incidenter, som även inbegriper militära maktmedel kan dock också uppstå i vår region, och på längre sikt kan militära angreppshot likväl aldrig uteslutas. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Regeringen förväntar sig att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige bör ha förmågan att kunna ge och ta emot militärt stöd.

Förmågan att möta olika former av hot och utmaningar, såväl civila som militära, bygger på att samhällsaktörer på alla nivåer deltar. Det kan handla om att en enskild individ ser över sitt brandskydd, att privata ägare och operatörer av samhällsviktig infrastruktur ser till att dessa är robusta, att myndigheter kan upprätthålla sin verksamhet vid kriser och höjd beredskap och enskildas frivilliga engagemang.

Ansvarsprincipen utgör grunden i samhällets krisberedskap och innebär att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden har samma verksamhetsansvar under en kris och ska samverka med övriga berörda aktörer. Genom att få samhällets samlade resurser att verka så effektivt som möjligt stärks samhällets robusthet och vår förmåga att hantera kriser. Samverkan och gemensam planering i vardagen ökar möjligheterna att samhällets samlade resurser kan användas optimalt, civila såväl som militära, för att möta och hantera konsekvenserna av en händelse.

En god civil-militär samverkan möjliggör både stöd från Försvarsmakten till civila aktörer vid icke-militära hot, och dessa aktörers stöd till Försvarsmakten vid hot som inbegriper militära resurser. För att åstadkomma detta anser regeringen bl.a. att Försvarsmaktens medverkan i krisberedskapens strukturer fortsatt bör utvecklas, samtidigt som civila aktörer behöver medverka i Försvarsmaktens försvarsplanering. Ett område där fortsatt utveckling är angeläget är samverkan mellan Försvarsmakten och polisen. Som ett led i detta ger regeringen Försvarsmakten i uppgift att stödja polisens Nationella insatsstyrka och vissa andra polisiära enheter med medeltung helikopterförmåga. På regional och lokal nivå spelar Försvarsmaktens regionala staber en viktig roll

inom ramen för sin huvuduppgift, regional ledning inom Försvarsmakten.

Hot mot fred och säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sverige har en hög ambition att bidra till internationella militära insatser till stöd för fred och säkerhet. I enlighet med denna inriktning bidrar Sverige solidariskt i insatser.

Regeringen vill fortsätta utveckla det nordiska samarbetet på försvarsområdet inom ramen för Nordefco. Regeringen ser inte några principiella begränsningar för det nordiska samarbetet så länge den nationella beslutanderätten avseende den operativa förmågan för försvaret av Sverige består. Inom såväl krisberedskapsarbetet som det militära försvaret är nordiskt samarbete en integrerad del av arbetet för att möta målen för vår säkerhet.

Förberedelser pågår inför nästa försvarspolitiska inriktningsbeslut som ska avse perioden efter 2015. Försvarsberedningen har den 1 juni 2013 redovisat sin bedömning av den säkerhetspolitiska utvecklingen och sammanhängande konsekvenser för svensk försvars- och säkerhetspolitik. Den 31 mars 2014 ska försvarsberedningen lämna en försvarspolitisk rapport. Med denna som grund avser regeringen lämna en försvarspolitisk inriktningsproposition till riksdagen under första kvartalet 2015.

Försvarsreformen fortsätter

Den pågående försvarsreformen stärker Sveriges försvarsförmåga genom omställning från en produktions- och utbildningsinriktad organisation till en organisation med fokus på användbara och tillgängliga krigsförband. Försvaret ska kunna användas med kort varsel och i ökad utsträckning bidra till såväl Sveriges säkerhet som stabilitet i omvärlden. De förändringar som försvaret genomgår är omfattande och kräver engagemang och uthållighet. Försvarsreformen har tagit viktiga steg, men omfattar fortsatt flera utmaningar.

Regeringen vill framhålla att närområdesperspektivet är centralt för försvarspolitiken samt för försvarets inriktning och dimensionering. Den försvarspolitiska inriktningen innebär att det inte längre finns någon uppdelning mellan en nationell insats-

organisation för försvaret av Sverige och en särskild utlandsstyrka för internationella insatser, eller någon uppdelning mellan nationell och internationell förmåga. Insatsorganisationens förband blir därmed användbara för insatser som främjar svenska intressen såväl i Sverige, i närområdet som utanför närområdet.

Insatser och beredskap bör genomföras av ordinarie förband inom insatsorganisationen. Regeringens avsikt är att bidra till den kommande Nato-insatsen i Afghanistan efter det att den nuvarande internationella militära insatsen avslutas. Sverige ska under 2014 genomföra förberedelser för att åter ansvara för en nordisk stridsgrupp 2015. Sverige ska även delta i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali, MINUSMA. Ett svenskt deltagande svarar mot ett tydligt efterfrågat stöd till FN:s verksamhet och är ett uttryck för det svenska stödet för FN och dess fredsbevarande verksamhet. Att bidraget samordnas med andra nordiska länder är samtidigt ett exempel på det allt närmare nordiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet.

Den viktigaste uppgiften under 2014 är att fullfölja omställningen till ett tillgängligt och användbart försvar genom att fortsatt prioritera iståndsättande av insatsorganisationens förband för att kunna leverera operativ förmåga. Särskild uppmärksamhet riktas mot förändringarna inom personalförsörjningen, övningsverksamheten, effektiviseringar av stödverksamheten samt försvarsplaneringen.

Samövning av krigsförband och fortsatt bemanning är prioriterat under året i syfte att öka krigsförbandens tillgänglighet och användbarhet. Regeringen kommer att fortsätta följa försvarsomställningen för att kunna vidta de åtgärder som krävs. Frågan om långsiktig balans mellan ekonomi och verksamhet är central. Som även beskrivits i avsnitt 2.3 vidtar regeringen vidare åtgärder i syfte att åstadkomma en bättre långsiktig balans mellan Försvarmaktens ekonomi och verksamhetsmål.

En förutsättning för omställningen av försvaret är vidare att de 760 miljoner kronor som ska frigöras inom materiel- och logistikförsörjningen fullt ut kan tillgodoräknas för omställningen till användbara och tillgängliga förband enligt riksdagens beslut i propositionen en effektivare försvarslogistik (prop. 2011/12:86, bet. 2011/12:FöU9, rskr. 2011/12:291). Regeringen avser att fortsatt följa hur de båda

myndigheterna fullgör sina uppdrag att rationalisera försvarslogistiken.

Personalförsörjningen är en central del av reformeringen. Försvarets användbarhet och tillgänglighet ökas genom fortsatt rekrytering av frivillig personal till insatsorganisationens förband. Det är av största vikt att Försvarmakten upprätthåller takten i den fortsatta rekryteringen av frivilligt tjänstgörande personal till insatsorganisationens förband samt omstruktureringen av befintlig personal. Regeringen kommer under 2014 att särskilt följa hur rekrytering, utbildning och övning av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän, utvecklas. Vidare kommer uppmärksamhet att riktas mot Försvarmaktens åtgärder för att behålla gruppbefäl, soldater och sjömän. Mot bakgrund i bl.a. riksdagens tillkännagivande den 15 maj 2013 (bet. 2012/13:FöU7, rskr. 2012/12:223) avser regeringen tillsätta en utredning som ska utreda den fortsatta utvecklingen av Försvarmaktens personalförsörjning. Se även Bilaga om personalförsörjning.

Regeringen föreslår en förstärkning av anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* med 200 miljoner kronor 2014, 300 miljoner kronor 2015, 400 miljoner kronor 2016 samt med 500 miljoner kronor från och med 2017. Förstärkningen syftar främst till att förstärka insatserna för att rekrytera, utbilda, och behålla tidvis tjänstgörande personal. Dessutom syftar förstärkningen till att möjliggöra ökad övningsverksamhet för främst de kontrakterade förbanden, vilket höjer förbandens förmåga samtidigt som det gynnar rekryteringen. Regeringens bedömning är att förstärkningen innebär att det bör finnas förutsättningar för Försvarmakten att öka tillväxten av tidvis tjänstgörande personal i förhållande till myndighetens budgetunderlag. Regeringen avser noggrant följa hur förstärkningarna används.

Det reformerade personalförsörjningssystemet för gruppbefäl, soldater och sjömän innebär även att officerarnas roll och kompetensbehov förändras. En ändamålsenlig kompetensprofil inom officerskåren måste motsvara Försvarmaktens krav på operativ förmåga. Under 2014 kommer regeringen att rikta särskilt fokus på Försvarmaktens kostnader för officerare och civilanställda som bör minska samt yrkesofficerarnas ålders-

nivå- och kompetensstruktur som i dagsläget inte är i balans med behoven. Regeringen avser att noggrant följa Försvarmaktens arbete för att komma tillrätta med dessa obalanser och vid behov överväga kompletterande inriktning till myndigheten eller andra åtgärder.

Regeringen betonar betydelsen av en fortsatt implementering och tillämpning av de av riksdagen fastslagna materielförsörjningsprinciperna och påminner om vikten av internationellt samarbete. Sverige, liksom huvuddelen av Europas länder, står fortsatt inför utmaningar vad gäller att på ett kostnadseffektivt sätt använda, vidmakthålla och utveckla militära förmågor. Ett sätt att möta dessa utmaningar är att fördjupa det internationella samarbetet, t.ex. genom metoder som samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor och resurser.

Sverige avser att anmäla förband till Natos snabbinsatsstyrkas (NRF) reservstyrkeregister, *Response Forces Pool* (RFP). Svenska bidrag till NRF möjliggör deltagande i avancerade övningar och ger tillgång bl.a. till standarder, och förmågeutvecklingsformat. Sveriges deltagande i NRF stärker Sveriges partnerskap med Nato, underlättar och förstärker genomförandet av den svenska försvarsreformen.

Sverige bygger sin säkerhet i samverkan med andra länder och organisationer och upprätthåller över tid nödvändig beredskap att genomföra insatser nationellt. Samtidigt har Sverige en hög ambition att bidra till internationella militära insatser till stöd för fred och säkerhet. I enlighet med denna inriktning bidrar Sverige solidariskt i insatser. Det är därför väsentligt för Sverige att inom ramen för beslutade mål och krav för det svenska försvaret kunna förse de svenska förbanden med materiel som svarar mot dessa krav. Det är vidare av stor vikt att Sverige på kort och lång sikt kan infria åtaganden till våra internationella samarbetspartners.

Fokus i regeringens styrning av materielanskaffningen bör ligga på strategisk styrning och inriktning. I dag fattar regeringen beslut i vissa enskilda materielärenden, bl.a. sådana som överstiger en viss beloppsgräns. Det saknas dock möjlighet att på en strategisk nivå ta ställning till en större helhet. Regeringen har därför tillsatt en utredning om materielplaneringsprocessen. Syftet är att förbättra regeringens långsiktiga strategiska styrning och att snabbare kunna

leverera ny materiel till insatsorganisationens förband. Utredningens uppgifter ligger även i linje med riksdagens behov av utvecklad materielredovisning. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2014.

Utveckling av krisberedskap och civilt försvar

Utvecklingen av samhällets krisberedskap fortsätter. Regeringen bedömer att de principer, verktyg och strukturer som bygger upp dagens krisberedskap i huvudsak fungerar väl. Krisberedskapsarbetet har genomgått stora förändringar och regeringen betonar vikten av stabilitet i arbetet framöver. Samtidigt finns ett kontinuerligt behov av utveckling i takt med att omvärlden och hoten mot vår säkerhet förändras. Regeringen bedömer fortsatt att en generell krishanteringsförmåga är det bästa sättet att möta denna osäkerhet.

Ett väl fungerande arbete för att förebygga och hantera vardagens olyckor är avgörande för människors trygghet och lägger grunden för möjligheten att möta allvarliga händelser och kriser. Regeringen vill därför framhålla vikten av ett brett säkerhetsarbete på kommunal nivå. Genom att fortsatt utveckla den reform som inleddes med lagen om skydd mot olyckor skapar regeringen förutsättningar för ett säkrare samhälle.

Regeringen anser att samhällets förmåga att förebygga och hantera kriser måste bygga på ett ansvarstagande från var och en för sin säkerhet, enskilt och gemensamt med andra. Det gäller särskilt för förebyggande åtgärder. Regeringen bedömer att det finns behov av att ytterligare stärka arbetet med att stödja och informera allmänheten och näringslivet om ansvar och möjligheter för att trygga den enskildes säkerhet.

Åtgärder för stärkt säkerhet är effektivast om de vidtas som en del av den ordinarie verksamheten. Aktörerna bör också i huvudsak finansiera åtgärder för att stärka krisberedskapen i sitt ansvarsområde inom ramen för sin verksamhet. Finansiering genom anslag 2:4 *Krisberedskap* bör enbart användas för att främja projekt av gemensamt intresse i enlighet med ändamålet för anslaget.

Regeringen bedömer att samverkan och samordning fortsatt behöver utvecklas på ett antal områden inom arbetet för samhällets säkerhet. Bland annat finns på lokal nivå anledning att fortsatt stärka samverkan främst mellan räddningstjänst, polis, hälso- och

sjukvård men även med andra aktörer för att optimalt utnyttja tillgängliga resurser.

Det är angeläget att alarmeringstjänsten fungerar på ett effektivt, säkert och ändamålsenligt sätt. En samordnad alarmeringstjänst bör eftersträvas för att skapa förutsättningar för ett optimalt nyttjande av samhällets räddningsresurser. Regeringen överväger för närvarande om Alarmeringstjänstutredarens förslag avseende inrättandet av ny myndighet bör genomföras för att även framgent säkerställa en samordnad alarmeringstjänst. Om regeringen efter fortsatta överväganden kommer fram till att verksamheten bör bedrivas i myndighetsform, kommer förhandlingar med företrädare för Sveriges kommuner och landsting gällande att förändra ägarförhållandena i SOS Alarm Sverige AB att inledas.

Länsstyrelserna har en nyckelroll på regional nivå att tillförsäkra att regional samverkan kommer till stånd, såväl i kris som i planeringsarbetet. Regeringen bedömer också att förutsättningarna för samordnat agerande och beslutsfattande vid kriser behöver utvecklas på nationell nivå.

En viktig del av arbetet för Sveriges säkerhet bedrivs till sjöss längs våra kuster. Handeln runt Östersjön och dess vikt som transportled ökar vilket i grunden är positivt men också medför risker. Regeringen vill därför betona vikten av att med nationella resurser kunna bekämpa större oljeutsläpp till sjöss samt ha förmåga till nödbogsering, nödläktring och brandbekämpning till sjöss. Regeringen understryker vidare vikten av maritim samverkan. Länderna runt Östersjön delar gemensamma ekonomiska och miljömässiga intressen vilket utgör grunden för flera betydelsefulla regionala samarbetsfora som samlar samtliga östersjöstater. Arbetet inom ramen för dessa bör utvecklas ytterligare.

Kustbevakningen är en central resurs för samhällets krisberedskap till sjöss med ansvar såväl inom skydd mot olyckor som för att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Kustbevakningen har aviserat om ekonomiska underskott från och med 2015. Regeringen ser allvarligt på Kustbevakningens avisering om kommande ekonomiska underskott och avser, i en samlad process i Regeringskansliet, inleda ett arbete i syfte att skapa balans mellan verksamhet och ekonomi.

Förstärkningsresurser finns på alla nivåer från lokalt till internationellt. Förmågan att ta emot internationellt stöd behöver utvecklas och bli en integrerad del i samhällets förmåga att hantera allvarliga olyckor och krissituationer. Regeringen vill samtidigt betona det ansvar som finns på lokal och regional nivå för att tillräckliga resurser finns för att hantera olyckor och kriser samt vikten av samverkan i detta avseende på lokal och regional nivå, inklusive privat-offentlig samverkan.

Krisberedskapsarbetet sträcker sig bortom nationsgränser och bedrivs i samverkan med andra. Såväl på nordisk, EU- som internationell nivå finns uttryck för solidaritet mellan olika länder vid kriser och katastrofer. Det är viktigt att detta omsätts i praktisk handling även i planeringsskedet med konkreta åtgärder för att ge och ta emot hjälp. På detta sätt omsätts EU:s solidaritetsklausul, den nordiska solidaritetsförklaringen och den svenska solidaritetsdeklarationen i praktiken (prop. 2008/09:140, bet 2008/09:FöU10, rskr 2008/09:292).

Regeringen konstaterar att det stora antalet aktörer i samhällets säkerhetsarbete gör styrningen på området krävande. De kommunala handlingsprogrammen skapar dock förutsättningar för ett brett och målstyrt säkerhetsarbete. För att säkerställa att detta uppnås, behöver arbetet med handlingsplanerna utvecklas ytterligare med stöd av bl.a. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Det är vidare viktigt att samhällsviktig verksamhet kan upprätthålla en grundläggande funktionalitet vid en allvarlig händelse, kris eller krig. För att nå full effekt av de satsningar som görs inom samhällets krisberedskap behöver arbetet för ett mer sammanhållet krisberedskapsarbete fortsätta. För att möjliggöra styrning och uppföljning samt för aktörerna att ta sitt ansvar enligt ansvarsprincipen, bör det finnas tydliga mål och bedömningar av de risker som samhället står inför. Arbetet med resultatmål för samhällets krisberedskap och en nationell riskbedömning bör fortsätta och i högre grad bli styrande för de åtgärder, såväl gemensamma som hos varje aktör, som vidtas. Krav på förmåga, bl.a. genom normering, för samhällsviktig verksamhet bör formuleras. Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsarbete med nationella risk- och förmågebedömningar är viktiga instrument och bör fortsatt utvecklas.

Insatsförsvaret är idag i hög grad beroende av att samhällsviktig verksamhet i övrigt fungerar för att lösa sina uppgifter. Kriser och incidenter som inbegriper militära maktmedel kan uppstå i Sveriges närområde och påverka samhället i stort. På sikt kan militära angreppshot aldrig uteslutas. Regeringen vill därför betona vikten av att planeringen inom samhällets krisberedskap

omfattar hela hotskalan och samhällets samlade resurser. För att åstadkomma detta bör det i relevanta delar ske en samordning mellan planeringen av samhällets krisberedskap och försvarsplaneringen.

3 Försvar

3.1 Mål

Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret fr.o.m. 2010 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Detta ska ske genom att:

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen,
- förebygga och hantera konflikter och krig samt
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Av detta följer att Försvarsmakten, enskilt och tillsammans med andra myndigheter, länder och organisationer, ska lösa följande uppgifter:

- försvara Sverige och främja vår säkerhet genom insatser på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet,
- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i områden utanför detta samt
- med befintlig förmåga och resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

Insatsorganisationen ska utvecklas i enlighet med de krav på operativ förmåga som riksdagen har beslutat och i den takt ekonomin medger (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Regeringen har den 14 januari

2010 beslutat om inriktningen för Försvarsmakten under perioden 2010–2014.

God försvarsförmåga ska genom planering även finnas i sådan verksamhet som är väsentlig för samhällets grundläggande behov vid ett eventuellt framtida väpnat angrepp samt vid eventuella kriser eller incidenter som inbegriper militära maktmedel i vårt närområde.

3.2 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen fick nyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2013. Regeringen anser att ett motsvarande bemyndigande bör lämnas för 2014. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas, avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2014 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

3.2.1 Resultatredovisning

3.2.2 Finansiering

I tabellen nedan redovisas Försvarsmaktens anslagsförbrukning under 2012 uppdelat på prestationsgrupper enligt Försvarsmaktens redovisning. Prestationsgruppen övriga verksamheter omfattar bl.a. statsceremoniell verksamhet och exportstöd. Anslagsförbrukningen redovisas mot anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*, anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* samt anslaget 1:5 *Forskning och teknikutveckling*.

Tabell 3.1 Försvarsmaktens anslagsförbrukning under 2012

Miljoner kronor

Verksamhet	Förbandsverksamhet och beredskap Anslag 1:1	Fredsfrämjande förbandsinsatser Anslag 1:2	Anskaffning av materiel & anläggningar Anslag 1:3	Materiel & anläggningar Anslag 1:4	Forskning & teknikutveckling Anslag 1:5	Summa
1. Insatser						
Internationella insatser	1 445	1485	-	10	-	2 940
Nationella insatser	30	-	-	-	-	30
Totalt insatser	1 475	1485	-	10	-	2 970
2. Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap						
Insatsorganisationen gemensamt						
Arméförband	5 701	-	1 999	1 176	-	8 876
Marinförband	4 071	-	2 025	865	-	6 961
Flygvapenförband	6 082	-	3 642	1 966	-	11 690
Lednings- och underrättelseförband	1 642	-	1 123	1 208	-	3 973
Logistikförband	518	-	184	1 413	-	2 115
Hemvärnsförband	1 696	-	36	- 46	-	1 686
Totalt insatsorganisationen/ beredskap	19 710	-	9 009	6 582	-	35 301
3. Utveckling						
Forskning och utveckling	79	-	-	-	737	816
Materiel-/organisationsutveckling	360	-	93	23	8	484
Totalt utveckling	439	-	93	23	745	1 300
4. Övriga verksamheter						
5. Fredsfrämjande verksamhet	47	-	-	-	-	47
6. Stöd till samhället						
6. Stöd till samhället	23	-	-	-	-	23
Summa	22 020	1 485	9 102	6 615	745	39 967

3.2.3 Försvarsmaktens operativa förmåga

Utifrån riksdagens inriktning för försvaret (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) har regeringen beslutat om Försvarsmaktens uppgifter och krav på operativa förmågor för att stegvis få en ökad tillgänglighet och användbarhet.

Försvarsmakten har haft förmåga att över tid möta de krav som ställs på omvärldsbevakning, insatser för att hävda Sveriges territoriella integritet, och insatser internationellt samt utveckling av insatsorganisationen.

Regeringen bedömer dock att det fortfarande finns begränsningar i förutsättningarna för Försvarsmakten att kunna möta olika händelseutvecklingar och hot som kan uppstå vid ett försämrat omvärldsläge. Främst rör bristerna begränsad tillgänglighet av förband, liksom att förbanden med de nya personalkategorierna ännu inte är samövade. Det finns vidare brister avseende planläggning samt tillgänglighet och prestanda i vissa materielsystem. Likväl bedömer regeringen att Försvarsmakten kan möta de hot och utmaningar som finns i dagens omvärld.

Regeringens övergripande bedömning är att den operativa förmågan successivt kommer att öka i takt med att omställningen mot insatsorganisation 2014 fortsätter. Under 2012 bedömer regeringen, mot bakgrund av ovanstående, att Försvarsmaktens haft förmåga att upprätthålla och utveckla ett militärt försvar med grund i förmågan till väpnad strid.

3.2.4 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.

3.2.4.1 Insatser och beredskap

Nationell incidentberedskap och insatser nationellt

Under 2012 har Försvarsmakten vidmakthållit förband för att upprätthålla nationell beredskap och förmåga att hävda den territoriella integriteten. Sjöterritoriet och luftrummet har kontinuerligt övervakats av olika typer av sensorer. I det enskilda fallet är det Försvarsmakten som inom ramen för sin uppgift och utifrån en kontinuerlig omvärldsanalys anpassar sin beredskap.

Under 2012 har Försvarsmakten konstaterat ett fåtal kränkningar av svenskt territorium. Andra nationer fortsätter att öva längs Sveriges gränser och antalet kränkningar i luften har ökat något, huvudsakligen till följd av förändrade rutiner för ansökan om diplomatiskt tillstånd.

Regeringens bedömning är att Försvarsmakten har upprätthållit samtliga delar av incidentberedskapen i enlighet med beslutade krav.

Försvarsmaktens stöd till övriga samhället

Regeringen bedömer att Försvarsmakten under 2012 uppfyllt ställda mål vad gäller stöd till samhället. Försvarsmaktens stöd till samhället har under 2012 i stort genomförts i normal omfattning, i förhållande till tidigare år. En större stödsats har genomförts med anledning av det havererade norska Herculesplanet på Kebnekaise. Utöver detta har Försvarsmakten bl.a. genomfört sökinsatser efter försvunna personer, sjöräddningsinsatser, ammunitionsröjningsinsatser samt lämnat stöd med bandvagnar vid snöoväder. 2012 har präglats av ökad samverkan, planläggning och övning, vilket har ökat Försvarsmaktens förmåga att lämna stöd till civil verksamhet. Försvarsmaktens regionala staber, som inrättades den 1 januari 2013, utgör en viktig del av detta.

För att tillgodose samhällets behov av en effektiv helikopterkapacitet vid allvarliga händelser tillsatte Försvarsdepartementet den 30 januari 2013 en utredare med uppgift att överväga Försvarsmaktens möjligheter att på kort och lång sikt stödja polisens nationella insatsstyrka med medeltung helikopterkapacitet (Fö2013:A). I uppdraget ingick att lämna ett samlat förslag på hur Försvarsmakten kan stödja polisen vid allvarliga händelser, föreslå nödvändiga förordningsändringar samt redovisa totalkostnaden för att inrätta funktionen och utföra uppgiften. Uppdraget slutredovisades den 15 juni 2013.

Utredaren bedömer att en gemensam förmåga för enkla och avancerade transporter samt insatser enligt lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning bör byggas upp över tid. Tillgänglig infrastruktur bör användas för att kunna påbörja arbetet omgående. Utredaren föreslår en stegvis uppbyggnad av stödet som

kan inledas redan den 1 januari 2014. En beredskap för tillgänglighet dygnet runt, året runt är enligt utredaren möjligt från och med den 1 januari 2016.

Att lämna det stöd utredaren föreslår kommer att påverka Försvarmaktens dimensionering. Den nya uppgiften kommer att påverka helikopter bataljonens utrymme att genomföra andra insatser. Om medel ställs till förfogande är bedömningen att sådant stöd bör vara en del av målet för det militära försvaret. Förslaget föreslås att finansieras genom att anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* tillförs medel. Utredaren bedömer att beredskapens slutliga utformning måste belysas ytterligare och avgöras i samband med övergången till stöd dygnet runt, året om och att ytterligare underlag från myndigheterna därför kommer att behövas. Vidare föreslås att Försvarmakten och polisen gemensamt analyserar de norska erfarenheterna av terrorattentatet den 22 juli 2011 när det gäller behovet av ett helikopterstöd och hur det bör dimensioneras.

Internationell beredskap

Sverige har till FN, EU och Nato anmält förband till internationella styrkeregister. Dessa register sammanställer de resurser som Sverige kan komma att ställa till FN, EU och Nato:s förfogande när det gäller internationella fredsfrämjande insatser.

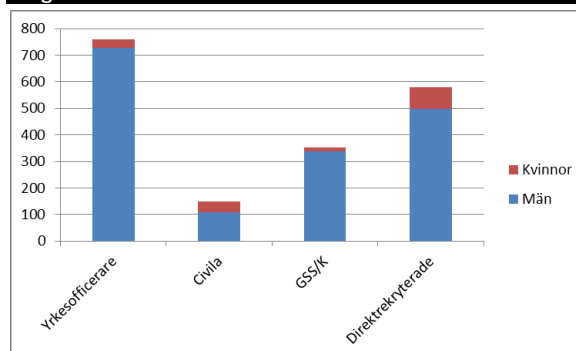
Samarbetet inom Partnerskap för fred (PFF), med Nato samt inom EU och FN är betydelsefullt för utvecklingen av Försvarmaktens förmåga. Inom ramen för samarbetet genomför Försvarmakten bl.a. övningsverksamhet, erfarenhetsutbyte och deltagande i internationella insatser. Samarbetet har bl.a. medfört ökad färdighet för Försvarmaktens personal, förbättrad interoperabilitet och ökad operativ förmåga och har även ökat civila myndigheters förmåga att bidra till internationella och nationella insatser.

Regeringen bedömer att samarbetet inom ramen för FN, EU och Nato under 2012 har bidragit till Försvarmaktens förmåga att genomföra fredsfrämjande insatser och hävda territoriell integritet. Det har vidare ökat Försvarmaktens förmåga att ge och ta emot militärt stöd.

Insatser internationellt

Under 2012 har totalt 1 566 personer, varav 123 kvinnor och 1 442 män, vid något tillfälle tjänstgjort i internationella militära insatser. Svenska förband har deltagit i insatser i Afghanistan och Kosovo.

Diagram1. Personal i internationella insatser

Försvarmakten redovisar årligen resultaten från sitt deltagande i internationella insatser till regeringen. Årsredovisningen för 2012 visar att den internationella insatsverksamheten genomförts i enlighet med verksamhetens krav.

Cirka 40 procent av Försvarmaktens personal har nu genomfört internationella insatser vilket bidragit till ökad förmåga att planera, leda och genomföra insatser. Genom att bidra till internationella insatser har Sverige också haft insyn och även möjlighet att påverka beslut i de olika organisationer som leder insatserna.

Under 2012 har Försvarmakten fortsatt implementeringen av resolution 1325 och 1820 omfattande bl.a. integrering av genderperspektiv i de internationella insatserna. Försvarmakten har fortsatt utvecklat den missionsförberedande utbildningen.

Regeringens samlade bedömning är att de förband, som deltagit i internationella insatser, har uppfyllt de krav som ställts i respektive insatsområde vad gäller förbandens organisation, utrustning och bemanning. De svenska förbanden har vidare i allt väsentligt fullgjort förelagda uppgifter på ett förtjänstfullt sätt och genomfört verksamhet med hög kvalitet.

International Security Assistance Force (ISAF), Afghanistan

I Afghanistan har det svenska förbandet fortsatt arbetat med att stödja de afghanska

säkerhetsstyrkorna, huvudsakligen genom rådgivning och utbildning. Särkostnaden för insatsen uppgick under 2012 till 1 360 miljoner kronor. Under 2012 har Sverige överfört ansvaret för säkerheten från ISAF till de afghanska säkerhetsstyrkorna, i de fyra provinser i norra Afghanistan där Sverige tidigare har haft ledningsansvar. I början av 2012 avvecklades den regionala enheten för säkerhet och återuppbyggnad i Mazar-e Sharif (*Provincial Reconstruction Team*), för vilken Sverige haft ledningsansvar. Enheten ersattes av en ny struktur, benämnd *Transition Support Team* (TST MeS), vilken består av en militär del och en civil del, med syftet att stödja de afghanska samhälls- och säkerhetsstrukturerna i norra Afghanistan. De samlade svenska insatserna i norra Afghanistan placerades därmed under civil ledning. Det svenska militära förbandet är dock fortsatt inordnat i den internationella säkerhetsstyrkans ledningsstruktur. Det militära bidraget till ISAF har anpassats och omstrukturerats under 2012 i enlighet med den övergripande planeringen för ISAF och dess kommande utfasning samt i enlighet med riksdagens inriktning om en övergång från stridande till stödjande insatser och en successiv reducering av det militära engagemanget. Detta har bl.a. inneburit att det svenska förbandet på plats i Afghanistan minskades med 100 personer i slutet av 2012 för att totalt uppgå till cirka 400 personer på plats. Avveckling av infrastruktur och materiel har inletts. Avvecklingen av infrastruktur kräver samordning, både i insatsområdet, i Sverige samt i relation till andra länder.

Ett närmare samarbete med Norge, Finland och Lettland initierades under 2012 och infördes under 2013 i syfte att gemensamt upprätthålla fortsatt god effekt av verksamheten samtidigt som successiva militära neddragningar genomförs. Samarbetet som benämns *Nordic Baltic Transition Support Unit* är inriktat på militära och polisiära rådgivningsinsatser i två provinser i norra Afghanistan. Den helikopterenhet för medicinsk evakuering som tillfördes under 2011, och som i april 2013 ersattes med fyra helikoptrar ur 16-systemet, har bidragit med sjuktransportförmåga enligt plan. I och med

skiftet till 16-systemet förstärktes det svenska helikopterbidraget till ISAF. Under perioden maj till augusti 2012 bestod styrkebidraget även av ett flygplan av typen Tp 84 som använts för materiel- och persontransporter.

Förstärkning med strategisk reserv har genomförts vid två tillfällen. Detta har möjliggjort för förbandet att lösa ytterligare tillförda uppgifter, bl.a. avvecklingen av infrastruktur, utan att påverka övrig verksamhet. Insättande av strategisk reserv i pågående insats är också värdefullt för att kunna pröva och utveckla Försvarets beredskapssystem.

Regeringens bedömning är att det svenska förbandets verksamhet inom ramen för ISAF har haft god effekt i insatsområdet. Det stöd som det svenska förbandet har tillhandhållit har bidragit till en ökad förmåga hos de afghanska säkerhetsstyrkorna att hantera säkerhetsläget i insatsområdet och det vidare ansvarsområdet i norra Afghanistan.

Kosovo Force (KFOR), Kosovo

Det svenska styrkebidraget till KFOR har under 2012 uppgått till 55 befattningar. Särkostnaden uppgick till 81 miljoner kronor vilket är 25 miljoner kronor under tilldelad ram. Underutnyttjandet beror på lägre logistik- och personalkostnader än beräknat.

Under 2012 har förbandets verksamhet främst varit inriktat på s.k. samverkans- och observationsgrupper (*Liaison Monitoring Teams*, LMT) samt stöd till uppbyggnad av lokala säkerhetsstrukturer genom militära rådgivare, stabsofficerare och stödresurser. Svenska LMT-grupper verkar i Pristina och Gracanica. Sedan fjärde kvartalet 2011 har Sverige ledningsansvar för ett antal övriga LMT-grupper. Svenska militära rådgivare ingår i Nato:s rådgivningsgrupp (*Nato Advisory Team*), som har till uppgift att verka som rådgivare på ministerienivå i försvarsrelaterade frågor. Då Sverige i enlighet med riksdagens behandling av regeringens proposition (2011/12:33, bet. 2011/12:UFöU3, rskr. 2011/12:82) ska lämna KFOR innan utgången av 2013 har planering av tillbakadragandet genomförts och förberedelser vidtagits. Regeringens bedömning är att det svenska förbandets verksamhet inom ramen för KFOR

har haft god effekt i insatsområdet. Det stöd som det svenska förbandet har tillhandhållit under 2012 har bidragit till att skapa ett tryggare och säkrare samhälle för invånarna i Kosovo.

Vidare är bedömningen att Sverige genom informationsinhämtning samt uppbyggnad av Kosovos säkerhetsstrukturer, genom rådgivning och samverkan med såväl civila som militära aktörer, har bidragit till en god uppfattning om läget och händelseutvecklingen i Kosovo.

Ekonomiskt utfall

Anslag 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* uppgick 2012 till 2 296 miljoner kronor inklusive ett anslagssparande på 74 miljoner kronor från tidigare år. Anslaget finansierar särutgifterna för de internationella förbandsinsatser som Försvarsmakten genomför. Tabellen nedan visar tilldelade medel och utfall för de av regeringen beslutade insatserna.

Tabell 3.2 Utfallet för anslaget 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser 2012

<i>Tusental kronor</i>		
Insats	Tilldelade medel	Utfall
ISAF	1 760 000	1 360 000
KFOR	106 000	81 000
Atalanta FHQ/OHQ	6 000	4 000
United Protector FLO/02	23 000	16 000
Athena	30 000	4 000
Övrigt	20 000	20 000
Summa	1 945 000	1 485 000

Försvarsmaktens underskridande av tilldelade medel beror bl.a. på att campkostnader för ISAF samt logistikkostnader för avveckling av OUP Libyen har blivit lägre än prognostiserat. Det totala anslagssparandet uppgår till 460 miljoner kronor.

Säkerhetssektorreform

Under de senaste åren har omfattningen verksamhet avseende säkerhetssektorreform (SSR) stadigt ökat.

Försvarsmakten har under 2012 genomfört och fortsatt utveckla stöd till SSR och kapacitetsuppbyggande verksamhet. Stödet har bestått av erfarenhetsutbyten, kunskapsöverföring såsom utbildnings- och mentorstöd, sekonderad personal till SSR-

insatser och stöd till militär kapacitetsuppbyggnad. Verksamhet har genomförts i Afghanistan, Georgien, Ukraina, Östafrika och på västra Balkan. Huvuddelen av aktiviteterna har genomförts i nära samarbete med de nordiska och baltiska länderna. Försvarsmakten har även lämnat stöd till uppbyggnaden av den somaliska regeringens säkerhetsstyrkor i den av EU-ledda insatsen *European Union Training Mission in Somalia* (EUTM Somalia). Verksamheten har genomförts i två rotationer med svensk personal i stabsbefattningar samt instruktörer. Under 2012 ledde Sverige det gemensamma arbetet med SSR-stöd inom det så kallade nordisk-baltiska initiativet.

Det organisationsöverskridande samarbetet i SSR-frågor inom Regeringskansliet och mellan berörda myndigheter avses fortsätta.

Regeringens samlade bedömning är att det svenska SSR-stödet har bidragit positivt till utvecklingen inom respektive verksamhetsområde. Under 2012 har anslag 1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* belastats med 18 miljoner kronor för genomförd SSR-verksamhet.

3.2.4.2 Förbandsverksamhet

Verksamheten finansieras av anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*, 1:6 *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* samt 1:7 *Officersutbildning m.m.*

Insatsorganisationens utveckling

Genomförandet av försvarsreformen och införandet av insatsorganisation 2014 fortsätter i enlighet med riksdagens beslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2009/10:269) och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014.

Regeringen bedömer att den operativa förmågan successivt ökar i takt med att omställningen mot insatsorganisation 2014 fortsätter. Parallellt med detta omfattande arbete har förband ur insatsorganisationen funnits tillgängliga för pågående och planerade insatser, incidentberedskap och styrkeregister.

Den successiva uppbyggnaden av insatsorganisationen och dess beredskap har i stort sett följt målen för verksamheten med undantag för rekrytering av tidvis tjänstgörande soldater. Samtliga krigsförband har krigsplacerad personal och arbete pågår med krigsplacering av materiel. Under året införde Försvarsmakten ett nytt mobiliseringskoncept och mobiliseringsplanering är genomförd vid samtliga förband. Likaså har Försvarsmakten under året infört ett koncept för hur krigsförbandsövningar ska genomföras. Förbanden har även påbörjat krigsförbandsövningar.

Förbandsproduktionen har påverkats av framförallt störningar i reservdelsförsörjningen, som uppstod vid införande av funktionen inom det integrerade resurs- och ekonomiledningssystemet, PRIO. Även personalvakanser inom vissa funktioner har påverkat målpuffyllelsen negativt.

Den 1 juli 2012 trädde lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar i kraft. Det innebär att Försvarsmakten fick de författningsmässiga grunderna för att tidsbegränsat kunna anställa kontinuerligt och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (prop. 2011/12:115, bet. 2011/12:FöU5, rskr. 2011/12:216). Regeringen bedömer att det personalomstruktureringsarbete som Försvarsmakten slutförde under 2012 innebär att myndigheten nu har en bättre uppfattning om bemanningsläget i insatsorganisationen än innan omstruktureringen. Den successiva övergången till insatsorganisation 2014 innebär att befintlig materiel och personal kvarstår fram till dess att förbanden i den nya organisationen har organiserats. Samtliga förband i insatsorganisationen och förbandsreserven ska således enligt regeringens inriktning vid varje givet tillfälle vara fullt bemannade med krigsplacerad personal. Det är myndighetens ansvar att säkerställa detta. Insatsorganisationens utveckling följs upp löpande av regeringen inom ramen för gängse processer.

Internationellt förmågeutvecklingssamarbete

Sverige bygger sin säkerhet tillsammans med andra. Sverige, liksom många av Europas länder, står inför utmaningar vad gäller att på ett kostnadseffektivt sätt använda,

vidmakthålla och utveckla militära förmågor. Ett sätt att möta dessa utmaningar är att fördjupa det internationella samarbetet t.ex. genom att metodiskt arbeta för ökad interoperabilitet, nya övningsformer samt samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor och resurser.

I budgetpropositionen för 2012 konstaterade regeringen att överväganden om samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor och resurser ska integreras som en naturlig del i nationella planerings- och beslutsprocesser. Målsättningen är att detta ska möjliggöra en effektiv resursanvändning och ökad operativ effekt i Försvarsmaktens verksamhet.

Under 2012 har ett stort antal konkreta aktiviteter och samarbeten genomförts. Regeringen vill särskilt lyfta fram det nordiska samarbetet avseende taktisk flygtransport där en avsiktsförklaring undertecknades mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland vilket bedöms skapa förutsättningar för ett framtida samarbete som kan lägga grunden till effektivitetsvinster för kommande år.

Vidare vill regeringen peka på det gränsöverskridande samarbetet mellan flygstridskrafterna i norra delen av Norden (*Cross Border Training North*). Genom detta samarbete har de svenska flygstridskrafterna regelbundet kunnat öva på en mer kvalificerad nivå än vad som annars hade varit fallet. Under 2012 har avtal tecknats med Danmark avseende motsvarande verksamhet i Nordens södra delar (*Cross Border Training South*). Sverige driver, tillsammans med andra europeiska länder inom ramen för den Europeiska försvarsbyrån (EDA), också ett demonstrationslaboratorium för forensisk analys av improviserade sprängladdningar i Afghanistan, som har bidragit till bättre skydd för den internationella insatsen.

Ett flertal internationella övningar har genomförts med deltagande av förband från olika stridskrafter. Exempel på en betydelsefull internationell övning med stort deltagande från Försvarsmakten är *Cold Response 12*.

Under 2012 har ett flertal initiativ tagits för att utveckla det nordiska försvarssamarbetet. De nordiska länderna har också samverkat inom ramen för internationella insatser, bl.a.

inom ISAF. Vid ministermötet i november 2012 i Skagen beslutade de nordiska länderna att genomföra en översyn av försvarssamarbetsstrukturen i sin helhet under 2013.

Under hösten 2012 uttryckte Sverige och Finland sin vilja att delta i lufrumsövervakning av Island, vilket godkändes av Nato i december. Sverige och Finland deltar under det första kvartalet 2014 i övnings- och träningsverksamhet i samband med Norges lufrumsövervakning av Island.

Regeringens bedömning är att det nordiska försvarssamarbetet ökar interoperabiliteten mellan de nordiska länderna och därigenom stärker ländernas förmåga att verka tillsammans, såväl nationellt som internationellt.

Sammantaget bedömer regeringen att det internationella samarbetet lett till stärkt operativ förmåga och ökade förutsättningar för ytterligare fördjupat samarbete.

Lednings- och underrättelseförband

Regeringen bedömer att utvecklingen av ledningsförbanden i allt väsentligt motsvarar riksdagens beslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2009/10:269) och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014. Verksamheten vid lednings- och underrättelseförbanden har i stort genomförts enligt plan under 2012, men ett ansträngt personalläge har medfört hård belastning på de flesta ledningsförbanden.

Under 2012 har följande lednings- och underrättelseförband vidmakthållits och vidareutvecklats:

- ett högkvarter med stabsförband,
- ett rörligt operativt ledningsförband/Force Headquarters (ROL/FHQ),
- en sambandsbataljon,
- en ledningsplatsbataljon,
- en telekrigsbataljon,
- ett it-försvarsförband med *Computer Emergency Response Team* (CERT),
- ett psyopsförband,
- ett telenät- och marktelefonförband (FMTM),
- fyra regionala staber,
- en nationell underrättelseenhet (NUE) samt
- ett specialförband.

Under 2012 pågick arbetet med införandet av de fyra regionala staber som från och med den 1 januari 2013 ingår i insatsorganisationen.

Ledningsförbanden har under året deltagit i samtliga centrala fältövningar vilket inneburit att såväl förbandens som Försvarsmaktens förmåga inom ledningsområdet utvecklats positivt. De ledningsövningar som genomförts under 2012 har även utvecklat ledningsförmågan på bataljons- och brigadnivå inom armén. Informationssystemet SWECCIS (Swedish Command and Control Information System) har införts inom samtliga stridskrafter, om än bara i vissa delar av förbanden. Detta har medfört ökad ledningsförmåga. Inom marinen har en del av ubåtsflottiljens enheter tillförts ett nytt sambandssystem, HF 2000. Inom flygstridskrafterna har arbetet med att införa krypterad datastridsledning genom Länk 16 fortsatt. Sammantaget bidrar dessa system till ökad sambands- och ledningsförmåga såväl nationellt som internationellt. Ledningsförbanden har under året bidragit med stöd till de internationella insatserna i Afghanistan och Kosovo samt till nationell incidenthantering.

Sedan juni 2012 har följande ledningsförband varit anmälda till internationella styrkeregister med 360 dagars beredskap:

- ett rörligt operativt ledningsförband/Force Headquarters (ROL/FHQ),
- ett kompani ur ledningsbataljon samt
- en sambandspluton ur sambandsbataljon.

Under året har bl.a. följande materiel tillförts ledningsförbanden:

- Införande av SWECCIS till organisationen för vakthavande befäl,
- RAKEL-terminaler,
- ledningshytter och expanderbara ledningscontainrar,
- radio och sambandsutrustning samt
- kryptomateriel.

Materielleveranserna möjliggör en förbättrad ledningsförmåga och informationshantering. Exempelvis bidrar SWECCIS till att förbättra Försvarsmaktens ledningsförmåga och Rakel underlättar kommunikationen med andra myndigheter.

Logistikförbanden

Regeringen bedömer att utvecklingen av logistikförbanden i allt väsentligt motsvarar riksdagens beslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2009/10:269) och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014. Verksamheten vid logistikförbanden har i stort bidragit till att uppfylla regeringens mål. Vissa specialistkompetenser är fortsatt svåra att rekrytera till befattningar för tillfällig tjänstgöring.

Under 2012 har följande logistikförband vidmakthållits och vidareutvecklats:

- en operativ ledningsteknisk bataljon,
- en teknisk bataljon,
- två logistikbataljoner,
- två sjukhuskompanier,
- två sjukvårdsförstärkningskompanier,
- ett transportledningskompani (MOVCON-kompani),
- Försvarmaktens logistik (FMLOG) stab samt
- tre nationella logistikstödsenheter (*National Support Element*, NSE).

Effektiviseringen av försvarslogistiken, som bl.a. innebär verksamhetsövergång av förråd, service och verkstäder från Försvarmakten till Försvarets materielverk, är under genomförande.

Införandet av det integrerade resurs- och ekonomiledningssystemet PRIO har inneburit störningar i Försvarmaktens reservmaterieförsörjning under 2012. Vidtagna åtgärder medförde att kapaciteten mot årets slut närmade sig normal nivå. Tre enheter ur logistikförbanden har varit insatta under året vilket medfört en utveckling av deras förmåga att stödja förband i insatsområden. Delar av logistikförbanden har genomfört planering och utbildning för den omstruktureringsstyrka som påbörjade sin tjänstgöring i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan hösten 2012. Vidare har logistikförband bidragit med nationellt stöd till genomförda insatser.

Sedan juni 2012 har följande logistikförband varit anmälda till internationella styrkeregister med 90 dagars beredskap:

- en teknisk pluton samt
- en sjukvårdspluton.

Under 2012 har regeringen fattat beslut om att anskaffa materiel till ett sjukhuskompani och ett sjukvårdsförstärkningskompani.

Följande större materiel har beställts under året:

- rullflakstankar 10 kubik samt
- terrängbil tankfordon.

Följande viktigare materiel har tillförts logistikförbanden:

- tankbil 21 för tankning av stridsflygplan och helikoptrar,
- dispenserbil för tankning av flygplan,
- taktisk sjuktransportmodul,
- elverk, för nationellt och internationellt bruk,
- kroppsskydd samt
- sjukvårdsmateriel till sjukvårdssystemet.

Dessa anskaffningar fortsätter moderniseringen och utvecklingen av logistikförbanden och bidrar därmed till att öka övriga stridskrafterns uthållighet och förmåga.

Arméstridskrafter

Regeringen bedömer att utvecklingen av arméförbanden i allt väsentligt motsvarar riksdagens beslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2009/10:269) och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014. Verksamheten inom arméstridskrafterna har i stort genomförts enligt plan för 2012, dock med vissa avvikelser för enstaka förband. Avvikelserna beror främst på hög belastning på förbanden, reservdelsförsörjningen och materieförsörjningen.

Riksdagen fattade 2006 beslut om regeringens proposition Renovering och modifiering av artillerisystemet Haubits 77B, det vill säga anskaffningen av artillerisystemet ARCHER (prop. 2005/06:132, bet. 2006/06:FöU10, rskr. 2005/06:264). Försvarets materielverk är ansvarig myndighet för anskaffningen. I syfte att på ett kostnadseffektivt sätt säkerställa den långsiktiga förmågan till indirekt eld har tidigare Haubits 77B överlämnats till leverantören BAE Systems för att byggas om till ARCHER.

Av Försvarmaktens underlag framgår att leveranserna av de renoverade och modifierade pjäserna har försenats i förhållande till den ursprungliga tidplanen, vilket medfört att artilleribataljonerna i högre utsträckning tvingas använda andra, mindre effektiva system som ersättning under en övergångsperiod. Regeringen ser allvarligt på den försening som uppkommit, och avser att fortsatt följa frågan.

Under 2012 har följande förband vidmakthållits:

- två brigadstaber,
- sex mekaniserade bataljoner,
- en luftburen bataljon,
- två artilleribataljoner,
- två luftvärnsbataljoner,
- en jägarbataljon,
- en underrättelsebataljon,
- en säkerhetsbataljon,
- två ingenjörbataljoner,
- två militärpolis kompanier,
- ett CBRN-kompani (förband för skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel),
- ett tungtransportkompani,
- fyrtio hemvärnsbataljoner samt
- livbataljonen (för närvarande under utveckling).

Avseende personalförsörjningen har särskilt fokus legat på att rekrytera GSS/T. Arméstridskrafterna har även genomfört ett antal krigsförbandsövningar med personal som vid tillfället tecknat interimskontrakt. Den första större personalomsättningen med frivilligt rekryterade gruppbefäl och soldater har påbörjats då delar av personalen som har varit anställd en längre tid valt att avsluta sin anställning. Under 2012 har arméstridskrafterna genomfört ett relativt stort antal ledningsövningar, vilket har stött utvecklingen av försvarsförmågan och utvecklat förmågan på bataljons- och brigadnivå.

Arméstridskrafterna har genomfört verksamhet till stöd för insatserna i Afghanistan och Kosovo. En strategisk reserv om ett kompani har stått i beredskap och vidmakthållits. De internationella insatserna bidrar alltjämt till förmåge- och materielutvecklingen, särskilt vad avser vissa specifika förmågor. Arméstridskrafterna har genomfört skydd och bevakning samt upprätthållit nationell beredskap med bl.a. insatsberedda skyddsstyrkor i enlighet med operativa behov.

Avseende Hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna har målen uppnåtts. Den nya modellen för hemvärnssoldaternas tjänstgöring bedöms ge högre kompetensnivå samt bättre samtränade förband. Dock finns problem i Hemvärnets personalförsörjning rörande direktrekrytering via grundläggande militär utbildning, GMU. Endast en liten del av Försvarsmaktens planerade behov av

hemvärnssoldater har rekryterats genom GMU. Hemvärnets stöd till samhället under 2012 omfattar totalt 46 000 timmar. Större insatser under året har varit stöd efter flyghaveriet vid Kebnekaise med ett norskt Herculesflygplan samt stöd för att hantera följderna av höga vattenflöden.

Under 2012 var följande förband anmälda till internationella styrkeregister med 90 dagars beredskap:

- en mekaniserad bataljon,
- ett ingenjörkompani,
- ett militärpolisförband,
- en CBRN-insatsstyrka,
- en artillerilokaliseringsradargrupp,
- en jägarpluton samt
- en luftvärnspluton.

Under året har regeringen fattat beslut om följande anskaffningar:

- personterrängbil 4 samt
- ny insatsförmåga luftvärn, efter riksdagsbemyndigande (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93).

Följande större materiel har beställts under året:

- förberedelser för renovering av stridsfordon 90,
- skydd och säkerhetsåtgärder pansarterrängbil 203 samt
- fordonsomsättning hemvärnet.

Under året har bl.a. följande materiel tillförts arméstridskrafterna:

- ingenjörfordon 120/T,
- bärgningsbandvagn 120 B,
- automatkarbin Ak 5D,
- finkalibrig ammunition,
- bildförstärkare,
- artilleri- och granatkastarammunition samt
- ammunitionsröjningsrobot 5B.

De materiella begränsningarna har främst utgjorts av leverans- och kvalitetsproblem med artillerimateriel och bristande tillgång till vissa fordonstyper. De brister i reservdelsförsörjningen som följt av införandet av det integrerade resurs- och ekonomiledningssystemet (PRIO) har påverkat både redan uttagen materiel och materiel som ska tillföras. Till exempel har tillförseln av fordon försenats. Särskilda åtgärder har vidtagits för att säkerhetsställa 5:e manöverbataljonens behov eftersom denna bataljon är avsedd att utgöra

kärnan i den bataljonsstridsgrupp som ska stå i hög beredskap under 2014.

Regeringen konstaterar att avvikelserna för arméns förband, i förhållande till planen för utvecklingen, är färre än föregående år. Beslutade anskaffningar och genomförda leveranser kommer att förbättra förbandens rörlighet och skydd samt bidra till att säkerställa Försvarmaktens förmågebredd.

Marinstridskrafter

Regeringen bedömer att utvecklingen av marinstridskrafterna i allt väsentligt motsvarar riksdagens beslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2009/10:269) och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014. Verksamheten inom marinstridskrafterna har i stort genomförts enligt plan för 2012, men vakanssituationen vid hälften av de marina krigsförbanden har reducerat förbandens möjligheter till samövning. Tillförseln av Visbykorvetter har väsentligt förbättrat marinens operativa förmåga.

Regeringen bedömer att genomförd insats- och övningsverksamhet, nationellt och internationellt, har bidragit till de marina stridskrafternas förmågeutveckling.

Under 2012 har följande förband vidmakthållits:

- två sjöstridsflottiljledningar,
- två korvettdivisioner,
- två minröjningsdivisioner,
- två underhållsdivisioner,
- en röjdykardivision,
- en ubåtsflottilj med ledning,
- ett signalspaningsfartyg,
- en amfibiebataljon,
- ett bevakningsbåtskompani,
- en marin basbataljon samt
- en sjöinformationsbataljon.

Samarbetet med övriga kustländer i Östersjön inom sjöövervakning har utvecklats vidare genom fördjupning av projekten Surveillance Co-operation Finland Sweden (SUCFIS) och Sea Surveillance Cooperation Baltic Sea (SUCBAS). Projekten möjliggör ökad interoperabilitet inom sjöövervakningen. Marina förband har upprätthållit incidentberedskap samt övrig beredskap i enlighet med operativa krav. Insatser har vid behov genomförts för att hävda territoriell integritet. Minröjningsoperationer har bl.a. genomförts i Fårösund och Falsterbo

där ett större antal minor från världskrigen röjts, samt i den internationella minröjningsoperationen Open Spirit. Multinationellt samarbete inom minröjning har genomförts inom ramen för Nordefco och samarbetet Baltic Ordnance Safety Board.

Marinen har genom röjdykardivisionen och den amfibiska manöverbataljonen bidragit till det svenska styrkebidraget i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF). Amfibieregementet är huvudansvarigt för uppsättandet av Sveriges rotation till Afghanistan andra halvåret 2013 (FS 25), vilket präglar verksamheten. Under 2012 har marinen vidtagit förberedelser för att kunna delta i EU:s marina insats Atalanta utanför Somalias kust 2013.

Under 2012 var följande marina förband anmälda till internationella styrkeregister med 90 dagars beredskap:

- ett sjöminröjningsförband,
- ett korvettförband,
- ett ubåtsförband samt
- del av en amfibiebataljon.

Följande viktigare beställningar har gjorts under året:

- radarstation PS 640,
- införande av elektroniskt sjökort,
- omsättning av zonrör till torped 62,
- navigationssimulator samt
- anskaffning av ubåtsjaktsmål.

Under året har bl.a. följande materiel tillförts marinstridskrafterna:

- korvett typ Visby med integrerad sjömålsrobot,
- installation av ledningssystem för ubåt typ Gotland,
- autonoma undervattensfarkoster för hantering av explosiva föremål (EOD) samt
- mobilt system för att mäta fartygs undervattenssignatur (MOUSE).

Under senare delen av året har tillgängligheten på bevakningsbåt typ 80 återställt efter att tidigare varit belagd med gångförbud på grund av materiella förslitningsproblem.

Flygstridskrafter

Flygförband

Regeringen bedömer att utvecklingen av Försvarmaktens flygförband i allt väsentligt motsvarar riksdagens beslut prop. 2008/09:140,

bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/2009:292. och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014. Verksamheten inom flygstridskrafterna har i stort genomförts enligt plan för 2012. Personalläget är dock fortsatt ansträngt, i synnerhet inom basförbanden och stridslednings- och luftbevakningsbataljonen.

Under 2012 har följande flygförband vidmakthållits:

- en stridslednings- och luftbevakningsbataljon,
- två flygbasbataljoner,
- fyra stridsflygdivisioner JAS 39,
- en transport- och specialflygsenhet, bestående av transportflygdivision Tp 84, ledningsflyggrupp ASC 890, signalspaningsdivision S 102B, central transportflygdivision samt den svenska kontingent som ingår i *Heavy Airlift Wing* inom ramen för SAC (*Strategic Airlift Command*).

Flygtidsproduktionen för stridsflygdivisionerna har inte nåtts fullt ut. Skälen till det är huvudsakligen brister i reservdelsförsörjningen och brister på flygtekniker. Flygvapenförbanden deltog under 2012 bl.a. i de internationella övningarna *Nordic Air Meet* och *Cold Response*. Gränsöverskridande övningsverksamhet, Cross Border Training, pågår frekvent med Norge och Finland i norr och har även inletts med Danmark i söder, som en del av det nordiska försvarssamarbetet. Flygvapenförband har under året kontinuerligt övervakat det svenska luftrummet och har upprätthållit ålagd incidentberedskap för att uppfylla verksamhetens målsättningar. Förbanden har även genomfört insatser för att hävda territoriell integritet. Försvarsmakten har under året genomfört ett antal transportflygningar med Tp 84 till och från pågående insatser i Kosovo och Afghanistan.

Under 2012 var följande förband anmälda till internationella styrkeregister med 90 dagars beredskap:

- stridsflygdivision JAS 39 med basförband,
- transportflygdivision Tp 84 med basförband samt
- signalspaningsflygplan S102B.

Under 2012 har ytterligare flygplan, uppgraderade från JAS 39 A/B till JAS 39 C/D, levererats till Försvarsmakten i enlighet med den

s.k. handlingsplanen för Gripen-systemet (prop. 2006/07:100, bet. 2006/07:FiU 21, rskr. 2006/07:222). Försvarsmakten har även bl.a. mottagit leveranser av bildutvärderingssystem och målutpekningsskapslar till stridsflyg-systemet.

Brister i försörjningen av utbytesenheter och reservdelar har enligt Försvarsmakten bidragit till att stridsflygförbanden inte till fullo nått upp till de angivna produktionsmålsättningarna.

Vidare har en modifiering av skolflygplan SK 60 resulterat i kvalitetsbrister, vilket har påverkat utbildningen av flygförare. Slutligen har begränsningar i reservdelsförsörjningen som felaktiga utfall på främst det taktiska transportflygplanet Tp 84 påverkat transportflygverksamheten.

Regeringen bedömer att målen för materielförsörjningen till flygförbanden delvis har uppnåtts. Regeringen följer noga Försvarsmaktens arbete med att åtgärda ovan redovisade brister.

Helikopterförband

Utvecklingen av Försvarsmaktens helikopterförband motsvarar enligt regeringens bedömning i allt väsentligt riksdagens beslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014.

Regeringen bedömer att läget för helikopterförbanden med hänsyn till pågående förbandsuppbyggnad och materiell omsättning är godtagbart. Regeringen anser det dock vara angeläget att Försvarsmakten snabbt kommer tillrätta med de brister som redovisats.

Under 2012 har helikopterbataljonen varit under fortsatt utveckling. Flygtidsuttaget har ökat jämfört med 2011 men är fortfarande lägre än planerat. Det beror främst på att helikopterförbanden, i likhet med övriga flygförband, har påverkats av bristerna i försörjningen av utbytesenheter och reservdelar. Även långa väntetider på reservdelar från olika leverantörer har påverkat verksamheten, främst med helikopter 14 och helikopter 15. Regeringen har under 2013 fattat beslut om en omfattande investering i bl.a. helikopterhangarer vid flygflottiljen F 17 i Ronneby. Beslutet ger förutsättningar för Försvarsmakten att genomföra den planerade uppbyggnaden av helikopterförmåga.

Helikopterförbanden har under 2012 genomfört insats med en helikopterenhet för

medicinsk evakuering i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) och under 2013 fortsatt insatsen med det nya helikoptersystemet 16. Likaså har insats med helikopter i Adenviken inom ramen för det svenska militära bidraget till EU:s marina insats operation Atalanta förberetts.

Under 2012 och första halvåret 2013 har Försvarsmakten mottagit det nya medeltunga helikoptersystemet, helikopter 16. Införandet har gått enligt plan och systemet blev operativt och sattes in i Afghanistan under våren 2013. Anskaffningen har följt de principer för materieförsörjningen som riksdagen fastslog i samband med 2009 års försvarspolitiska inriktningsproposition (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Regeringen bedömer att helikopter 16 visar på fördelarna med anskaffningar av befintliga och beprövade system.

Försvarets materielverk har till följd av förseningar i början av 2013 omförhandlat avtalet med leverantören av helikopter 14.

Regeringen bedömer att målen för materieförsörjningen till helikopterförbanden i stort har uppnåtts, men konstaterar att det finns fortsatta osäkerheter i leveranserna av helikopter 14.

Regeringen bedömer att insatsverksamheten på ett positivt sätt har bidragit till helikopter bataljonens förmågeutveckling.

Samtidig förbandsproduktion, materielomsättning och insats har dock medfört en hög belastning. Det ansträngda personalläget är fortsatt bekymmersamt och har i vissa avseenden varit gränsättande för verksamheten. Regeringen följer denna utveckling noga.

Personalförsörjning

Regeringen har i proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar och proposition 2009/10:160 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar redovisat sin syn på principerna för den framtida personalförsörjningen. En bärande princip är att den ska bygga på frivillighet. Förändringarna inom personalförsörjningsområdet är av stor omfattning och kommer att ta tid att genomföra i sin helhet.

Regeringen beslutade 19 mars 2012 proposition 2011/12:11 Soldatanställningar i Försvarsmakten. Den nya lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar trädde i kraft den 1 juli 2012. Lagen ger Försvarsmakten

möjlighet att anställa gruppbefäl, soldater och sjömän i längre tidsbegränsade anställningar om 6 till 8 år, med möjlighet till förlängning.

Den 3 maj 2012 beslutade regeringen direktiv för en särskild utredare att se över lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. (dir. 2012:40). Syftet med utredningen är att modernisera och förändra bestämmelserna om disciplinansvar för att de bättre ska passa det reformerade försvarets nya uppgifter. Den 30 maj 2013 lämnades betänkandet Disciplinansvar i ett reformerat försvar till regeringen. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I tabell 3.3 redovisas hur antalet anställda har förändrats under 2012 och under det första halvåret 2013.

Tabell 3.3 Personella förändringar i Försvarsmakten

	2011-12-31	2012-12-31	2013-06-30
Officerare totalt	8 750	8 424 ¹⁾	7 940
- varav män	8 326	8 014	7 532
- varav kvinnor	424	410	408
Specialistofficerare totalt	940	1 116	1 131
- varav män	857	1 015	1 029
- varav kvinnor	83	101	102
Civilanställda totalt	6 616	6 567	5 315 ⁴⁾
- varav män	4 113	4 088	3 180
- varav kvinnor	2 503	2 479	2 135
Reservofficerare totalt (varav aktiva)	8 002 (142)	6 926 (103)	6 792
- varav män	7 825	6 766	6 625
- varav kvinnor	177	160	163
Kontinuerligt tjänstgörande GSS totalt	4 148	4 487	5 006
- varav män	3 729	3 998	4 508
- varav kvinnor	419	489	498
Tidvis tjänstgörande GSS totalt	4 201	1 582	Ca 1 900 ⁵⁾
- varav med interimsvartal totalt ²⁾	4 201	-	-
Totalt	28 456 ³⁾	27 623	

1) Av ovan redovisade officerare var cirka 3 500 placerade på befattningar för specialistofficerare.

2) Andelen kvinnor/män finns inte redovisat för tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän då dessa avser antalet interimsvartal och inte antalet anställda.

3) I totalen för 2011 är inte tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän redovisade p.g.a. att statistiken för dessa avser antalet interimsvartal och inte antalet anställda.

4) Minskningen beror huvudsakligen på verksamhetsövergång från Försvarsmakten till Försvarets materielverk inom ramen för en effektivare försvarslogistik.

5) Försvarsmaktens redovisningssystem (PRIO) medger för närvarande inte könsuppdelad statistik för denna kategori. Systemet bedöms medge detta till årsredovisningen för 2013.

Genomsnittsåldern för yrkesofficerare (officerare och specialistofficerare) ligger kvar på 42 år. Många är i ett åldersläge där antalet lämpliga befattningar i insatsorganisationen är begränsat. För civilanställda ligger genomsnittsåldern kvar på 46 år.

Andelen yrkesofficerare som är kvinnor har endast ökat marginellt de senaste åren och är för närvarande 5,3 procent. I gruppen officerare är andelen anställda kvinnor 4,9 procent medan andelen män är 95,1 procent. Bland specialistofficerare har andelen kvinnor ökat något från 8,8 procent till 9,1 procent medan andelen män är 90,9 procent. I gruppen kontinuerligt tjänstgörande soldater har också en ökning av andelen kvinnor skett från 10,1 procent till 10,9 procent. Andelen män är 89,1 procent.

Försvarmaktens personalstruktur är inte i balans med de antals-, ålders- och kompetensmässiga behoven, och det råder obalans mellan andelen kvinnor och män på alla nivåer i organisationen. För att hantera delar av obalanserna i personalstrukturen har Försvarmakten under 2012 genomfört ett omstruktureringsarbete för att inventera personalens kompetens och myndighetens personalbehov samt att matcha dessa. Resultatet av omstruktureringen har bl.a. inneburit att cirka 3 500 officerare ur den tidigare befälsordningen placerats på specialistofficersbefattningar. Försvarmakten har även vidtagit riktade åtgärder för att övertaliga officerare som inte kunnat placeras på specialistofficersbefattningar ska kunna lämna myndigheten. Cirka 1 200 officerare med högst fyra år kvar till ordinarie pensionsavgång gavs under 2012 möjlighet att ansöka om pensionsersättning med stöd av trygghetsavtalet. Cirka 350 officerare lämnade som ett resultat av detta Försvarmakten den sista december 2012. Vidare har cirka 900 anställda bytt förbandstillhörighet och 170 civila sagts upp på grund av arbetsbrist, varav cirka 55 avslutade sin anställning i Försvarmakten 2012.

Trenden sedan 2009 är att Försvarmaktens bedömning av behovet av personalvolymerna för yrkesofficerare och civilanställda ökar samtidigt som avvecklingen av personal är begränsad. Försvarmakten har högre personalkostnader än vad som beräknats för genomförandet av en förändrad personalförsörjning. Minskningen av yrkesofficerare och civilanställda har inte skett i den takt som är en förutsättning för genom-

förandet av försvarsreformen. Regeringen följer denna utveckling noga, eftersom högre kostnader riskerar leda till att de ekonomiska förutsättningarna att genomföra insatsorganisation 2014 fördröjs. Regeringen har även den 14 mars 2013 fattat beslut (nr 5) om åtgärder. Dessa åtgärder beskrivs under avsnitt 3.4.

Med utgångspunkt i regeringens proposition 2011/12:86 En effektivare försvarslogistik har riksdagen bemyndigat regeringen att fatta beslut om försvarslogistikens framtida utformning. Som ett led i effektiviseringen av försvarslogistiken har delar av Försvarmaktens logistik (FMLOG) överförs till Försvarets materielverk. Totalt har cirka 1 300 civila och cirka 40 officerare överförs från Försvarmakten till Försvarets materielverk under 2012.

I tabell 3.4 redovisas Försvarmaktens löneutgifter. På grund av förändrad redovisning från Försvarmakten är siffror från 2008 och 2009 inte helt jämförbara med senare års redovisning.

Tabell 3.4 Löneutgifter i Försvarmakten

Miljoner kronor (löpande priser)

År	2008	2009	2010	2011	2012
Lön och arvoden	9 243	8 869	9 795 ¹	10 319 ¹	10 932 ¹
Fasta löne-tillägg	463	360			
Totalt	9 706	9 229	9 795	10 319	10 932

1) I lön och arvoden ingår fasta lönetillägg

Rekrytering och grundläggande militär utbildning

Den frivilliga personalförsörjningen har i olika grad utvecklats i enlighet med Försvarmaktens planering. Rekryteringen av kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän har utvecklats så att myndigheten successivt kunnat höja sitt rekryteringsmål. Antalet kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän var t.ex. vid utgången av 2012 cirka 4 500 att jämföra med rekryteringsmålet 3 800. Samtidigt redovisar Försvarmakten en högre personalomsättning av kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän, definierad som avbruten anställning på egen begäran m.m., än vad myndigheten utgått från i sina planeringsantaganden. Utfallet blev 19 procent 2012 jämfört med planeringsantagandet 10 procent. Det bör dock beaktas att det finns ett positivt,

men för närvarande inte tillräckligt återflöde till denna personalkategori. Bl.a. har cirka 40 av det cirka 350 som lämnat sina anställningar som kontinuerligt tjänstgörande valt att bli tidvis tjänstgörande.

Rekryteringen av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän har inte följt samma positiva utveckling. I avvaktan på ikraftträdandet av lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar den 1 juli 2012 tecknade Försvarsmakten under 2011 ömsesidiga, icke bindande avsiktsförklaringar, s.k. interimskontrakt, med cirka 4 800 tidigare värnpliktiga. Målet att rekrytera 2 500 av dessa under 2012 uppnåddes inte. Vid utgången av 2012 hade Försvarsmakten rekryterat cirka 1 600 tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän. Vid halvårsskiftet 2013 var antalet cirka 1 900.

Under 2012 var antalet sökande till grundläggande militär utbildning 3 679 kvinnor och 15 807 män till cirka 3 000 utbildningsplatser. Antalet antagna var 538 kvinnor och 2 285 män. Andelen kvinnor som sökt och som antagits till utbildningen var 19 procent.

Försvarsmakten har fortsatt sitt arbete med att utveckla den militära grundrekryteringen med syftet att korta ledtiderna för de sökande och därigenom effektivisera urvalsprocessen. Arbetet sker i nära samverkan med Totalförsvarets rekryteringsmyndighet. Den utvecklade rekryteringsprocessen, inklusive ett utvecklat tekniskt stödsystem bedöms kunna införas under det första kvartalet 2014. Försvarsmakten har vidare vidtagit åtgärder för att öka andelen kvinnor och individer med utomeuropeisk kulturell och språklig kompetens inom myndigheten. Försvarsmakten har under 2012 tillsammans med Arbetsförmedlingen genomfört ett projekt i syfte att öka intresset för och kunskapen om Försvarsmakten för individer med utomeuropeisk bakgrund och att denna målgrupp i förlängningen söker anställning i Försvarsmakten. En förberedande militär grundutbildning som vänder sig till målgruppen genomfördes under andra halvåret 2012.

Soldatanställningar

I proposition 2011/12:115 våren 2012 redovisade regeringen, förutom förslag till en ny lag om vissa försvarsmaktsanställningar, sin bedömning i en rad frågor om soldatanställningar inom Försvarsmakten. I juni 2012 (Fö, nr 5) uppdrog

regeringen åt Försvarsmakten att redovisa sina överväganden och åtgärder med anledning av dessa bedömningar. I mars 2013 redovisade Försvarsmakten uppdraget, som gällde rekrytering och information, vissa arbetsgivarfrågor samt civilt meritvärde.

Regeringen konstaterar att Försvarsmakten redan genomfört eller planerar att genomföra de åtgärder regeringen redovisade i propositionen. Det gäller bl.a. följande:

- att tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utarbeta material om försvaret och krisberedskapen för skolundervisningen,
- att utarbeta former för en kontinuerlig dialog med den nya personalkategorin gruppbefäl, soldater och sjömän,
- att inrätta en särskild funktion vid Högkvarteret för arbetsgivarrelationer,
- att inrätta s.k. försvarsmaktsråd på flera orter över hela landet,
- att inrätta en funktion för meritbedömning och certifiering,
- att utveckla det civila meritvärdet, och
- att möjliggöra för lämpliga gruppbefäl, soldater och sjömän att utbilda sig till specialistofficer.

I fråga om att inrätta en grupp med avtalsparterna om sociala villkor för gruppbefäl, soldater och sjömän menar myndigheten att detta i första hand bör hanteras inom ramen för det befintliga samverkansavtalet mellan Försvarsmakten och arbetstagarorganisationerna. Härutöver redovisar Försvarsmakten att Högskoleverket beslutat föreskrifter om studieuppehåll, anstånd m.m. för kategorin gruppbefäl, soldater och sjömän.

Yrkes- och reservofficerare

Det införda tvåbefälssystemet medför ett pågående förändringsarbete inom Försvarsmakten. Under 2012 har cirka 340 nyutexaminerade yrkesofficerare anställts. Av dessa var cirka 200 specialistofficerare och cirka 140 officerare. Andelen kvinnor bland de nyexaminerade officerarna uppgick till cirka 8 procent, bland specialistofficerarna var andelen kvinnor cirka 10 procent. Den antalsmässiga obalansen mellan officersbefattningar och officerare samt mellan officerare och specialistofficerare kvarstår. Till dess att antalet grundutbildade specialistofficerare svarar mot myndighetens behov fortsätter Försvarsmakten

att placera officerare på de vakanta specialistofficersbefattningarna. För närvarande är cirka 3 350 officerare och cirka 1 100 grundutbildade specialistofficerare placerade på specialistofficersbefattningar.

Antalet officerare överstiger i dag behoven i förhållande till Försvarmaktens planering i såväl budgetunderlaget för 2013 som 2014. Det finns också en kompetensmässig obalans i förhållande till insatsorganisationens storlek och uppgifter. Under 2012 har cirka 30 officerare lämnat Försvarmakten med hjälp av myndighetens karriärväxlingsverktyg.

Antalet reservofficerare överskrider Försvarmaktens planerade behov i såväl budgetunderlaget för 2013 som 2014. Under många år har reservofficerssystemet haft ett begränsat inflöde, resultatet av detta är en ogynnsam ålders- och kompetensstruktur. Under 2012 har myndigheten anställt cirka 290 reservofficerare, varav andelen kvinnor uppgick till cirka 3,5 procent. Cirka 890 reservofficerare har avslutat sin anställning, varav cirka 680 sagts upp på grund av arbetsbrist då de tackat nej till internationell arbetsskyldighet.

Veteransoldater

I propositionen *Modern personalförsörjning för ett användbart försvar* (prop. 2009/10:160) redovisade regeringen våren 2010 en samlad svensk veteransoldatpolitik. I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg. omr. 6) redovisade regeringen hur denna politik genomförs. Veteransoldatpolitiken har nu i allt väsentligt genomförts. Den 29 maj 2013 invigde H.M. Konungen minnesmonumentet för alla veteraner på Djurgården i Stockholm.

Den 8 december 2011 beslutade regeringen direktiv för en särskild utredare att utreda en utvidgad frivillig försvarsverksamhet som även omfattar stöd till anhöriga och veteransoldater (dir. 2011:103). Utredaren skulle föreslå hur den frivilliga försvarsverksamheten skulle kunna utvidgas till att innefatta verksamhet för anhöriga till den tjänstgörande personalen och till veteransoldater.

Den 23 augusti 2012 beslutade regeringen tilläggsdirektiv till den nämnda utredningen (dir. 2012:83). Utredaren fick i uppdrag att även följa det pågående genomförandet av den svenska veteransoldatpolitiken och bedöma om den behöver utvecklas vidare och om veteranperspektivet bör omfatta veteraner

efter annan internationell verksamhet än militär, t.ex. kustbevakningspersonal, personal vid räddnings- och katastrofinsatser, polispersonal och hälso- och sjukvårdspersonal. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2013. Utredningen lämnade i delbetänkande i februari 2013 förslag att statligt bidrag ska kunna ges till veteran- och anhörigorganisationer. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet.

Frivillig försvarsverksamhet

Frivillig försvarsverksamhet är en viktig del av Försvarmaktens förmåga, och därmed möjlighet att uppfylla målen för Försvarmaktens verksamhet. Frivillig försvarsverksamhet har genomförts utifrån Försvarmaktens behov och målsättningarna för genomförd verksamhet har uppnåtts. Verksamheten har genomförts bl.a. i form av vinterutbildningar, ungdomskurser, instruktörs-utbildningar och grundläggande soldatutbildning för frivilliga. Regeringen bedömer att de frivilliga försvarsorganisationerna har bidragit till att höja Försvarmaktens förmåga.

De frivilliga försvarsorganisationerna har fått organisationsstöd (organisations- och verksamhetsbidrag) inom ramen för anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Organisationsstödet uppgick till cirka 45,2 miljoner kronor och gick bl.a. till administrativ basverksamhet, rekrytering syftande till nuvarande och kommande uppdrag samt till verksamhetsutveckling.

De högst 75 miljoner kronor som Försvarmakten disponerade för uppdragsersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet m.m. har förbrukats.

Grundorganisation m.m.

Försvarmakten inrättade den 1 januari 2012 Särskilda operationsgruppen som en egen organisationsenhet inom grundorganisationen i enlighet med uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2012.

Den 12 januari 2012 inrättades det nordiska gendercentret NCGM (Nordic Centre for Gender in Military Operations) vid SWEDINT, Livgardet i Kungsängen. NCGM utvecklar internationell standard för utbildning i genderfrågor för militär personal som ska tjänstgöra i fält och för speciella gender-

rådgivare i internationella insatser. NCGM genomför också utbildningar i enlighet med dessa standard.

Försvarsmaktens totala hyreskostnader uppgick 2012 till cirka 2 485 miljoner kronor och 2011 till cirka 2 465 miljoner kronor.

Vindkraftsfrågor

Antalet inkomna s.k. vindkraftremisser som Försvarsmakten yttrat sig över har sjunkit under senare år. År 2012 var det 1 083 remisser, 2011 1 132 remisser, 2010 1 372 remisser och 2009 1 667 remisser. Andelen remisser i tidigt skede – tidiga förfrågningar från en exploatör – har minskat. Däremot har antalet remisser inför beslut i bygglovs- och miljöprövningsärenden ökat betydligt. För mer än 80 procent av alla ärenden har Försvarsmakten inget att erinra. Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2013 att det är angeläget att berörda intressenter vidtar åtgärder i syfte att nå en ökad förståelse och samexistens.

Försvarsmakten lämnade i mars 2013 en redovisning avseende de åtgärdsförslag Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) lämnat i sin rapport om en internationell jämförelse av vindkraftsutbyggnad i anslutning till militära flygplatser. Försvarsmakten framförde att militär flygning i anslutning till flygplatser skiljer sig från civil flygning. Försvarsmaktens piloter måste kunna starta och landa under fred, kris och krig. Detta ställer krav på att piloterna måste kunna flyga lågt och hinderfritt i anslutning till flygplatsen under alla väderförhållanden.

Av redovisningen framgår också att Försvarsmakten regelbundet informerar länsstyrelserna och kommunerna om sitt uppdrag, kommunikations- och sensorsystem och flygverksamheten. Myndigheten samverkar med Energimyndigheten och Boverket i frågor om riksintresseområden och medverkar i kommunernas översiktsplanering. Försvarsmakten deltar också i vindkraftskonferenser. Försvarsmakten har utrett frågor om de s.k. MSA-ytorna (*Minimum Safe Altitude*) runt de militära flygplatserna. I juni 2013 har Försvarsmakten fattat beslut om interna riktlinjer för hantering av dessa frågor. Det är enligt Försvarsmakten också nödvändigt att på ett samlat sätt kartlägga befintliga och

planerade vindkraftverk och andra höga objekt.

Myndigheten har utvärderat databasen Vindbrukskollen, som anses ha potential, men för närvarande inte vara tillräckligt kvalitets-säkrad. Försvarsmakten redovisar också det samarbete som skett på Gotland avseende komplettering av befintlig väderradar för att möjliggöra etablering av vindkraft. Försvarsmakten fortsätter att utveckla sina yttranden till enskilda och myndigheter i bygglovs- och miljöprövningsprocesserna.

Rationaliseringar i fastighets- och lokalbeståndet

I mars 2013 redovisade Försvarsmakten resultatet av regeringens uppdrag om fortsatta rationaliseringar i grundorganisationen och om kartläggning av fastighets- och lokalbehovet. Myndigheten anpassar löpande verksamheten inom ramen för den befintliga organisationsstrukturen. Rationaliseringarna i grundorganisationen är också kopplade till försvarsmaktsplaneringen.

Kartläggningen av det faktiska fastighets- och lokalbehovet har sin grund i betänkandet SOU 2011:31. Försvarsmakten anser att konsekvenserna av det nya personalförsörjningssystemet måste bli mer kända innan myndigheten kan avveckla fastigheter som skulle kunna vara överflödiga. Sådana fastigheter måste också vara avskiljbara. Regeringen konstaterar att Försvarsmakten bedömer att det kan finnas överkapacitet avseende lokalyta i Arvidsjaur, Boden, Göteborg, Såtenäs och Halmstad. Frågan har behandlats av Försvarsfastighetsutredningen som lämnade sitt betänkande i september i år (SOU 2013:61).

3.2.4.3 Materiel och anläggningar

Effektivisering av stödverksamhet

Regeringen har fortsatt att reformera försvaret i enlighet med inriktningen i den antagna propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140, (bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

Som ett led i reformen har regeringen föreslagit åtgärder för att effektivisera och rationalisera försvarslogistiken i proposition 2011/12:86 En sammanhållen försvarslogistik, (bet. 2011/12:FöU9, rskr. 2011/12:291).

Riksdagen har bemyndigat regeringen att besluta om försvarslogistikens framtida utformning, i enlighet med propositionen. Genom att effektivisera och rationalisera verksamheterna inom försvarslogistiken frigörs resurser till förbandsverksamheten och uppbyggnaden av insatsorganisationen.

Mot denna bakgrund har den 1 januari 2013, i enlighet med regeringens uppdrag, verksamheterna Förråd, Service och Verkstäder överförts från Försvarsmakten till Försvarets materielverk.

Vidare har Försvarsmakten och Försvarets materielverk fått i uppdrag att organisera materiel- och logistikförsörjningen med en tydligare och effektivare uppgifts- och ansvarsfördelning mellan Försvarsmakten som beställare och Försvarets materielverk som leverantör.

Försvarsmakten och Försvarets materielverk har redovisat att delar av beslutade rationaliseringar kan bli svåra att genomföra och pekar på att detta riskerar leda till att medel inte kan frigöras i den omfattning som behövs för den fortsatta försvarsreformen. Regeringen har, via kvartalsvisa uppföljningar, följt hur de båda myndigheterna genomfört sina uppdrag att rationalisera försvarslogistiken.

Internationellt samarbete

Den Europeiska Kommissionen tillsatte 2011 en arbetsgrupp för försvarsindustri- och försvarsmarknadsfrågor. Arbetsgruppens arbete resulterade i ett meddelande i juli 2013, vilket kommer att utgöra ett viktigt ingångsvärde i arbetet inför Europeiska Rådet i december 2013, där säkerhets- och försvarsfrågor ska diskuteras. En betydande del av arbetet inom den Europeiska Försvarsbyrån (*European Defence Agency*, EDA) och Sexnationerssamarbetet (det s.k. *Letter of Intent/Framework Agreement* från 2000) har ägnats åt att påverka detta arbete.

Därutöver har arbetet med gemensam produktion och nyttjande av försvarsförmågor (s.k. *pooling & sharing*) fortsatt. Bland annat fattade försvarsministrarna inom ramen för EDA:s beslut om en frivillig uppförandekod vid sitt möte i november 2012. Deltagande inom olika materielrelaterade Natoforum har under 2012 fokuserat på insatser, multinationella samarbeten och interoperabilitetshöjande åtgärder.

Det bilaterala samarbetet har fortgått enligt plan och bidragit till en kostnadseffektiv materielförsörjning i enlighet med de beslutade principerna för materielförsörjningen i 2009 års försvarspolitiska inriktningsproposition (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

Regeringen har följt myndigheternas arbete avseende prioritering av vilka materiel-samarbeten Sverige engagerar sig i. Regeringen konstaterar att deltagandet i internationella samarbeten som syftar till utveckling av ny materiel är fortsatt restriktivt.

Utvecklad materielredovisning

I enlighet med vad riksdagen uppdragit, utvecklade regeringen resultatredovisningen av beslutade och beställda anskaffningsobjekt ytterligare i budgetpropositionen för 2013. Regeringen redovisade även avsikten att, givet riksdagens bedömning, återkomma till riksdagen i kommande budgetproposition med en redovisning av ett utökat antal anskaffningsobjekt.

Vid riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen tillkännagav riksdagen som sin mening att objektsramar för materiel och en särskild objektsram för uppgraderingen av JAS 39 Gripen bör införas (bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93). Riksdagen har även tillkännagivit för regeringen vad Försvarsutskottet anfört om bl.a. redovisning för riksdagen av förändringar i Försvarsmaktens förmåga (bet. 2012/13:FöU5, rskr. 2012/13:192). Därtill har Konstitutionsutskottet i granskningsbetänkande 2012/13:KU20 uttalat sig över beredningen av besparingar inom försvarets materielförsörjning.

Mot bl.a. denna bakgrund har regeringen vidtagit ett flertal åtgärder för att under de kommande åren öka den långsiktiga strategiska styrningen av Försvarsmaktens materielförsörjning. Den 16 maj 2013 beslutade regeringen om direktiv för en särskild utredare att lämna förslag på en förändrad beslutsprocess för investeringar i försvarsmateriel (dir. 2013:52).

Vidare utvecklas resultatredovisningen av materielförsörjningen ytterligare i förevarande budgetproposition. Redovisningen baseras på Försvarsmaktens och Försvarets materielverks gemensamt redovisade information avseende vissa beslutade anskaffningsobjekt. I och med den utvecklade resultatredovisningen av beslutade och beställda anskaffningsobjekt, anser

regeringen att riksdagens krav på regeringens redovisning har uppfyllts.

JAS 39 Gripen

Regeringen har med stöd av riksdagens godkännande (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93) fattat beslut om utveckling av JAS 39 E och ombyggnation av 60 flygplan JAS 39 C/D till JAS 39 E.

Försvarmakten och Försvarexportmyndigheten har lagt nödvändiga beställningar till Försvarets materielverk, som i sin tur har ingått avtal med leverantören om en samlad beställning för att tillmötesgå Sveriges och Schweiz gemensamma behov. Därmed möjliggörs en kostnadseffektiv gemensam anskaffning, vilket enligt regeringens tidigare redovisade bedömningar innebär att Försvarmaktens krav på stridsflygets framtida operativa förmåga kan tillgodoses.

Förhandlingarna mellan Sverige och Schweiz avseende den bilaterala försäljningen har fortsatt under 2013. I anslutning till dessa förhandlingar pågår även förhandlingar om en interimslösning bestående av elva stycken JAS 39 C/D för det schweiziska flygvapnet att hyra intill dess att JAS 39 E har levererats. Försvarmakten har bedömt att konsekvenserna för den operativa förmågan är marginella och att flygplanen därför kan avvaras under den aktuella tidsperioden.

För det fall att Schweiz eller annan nation väljer att inte beställa anskaffning av minst 20 stycken JAS 39 E/F, kan beslut om avbeställning av verksamheten fattas senast 2014.

3.2.4.4 Exportstöd

En grundläggande utgångspunkt för statens exportstöd är att exporten godkänns av ansvarig exportkontrollmyndighet samt att exporten bidrar till förvarets långsiktiga förbands- och förmågeuppbyggnad.

Efterfrågan på de statliga aktörernas medverkan fortsätter att öka. De växande behoven under 2012 har lett till krav på hårdare prioriteringar inom ramen för exportstödsverksamheten. Under 2012 har Schweiz förhandlat om anskaffning av Gripen. Vidare har Ungern ingått avtal om förlängning av nuvarande leasingavtal avseende Gripen. Förhandlingar har även genomförts med

Tjeckien i syfte att förlänga nuvarande leasingavtal avseende Gripen.

Försvarexportmyndigheten hade sitt andra hela verksamhetsår 2012. Myndigheten har företrätt staten vid försäljning och i vissa mellanstatliga avtal. En fortsatt uppbyggnad av myndighetens organisation och verksamhet har skett parallellt med att exportfrämjande verksamhet bedrivits.

3.2.4.5 Forskning och utveckling

Kunskapsöverföringar till insatsorganisationen har under 2012 fortsatt. Försvarmakten redovisar i årsredovisningen åtgärder som bidragit till säkerheten för Försvarmaktens personal i Afghanistan, t.ex. utbildning inför rotation i insatsområdet i metoder för provtagning, explosivämnesanalys etc. samt operativt stöd avseende telekrigsfrågor och analyser av vapentekniska hot i insatsområdena. Samtidigt har man arbetat med att anpassa verksamheten till den ekonomiska ram som gäller fr.o.m. 2013.

Regeringen bedömer resultatet som tillfredsställande i förhållande till inriktningen i budgetpropositionen 2012. Där framhölls att ambitionerna vad gäller forskning och utveckling borde kunna minskas och att besparingarna borde kunna användas för att påskynda genomförandet av försvarsreformen.

Regeringen angav vidare att den såg positivt på samarbete mellan civil och militär forskning då det kunde leda till kostnadseffektivitet inom båda sektorerna.

Försvarmakten beskriver i sin årsredovisning för 2012 flera forskningsprojekt som genomförs tillsammans med den civila sektorn. Här nämns bl.a. det Nationella Flygtekniska Forskningsprogrammet (NFFP), ett samarbete mellan Försvarmakten, Vinnova och industrin, som visat mycket bra resultat.

Forskningen avseende kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen (CBRN) under år 2012 har bidragit till utvecklingen av Sveriges samlade kompetens och förmåga inom hela spannet av händelser från förebyggande insatser till konsekvenshantering efter en händelse med dessa ämnen. Kompetensen har varit betydelsefull för svensk förmåga till oberoende bedömningar vid olika internationella skeenden under 2012.

Anslaget 1:5 *Forskning och teknikutveckling* har överskridits med 13 miljoner kronor. Underskottet planerar Försvarmakten att täcka under kommande år.

3.2.4.6 Förvarsunderrättelseverksamhet

Förvarsunderrättelseverksamhet bedrivs av Försvarmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut.

Försvarmakten har genom den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST) under 2012 bedrivit förvarsunderrättelseverksamhet och tagit fram efterfrågade underlag för regeringens, Regeringskansliets och Försvarmaktens samt andra myndigheters behov. MUST har vidare lämnat stöd till underrättelsefunktionen i EU (EU SITCEN).

Försvarets radioanstalt har under 2012 bedrivit förvarsunderrättelseverksamhet och tagit fram efterfrågade underlag för regeringens, Regeringskansliets och Försvarmaktens behov. En fortsatt utveckling och anpassning av verksamheten har skett till den nya lagstiftningen om signalspaning i förvarsunderrättelseverksamhet som trädde i kraft den 1 januari 2009 samt till de ändringar och tillägg till denna som trädde i kraft den 1 december 2009. Stöd till Försvarmaktens internationella insatser har varit en mycket viktig uppgift för Försvarets radioanstalt under 2012.

Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut har inom sina kompetensområden också bidragit till förvarsunderrättelseverksamheten.

Det är regeringens bedömning att förvarsunderrättelsemyndigheterna uppfyller de av regeringen ställda kraven samt att samarbetet mellan myndigheterna har fortsatt vidareutvecklats på ett positivt sätt. Samarbetsprojektet Nationell samverkan till skydd mot allvarliga IT-hot (NSIT) mellan Säkerhetspolisen, Försvarmakten (MUST) och Försvarets radioanstalt som påbörjades i december 2012 är ett exempel på myndighetsöverskridande samverkan.

Förvarsunderrättelsedomstolen har under 2012 fortsatt arbetet med att utforma och säkerställa arbetsmetoder och rutiner för en effektiv och rättssäker förprovning av tillståndsärenden. Genom att även Säkerhets-

polisen och Rikskriminalpolisen från och med den 1 januari 2013 åter kan inrikta signalspaning har domstolen under 2012 arbetat med att identifiera vilka åtgärder som krävs för att på ett effektivt och rättssäkert sätt även kunna hantera ansökningar som avser nämnda myndigheters behov av signalspaning. Processen för tillståndsärenden, som domstolen lagt ned ett omfattande arbete på att tillskapa, fungerar enligt regeringens bedömning väl och tillgodoser kraven på effektivitet och rättssäkerhet.

Statens inspektion för förvarsunderrättelseverksamheten (Siun) har under 2012 fokuserat verksamheten på dess uppgift som kontrollmyndighet enligt lagen (2008:717) om signalspaning i förvarsunderrättelseverksamhet samt att förvarsunderrättelseverksamheten följer den inriktning regeringen har fastställt. Siun har under året genomfört 22 granskningar och fyra kontroller på enskilds begäran om den enskildes meddelanden har inhämtats vid signalspaning. Siun har under 2012 också hanterat ett ärende initierat av Försvarets radioanstalt. Kontrollverksamheten resulterade i tre synpunkter. Två av dessa synpunkter riktade sig till Försvarmakten och en synpunkt till Försvarets radioanstalt. Kontrollverksamheten har inte föranlett Siun att framföra några synpunkter till regeringen eller lämna över några ärenden till någon annan myndighet.

Enligt regeringens bedömning visar Siuns genomförande av inspektioner och att dessa i förekommande fall resulterar i synpunkter att systemet fungerar på det sätt regelverket föreskriver. De åtgärder som vidtas med anledning av Siuns synpunkter bidrar till ett effektivare genomförande av lagstiftningen. Det är således regeringens bedömning att Förvarsunderrättelsedomstolen och Siun på ett fullgott sätt har genomfört den verksamhet som åligger dem.

I december 2012 lämnade regeringen en skrivelse till riksdagen med rapport om integritetsskydd vid signalspaning i förvarsunderrättelseverksamheten (skr. 2012/13:59 Integritetsskydd vid signalspaning i förvarsunderrättelseverksamhet). I skrivelsen konstaterar regeringen att signalspaningsverksamheten vid Försvarets radioanstalt bedrivs i enlighet med lagstiftningens intentioner och med respekt för den enskildes integritet.

3.3 Årlig revision

Riksrevisionen har förutom revision av årsredovisningen även utfört löpande granskningar under 2012. Granskningarna har resulterat i ett antal iakttagelser, främst avseende Försvarmakten och brister i bl.a. resultatredovisningen, kostnader för personal samt i den interna styrningen och kontrollen. Försvarmakten har svarat på Riksrevisionens iakttagelser.

Regeringen har uppmärksammat Riksrevisionens iakttagelser och myndighetens bedömning gällande den interna styrningen och kontrollen och kommer, i dialog med Försvarmakten, fortsatt följa myndighetens arbete med att komma tillrätta med bristerna.

3.4 Politikens inriktning

3.4.1 Insatser och beredskap

3.4.1.1 Beredskap och insatser nationellt

Försvarmakten ska upprätthålla nationell beredskap och förmåga att hävda den territoriella integriteten i enlighet med beslutade beredskapskrav. Svenskt sjöterritorium och luftrum ska kontinuerligt övervakas och incidentberedskap ska upprätthållas. Med tillgängliga och användbara förband ska Försvarmakten med befintliga förmågor och resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

Försvarmaktens stöd till övriga samhället

Regeringens bedömning: Försvarmakten bör kunna stödja Polisens nationella insatsstyrka och vissa andra polisiära enheter med medeltung helikopterkapacitet i syfte att underlätta genomförandet av polisiära insatser, bl.a. i samband med bekämpning av terrorism och annan grov brottslighet. Detta ställer krav på Försvarmaktens dimensionering, samtidigt som myndigheten också inom den egna verksamheten kan dra nytta av den ökade verksamhet och de erfarenheter som en större samverkan medför. Försvarmakten ska delvis kompenseras för de ökade kostnader som förmågan att lämna stöd genererar genom att

anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* tillförs medel. Eftersom även Försvarmakten kan nyttogöra sig del av den ökade verksamheten ska del av finansieringen tas inom ram.

Utvecklingen av Försvarmaktens stöd till polisen inleds enligt plan den 1 januari 2014. Uppbyggnaden bör ske stegvis, genomföras med hänsyn till myndigheternas samlade verksamhet och utvärderas kontinuerligt. Regeringen avser att följa samarbetets konsekvenser för båda myndigheterna. Regeringen avser också att ge myndigheterna närmare anvisningar för uppbyggnaden och användandet av förmågan.

Skälen för regeringens bedömning: Försvarmakten kan i många fall bistå det övriga samhället genom att stödja räddningsinsatser vid allvarliga olyckor samt genom stöd till civil verksamhet vid kriser. Utförandet av denna uppgift sker med Försvarmaktens befintliga förmåga och resurser i linje med den ansvarsprincip som ligger till grund för krisberedskapsarbetet och de principer för stöd till civil verksamhet som regeringen angett (prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

Regeringen anser att det inom denna ram finns anledning att utveckla och förbättra förutsättningarna för stödet, genom fortsatt samverkan, planläggning och övningar. Behovet av samverkan för att bl.a. kunna bekämpa terrorism och annan grov brottslighet har aktualiserats inte minst efter terrordådet i Norge. Under vissa förutsättningar kan Försvarmakten lämna stöd till Polisen vid terrorismbekämpning. Rikspolisstyrelsen och Försvarmakten har haft i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att möjliggöra denna samverkan. I sin redovisning pekar myndigheterna bl.a. på behovet av att fortlöpande analysera förändringar i hotbilder för att bedöma med vilka resurser Försvarmakten kan ge stöd till Polisen.

Myndigheterna har även pekat på behovet av att fortsätta de samverkansförberedande åtgärderna för att öka förutsättningarna att stöd kan ges inom de tidsramar som terrorismbekämpning kräver. Regeringen instämmer i myndigheternas slutsatser om ett fördjupat samarbete och avser att fortsatt följa frågan. Ett särskilt angeläget område för utvecklad

samverkan är att möjliggöra att polisiära insatser snabbt kan sättas in, bl.a. i samband med bekämpning av terrorism och annan grov brottslighet. Bättre förutsättningar behövs för att snabbt förflytta Nationella insatsstyrkan och vissa andra polisiära enheter, såsom bombskyddsverksamheten. Dessa förutsättningar föreligger inte i tillräcklig utsträckning idag. Vid allvarliga händelser kan Polisens transportkapacitet vara avgörande för händelsernas utveckling. Försvarmaktens stöd till polisen med medeltung helikopterkapacitet – som helikopterbatalljonen ska planera, öva och ha beredskap för – ställer dimensionerande krav på Försvarmaktens beredskap och verksamhet. Det innebär ett avsteg från principen att Försvarmaktens stöd till civila aktörer ska ske med befintliga förmågor och resurser. Regeringen anser att denna princip fortfarande är giltig och viktig. Den aktuella kapaciteten är dock så pass unik och vinsterna på samhällsnivå så pass stora att ett avsteg i det specifika fallet är motiverat.

Mot bakgrund av att det rör sig om en tillkommande uppgift för Försvarmakten ska en permanent förstärkning av anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* ske. Vid en fullt uppbyggd verksamhet bedöms den nya uppgiften medföra en merkostnad på cirka 40 miljoner kronor.

Ett myndighetsgemensamt arbete för att, mot bakgrund av de norska erfarenheterna efter terrorattentatet den 22 juli 2011, dra slutsatser utifrån svenska förhållanden bör också kunna ge underlag för hur helikopterstödet fortsatt ska dimensioneras. Myndigheterna kommer därför ges i uppdrag att gemensamt genomföra en sådan analys (se även utg. omr. 4 avsnitt 2.4.3).

3.4.1.2 Insatser internationellt

Beredskap för insatser internationellt ska upprätthållas i enlighet med de anmälningar Sverige gjort till internationella styrkeregister inom FN, EU och Nato. Möjligheter till nya insatser väntas öka i takt med att det svenska militära bidraget till ISAF reduceras. Insatser och beredskap bör genomföras av ordinarie förband inom insatsorganisationen eller delar av dessa förband.

Sverige ska som deltagare i insatser stödja och påskynda ansträngningarna att genomföra FN:s

säkerhetsrådsresolution 1325 från år 2000, om kvinnor, fred och säkerhet. Hänsyn ska tas till kvinnors situation, till kvinnors roll som aktörer, och till kvinnors särskilda skyddsbehov.

International Security Assistance Force (ISAF), Afghanistan

Sveriges engagemang i Afghanistan är betydande och långsiktigt. Regeringens avsikt är att fortsatt bidra till ISAF under första halvåret 2014.

Den svenska styrkan uppgår sedan maj 2013 till cirka 300 personer på plats i Afghanistan. Därutöver tillkommer den svenska helikopterenheten samt personal till stöd för avveckling av camper och hemtransport av utrustning och materiel. Insatsen planeras fortsätta på samma nivå till och med maj 2014.

Samarbetet mellan Sverige, Norge, Finland och Lettland inom ramen för "Nordic-Baltic Transition Support Unit" var fullt operativt sommaren 2013. Samarbetet planeras pågå till och med maj 2014. Samarbetet fokuserar på militära och polisiära rådgivningsinsatser i provinserna Balkh och Samangan i norra Afghanistan.

Den huvudsakliga uppgiften för det svenska styrkebidraget fram till sommaren 2014 är att fortsatt stödja och utbilda de afghanska säkerhetsstyrkorna, i syfte att utveckla deras förmåga att självständigt ansvara för säkerheten i landet. Det svenska bidraget kommer även fortsatt att inkludera instruktörer vid olika utbildningscentrum (staber och funktions-skolor) som stöd till handledning, utbildning och uppbyggnad av de afghanska säkerhetsstyrkorna.

Under 2014 avslutas den nuvarande internationella militära insatsen. Planering pågår för att en Nato-ledd utbildnings- och rådgivningsinsats, Resolute Support, därefter ska ta vid. Som framhållits i prop. 2012/13:41, är inriktningen för det svenska engagemanget att Sverige från sommaren 2014, om så efterfrågas, ska kunna bidra i form av en ren utbildningsinsats om högst 200 personer, inklusive instruktörer och de stöd- och skyddsfunktioner som utbildningsinsatsen behöver. Annan militär verksamhet kommer då att vara avslutad.

Regeringen avser att under hösten 2013 förelägga riksdagen förslag om fortsatt svenskt deltagande i ISAF. Regeringen har under

anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap beräknat medel avseende ett förlängt deltagande i ISAF.

MINUSMA, Mali

Regeringens avsikt är att under 2014 fortsatt bidra till FN:s stabiliseringsinsats i Mali, MINUSMA. Inriktningen är att det svenska styrkebidraget bör utgöras av en flygtransportenhet, en flygsäkringsstyrka och en nationell stödenhet. Flygtransportenheten består av ett transportflygplan av typ Tp84 (C-130 Hercules) och besättning och kommer att delta i insatsen under högst fyra månader med start fjärde kvartalet 2013. Regeringen har även tidigare skickat stabsofficerare till insatsen. Det totala svenska bidraget till insatsen uppgår till ungefär 70 personer och är samordnat med bidrag från andra nordiska länder.

Målet för den svenska insatsen är att bidra till att uppfylla MINUSMA:s mandat enligt säkerhetsrådets resolution 2100 och att därigenom bidra till förbättrad säkerhet i Mali, återupprättande av den konstitutionella och demokratiska ordningen samt till att understödja långsiktigt hållbara lösningar på krisen i landet.

Det svenska deltagandet svarar mot ett tydligt efterfrågat stöd till FN:s verksamhet. Sverige är sedan tidigare engagerat i Mali med ett omfattande bilateralt bistånd, inklusive bidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap med bl.a. humanitära minhanteringsinsatser samt med utbildare i EU:s militära utbildnings- och rådgivningsinsats till stöd för Malis försvarsmakt, EUTM Mali. Regeringen avser under hösten 2013 att förelägga riksdagen förslag om fortsatt svenskt deltagande i MINUSMA.

Afrikas Horn

Sverige har ett brett engagemang för att skapa fred och stabilitet på Afrikas Horn. Pågående insatser och verksamhet omfattar fredsfrämjande insatser med militär personal samt stöd till kapacitetsbyggande. Exempel på det förstnämnda är den EU-ledda insatsen EUNAVFOR Operation Atalanta där Sverige under 2013 deltog med HMS Carlskrona, ombordbaserad helikopter, bordningsstyrka samt sjukvårdsförmåga. Sverige deltar för närvarande i två kapacitetsbyggande insatser

med fokus på att bygga upp regional marin förmåga i området kring Afrikas horn avseende kustbevakning och rättsväsende via EUCAP Nestor, samt stöd till att bygga upp den somaliska regeringens säkerhetsstyrkor via EUTM Somalia.

Regeringen har för avsikt att fortsatt bidra med stabsofficerare till Operation Atalanta. Sverige bevakar och utvärderar löpande situationen på Afrikas Horn och eventuella svenska civila och militära förbandsbidrag.

Kosovo Force (KFOR), Kosovo

Regeringens proposition (2011/12:33, bet. 2011/12:UFöU3, rskr. 2011/12:82) anger att Sveriges nuvarande bidrag till KFOR ska fhasas ut innan utgången av 2013. Inför 2014 överväger regeringen att fortsatt besätta en till två stabsbefattningar vid KFOR högkvarter samt två till tre befattningar i Natos samverkans- och rådgivningsteam (*Nato Advisory Team*, NAT och *Nato Liaison and Advisory Team*, NLAT). Bedömningen är att detta bidrag kommer att ge viktiga synergieffekter till Sveriges övriga engagemang inom säkerhetssektorreform i Kosovo, då KFOR fortfarande bedöms vara den sammanlänkande och viktigaste externa entiteten i Kosovo för försvarsrelaterat säkerhetssektorreformarbete. Med detta bidrag kommer Sverige få fortsatt insyn i, och möjlighet till påverkan på, insatsens fortsatta verksamhet i Kosovo.

Säkerhetssektorreform

Under 2014 planeras det försvarsrelaterade stödet till säkerhetssektorreformer (SSR) och militär kapacitetsuppbyggnad att fortsätta genom insatser i bl.a. Afghanistan, Georgien, Ukraina, Östafrika (stöd till östafrikanska fredsstyrkan), Afrikas Horn (stöd till utbildning av den somaliska regeringens säkerhetsstyrkor), Mali (stöd till utbildning av den maliska försvarsmakten) och på västra Balkan. Sveriges bidrag till SSR och kapacitetsuppbyggnadsstöd i Kosovo planeras öka i takt med att det svenska bidraget till KFOR i stort sett avslutas. Regeringen ser positivt på ett fortsatt försvarsrelaterat SSR- och kapacitetsuppbyggnadsstöd i multilaterala fora, särskilt samordnat nordiskt och nordiskt-baltiskt SSR-stöd. Försvarsmaktens insatser inom SSR, kapacitetsbyggande och vissa internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser

har fram till och med 2013 finansierats genom anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Regeringen konstaterar att omfattningen av denna typ av insatser ökat kraftigt de senaste åren och att de ofta genomförs parallellt med, eller i anslutning till, internationella förbandsinsatser. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen i kap 3.5.2 att ändamålet för och namnet på anslag 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* ändras så att SSR- och kapacitetsbyggnadsinsatser från och med 2014 kan finansieras genom anslag 1:2, som föreslås benämnas *Försvarmaktens insatser internationellt*. Medel för denna verksamhet som beräknas till 44 miljoner kronor överförs samtidigt från anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* till anslaget 1:2 *Försvarmaktens insatser internationellt*. Syftet är att renodla anslagen genom att all internationell insatsverksamhet samlas under ett anslag. På detta sätt tydliggörs den samlade ansatsen för internationella insatser vilket i sin tur förbättrar förutsättningarna att på ett samlat sätt besluta om, redovisa och följa upp Försvarmaktens internationella insatser.

De av Försvarmaktens insatser (militär-observatörer m.fl.) som finansieras inom ramen

för utgiftsområde 5 Internationell samverkan berörs inte av förändringen.

EU:s stridsgrupper

Sverige har anmält att som ramnation leda en av EU:s stridsgrupper i beredskap under första halvåret 2015 i enlighet med riksdagens beslut (prop. 2011/12:84, bet. 2011/12:FöU8, rskr. 2011/12:266). Den nordiska stridsgruppen består av bidrag från Sverige, Estland, Finland, Irland, Lettland, Litauen och Norge.

Förberedelserna för denna beredskapsperiod har inletts och Försvarmakten kommer under 2014 att genomföra förberedelser och övning av stridsgruppen. Stridsgrupperna ger den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken tillgång till förband som på kort varsel kan genomföra kvalificerade insatser. De är därmed ett centralt verktyg för EU i dess roll som en global aktör. Regeringen anser att det är av stor betydelse att EU även fortsättningsvis har tillgång till detta verktyg och har sedan länge verkat för att möjliggöra en mer flexibel syn på hur dessa stridsgrupper kan användas för att främja EU:s globala intressen bl.a. som stöd till FN. Regeringen avser fortsätta detta arbete samtidigt som stridsgruppernas kvalificerade militära förmåga bör bevaras.

3.4.2 Förbandsverksamhet m.m.

3.4.2.1 Insatsorganisationens utveckling

Regeringens bedömning: Insatsorganisationen bör i huvudsak bestå av följande förband under 2014.

Tabell 3.5 Insatsorganisationens utveckling

Förbandstyp	2014
Lednings- underrättelseförband	
Högkvarter med stabsförband	1
Rörlig operativ ledning	1
Sambandsbataljon	1
Regionala staber	4
Telekrigbataljon	1
Ledningsplatsbataljon	1
Försvarmaktens telenät- markteleförband	1 ¹
Särskilda operationsgruppen	1

It-försvarsförband med FM CERT	1
NUE	1
Logistikförband	
Operativ ledningsteknisk bataljon	1 ¹
Teknisk bataljon	1
Logistikbataljon	2
Sjukhuskompani	2
Armétridskrafter	
Brigadstab	2
Mekaniserad bataljon	5 ²
Motoriserad skyttebataljon	1 ³
Lätt skyttebataljon	1 ⁴
Stridsvagnskompani	3
Artilleribataljon	2
Luftvärnsbataljon	2
Jägarbataljon	1
Underrättelsebataljon	1
Säkerhetsbataljon	1
Ingenjörbataljon	2
Militärpoliskompani	2
CBRN-kompani	1
Livbataljon	1
Hemvärnsbataljon	40
Marinétridskrafter	
Sjöstridsflottiljledning	2
Korvettdivision	2
Minröjningsdivision	2
Underhållsdivision	2
Röjdykardivision	1
Ubåtsflottilj med ledning	1
Ubåt	4
Signalspaningsfartyg	1
Amfibiebataljon	1 ⁵
Bevakningsbåtkompani	1
Marin basbataljon	1
Sjöinformationsbataljon	1
Flygétridskrafter	
Stridsflygdivision	4
Helikopterbataljon	1
Flygbasbataljon	2
Transport- och specialflygenhet	1
Stridslednings- och luftbevakningsbataljon	1

Tabellen visar för varje förbandstyp hur många förband som ska ingå i insatsorganisation 2014.

1) FMTM och operativ ledningsteknisk bataljon bör på sikt avvecklas och bilda FMTIS.

2) Tidigare benämnd Manöverbataljon mekaniserad

3) Tidigare benämnd Manöverbataljon lätt mekaniserad

4) Tidigare benämnd Manöverbataljon lätt

5) Tidigare benämnd Manöverbataljon Amfibie

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagen har godkänt inriktningen för insatsorganisationens utformning för 2014 (prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Regeringen har i tidigare budgetpropositioner redovisat bedömd utveckling av insatsorganisationen för två år. Eftersom riksdagen ännu inte tagit ställning till utvecklingen av insatsorganisationen efter 2014 redovisas här regeringens bedömning för endast ett år. Regeringen avser därför att återkomma i budgetpropositionen för 2015 med förslag på insatsorganisationens utveckling efter 2014.

Försvarsmaktens operativa förmåga och insatsorganisationens iståndsättande

Försvarsmakten ska i enlighet med riksdagens och regeringens försvarspolitiska inriktning ha en operativ förmåga och en planering som möjliggör för Försvarsmakten att genomföra omvärldsbevakning, insatser och utveckling av insatsorganisationen. Denna operativa förmåga ska uppnås enskilt och tillsammans med andra. Försvarsmaktens operativa förmåga ska möta kraven på ett användbart, tillgängligt och flexibelt försvar för insatser i Sverige samt i och utanför närområdet. Försvarsmakten ska, med delar av insatsorganisationen, kunna påbörja en insats omedelbart efter beslut.

Huvuddelen av förbanden i insatsorganisationen bör normalt vara tillgängliga inom tre månader och inget förband bör normalt ha en beredskap som överstiger sex månader. Vidare ska insatsorganisationens förband vara snabbt gripbara vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden, vilket betyder att huvuddelen av insatsorganisationens förband ska vara tillgängliga inom några dagar efter beslut om höjd beredskap enligt 3 § lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Inget förband bör vid ett sådant beslut ha en beredskapstid som överstiger en vecka. Detta innebär enligt regeringens mening att chefer för krigsförbanden ska ha god kännedom om vilken status materielen har, var den förvaras och att den kan bli tillgänglig inom beredskapstiden.

Regeringens utgångspunkt är att samtliga förband i insatsorganisationen samt förbandsreserven vid varje givet tillfälle fortsatt ska vara uppfyllda i fråga om krigsplacerad personal. En personalreserv med krigsplacerad personal ska finnas.

För att bättre beskriva krigsförbandens faktiska innehåll och bättre motsvara vedertagna internationella benämningar kommer benämningen på manöverbataljonerna bytas. Detta innebär att:

- Manöverbataljon mekaniserad benämns Mekaniserad bataljon,

- Manöverbataljon lätt mekaniserad benämns Motoriserad skyttebataljon,
- Manöverbataljon lätt benämns Lätt skyttebataljon och
- Manöverbataljon amfibie benämns Amfibiebataljon.

Namnbytet kommer inte att påverka krigsförbandens innehåll, förmåga eller uppgifter.

Försvarsmakten anför i budgetunderlaget för 2014 att myndigheten inte avser att byta ut fordonen i en av de mekaniserade bataljonerna och att den därmed inte som planerat kommer att utvecklas mot en motoriserad skyttebataljon. Detta får som effekt att insatsorganisationen kommer att innehålla fem mekaniserade bataljoner och enbart en motoriserad bataljon. Regeringen analyserar effekterna av detta och avser återkomma i denna fråga till riksdagen.

Under 2014 är inriktningen att utvecklingen av en användbar och tillgänglig insatsorganisation ska fortsätta. Insatsorganisationen bör ha beredskap för, och förmåga att, genomföra insatser. Materielen bör vara krigsplacerad och ett nytt mobiliseringssystem bör vara infört. Därtill är samövning av krigsförband och fortsatt bemanning med frivilligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän prioriterat under 2014. I takt med att förbanden i den nya insatsorganisationen fylls upp kan de beredskapskrav som gäller i normalfallet efterhand uppnås för de förband eller delar av förband som är kompletta i fråga om personal och materiel. Vid beslut om höjd beredskap kan även krigsplacerade värnpliktiga som utbildats enligt det tidigare systemet ianspråkta. Detta underlättas av det mobiliseringssystem som nu införs.

Regeringens inriktning är att samtliga förband vid utgången av 2014 ska ha en fastställd mobiliseringsplan och vara uppfylld med krigsplacerad personal och materiel. Under året bör inledande mobiliseringsövningar genomföras.

Försvarsplaneringen är viktig för att lägga grunden till hur Försvarsmakten ska utnyttjas för insatser och beredskap. Regeringen avser att i närtid besluta om nya anvisningar för Försvarsmaktens försvarsplanering. Under 2014 ska huvuddelen av marin- och flygstridskrafterna samt hemvärnsförband vara bemannade med frivilligt tjänstgörande personal och därmed uppfylla beredskapskraven enligt den försvarspolitiska inriktningen. Vidare kommer det att finnas en bataljonsstridsgrupp i hög beredskap från och med den 1 januari 2014.

Insatsorganisationens förmåga ökas efterhand i och med genomförd övningsverksamhet och i takt med att frivilligt anställd personal ersätter krigsplacerade värnpliktiga. Krigsförbandsövningar för förband som i huvudsak bemannas med tidvis tjänstgörande personal ska regelbundet genomföras. Tillgängligheten och användbarheten hos förbanden i insatsorganisationen kommer därmed att successivt öka. Övningsverksamhet för stående och kontraktsförband är viktig och ska fortsätta under 2014. Krigsförbandsövningar bör genomföras kontinuerligt och på något års sikt bör årligen återkommande försvarsmaktsgemensamma övningar genomföras. Vidare bör, under 2014, en större övning genomföras med förband från alla stridskrafter, rekryterade och organiserade, i enlighet med reformens målsättningar, där en stridsgrupp med frivilligt anställd personal ingår bland de deltagande förbanden.

I och med att insatsorganisationen vidmakthåller och utvecklar förmågan vid de stående och kontrakterade förbanden bör verksamhet inom basorganisationen efterhand rationaliseras och effektiviseras.

Utgående från förbandets uppgifter, beredskap och planerade insatser bör personal- och materieluppfyllnad samordnas med utbildning och övning för att förbanden efterhand ska bli användbara och tillgängliga. Vikt bör läggas vid att organisera stridsgrupper, där fördefinierade förband ur samtliga stridskrafter ska kunna ingå. Vid en insats deltar de delar som ingår i en behovssammansatt stridsgrupp. I första hand ska Försvarsmakten kunna genomföra insatser över tiden inom bataljons ram för att efterhand kunna ledas och samordnas på brigadnivå.

Internationellt förmågeutvecklingssamarbete
Sverige, liksom många av Europas länder, står inför utmaningar vad gäller att på ett kostnads- och resurseffektivt sätt använda, vidmakthålla och utveckla militära förmågor. Ett sätt att möta dessa utmaningar är att fördjupa det internationella samarbetet. Regeringen betonar vikten av att kontinuerligt söka nya vägar och möjligheter till samarbete. Detta kan också innebära att svenska krav och tidsplaner behöver förhandlas med våra samarbetspartners.

Regeringen anser att det för svenskt vidkommande ofta är naturligt att söka samarbeten i en regional och nordisk kontext. En grundläggande förutsättning vid internationella samarbeten är möjligheten att samverka med andra länder, vilket i all väsentligt innebär att interoperabilitet sker enligt standarder som fastställts av Nato.

Sverige avser att anmäla förband till Natos snabbinsatsstyrkas reservstyrkeregister, *Nato Response Forces' Reserve Forces Pool (NRF)*. Svenska bidrag till NRF möjliggör deltagande i avancerade övningar och ger tillgång till bl.a. standarder och förmåge-utvecklingsformat. Sveriges deltagande i NRF stärker Sveriges partnerskap med Nato, underlättar och förstärker genomförandet av den svenska försvarsreformen.

Gemensamt ägande eller nyttjande av resurser (s.k. *pooling & sharing*) inklusive rollspecifiering kan medge tillgång till resurser som inte varje land enskilt skulle kunna upprätthålla. Detta synsätt har fått genomslag inom såväl EU, Nato som NORDEFKO.

Mot denna bakgrund har regeringen uppmärksammat försvarsmyndigheterna på behovet av att utveckla och integrera metoder och förfaranden för förbättrat bi- eller multinationellt samarbete i ordinarie nationella planeringsprocesser.

Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut ska tillse att möjligheter till fördjupat internationellt samarbete alltid övervägs och utreds där så bedöms relevant. Målsättningen att ett fördjupat samarbete ska möjliggöra effektivare resursanvändning, ökad operativ förmåga och större effekt på Försvarsmaktens verksamhet ligger fast. Sverige har även mycket att vinna på att vara interoperabelt med viktiga samarbetsorganisationer och länder. Samarbeten inom

ramen för internationella insatser stärker Försvarmaktens förmåga. Vidare kan det vara ett sätt att visa det internationella samfundets gemensamma vilja, liksom att öka effekten i insatserna eller finna kostnadseffektiva lösningar.

Regeringen anser att gemensam luftrumsövervakning med våra nordiska grannländer fortsatt bör utredas. Även det nordiska samarbetet avseende taktisk flygtransport bör fortsätta i enlighet med den avsiktsförklaring som undertecknades vid det nordiska försvarsministermötet i Skagen i november 2012.

Regeringen vill särskilt peka på värdet och behovet av att öva tillsammans med andra länder. Övningsarbeten kan ge bättre förutsättningar för samarbeten i insatser och det kan också medge mer kvalificerade eller kostnads- och resurseffektiva övningar. Vidare kan utbildningssamarbeten såväl förbättra interoperabilitet som ge möjlighet att genomföra utbildning utan att varje enskilt land behöver bygga upp och vidmakthålla egen infrastruktur, utbildningsorganisation och kompetens. Samarbeten kan även vara ett sätt att gemensamt bygga upp och bevara kompetens i fall där ett enskilt land inte har förutsättningar att göra det på egen hand. Härvidlag vill regeringen peka på att samarbeten kan gynna effektiviteten och skapa rationaliseringsmöjligheter inom såväl basorganisationen som övrig stödverksamhet. Samarbete kring utveckling av doktriner och förmågor ger förutsättningar för att tidigt kunna påverka och utvärdera utvecklingen. Detta ger i sin tur fördelar avseende efterföljande utveckling och vidmakthållande av förmågor och insatser. Regeringen ser en potential i sådana samarbeten.

Lednings- och underrättelseförband

I budgetpropositionen för 2013 bedömde regeringen att Försvarmaktens telenät- och marktelefonförband (FMTM) och operativ ledningsteknisk bataljon på sikt bör utvecklas till Försvarmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS). Regeringen påpekade att förändringen bör ske efter det att de verksamhets- och organisationsförändringar som planeras ske i samband med en mer sammanhållen försvarslogistik har blivit genomförda. Regeringen anser fortsatt att FMTM bör utvecklas till FMTIS och avser att återkomma till riksdagen i detta ärende.

Ledningsområdet ska utformas och dimensioneras efter armé-, marin- och flygstriidskrafternas ledningsbehov. Samtliga förband i insatsorganisationen bör ha tillräcklig ledningsförmåga för att kunna utföra tilldelade uppgifter. Inom ledningsområdet ska prioriteringen vara att säkerställa att krigsförbanden bemannas med utbildad personal, använder fungerande ledningsmetoder och fungerande ledningsmateriel.

Införande av taktisk datalänk för ledning av flygstriidskrafterna fortgår och regeringen har medgivit att Försvarmakten ingår i ett internationellt samarbete avseende taktisk datalänk för ledning av de marina striidskrafterna. Försvarmakten bör följa utvecklingen inom Nato och EU på ledningsområdet i syfte att förbättra möjligheten att verka tillsammans med andra länder.

Regeringen beslutade den 7 april 2011 om inriktning för Försvarmaktens fortsatta arbete avseende gemensam lägesinformation (GLI) m.m. Försvarmakten avser att i så stor utsträckning som möjligt utnyttja befintliga funktioner och teknik, såsom sjö- och luftläge, för att fastställa lägesinformation. Regeringen avser fortsatt följa utvecklingen av funktioner för gemensam lägesinformation.

Tonvikten för den fortsatta materiella förnyelsen inom ledningsområdet bör ligga på att tillföra de markrörliga förbanden ett fungerande och kostnadseffektivt ledningssystem. Efter regeringens beslut att anskaffa ledningsförmåga till arméstriidskrafterna påbörjas under 2014 tillförsel av striidsledningssystem bataljon, gemensamt taktiskt radiosystem och digitala kommunikationsnoder, något som ger ökad verkan, skydd och rörlighet samt förmåga att samverka med förband från andra länder.

Övningsverksamheten bör vara fortsatt prioriterad under 2014 för att utveckla förbandens förmåga att lösa huvuduppgifter i enlighet med sina krigsförbandsspecifikationer. Detta kräver att lednings- och underrättelseförband deltar även i andra förbandsövningar i syfte att kunna verka i bataljonsstriidsgrupps- och brigadstruktur, samt att både nationella och internationella scenarier övas.

Logistikförband

Den användbara och tillgängliga insatsorganisationen ställer nya krav på logistikfunktionen och innebär stora förändringar inom området försvarslogistik. Regeringen fortsätter att genomföra den av riksdagen beslutade inriktningen att rationalisera och effektivisera försvarslogistiken i enlighet med propositionen En sammanhållen försvarslogistik (prop. 2011/12:86, bet. 2011/12:FöU9, rskr. 2011/12:291). Se avsnitt 3.4.2.2 Materiel och anläggningar.

Logistikförbanden ska vara modulärt uppbyggda och kunna stödja övriga förband i insatsorganisationen. Försvarsmakten ska upprätthålla en förmåga som möjliggör den främre logistiken även i högre konfliktnivåer. Andra aktörer ska kunna utnyttjas i de fall konfliktnivå, hot, miljö och övriga förutsättningar inom insatsområdet medger att så sker. Utveckling och dimensionering ska utgå från att alla delar av insatsorganisationen ska kunna understödjas vid insatser nationellt. Vidare ska upp till fyra förbandsinsatser varav en av bataljonsstridsgrupps storlek vid insatser utanför närområdet kunna understödjas. I utvecklingen av logistikstöd till marin- och luftstridskrafter ska hänsyn tas till dessa stridskrafterns särskilda behov.

Utvecklingen av logistikförbanden ska ske med beaktande av utvecklingen inom civil och internationell militär logistik. Former för samordning och samverkan avseende logistik med andra länder och institutioner bör utvecklas.

Förmågan till förebyggande hälso- och sjukvård omfattande åtgärder före, under och efter en insats i syfte att bevara personalens hälsa och stridsduglighet bör fortsatt utvecklas. Utvecklingen avseende förmåga till avancerad vård av skadade och sjuka samt omhändertagande och evakuering ska fortsätta. Olika metoder för att tillgodose behovet av specialistkompetens inom sjukvårdsförmågan bör vidareutvecklas. Försvarsmakten ska samverka med andra myndigheter för att tillgodose sitt behov av sjukvårdsförmåga nationellt.

Övningsverksamheten bör vara fortsatt prioriterad under 2014 för att utveckla förbandens förmåga att lösa huvuduppgifter i enlighet med sina krigsförbandsspecifikationer. Denna målsättning kräver att logistikförbanden

deltar i övriga förbands övningar syftande till att kunna verka i bataljonsstridsgrupps- och brigadstruktur.

Regeringen har fattat beslut om anskaffning av materiel till sjukvårdsfunktionen. Denna anskaffning samt komplettering av befintlig materiel är prioriterade för den materiella förnyelsen inom logistikområdet.

Arméstridskrafter

Arméstridskrafterna ska kunna användas i alla konfliktnivåer från konfliktförebyggande insatser till krig. Insatser ska kunna genomföras enskilt och tillsammans med andra länder i Sverige samt tillsammans med andra länder i vårt närområde samt utanför närområdet, när så är lämpligt.

Uppsättandet av användbara och tillgängliga arméförband är prioriterat i omställningen av försvaret under perioden 2010–2014. Regeringens bedömning är att uppsättandet och vidmakthållandet av de sju manöverbataljonerna är av central betydelse.

Vid en insats nationellt eller internationellt ska en bataljonsstridsgrupp eller en brigadstruktur kunna sättas samman utifrån behov och krav. Förmågan att snabbt kunna genomföra insatser bygger på att de ingående förbanden är samövade. Övningsverksamheten är av fortsatt stor betydelse under 2014 för att förbanden ska kunna lösa sina huvuduppgifter enligt krigsförbandsspecifikationerna. Detta kräver att även lednings- och funktionsförband deltar i arméförbandens övningar syftande till att utveckla förmågan att verka i bataljonsstridsgrupps- och brigadstruktur.

För att vidmakthålla en bemannad insatsorganisation kommer det under de närmaste åren fortsatt vara nödvändigt att personal som är utbildade i det gamla värnpliktsystemet är krigsplacerad i de befattningar som inte innehas av frivilligt tjänstgörande personal.

Under 2014 ska flera av krigsförbanden uppnå initial förmåga. När hela krigsförband när avsedd beredskap och förmåga kan de genomföra insatser och övningar i sammanhållna förband.

Under 2014 beredskapshålls den första nationella stridsgruppen som utgörs av en motoriserad skyttebataljon och stödjande funktionsförband. Åtgärder vidtas även under året för att förbereda den nordiska stridsgruppen (sammansatt huvudsakligen utifrån samma lätta

mekaniserade bataljon) som kommer stå i beredskap under första halvåret 2015.

I omsättningen och förnyelsen av materiel inom arméstridskrafterna är det parallellt med införandet av lättare fordon av fortsatt vikt att vidmakthålla tyngre fordon med hög skyddsnivå och stor eldkraft. Under 2014 påbörjas därför livstidsförlängning och viss uppgradering av stridsfordon 90 och stridsvagn 122.

Anskaffningen av ny insatsförmåga avseende luftvärnet är ett viktigt steg för att säkerställa försvarets förmågebredd. Efter regeringens beslut att anskaffa ledningsförmåga till arméstridskrafterna kommer tillförsel av stridsledningssystem bataljon, gemensamt taktiskt radiosystem och digitala kommunikationsnoder att påbörjas under 2014. Detta kommer att ge ökad rörlighet, säkerhet och skydd samt stärka förmågan att samverka med förband från andra länder.

Regeringens beslut att livstidsförlänga stridsvagn 122 kommer att säkerställa en viktig operativ förmåga i armén, framförallt vad gäller förmåga till väpnad strid mot kvalificerade, konventionella motståndare.

Under 2014 ska hemvärnsförbanden med de nationella skyddsstyrkorna vidmakthålla beredskapen och förmågan i enlighet med givna inriktningar. Särskild vikt ska läggas på att förbättra avtalsuppfyllandet i hemvärnets organisation i syfte till att skapa användbara och tillgängliga förband.

Marinstridskrafter

Marinförbanden ska vara samövade, interoperabla och ha en hög tillgänglighet samt kunna användas i alla konfliktnivåer. Förbandens primära uppgift är att hävda territoriell integritet och skydda svenska intressen till havs. Marinstridskrafterna ska kunna delta i insatser enskilt och tillsammans med andra länder i Sverige och närområdet samt tillsammans med andra länder utanför närområdet.

Fartygsförbanden med stora krav på tillgänglighet och förmåga ska vara stående förband.

Genom nationell och internationell övningsverksamhet och deltagande i insatser under 2014 ska Försvarmakten fortsatt utveckla sin förmåga att nationellt leda förband och att verka inom ramen för en multinationell sjöstyrka.

Marinförbanden ska även kunna delta i insatser utanför vårt närområde i syfte att tillsammans med andra bidra till skydd av sjöfart och annan maritim verksamhet.

Marinförbanden ska under 2014 med ytstridsfartyg, minröjningsfartyg, ubåtar, amfibie- och sjöinformationsförband vidmakthålla förmågan till kvalificerad ytstrid, undervattensstrid, minröjning, luftförsvar och underrättelseinhämtning.

Pågående leveranser av Visbykorvetter i version 5 ökar användbarheten i marinstridskrafterna genom en förbättrad samlad förmåga till ytstrid. Förmågan att påverka mål på och under havsytan och i amfibisk miljö samt förmåga till sjöminröjning, luftförsvar och underrättelseinhämtning ska vidmakthållas.

Omställningen till en amfibisk manöverbataljon väntas vara genomförd under 2013. Den omorganiserade bataljonen benämns från och med 1 januari 2014 amfibiebataljonen.

Försvarmakten ska fortsatt samverka med andra sjöverkande myndigheter.

Flygstridskrafter

Flygförband

Flygförbanden ska primärt inriktas mot hävdandet av territoriell integritet och skyddet av svenska intressen i närområdet men ska även, om insatsen bedöms lämplig för de svenska förbanden, kunna delta i insatser utanför närområdet. Flygstridskrafterna ska kunna delta i insatser enskilt och tillsammans med andra länder i Sverige och närområdet samt tillsammans med andra länder utanför närområdet.

Flygförbanden ska i huvudsak utgöras av stående förband med hög tillgänglighet.

Flygstridskrafterna ska kontinuerligt upprätthålla incidentberedskap och bedriva luftrumsovervakning. Försvarmakten ska inom stridsflygsystemet vidmakthålla förmåga till spaning, attack och luftförsvar samt ha förmåga att överföra information till andra enheter. Flygstridskrafterna ska fortsatt ha förmåga att hålla en stridsflygenhet och delar av en transportdivision insatta över tiden. Detta ska kunna ske från annan bas än fredsbaseringen och kunna genomföras utanför Sverige. Flygbasbataljonernas förmåga att leda och planera verksamhet vid ett utökat antal platser ska fortsatt utvecklas.

Under 2014 fortsätter leveranserna av JAS 39 C/D i enlighet med handlingsplanen för JAS 39 Gripen. Under året fortskrider även utveckling och integration av långräckviddig radarjaktrobot METEOR och lätt, GPS-styrd GBU 39 som nya vapensystem på JAS 39 Gripen, vilket kommer att medge en förstärkt förmåga att verka mot mål i luften och på marken.

En grundläggande förmåga till flygstridsledning genom krypterad datastridsledning har uppnåtts genom införandet av interoperabel datalänk, Länk 16. Förmågan utvecklas fortsatt under de kommande åren, vilket bl.a. förbättrar förmågan till stridsledning av stridsflygförbanden.

Helikopterförband

Helikopterbataljonen ska fortsätta att utvecklas avseende tillgänglighet och interoperabilitet. Försvarmaktens helikopterförmåga utvecklas genom nationell och internationell övningsverksamhet samt deltagande i insatser. Utvecklingen ställer bl.a. krav på en fungerande personalförsörjning, regelbunden övningsverksamhet samt den pågående ombeväpningen av helikopterbataljonen.

Den pågående insatsen med en helikopter enhet med helikopter 16, inom ramen för den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan, är planerad att fortsätta till och med maj 2014. Förmågeuppbyggnaden med helikopter 16 och det pågående införandet av helikopter 14 ökar successivt helikopterbataljonens förmåga att understödja insatsorganisationens övriga förband, vilket bidrar till insatsorganisationens flexibilitet och rörlighet. Helikopter 10 utvecklas på sikt. Det är dock av stor betydelse att utvecklingstidpunkten anpassas mot verksamhetens behov.

Taktisk transport och medicinsk evakuering ska även fortsättningsvis utgöra centrala förmågor. Under 2014 ska utvecklingen av helikopterförbandens förmåga att tillsammans med arméförband lösa markoperativa uppgifter fortsätta. Förmågan att tillsammans med marinförbanden lösa sjöoperativa uppgifter ska utvecklas i takt med att helikopter 14 tillförs insatsorganisationen. Uppbyggnaden av den sjöoperativa helikopterförmågan kommer på sikt att bl.a. innebära helikopterburen förmåga att spana mot markytan samt över och under havsytan. Under 2014 påbörjas ett arbete för att

effektivt kunna stödja Polisens nationella insatsstyrka och vissa andra polisiära enheter med transport vid terrorism eller annan grov brottslighet (Se avsnitt 3.4.1.1).

Personalförsörjning

Införande av det nya personalförsörjningssystemet baserat på frivillighet och könsneutralitet tog under 2012 ett stort steg framåt. Genom behandlingen av propositionen Soldatanställningar i Försvarmakten (prop. 2011/12:115, bet. 2011/12:FöU5, rskr. 2011/12:216) är de grundläggande delarna av reformen på plats. Propositionen behandlade bl.a. frågor om rekrytering och information, vissa arbetsgivarfrågor och civilt meritvärde m.m. Många av frågeställningarna ligger inom myndigheternas, och framförallt Försvarmaktens, beslutsbefogenhet att hantera.

Enligt det underlag som redovisades inför det försvarspolitiska inriktningsbeslutet år 2009 skulle antalet yrkesofficerare och civilanställda mellan åren 2009 och 2019 minska. Denna minskning tillsammans med andra planerade åtgärder var en förutsättning för den långsiktiga finansieringen av nya kostnader till följd av rekryteringen av kontinuerligt och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän. Försvarmakten har under perioden förändrat sin planering så att det långsiktiga målet för antalet officerare har ökat med cirka 800 personer. Under samma period har det långsiktiga målet för antalet reservofficerare minskat med cirka 500 personer. Förskjutningar har även skett mellan officers- och specialistofficerskategorin. Sammantaget innebär detta att nytt ekonomiskt utrymme som kan användas för de nya personalkategorierna tidvis och kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän inte frigörs i tillräcklig omfattning. (Se även Bilaga om personalförsörjning)

I syfte att genomföra den av riksdagen beslutade insatsorganisationen och frigöra resurser för det mer användbara försvaret anser regeringen det angeläget att Försvarmakten under 2014 lägger särskild vikt på följande områden: åtgärder som skapar förutsättningar för myndigheten att över tiden rekrytera och behålla gruppbefäl, soldater och sjömän i enlighet med Försvarmaktens planering; fortsatt omstrukturering av officerskåren;

åtgärder för att säkerställa personalförsörjning av tidvis tjänstgörande personal, inklusive en ökad användning av såväl tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän som reservofficerare samt genomförande av reservofficersutbildning. Andelen tidvis tjänstgörande av alla kategorier har stor påverkan på personalkostnaderna samtidigt som dessa tidvis tjänstgörande bidrar med viktiga kunskaper från ordinarie sysselsättning, som Försvarmakten annars inte fått ta del av.

Försvarmakten har redovisat en planering som innebär ökade personalkostnader i perioden 2015–2019. Regeringen beslutade därför den 14 mars 2013 (nr 5) att Försvarmakten ska vidta åtgärder så att myndighetens totala årliga lönekostnader inom ramen för beslutad insatsorganisation, är 500 miljoner kronor lägre från och med 2019, jämfört med den planering Försvarmakten redovisat i budgetunderlaget för 2014. De planerade kostnaderna för kontinuerligt tjänstgörande officerare och civila ska minska då Försvarmaktens sammantagna personalvolym måste rymmas inom givna ekonomiska ramar. Avgörande är att åtgärder vidtas för att nå en långsiktig balans mellan tillgång och behov. Beslutet påverkar inte Försvarmaktens anslag.

Regeringen bedömer att Försvarmakten inte i tillräcklig utsträckning har lyckats öka andelen kvinnor på alla nivåer inom myndigheten. Förändringarna går särskilt långsamt avseende officerare. Försvarmakten bör vidta åtgärder så att antalet kvinnor som rekryteras och stannar i yrket blir fler.

Rekrytering och grundläggande militärutbildning

Genom ökat fokus på den tidvis tjänstgörande personalen, bör Försvarmakten säkerställa uppfyllandet av insatsorganisationen med anställd personal. Den övergripande inriktningen bör vara att samtliga krigsförband inklusive hemvärnet är uppfyllda med frivillig personal senast 2019.

Regeringen föreslår en förstärkning av anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* med 200 miljoner kronor under 2014, 300 miljoner kronor 2015, 400 miljoner kronor 2016 samt med 500 miljoner kronor från och med 2017. Förstärkningen syftar främst till att förstärka insatserna för att rekrytera, utbilda och behålla tidvis tjänstgörande personal. Dessutom

syftar förstärkningen till att möjliggöra såväl ökad kvantitet som kvalitet i övningsverksamheten för främst den tidvis tjänstgörande personalen, vilket höjer förbandens förmåga och samtidigt gynnar såväl rekrytering som sannolikheten att behålla tidvis tjänstgörande personal. Regeringens bedömning är att förstärkningen innebär att det bör finnas förutsättningar för Försvarmakten att öka tillväxten av tidvis tjänstgörande personal i förhållande till myndighetens budgetunderlag. Regeringen avser noggrant följa hur förstärkningarna används.

Därtill berörs anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* av förändringar av anslaget 1:2 *Försvarmaktens insatser internationellt*, se avsnitt 3.5.1.

Samtränade och tillgängliga krigsförband med hög kvalitet utgör försvarsreformens kärna. En grundläggande förutsättning för att upprätthålla kvaliteten i krigsförbanden är att den tidvis tjänstgörande personalen övar tillsammans med övrig personal i krigsförbanden. Det är därför regeringens bedömning att Försvarmakten bör säkerställa att de tidvis tjänstgörande upprätthåller sin förmåga inom ramen för sina krigsförband genom regelbunden övningsverksamhet. Denna bör som en konsekvens av regeringens bedömning därför öka. Det är, både av kvalitetsskäl och av attraktionsskäl, viktigt att tidvis tjänstgörande personal har en årligen återkommande relevant aktivitet vid sitt krigsförband.

Rekrytering av personal till hemvärnet med nationella skyddsstyrkor bör ske så att personalvolymen upprätthålls över tiden. I sammanhanget framhåller regeringen vikten av att rekryteringen från grundläggande militär utbildning (GMU) till Hemvärnet fungerar tillfredställande.

Yrkes- och reservofficerare

Det reformerade personalförsörjningssystemet, med tyngdpunktsförskjutningen från en utbildningsorganisation för värnpliktiga till en organisation med stående och kontraktsförband, innebär att officerarnas roll och kompetensbehov förändras. En ändamålsenlig kompetensprofil inom officerskåren måste motsvara Försvarmaktens krav på operativ förmåga. Nyrekrytering och utbildning av officerare bör ske med för

verksamheten ändamålsenliga förutsättningar och krav.

Under 2014 ser regeringen det som angeläget att omstruktureringen av officerskåren fortsätter och att effektiva och långsiktiga lösningar kan åstadkommas för att skapa en för insatsorganisationen ändamålsenlig ålders- och kompetensstruktur. Detta inkluderar bl.a. ett karriärväxlingsverktyg som möter myndighetens mål och behov. Det är regeringens mening att tvåbefälssystemet utgör ett viktigt fundament för att höja kvaliteten i krigsförbanden. Införandet av tvåbefälssystemet ska därför fullföljas. De officerare som placerats på specialistofficersbefattningar bör successivt kompetensutvecklas så att de svarar mot den ökade professionalisering mot djup systemkompetens och det praktiska som utgör kärnan i tvåbefälssystemet.

Det tillgängliga och användbara försvarets krav och behov påverkar också reservofficerarna. Regeringen anser det därför vara av vikt att utbildning, rekrytering, övning och avveckling av reservofficerare når en långsiktigt hållbar balans så fort som möjligt. Försvarsmakten bör under 2014 genomföra åtgärder samt redogöra för hur denna balans ska uppnås.

Regeringen vill understryka vikten av reservofficerssystemet som en betydelsefull del i personalförsörjningen av det framtida försvaret. Reservofficerssystemet ger en möjlighet att knyta personer med önskvärd civil kompetens till Försvarsmakten, samtidigt som den bidrar till att kunskap om Försvarsmakten sprids till andra delar av samhället och därmed stärker försvarets folkliga förankring. En annan viktig egenskap hos reservofficerssystemet är att officerare finns tillgängliga med begränsade kostnader för personal mellan tjänstgöringstillfällena. En förutsättning för att dessa fördelar ska uppnås är bl.a. att Försvarsmakten över tiden genomför rekrytering av reservofficerare även utanför myndigheten (grundutbildning av både tidvis tjänstgörande officerare och specialistofficerare). Regeringen avser att ge Försvarsmakten i uppdrag att under 2014 redovisa hur systemet för rekrytering, grundutbildning och övning av reservofficerare så snart som möjligt ska uppnå en långsiktigt hållbar balans.

Frivillig försvarsverksamhet

Regeringens syn på den frivilliga försvarsverksamheten som redovisades i propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140) gäller alltså. Bl.a. anförde regeringen att frivillig verksamhet ofta är ett kostnadseffektivt sätt för samhället att tillgodose resursbehov som kan vara tillfälliga men omfattande. Regeringen bedömde att de behov som finns i olika sektorer av samhället och som är direkt kopplade till dessa sektors verksamhet i framtiden bör utgöra grund för uppdrag som myndigheter, kommuner och andra ger till frivilliga försvarsorganisationer. När det gäller det militära försvaret anser regeringen att frivilligorganisationerna har sin huvudsakliga roll när det gäller bemanningen av vissa befattningar i hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna.

Vidare kan de frivilliga försvarsorganisationerna spela en viktig roll när det gäller att bidra till Försvarsmaktens rekrytering av intresserade och lämpliga ungdomar för Försvarsmaktens verksamhet samt stärka försvarets folkliga förankring och tillvarata det personliga engagemanget.

Se även avsnitt 2.3 om särskilt anslag för organisationsstöd för frivilliga försvarsorganisationer.

Grundorganisationen

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 6) bedömde regeringen att organisationsenheten Försvarsmaktens telenät- och marktelefonförband (FMTM) på sikt bör utvecklas till Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS). Regeringen påpekade att förändringen bör ske efter det att de verksamhets- och organisationsförändringar, som planeras ske i samband med en mer sammanhållen försvarslogistik, har blivit genomförda. Regeringen anser fortsatt att FMTM bör utvecklas till FMTIS och avser att återkomma till riksdagen i detta ärende.

I fråga om rationaliseringar inom grundorganisationen anpassar Försvarsmakten löpande sin verksamhet inom ramen för den befintliga organisationsstrukturen. Denna fortlöpande rationalisering är också kopplad till och en följd av försvarsmaktsplaneringen.

Genom den pågående omstruktureringen till insatsorganisation 2014 och införandet av

det nya personalförsörjningssystemet kan kraven på grundorganisationen delvis komma att förändras. I det tidigare rådande systemet har personalen varit placerad i grundorganisationens enhet. När den nya strukturen är genomförd kommer Forsvarsmaktens personal att vara placerad i antingen insatsorganisationen eller basorganisationen. Basorganisationen kan därvidlag sägas vara en personalstruktur, vars syfte är att – vid sidan om att bemanna skolor och centrum – utgöra ett stöd för insatsorganisationens förband vid en organisationsenhet.

Det är enligt regeringens mening inte meningsfullt att genomföra mer genomgripande förändringar i grundorganisationen innan konsekvenserna av det nya personalförsörjningssystemet är helt kända. Regeringen bedömer dock att det i den framtida försvarsmaktsorganisationen kommer vara tydligare än hittills att det är de operativa militära kraven och insatsorganisationens krav och utformning som styr grundorganisationens utformning.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg.omr. 2) att Fortifikationsverket ska upphöra som myndighet. I september 2013 redovisade Forsvarsfastighetsutredningen sitt betänkande (SOU 2013:61). Utredningen föreslår bl.a. att Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket läggs ned och att deras fastighetsbestånd läggs samman i en ny statlig fastighetsförvaltande myndighet. Vidare lämnas förslag om den framtida förvaltningen av försvarets fastigheter. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

3.4.2.2 Materiel och anläggningar

Materielförsörjningen ska fortsätta att bidra till omställningen till ett mer användbart försvar genom leveranser till insatsorganisationens förband. Regeringens inriktning för materielförsörjningen, som framgår av den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2008/09:140), ligger fast. Ambitionen att reducera ledtider och minska ekonomiska bindningar kvarstår för att på sikt öka handlingsfriheten inom området.

Som ett led i utvecklingen av materielförsörjningsprocessen har regeringen också tillsatt en

särskild utredare som ska föreslå en ändrad process för hur regeringen styr investeringar i försvarsmateriel (dir. 2013:52). Syftet med utredningen är att utforma en ändamålsenlig ordning för styrningen av Forsvarsmaktens materielinvesteringar samt öka möjligheterna för riksdagen och regeringen att fatta investeringsbeslut på strategisk nivå. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2014.

JAS 39 Gripen

Under 2014 förväntas den politiska beslutsprocessen i Schweiz avseende anskaffningen av JAS 39 E slutföras. Därefter kan avtal om försäljningen ingås mellan ländernas respektive regeringar. Den gemensamma anskaffningen av JAS 39 E kan därigenom komma till stånd, vilket innebär att det operativa behovet av stridsflygsystemet långsiktigt kan tillgodoses. I enlighet med riksdagens beslut i samband med budgetpropositionen för 2013 kan, för det fall att Schweiz eller annan nation inte har beslutat om anskaffning och beställning av minst 20 JAS 39 E, beslut om avbeställning av verksamheten fattas senast 2014.

Effektivisering av stödverksamheten

Regeringen fortsätter att genomföra den av riksdagen beslutade inriktningen att rationalisera och effektivisera försvarslogistiken i enlighet med propositionen En sammanhållen försvarslogistik (prop. 2011/12:86, bet. 2011/12:FöU9, rskr. 2011/12:291). En förutsättning för omställningen av försvaret är att medlen som, enligt regeringens beslut, ska frigöras inom materiel- och logistikförsörjningen fullt ut kan tillgodoräknas för omställningen till användbara och tillgängliga förband.

Överföringen av verksamheterna Förråd, Service och Verkstäder från Forsvarsmakten till Försvarets materielverk ska konsolideras. Vidare fortgår planering och genomförande av de båda myndigheternas uppdrag att organisera materiel- och logistikförsörjningen med en tydligare och effektivare uppgifts- och ansvarsfördelning.

Regeringen noterar att Forsvarsmakten och Försvarets materielverk har redovisat att delar av beslutade rationaliseringar kan bli svåra att genomföra vilket riskerar leda till att medel inte kan frigöras i den omfattning som behövs för den fortsatta försvarsreformen. Regeringen avser att fortsatt noggrant följa hur de båda

myndigheterna fullgör sina uppdrag att rationalisera försvarslogistiken.

Internationellt materielsamarbete

Försvaret är en nationell angelägenhet, och EU:s medlemsstaters val av säkerhetspolitisk lösning återspeglas också i materielförsörjningen, t.ex. vad gäller synen på försörjningstrygghet och upprätthållande av strategisk kompetens för militära förmågor.

Sverige, liksom många av Europas länder, står inför utmaningar vad gäller att på ett kostnadseffektivt sätt använda, vidmakthålla och utveckla militära förmågor. Ett sätt att möta dessa utmaningar är att fördjupa det internationella samarbetet t.ex. genom metoder som samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor och resurser, samt genom ett förbättrat nyttjande av ingångna internationella avtal. Det är av central betydelse att dessa metoder integreras som en naturlig del i nationella planerings- och beslutsprocesser.

Försvarmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut ska tillse att möjligheter till fördjupat internationellt samarbete alltid övervägs och utreds där så bedöms relevant för materielförsörjningen samt även överväga möjligheter till gemensamt ägande eller nyttjande av resurser samt möjligheter till rollspecialisering. Målsättningen ligger fast att ett fördjupat samarbete ska möjliggöra effektivare resursanvändning, ökad operativ förmåga och större effekt på Försvarmaktens verksamhet.

För att tillvarata potentialen i materielförsörjningsprinciperna bör den internationella försvarsmaterielmarknaden vara öppen, transparent och bygga på likabehandling av leverantörer. En sådan utveckling skulle också förbättra förutsättningarna för Sverige att bygga säkerhet i samverkan med andra. Den i Sverige verksamma konkurrenskraftiga försvars- och säkerhetsindustrin gynnas inom många områden av detta genom en större marknad än enbart den svenska.

Sveriges medverkan i multilaterala fora inriktas därför bl.a. mot att stödja och utveckla förutsättningar för en mer öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad i Europa. En viktig fråga för 2014 blir uppföljningen av Europeiska Rådets diskussion i december 2013, samt den fortsatta processen kring meddelandet Mot en mer konkurrenskraftig och effektiv försvars- och

säkerhetssektor i EU, som Kommissionen publicerade den 24 juli 2013. Regeringen välkomnar Kommissionens förslag att främja en enhetlig implementering av försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet samt av överföringsdirektivet.

Regeringen har uppdragit åt Försvarets materielverk att redovisa hur försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet (2009/81/EG) har införlivats och, i förekommande fall, tillämpats i tio länder (Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Norge, Polen, Spanien, Storbritannien och Tyskland). I uppdraget ingick även att beskriva hur länderna bedömde behovet av att återropa väsentliga säkerhetsintressen som motiverar undantag från upphandlingsdirektivet (artikel 346 i TFEU). Av Försvarets materielverks redovisning framgår att det återstår arbete med utformning av processer och tillämpning i de flesta medlemsstater och att det därför är för tidigt att säga hur upphandlingsförfaranden kommer att utformas. Endast ett fåtal fall har hunnit prövas i EU-domstolen. Regeringen kommer därför fortsatt att följa frågan.

Regeringens uppfattning är att den europeiska försvarsindustriella basen främjas på bästa sätt genom allmänna förutsättningar som bygger på marknadsmässiga principer och på att ha så enkla och likartade förslag som möjligt för berörd industri. Sverige ser därför positivt på möjligheterna att utnyttja civil-militära synergier t.ex. inom forskning och andra generella åtgärder, t.ex. avseende regelförenklingar, standardisering och certifiering.

Även om försvarsmaterielmarknaden till viss del har en specifik särart, är det angeläget att de förslag som tas fram, så långt som möjligt är i överensstämmelse med den generella politiken inom respektive politikområde.

Det är positivt att åtgärder vidtas för att öka det europeiska oberoendet inom försvarsområdet. Sådana åtgärder bör baseras på transparens, öppenhet och icke-protektionism. Regeringen ställer sig avvaktande till förslag som ingriper i marknadens principer eller riskerar att begränsa den fria handeln globalt. Det finns i detta sammanhang flera frågor som kan behöva klargöras i den fortsatta processen.

Regeringen anser vidare att det internationella samarbetet i övrigt bör inriktas mot vidmakthållande och anskaffning av beprövad materiel samt samarbeten som förbättrar

möjligheterna till insatser, bl.a. i form av ökad interoperabilitet. Den Europeiska försvarsbyrån (EDA), det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco), Sexnationerssamarbetet (LOI) och Nato är viktiga fora för detta samarbete. I de fall samarbete sker bilateralt är framförallt USA, Storbritannien och Frankrike viktiga samarbetsparter, men även andra länder, framförallt i Europa, är också intressanta.

Deltagande i internationella samarbeten som syftar till utveckling av ny materiel bör fortsatt vara restriktivt. Likaså konstaterar regeringen att det krävs kontinuerliga prioriteringar, med stöd av principerna för materieförsörjningen, i fråga om vilka samarbeten Sverige ska engagera sig i, samt en ökad samordning mellan myndigheternas deltagande i internationella samarbeten och på mässor m.m.

Regeringen avser att fortsatt följa utvecklingen kring myndigheternas internationella verksamhet.

Exportstöd

Regeringen bedömer att exportstödande verksamhet fortsatt bör användas som ett medel för att främja en kostnadseffektiv materieförsörjning ur ett livscykelperspektiv. Export stärker också företagets möjligheter att behålla och utveckla den kompetens som krävs för att underhålla och vidmakthålla Försvarsmaktens materielssystem.

Regeringen kan, i enlighet med vad riksdagen beslutat, i exportstödande eller säkerhetsfrämjande syfte genom internationella samarbeten, överlåta eller upplåta materiel som inte behövs för Försvarsmaktens operativa förmåga eller som annars kan avvaras för en begränsad tid (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143).

Grundläggande förutsättningar för statens exportstöd är att exporten godkänns av ansvarig exportkontrollmyndighet och bidrar till Försvarsmaktens långsiktiga förmåge- och förbandsuppbyggnad. Regeringen följer fortsatt utvecklingen av Förvarsexportmyndigheten, särskilt vad avser myndighetens effektivitet och bidrag till ökad transparens och försvarsnytta. Regeringen avser att 2014 påbörja en utvärdering av myndighetens verksamhet.

Forskning och utveckling

Regeringen anger i propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140) att Försvarsmaktens

kostnader för forskning och utveckling bör minska.

Regeringen ser fortsatt positivt på civil-militära forskningssamarbeten då dessa kan antas leda till större kostnadseffektivitet inom båda sektorerna. Regeringen ser vidare också fortsatt positivt på ökad samverkan och samarbete med andra länder då även det kan ge möjligheter till effektiviseringar.

3.4.2.3 Försvarsunderrättelseverksamhet

Försvarsunderrättelseverksamheten ska bedrivas till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt för att kartlägga yttre hot mot landet. Verksamhetens utgångspunkt är det breda spektrum av hot och risker som Sverige har att förhålla sig till. Stöd till svenska internationella insatser, såväl militära som civila, ska ges hög prioritet.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

		Tusental kronor		
2012	Utfall	22 019 531	Anslags-sparande	180 444
2013	Anslag	22 570 994 ¹	Utgifts-prognos	22 181 160
2014	Förslag	23 711 315		
2015	Beräknat	24 092 671 ²		
2016	Beräknat	24 578 206 ³		
2017	Beräknat	25 204 560 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 23 794 949 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 23 895 836 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 23 991 022 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslagets ändamål är att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av insatsorganisationen, planering, insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget används även för stöd till frivilliga försvarsorganisationer samt för stöd till veteran- och anhörigorganisationer.

Anslaget används också till exportfrämjande åtgärder inom försvarssektorn, samt till avveckling av materiel. Även fasta kostnader för multinationella samarbeten såsom SALIS (Strategic Airlift Interim Solution) och Strategic Airlift Capability (SAC) finansieras från detta anslag.

Regeringens överväganden

Från och med 2014 beräknas även kostnader för stöd till veteran- och anhängigorganisationer på anslaget (se avsnitt 3.2.4.2).

Anslaget har i förhållande till 2013 beräknats enligt följande.

För att stödja den fortsatta reformeringen av det militära försvaret har anslaget ökats med 200 miljoner kronor 2014, 300 miljoner kronor 2015, 400 miljoner kronor 2016 och 500 miljoner kronor fr.o.m. 2017.

För att bidra till finansieringen av det stöd Försvarsmakten ska kunna lämna i form av medeltung helikopterkapacitet till polisens Nationella insatsstyrka och vissa andra polisiära enheter ökas anslaget med 18,2 miljoner kronor 2014, 18,6 miljoner kronor 2015 och 30 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Av ökningen finansieras 8,2 miljoner kronor 2014, 8,6 miljoner kronor 2015 och 10 miljoner kronor fr.o.m. 2016 genom att det under utgiftsområde 4 uppförda anslaget 1:1 *Polisorganisationen* minskas med motsvarande belopp.

Till följd av en justering av beräkningsmodellen avseende särutgifter för Försvarsmaktens internationella verksamhet, har anslaget ökats med 300 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Beloppet har tidigare beräknats under anslag 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt*. Vidare minskas anslaget med 44 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Beloppet beräknas istället under anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* under vilket kostnader för verksamhet avseende sektorsäkerhetsreformer (SSR), kapacitetsbyggande insatser samt vissa internationella stabsbefattningar beräknas fr.o.m. 2014. Överföringarna är av budgetteknisk karaktär och påverkar inte verksamheten.

I syfte att säkerställa kompetensförsörjningen inom området förbandsverksamhet minskas anslaget från och med 2014 med 1,6 miljoner kronor, som istället beräknas under

Utgiftsområde 1, anslag 4:1 *Regeringskansliet m.m.*

Anslaget har vidare i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget ökas med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 till följd av minskade utbildningsvolymerna och rationaliseringar inom officersutbildningen. Ökningen finansieras genom att anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget ökas med 32,8 miljoner kronor 2014 med 37,8 miljoner kronor 2015 och 35,2 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för finansiering av driften av medeltungt helikoptersystem.

Anslaget ökas med 111,9 miljoner kronor fr.o.m. 2014 med anledning av den nya personalförsörjningen med färre kontraktsanställda i internationella insatser. Detta innebär att motsvarande utgifter för bl.a. grundlöner kommer att utbetalas från föreliggande anslag istället för anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* som minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 25 miljoner kronor fr.o.m. 2014 och med ytterligare 5 miljoner kronor fr.o.m. 2016 i syfte att finansiera en ökning av anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt*.

I statsbudgeten för 2013 ökades anslaget engångsvis för 2013–2014 för den tillfälligt utökade verksamheten inom statsflyget. Anslaget minskas därmed med 20,7 miljoner kronor fr.o.m. 2015.

Anslaget ökas med 106 miljoner kronor fr.o.m. 2014 till följd av effekter av den kostnadsmässiga avräkningen.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 31,5 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2013–2017, för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	22 570 994	22 570 994	22 570 994	22 570 994
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	467 635	755 894	1 125 526	1 632 998
Beslut	229 459	317 010	425 802	534 921
Överföring till/från andra anslag	367 892	372 495	378 398	386 501
Övrigt	75 335	76 278	77 486	79 146
Förslag/ beräknat anslag	23 711 315	24 092 671	24 578 206	25 204 560

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.2 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor			Anslags- sparande	
2012	Utfall	1 485 394		810 916
2013	Anslag	2 206 894 ¹	Utgifts- prognos	1 621 038
2014	Förslag	1 874 628		
2015	Beräknat	1 897 703 ²		
2016	Beräknat	1 927 030 ³		
2017	Beräknat	1 967 810 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 1 874 628 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 874 629 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 874 628 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdag och regering. Vidare får anslaget användas för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. ATHENA-mekanismen. Vidare får anslaget användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobserver, samt sekondering av

personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser.

Regeringens överväganden

Anslagets benämning ändras från och med 2014 till *Försvarsmaktens insatser internationellt*, se nedan.

Regeringen har i förhållande till 2013 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget ökas med 44 miljoner kronor som tidigare beräknats under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Förändringen gäller verksamhet avseende Säkerhetssektor-reformer (SSR), kapacitetsbyggande insatser samt vissa internationella stabsbefattningar. Genom denna förändring samlas samtliga insatser som beslutas av regeringen (t.ex. säkerhetssektorreform och kapacitetsbyggnad) som belastar utgiftsområde 6 i samma anslag som förbandsbidragen. Anslagets benämning ändras följaktligen till *Försvarsmaktens insatser internationellt*. Samtidigt görs en justering av beräkningsmodellen för kostnadsfördelning mellan anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* och anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* vid internationella insatser (den s.k. särutgiftsmodellen). Syftet med justeringen är att ytterligare förtydliga finansieringen och redovisningen av de internationella insatserna. Anslaget minskas därför med 300 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* ökas med motsvarande belopp.

Överföringarna är av budgetteknisk karaktär och påverkar inte verksamheten.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 3,4 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget har vidare i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget har minskats med 111,9 miljoner kronor fr.o.m. 2014 med anledning av den nya personalförsörjningen med färre kontraktsanställda i internationella insatser. Detta innebär att motsvarande utgifter för bl.a. grundlöner istället kommer att utbetalas från anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* som ökas med samma belopp.

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	2 206 894	2 206 894	2 206 894	2 206 894
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	39 017	66 662	101 797	150 654
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-367 892	-372 420	-378 176	-386 179
Övrigt	-3 391	-3 433	-3 486	-3 560
Förslag/ beräknat anslag	1 874 628	1 897 703	1 927 030	1 967 810

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 3.10 Anslagsutveckling Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor				
2012	Utfall	9 102 096	Anslags- sparande	-140 462
2013	Anslag	8 979 728 ¹	Utgifts- prognos	8 626 600
2014	Förslag	8 856 194		
2015	Beräknat	8 986 408 ²		
2016	Beräknat	8 943 438 ³		
2017	Beräknat	9 141 794 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 8 814 092 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 605 475 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 8 605 475 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar. Vidare får anslaget användas för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror.

Även utgifter för det multinationella samarbetet Strategic Airlift Capability (SAC) finansieras från detta anslag. Anslaget finansierar under 2014 omställnings- och avvecklingskostnader som kan komma att uppstå vid omstruktureringar inom logistik- och materielförsörjningen samt forskning och utveckling.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Försvarsmakten för 2014–2017 godkänns. Regeringen bemyndigas även att i övrigt få fatta nödvändiga beslut beroende på oförutsedda förändrade förutsättningar.

Tabell 3.11 Investeringsplan

Tusental kronor						
	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Materiel och anläggningar	8 961 634	8 979 728	8 856 194	8 986 408	8 943 438	9 141 794
Summa investeringar	8 961 634	8 979 728	8 856 194	8 986 408	8 943 438	9 141 794
Anslag	8 961 634	8 979 728	8 856 194	8 986 408	8 943 438	9 141 794
Summa finansiering	8 961 634	8 979 728	8 856 194	8 986 408	8 943 438	9 141 794

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till inriktning för materielförsörjningen 2014–2017. Regeringen anser att förslaget bör ses i ett helhetsperspektiv kopplat till målen för det militära försvaret, kraven på operativ förmåga och delförmåga, funktionernas och insatsorganisationens utveckling samt behovet av kompetens.

Av riksdagen beslutade större investeringar

Beslut om utveckling och anskaffning under 2014 kan även komma att omfatta sådana anskaffningar där regeringen redan fått riksdagens godkännande för 2013 men där möjlig beslutstidpunkt passerar budgetårsskiftet. Det kommer under löpande verksamhet, t.ex. i pågående materielprojekt, att uppstå beslutssituationer som inte kunnat förutses i samband med att regeringen lämnar sin årliga budgetproposition till riksdagen. Hantering av denna typ av beslut kommer att ske inom ramen för beslutade ekonomiska villkor för anslaget.

Utvecklad materielredovisning

I enlighet med beskrivningen i avsnitt 3.2.4.3 Materiel och anläggningar, underrubrik Utvecklad materielredovisning redovisar regeringen i det följande ett antal anskaffningsobjekt.

ARCHER

Regeringen har efter riksdagens godkännande (prop. 2005/06:132, bet. 2005/06:FöU10, rskr. 2005/06:264) beslutat om anskaffning av 24 stycken ARCHER-enheter i form av renovering och modifiering av haubits 77B. Anskaffningen sker i samarbete med Norge.

Beställningen bedöms säkerställa den operativa tillgången till moderna artilleriförband i Försvarmakten samt ge möjligheter till att delta i insatser internationellt med artilleriförband.

ARCHER-systemet skulle ha varit operativt i Försvarmakten 2012. På grund av olika tekniska problem har tillförseln av systemet kommit att försenas. Försenade för-serieleveranser bedöms kunna göras under hösten 2013 varpå serieleveranser bedöms genomföras under 2014–2015.

Till och med 2012 har cirka 1,2 miljarder kronor upparbetats inom ramen för projektet. Inga ekonomiska avvikelser från ursprunglig ekonomisk ram har redovisats.

I och med att samtliga Haubits 77B utgått ur insatsorganisationen för att byggas om till ARCHER och det uppstått förseningar i

tillförseln av ARCHER är förmågan till indirekt eld avsevärt nedsatt.

Splitterskyddad bandvagn

Regeringen har efter riksdagens godkännande (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FöU1, rskr. 2010/11:103) beslutat om anskaffning av upp till 60 stycken splitterskyddade bandvagnar.

Anskaffningen omfattar 48 stycken bandvagn 410 och systemmateriel. Bandvagn 410 levereras i konfigurationer för trupptransport, ledning, sjuktransport och logistik. Systemet kommer att utgöra funktionsfordon och avses ersätta äldre fordon under utveckling. Materielen kommer att tillföras bl.a. ingenjörsbataljonerna och logistikbataljonerna. Leveranserna är planerade att äga rum fram t.o.m. 2014.

Fordonen kommer enligt med plan att levereras till förbanden under 2013–2014.

Till och med 2012 har cirka 10 miljoner kronor upparbetats inom ramen för projektet. Inga ekonomiska avvikelser från ursprunglig ekonomisk ram har redovisats.

Då fordonen levereras enligt plan finns inga operativa konsekvenser att redovisa.

Splitterskyddade hjulgående fordon

Regeringen har efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:2, bet. 2009/10:FiU11, rskr. 2009/10:47) beslutat om anskaffning av högst 113 stycken splitterskyddade hjulgående fordon. Anskaffningen omfattar 113 stycken pansarterrängbil 360, integrationskostnader för vapenstation och ledningssystem, systemmateriel samt underhåll och utbildning. Pansarterrängbil 360 levereras i konfigurationer för trupptransport, ledning, sjuktransport och reparation.

Materielen avses tillföras den motoriserade skyttebataljonen. Syftet är att ge förbanden god förmåga till rörlighet samt en hög skydds nivå.

Leveranserna var ursprungligen planerade att äga rum från 2012 men är nu planerade att äga rum under 2013 och 2014. Slutdatum för kontraktets hela omfattning och slutförandet av hela åtagandet följer ursprunglig plan och ska vara avslutat i juli 2014. Vagnarna är planerade att vara förbandssatta och fullt operativa i

Försvarsmakten från 2014. Inga operativa konsekvenser har redovisats till följd av förseningen.

Till och med 2012 har cirka 700 miljoner kronor upparbetats inom ramen för projektet. Inga ekonomiska avvikelser från ursprunglig ekonomisk ram har redovisats.

Långräckviddig flygburen jaktrobot

Regeringen har efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FöU1, rskr. 2009/10:104) beslutat om anskaffning och integration av ny radarjaktrobot till JAS 39 C/D. Anskaffningen omfattar radarjaktrobot METEOR som avses ersätta befintlig radarjaktrobot 99 med början under 2015. Vapensystemet avses tillföras stridsflygdivisionerna.

Utvecklingen av radarjaktrobot METEOR har skett i samverkan med flera andra europeiska länder.

Integration av METEOR i JAS 39 C/D samt serieanskaffning pågår. Serieleveranserna genomförs under perioden 2013–2021. Några avvikelser har inte redovisats i dessa delar.

Av sekretesskäl är en ekonomisk redovisning inte möjlig att lämna i budgetpropositionen. Inga ekonomiska avvikelser från ursprunglig ekonomisk ram har emellertid redovisats.

Helikopter 14

Den 13 september 2001 beslutade regeringen om anskaffning av helikopter 14. Helikoptersystemet ska lösa såväl markoperativa som sjöoperativa uppgifter. Anskaffningen omfattar bl.a. 18 stycken helikopter 14 i två olika konfigurationer. Materielen tillförs helikopter bataljonen.

Ursprunglig planerad slutleverans var 2009. Per den 1 februari 2013 har fyra helikoptrar i en preliminär konfiguration levererats till Försvarsmakten. Samtliga helikoptrar planeras vara överlämnade till myndigheten 2019. Förseningar har inneburit att den ursprungliga leveransplanen har omförhandlats i tre omgångar. Förseningarna har fått negativa operativa konsekvenser för främst den sjöoperativa helikopterförmågan.

Till och med 2012 har cirka 3,6 miljarder kronor upparbetats inom projektets ekonomiska ram.

Helikopter 16

Regeringen har efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) beslutat om anskaffning av helikopter 16. Helikoptersystemet ska främst lösa markoperativa uppgifter, bl.a. trupptransport och sjuktransport. Anskaffningen omfattar bl.a. 15 stycken helikopter 16 och materielen tillförs helikopter bataljonen.

Samtliga 15 stycken helikopter 16 har överlämnats till Försvarsmakten.

Till och med 2012 har cirka 1,7 miljarder kronor upparbetats inom ramen för projektet.

JAS 39 E

Regeringen har efter riksdagens godkännande (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93) beslutat om anskaffning av utveckling av JAS 39 E och ombyggnad av 60 stycken JAS 39 C/D till JAS 39 E. Beslutet innebär bl.a. att stridsflygsystemet erhåller ökad prestanda avseende räckvidd, vapenlast och sensorer. Anskaffningen avses genomföras gemensamt med Schweiz, som under 2014 förväntas ingå avtal om köp av 22 stycken JAS 39 E genom svenska staten.

Systemleveranser är planerade att påbörjas 2018. Inga avvikelser har redovisats för projektet, som inte heller hade något ekonomiskt utfall under 2012.

Korträckviddigt luftvärn

Regeringen har efter riksdagens godkännande (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93) den 20 december 2012 bemyndigat Försvarsmakten att anskaffa ny korträckviddig luftvärnsförmåga. Bemyndigandet innebär att Försvarsmakten får anskaffa ett nytt korträckviddigt luftvärnssystem. Regeringen lämnar bifall till Försvarsmaktens hemställan att använda Rb98 (IRIS-T) som korträckviddig luftvärnsrobot samt att upphandla det systemstöd som behövs för detta ändamål.

Anskaffningen är nödvändig för att bibehålla den korträckviddiga luftvärnsförmågan. Med anskaffningen erhålls ett modernt och kvalificerat korträckviddigt luftvärn.

Leveranser beräknas ske under perioden 2014–2018. Inga ekonomiska avvikelser har redovisats för projektet, som inte heller hade något ekonomiskt utfall under 2012.

Nästa generations ubåt

Efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:99, bet. 2009/1:FiU21, rskr. 2009/10:348) beslutade regeringen den 1 juli 2010 om anskaffning av två nya ubåtar som ersättning för två befintliga ubåtar. Kontraktsförhandlingar avseende byggnation pågår. I samband med investeringsbeslutet planerades leveranserna till Försvarmakten till 2018 och 2019. Nuvarande plan för leverans är 2020 och 2021.

Till och med mars 2013 är 609 miljoner kronor utbetalade inom projektets ekonomiska ram. Inga avvikelser från ursprunglig ekonomisk ram har redovisats av myndigheterna.

Halvtidsmodifiering ubåt typ Gotland

I samband med beslut om anskaffning av två nya ubåtar beslutade regeringen efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:99, bet. 2009/1:FiU21, rskr. 2009/10:348) den 26 juni 2010 om modifiering och livstidsförlängning av två befintliga ubåtar av Gotlandsklass.

Kontraktsförhandlingar med leverantören pågår. Leverans av fartygen är planerade till 2016 och 2017.

Till och med mars 2013 är 157 miljoner kronor utbetalade inom projektets ekonomiska ram. Inga avvikelser från ursprunglig ekonomisk ram har redovisats av myndigheterna.

Ersättning lätt torped

Efter riksdagens godkännande (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FöU1, rskr. 2010/11:103) beslutade regeringen den 14 oktober 2010 om att bemyndiga Försvarmakten att ersätta det nuvarande lätta torpedsystemet. Ytstridsfartyg, helikopter och ubåt är beväpnade med lätt torped. Nuvarande torped är anskaffad under 1980-talet och kommer inom kort nå sin tekniska livslängd.

Projektet beräknas påbörjas under 2013 varför leveransplan ännu inte är beslutad.

Korvett typ Visby

Slutlig leverans av fem stycken korvetter typ Visby pågår. Fartygen är multifunktionella vilket innebär förmåga att verka mot mål i luften, på ytan samt under ytan.

Utvecklingen av systemet påbörjades i början av 1990-talet och har vid ett antal tillfällen försenats och fördröjats. Ursprungligen planerades för sex fartyg med leverans under

2008. Kontraktet med leverantör omförhandlades 2001 till att endast omfatta fem fartyg.

Nuvarande projektplan bygger på den omförhandling av uppdraget avseende ekonomi och leveransdatum som skedde mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk 2009. Omförhandlingen gjordes i samband med leverans av de två första fartygen. De fartyg som då levererades var i den s.k. version 4, en version som hade begränsningar i kravställd förmåga bl.a. avseende tillgänglighet av sjömålsrobot.

Två fartyg har nu levererats i version 5. Det innebär att fartygen har multifunktionalitet inklusive sjömålsrobot. Leverans av de tre övriga fartygen i version 5 pågår. Det sista fartyget beräknas vara levererat till Försvarmakten 2014.

Till och med mars 2013 har 8,5 miljarder kronor utbetalats för materiel och tjänster. Myndigheterna har inte redovisat några ytterligare förändringar i projektets ekonomi.

JAS 39 Gripen

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att ingå avtal med Schweiz om försäljning av JAS 39 E.

Regeringen bemyndigas att vid statens försäljning av JAS 39 E till Schweiz, inklusive tjänster förknippade med systemet, disponera intäkterna av försäljningen för att bidra till finansieringen av utvecklingen och ombyggnationen av JAS 39 C/D till JAS 39 E.

Regeringens bedömning: Under 2014 avser regeringen därutöver att ingå avtal med Schweiz om upplåtelse av elva stycken JAS 39 C/D under perioden 2016–2021.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen medger att regeringen ingår slutligt avtal med Schweiz om försäljning av 22 stycken JAS 39 E till Schweiz. Regeringen föreslår att riksdagen medger att regeringen vid statens försäljning av 22 stycken JAS 39 E, inklusive tjänster förknippade med systemet, till Schweiz, kan disponera intäkterna av försäljningen för att bidra till utvecklingen och ombyggnationen av JAS 39 C/D till JAS 39 E.

Det strategiska samarbetet mellan Sverige och Schweiz innebär att nationerna tillsammans utvecklar och anskaffar JAS 39 Gripen E

i syfte att kostnadseffektivt tillgodose kraven på stridsflygets framtida operativa förmåga genom att göra en gemensam anskaffning. För att finansiera den gemensamma anskaffningen behöver intäkterna från Schweiz disponeras utöver de anslagsmedel riksdagen redan medgivit. För detta måste riksdagen besluta om att denna inkomst kan disponeras av regeringen och därmed inte redovisas mot inkomstittel.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2013 konstaterat att de positiva effekterna av ett samarbete med Schweiz gör det motiverat att gå vidare med utveckling och anskaffning av JAS 39 Gripen E. Stridsflygförmågan är av avgörande betydelse för Sveriges försvar och för att Försvarmakten ska kunna upprätthålla kravställd operativ förmåga. Bibehållandet av stridsflygförmågan, vilket det aktuella samarbetet skapar förutsättningar för, utgör därför ett väsentligt säkerhetsintresse för Sverige.

Skälen för regeringens bedömning:

Regeringen kan, i enlighet med vad riksdagen beslutat (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143), i exportstödjande eller säkerhetsfrämjande syfte genom internationella samarbeten, överlåta eller upplåta materiel som inte behövs för Försvarmaktens operativa förmåga eller som annars kan avvaras för en begränsad tid. De flygplan som omfattas av den planerade upplåtelsen 2016–2021 kommer att tas ur operativ drift inom Försvarmakten. Myndigheten har bedömt att konsekvenserna för den operativa förmågan är marginella och att flygplanen därför kan avvaras under den aktuella tidsperioden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 72 700 000 000 kronor 2015–2027.

Tabell 3.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2027
Ingående åtaganden	33 515 227	29 111 806	73 327 299			
Nya åtaganden	4 278 452	53 015 493	7 169 896			
Infriade åtaganden	-8 681 873	-8 800 000	-8 800 000	-8 800 000	8 600 000	-54 297 195
Utestående åtaganden	29 111 806	73 327 299	71 697 195			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	46 100 000	80 000 000	72 700 000			

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2014 ingår objekt med ekonomiskt utfall fr.o.m. 2014 som redan beställts (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2014 (nya åtaganden).

Regeringen bör bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 72 700 000 000 kronor 2015–2027.

Redovisning av anskaffningar

Förslaget till bemyndiganderam utgörs väsentligen av större anskaffningar som Försvarsmakten har beställt under 2013 eller tidigare samt större anskaffningar enligt nu liggande planering.

Tabell 3.13 Beställning av anskaffningar

Markstridskrafter
<i>Beställt enligt tidigare godkännanden från riksdagen och regeringen</i>
Anskaffning insatsförmåga Lv
Anskaffning personlig CBRN-materiel
Anskaffning Excalibur steg 3
<i>Återstår att beställa enligt tidigare godkännanden från riksdagen</i>
-
<i>Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014²</i>
Anskaffning av lastbilar 2013–16
Renovering stridsvagn 122 steg 1
Mörkerstridsutrustning grupp/pluton 2014–18
Renovering stridsfordon 90 steg 1
Anskaffning av steg 2 Protector
Anskaffning bandvagn 410 steg 2 2015–17
Renovering pansarterrängbil 203 2015–16
Anskaffning brobandvagn
Anskaffning terrängbil 14/15 2015–17
Kompl. anskaffning IRIS-T
Omsättning lätta ledningsfordon hjul 2013–15
Marinstridskrafter
<i>Beställt enligt tidigare godkännanden från riksdagen och regeringen</i>
-
<i>Återstår att beställa enligt tidigare godkännanden från riksdagen</i>
Anskaffning ny lätt torped ¹
<i>Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014²</i>
Anskaffning av autonom minröjningsfarkost, ASV
Halvtidsmodifiering stridsbåt 90 HS
Halvtidsmodifiering Spårö/Sturkö
Generalöversyn/modifiering korvett typ Gävle
Anskaffning vedettbåtar
Tillägg signalspaningsfartyg
Flygstridskrafter
<i>Beställt enligt tidigare godkännanden från riksdagen och regeringen</i>
Utveckling JAS 39 E
<i>Återstår att beställa enligt tidigare godkännanden från riksdagen</i>
Anskaffning JAS 39 E
Stödsystem JAS 39 E
<i>Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014²</i>
Träningsanläggning ASW Helikopter 14
Avionik Transportflygplan 84
Varnings- och motmedelssystem flygplan 102
Modifiering Helikopter 14

Ledning och logistik**Beställt enligt tidigare godkännanden från riksdagen och regeringen**

-

Återstår att beställa enligt tidigare godkännanden från riksdagen

-

Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014²

Anskaffning av gemensamt ledningssystem 2015–17 (SWECCIS) Anskaffning av gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS) 2014–18

Anskaffning av stridsledningssystem för bataljon, etapp 2 (SLB)

Anskaffning av stridsledningssystem för bataljon, etapp 3 (SLB)

Anskaffning av sjukvårdsenhet ROLE 2

Informationsinfrastruktur H/TS 2014–16

Anskaffning Komnod steg 2 2014–16

Utveckling/anskaffning Satkom 2013–16

Anpassning telekom ledningsplatser 2013–17

Anskaffning krypto 2015–17

¹ Prop. 2010/11:1, Bet. 2010/11:FöU1, Rskr. 2010/11:103.² Sådana anskaffningar som Försvarsmakten föreslagit ska föreläggas för regeringens beslut.**Regeringens överväganden**

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget har tidigare engångsvis ökat med anledning av senareläggningar av materielbeställningar för att finansiera anskaffningen av medeltungt helikoptersystem. För samma ändamål ökas anslaget engångsvis med 5,8 miljoner kronor 2014 och 64,8 miljoner kronor 2015.

För att skapa utrymme för utveckling och anskaffning av JAS 39 E ökades anslaget engångsvis på statsbudgeten för 2013 med 300 miljoner kronor 2013 och 2014 samt med 200 miljoner kronor från och med 2015.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 13,7 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	8 979 728	8 979 728	8 979 728	8 979 728
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	-115 659	57 634	232 460	436 776
Beslut	5 796	-37 016	-254 542	-260 187
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-13 671	-13 938	-14 208	-14 523
Förslag/beräknat anslag	8 856 194	8 986 408	8 943 438	9 141 794

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.4 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera vidmakthållande och avveckling av materiel och anslagsfinansierade anläggningar. Anslaget får vidare användas för kostnader för den europeiska försvarsbyrån (EDA) och för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till åtgärder för att främja den i Sverige verksamma försvarsindustrins exportverksamhet.

Tabell 3.15 Anslagsutveckling³ Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	6 614 449	-126 529	
2013	Anslag	6 492 416 ¹		6 212 728
2014	Förslag	6 704 249		
2015	Beräknat	6 776 998 ²		
2016	Beräknat	6 868 383 ³		
2017	Beräknat	7 004 296 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 6 697 843 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 697 843 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 697 843 tkr i 2014 års prisnivå.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 800 000 kronor 2015–2024.

Tabell 3.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017-2024
Ingående åtaganden	13 580 917	14 285 532	16 184 382			
Nya åtaganden	6 950 915	8 399 750	8 863 925			
Infriade åtaganden	-6 246 300	-6 500 900	-6 500 000	-6 500 000	-6 500 000	-5 548 307
Utestående åtaganden	14 285 532	16 184 382	18 548 307			
Erhållet/förslaget bemyndigande	16 400 000	16 200 000	18 800 000			

Skälen för regeringens förslag: Anskaffningar inom anslaget hänför sig till vidmakthållande och avveckling av tidigare investeringar i materiel. Verksamheten omfattar bl.a. underhåll av Försvarsmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande eller driftskaraktär samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för utgiftsområde Försvar, kraven på operativ förmåga och delförmåga samt till funktionernas och insatsorganisationens utveckling. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 800 000 kronor 2015–2024.

I förslaget till bemyndigande för 2014 ingår objekt med ekonomiskt utfall fr.o.m. 2015 som redan beställts (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2014 (nya åtaganden).

Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Förslaget till bemyndiganderam utgörs väsentligen av större vidmakthållande beställningar som Försvarsmaktens har beställt under 2013 eller tidigare samt större beställningar enligt nu liggande planering.

Tabell 3.17 Beställningar av vidmakthållande och avveckling

Markstridskrafter
<i>Beställt enligt tidigare godkännanden från regeringen</i>
<i>Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014</i>
Systemstöd markbaserat luftvärn 2014–2016
Renovering Arthur
Återanskaffning 5.56 ammunition
Nytt målflygavtal 2014–2019
Marinstridskrafter
<i>Beställt enligt tidigare godkännanden från regeringen</i>
Systemstöd marina lednings- och sambandssystem
Vidmakthållande av fartygssystem Visby 2013–2015
<i>Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014</i>
Omsättning sonarsystem ubåt typ Gotland
Tillägg GÖ LTF drivlina minröjningsfartyg typ Koster
LTF Bevakningsbåt 1-5
LTF stridsbåt 90 amf
Vidmakthåll RBS 17
Flygstridskrafter
<i>Beställt enligt tidigare godkännanden från regeringen</i>
Utvecklingsförmåga JAS 39 E
Produktionsförmåga JAS 39 E
Vidmakthållande strategisk transport 2013
Systemstöd ledningssystem flyg 2013–2015
Systemstöd Helikopter 14 2013–2015
<i>Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014</i>
Underhåll Helikopter 15 2012–2014
Vidmakthållande stridsledningcentral 2014–2017
Vidmakthållande JAS 39 C/D 2014–16
Vidmakthållande strategisk transport 2015–17
Basresurs provning 2015–2017
Underhåll Helikopter 14 2015–2019
Förutsättningskapande verksamhet JAS39 E
Strategisk transport 2014
Systemåtermatning JAS 2015–2018

Ledning och logistik**Beställt enligt tidigare godkännanden från regeringen**

Reservmateriel 2013
 Vidmakthållande stöd FM TT 2013–2015
 Vidmakthållande kärnnet 2013–2016

Återstående planerade beställningar under 2013 samt planerade beställningar under 2014

Reservmateriel 2014
 Fältutrustning 2014–2016
 Vidmakthållande fasta nät 2014–2016
 Geoinförsörjning Reachback 2014–2016
 Reservmateriel 2014
 Vidm stöd FM teknisk tjänst 2015–16
 PBS Kropp 2014-16
 Systemstöd FM logistiksystem

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget har ökats med 101,4 miljoner kronor 2014 och med 96 miljoner kronor från och med 2015 med anledning av senareläggningar av materielbeställningar för att finansiera anskaffningen av medeltungt helikoptersystem.

Anslaget ökas med 204,5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 till följd av effekter av den kostnadsrättiga avräkningen.

Anslaget minskar fr.o.m. 2014 med 10,5 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tusental kronor	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	6 492 416	6 492 416	6 492 416	6 492 416
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	-83 622	-7 883	79 559	209 606
Beslut	101 357	96 073	97 368	99 295
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	194 098	196 392	199 040	202 979
Förslag/beräknat anslag	6 704 249	6 776 998	6 868 383	7 004 296

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.5 1:5 Forskning och teknikutveckling**Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:5 Forskning och teknikutveckling**

Tusental kronor			Anslags-sparande	
2012	Utfall	744 782		-13 243
2013	Anslag	622 944 ¹	Utgifts-prognos	595 032
2014	Förslag	622 736		
2015	Beräknat	629 587 ²		
2016	Beräknat	637 686 ³		
2017	Beräknat	650 142 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition

² Motsvarar 622 736 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 622 736 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 622 735 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget får vidare finansiera det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), verksamhet vid luftstridssimuleringscentrum (FLSC) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget får också finansiera forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande. Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 1,1 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	622 944	622 944	622 944	622 944
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	874	7 737	15 850	28 328
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1 082	-1 094	-1 108	-1 130
Förslag/beräknat anslag	622 736	629 587	637 686	650 142

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.6 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tusental kronor				
År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	10 297		13 374
2013	Anslag	23 806 ¹		16 591
2014	Förslag	26 553		
2015	Beräknat	27 113 ²		
2016	Beräknat	28 023 ³		
2017	Beräknat	28 920 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 26 553 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 26 554 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 26 554 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera lämplighetsundersökningar av totalförsvarspliktiga, centralredovisning av totalförsvarets personal, registerföring över krigsplacerad personal samt enskilda ärenden inom området. Vidare får anslaget användas till att finansiera Totalförsvarets rekryteringsmyndighet verksamhet med att ge myndigheter och andra med bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning.

Tabell 3.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2012	119 726	119 258	468
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2013	130 000	129 000	1 000
(varav tjänsteexport)			
Budget 2014	145 000	145 000	0
(varav tjänsteexport)			

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 48 tusen kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	23 806	23 806	23 806	23 806
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	799	1 318	2 161	2 992
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1 948	1 989	2 056	2 122
Förslag/ beräknat anslag	26 553	27 113	28 023	28 920

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 3.24 Anslagsutveckling³ 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor				
2012	Utfall	199 751	Anslags- sparande	40 450
2013	Anslag	222 085 ¹	Utgifts- prognos	206 411
2014	Förslag	219 592		
2015	Beräknat	222 240 ²		
2016	Beräknat	225 556 ³		
2017	Beräknat	230 264 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 219 592 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 219 591 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 219 591 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera det treåriga officersprogrammet vid Försvarshögskolan. Vidare får anslaget finansiera forskning och utveckling m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden. Anslaget får även användas för att finansiera kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget har minskats med 5 miljoner kronor från och med 2014 till följd av minskade utbildningsvolymerna och rationaliseringar inom officersutbildningen. Beloppen beräknas istället under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 0,3 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	222 085	222 085	222 085	222 085
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 831	5 543	8 940	13 762
Beslut	-5 000	-5 060	-5 136	-5 243
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-324	-328	-333	-340
Förslag/ beräknat anslag	219 592	222 240	225 556	230 264

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 3.26 Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor				
2012	Utfall	736 903	Anslags- sparande	15 888
2013	Anslag	821 939 ¹	Utgifts- prognos	817 669
2014	Förslag	860 262		
2015	Beräknat	871 171 ²		
2016	Beräknat	890 325 ³		
2017	Beräknat	909 567 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 860 263 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 865 200 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 865 200 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera signalspaning och informationssäkerhetsverksamhet m.m. som Försvarets radioanstalt

bedriver och kapitalkostnaden för den teknikutveckling som behövs för dessa verksamheter. Anslaget får även användas för Försvarets radioanstalts bidrag till att ge förvarning om förändrade förhållanden i vår omvärld samt myndighetens lämnande av stöd vid fredsfrämjande internationell verksamhet.

Tabell 3.27 Uppdragsverksamhet

<i>Tusental kronor</i>	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt- kostnad)
Utfall 2012 (varav tjänsteexport)	11 413	11 282	128
Prognos 2013 (varav tjänsteexport)	9 655	9 655	0
Budget 2014 (varav tjänsteexport)	8 505	8 505	0

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar uppdrag som genomförs för att lämna stöd till myndigheten m.m. samt uppdrag för att genomföra it-säkerhetsanalyser. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 1,1 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget har ökat med 25 miljoner kronor 2014 och 2015 samt 30 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för finansiering av teknikutveckling. Ökningen har finansierats genom att anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas med samma belopp.

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Försvarets radioanstalt

<i>Tusental kronor</i>	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	821 939	821 939	821 939	821 939
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	14 384	24 989	38 671	57 271
Beslut	25 000	25 317	30 807	31 473
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1 061	-1 074	-1 092	-1 115
Förslag/ beräknat anslag	860 262	871 171	890 325	909 567

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

**Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets
forskningsinstitut**

<i>Tusental kronor</i>			Anslags- sparande	
2012	Utfall	164 349		-2 877
2013	Anslag	169 821 ¹	Utgifts- prognos	164 090
2014	Förslag	172 740		
2015	Beräknat	175 002 ²		
2016	Beräknat	177 979 ³		
2017	Beräknat	181 920 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 172 740 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 172 740 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 172 740 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget får även finansiera forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel (CBRN) samt forskning och analysstöd för regeringens behov.

Tabell 3.30 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2012	950 078	975 588	-25 510
(varav tjänsteexport)	33 151	29 570	3 581
Prognos 2013	941 500	956 500	-15 000
(varav tjänsteexport)	10 000	10 000	0
Budget 2014	974 568	974 568	0
(varav tjänsteexport)	10 000	10 000	0

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2013 beräknat anslaget enligt följande.

I syfte att säkerställa kompetensförsörjningen inom området analysstöd minskas anslaget från och med 2014 med 1,6 miljoner kronor, som istället beräknas under Utgiftsområde 1, anslag 4.1 Regeringskansliet m.m.

Anslaget har vidare i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 0,2 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2014–2017 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	169 821	169 821	169 821	169 821
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	4 782	7 068	10 078	14 061
Beslut	-1 625	-1 646	-1 674	-1 711
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-238	-241	-245	-251
Förslag/beräknat anslag	172 740	175 002	177 979	181 920

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10) Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.10 1:10 Nämnder m.m.

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor				
2012	Utfall	5 468	Anslags-sparande	333
2013	Anslag	5 801 ¹	Utgifts-prognos	5 661
2014	Förslag	5 801		
2015	Beräknat	5 801		
2016	Beräknat	5 801		
2017	Beräknat	5 801		

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Regeringens överväganden

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	5 801	5 801	5 801	5 801
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	5 801	5 801	5 801	5 801

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.11 Försvarets materielverk

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Försvarets materielverk är, med undantag av det nedan behandlade anslaget 1:11 *Internationella materielsamarbeten och industrifrågor m.m.*, en avgiftsfinansierad myndighet vars främsta uppgift är att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel och förnödenheter på uppdrag av Försvarmakten och andra kunder. Myndigheten förser även Försvarmakten med logistiskt stöd i form av materielförsörjning, underhåll och service.

Myndigheten bistår Försvarmakten i fråga om långsiktig materielförsörjningsplanering och materielsystemkunskap. För de enskilda uppdragen utformar Försvarets materielverk offerter utifrån Försvarmaktens fastställda materielplan.

Försvarmakten gör sedan kundbeställningar gentemot Försvarets materielverk. Kundbeställningarna utgör ett åtagande för Försvarets materielverk gentemot kunden och är grunden för uppföljning av myndighetens verksamhet.

Försvarets materielverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 3.34 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2012	18 492 967	18 578 090	-85 124
(varav tjänsteexport)	80 168	101 550	-21 382
Prognos 2013	20 525 340	20 596 340	-71 000
(varav tjänsteexport)	52 508	63 858	-11 350
Budget 2014	20 022 000	20 022 000	0
(varav tjänsteexport)	69 000	69 000	0

Tabell 3.35 Investeringsplan

Tusental kronor	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Investeringar	50	206	136	93 350	90 300
	503	617	550		
Summa investeringar	50	206	136	93 350	90 300
	503	617	550		
Lån i Riksgäldskontoret	50	206	136	93 350	90 300
	503	617	550		
Summa finansiering					

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 12 000 000 000 kronor för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver ett rörelsekapital för att finansiera utstående förskott till industrin och övrigt behov av rörelsekapital.

3.5.12 1:11 Internationella materielsamarbeten och industrifrågor m.m.

Tabell 3.36 Anslagsutveckling 1:11 Internationella materielsamarbeten och industrifrågor

Tusental kronor				
2012	Utfall	74 563	Anslags-sparande	5 576
2013	Anslag	69 927 ¹	Utgifts-prognos	70 521
2014	Förslag	69 639		
2015	Beräknat	70 513 ²		
2016	Beräknat	71 637 ³		
2017	Beräknat	73 174 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 69 639 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 69 639 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 69 639 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Försvarets materielverks tillhandahållande av resurser inom teknik- och materielförsörjning för stöd till regeringen. Anslaget får även användas för, inom ovan nämnda område, Försvarets materielverks förvaltningskostnader. Anslaget får vidare användas till Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC) samt signatärskapet för Common Criteria Recognition Arrangement (CCRA).

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2013 beräknat anslaget enligt följande.

I syfte att säkerställa kompetensförsörjningen inom området materielfrågor minskas anslaget från och med 2014 med 1,6 miljoner kronor, som istället beräknas under Utgiftsområde 1, anslag 4.1 *Regeringskansliet m.m.*

Anslaget har vidare i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 0,1 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.37 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Internationella materielsamarbeten och industrifrågor m.m.

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	69 927	69 927	69 927	69 927
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 453	2 349	3 501	5 076
Beslut	-1 625	-1 645	-1 672	-1 707
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-116	-117	-119	-122
Förslag/beräknat anslag	69 639	70 513	71 637	73 174

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.13 1:12 Försvarsexportmyndigheten

Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:12 Försvarsexportmyndigheten

Tusental kronor				
2012	Utfall	78 265	Anslags-sparande	-5
2013	Anslag	71 570 ¹	Utgifts-prognos	69 843
2014	Förslag	67 526		
2015	Beräknat	68 326 ²		
2016	Beräknat	69 365 ³		
2017	Beräknat	70 774 ⁴		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 67 525 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 67 525 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 67 526 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera exportfrämjande åtgärder inom försvarssektorn samt för försäljning och upplåtelse av materiel inom försvarssektorn som inte längre behövs för statens verksamhet eller som har blivit obrukbar.

Tabell 3.39 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2012 ¹			0
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2013	5 000	5 000	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2014	6 000	6 000	0
(varav tjänsteexport)			

¹ Uppgifterna är belagda med sekretess

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 7 000 000 000 kronor för att tillgodose Försvarsexportmyndighetens behov av rörelsekapital.

Skälen för regeringens förslag: Försvarsexportmyndigheten behöver ett rörelsekapital för hanteringen av vissa avtal inom försvarsexportområdet. Myndigheten behöver exempelvis kunna använda rörelsekapitalet för myndighetens beställning till Försvarets materielverk, som möjliggör avtalet om försäljningen av 22 JAS Gripen E till Schweiz (se avsnitt 3.5.3 samt budgetförslag anslag 1.3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*).

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2013 beräknat anslaget enligt följande.

I syfte att säkerställa kompetensförsörjningen inom området materielfrågor minskas anslaget från och med 2014 med 5,7 miljoner kronor, som istället beräknas under Utgiftsområde 1, anslag 4.1 *Regeringskansliet m.m.*

Anslaget har vidare i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 0,1 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Försvarsexportmyndigheten

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	71 570	71 570	71 570	71 570
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 723	2 592	3 720	5 248
Beslut	-5 650	-5 717	-5 804	-5 922
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-117	-118	-120	-123
Förslag/ beräknat anslag	67 526	68 326	69 365	70 774

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.14 1:13 Försvarsunderrättelse-domstolen

Tabell 3.41 Anslagsutveckling 1:13 Försvarsunderrättelse-domstolen

<i>Tusental kronor</i>				
2012	Utfall	6 734	Anslags- sparande	980
2013	Anslag	7 494 ¹	Utgifts- prognos	7 314
2014	Förslag	7 634		
2015	Beräknat	7 731 ²		
2016	Beräknat	7 856 ³		
2017	Beräknat	8 024 ⁴		

1 Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

2 Motsvarar 7 634 tkr i 2014 års prisnivå.

3 Motsvarar 7 635 tkr i 2014 års prisnivå.

4 Motsvarar 7 633 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Försvarsunderrättelse-domstolen bedriver med att pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen

(2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 13 tusen kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.42 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:13 Försvarsunderrättelse-domstolen

<i>Tusental kronor</i>				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	7 494	7 494	7 494	7 494
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	153	250	375	544
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-13	-13	-13	-14
Förslag/ beräknat anslag	7 634	7 731	7 856	8 024

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

3.5.15 1:14 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tabell 3.43 Anslagsutveckling 1:14 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

<i>Tusental kronor</i>				
2012	Utfall	8 390	Anslags- sparande	4 113
2013	Anslag	12 224 ¹	Utgifts- prognos	10 954
2014	Förslag	12 486		
2015	Beräknat	12 644 ²		
2016	Beräknat	12 846 ³		
2017	Beräknat	13 123 ⁴		

1 Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

2 Motsvarar 12 487 tkr i 2014 års prisnivå.

3 Motsvarar 12 486 tkr i 2014 års prisnivå.

4 Motsvarar 12 486 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten bedriver med att kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten hos de myndigheter som enligt förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet bedriver sådan verksamhet, samt att i enlighet med lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet verkställa beslut om tillgång till signalbärare.

Regeringens överväganden

Anslaget har vidare i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 19 tusen kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:14 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

<i>Tusental kronor</i>	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	12 224	12 224	12 224	12 224
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	281	439	642	919
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-19	-19	-20	-20
Förslag/beräknat anslag	12 486	12 644	12 846	13 123

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

4 Samhällets krisberedskap

4.1 Mål för samhällets krisberedskap och det civila försvaret

Med utgångspunkt i de övergripande målen för vår säkerhet som anges i avsnitt 2, är målen för arbetet med samhällets krisberedskap att minska risken för och konsekvenserna av allvarliga störningar, kriser och olyckor. Skulle en sådan händelse inträffa bör alla människors personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på egendom eller i miljö begränsas. En minskad sårbarhet i samhället och en god förmåga att hantera allvarliga krissituationer i fred utgör en grund för den verksamhet som behövs inom det civila försvaret.

Målet för verksamheten inom det civila försvaret är enligt regeringens proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

4.1.1 Struktur för samhällets krisberedskap

Med en kris avses en händelse som drabbar eller berör många människor och stora delar av samhället samt hotar grundläggande värden och funktioner. En kris avviker från det normala och innebär en allvarlig störning, eller överhängande risk för en allvarlig störning, i viktiga samhällsfunktioner. För att samhället ska kunna motstå, hantera och återhämta sig från en kris krävs det att berörda aktörer minskar sårbarheten i sin verksamhet och vidtar

förberedande åtgärder som möjliggör ett samordnat och skyndsamt agerande.

Ansvarsprincipen utgör grunden i samhällets krisberedskap och innebär att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden har samma verksamhetsansvar under en kris och ska samverka med övriga berörda aktörer. I verksamhetsansvaret ingår att vidta de åtgärder som krävs för att skapa en god krisberedskapsförmåga i samhället.

Samhällets krisberedskap bygger på samhällets normala vardagliga verksamhet att förebygga och hantera olyckor och mindre omfattande störningar. Då det inträffar allvarliga händelser eller kriser i samhället kan de vardagliga resurserna förstärkas med t.ex. personal och materiel. Därtill finns särskilda principer, regelverk och samverkansstrukturer som underlättar och stödjer hanteringen av allvarliga händelser och kriser.

4.2 Resultatredovisning

Regeringen bedömer att Sverige har en bra generell förmåga i form av planering, strukturer, resurser och rutiner på lokal, regional och central nivå för att hantera olika slags händelser, men att det finns behov av fortsatta åtgärder.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Kustbevakningen har, tillsammans med andra aktörer inom området, bidragit till att minska risken för och konsekvenserna av allvarliga störningar.

Mot bakgrund av den information som har lämnats i myndigheternas årsredovisningar och

övrig rapportering bedömer regeringen att måluppfyllelsen är god.

4.2.1 Förebyggande och förberedande arbete

4.2.1.1 Risk- och sårbarhetsanalyser

Statliga myndigheter, kommuner och landsting med undantag av Regeringskansliet, Försvarsmakten och kommittéväsendet ska i enlighet med lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap, upprätta risk- och sårbarhetsanalyser. I risk- och sårbarhetsanalyserna ingår att identifiera samhällsviktig verksamhet, identifiera hot, risker, sårbarheter och kritiska beroenden. Aktören ska dessutom bedöma förmågan att hantera kriser och allvarliga händelser inom det egna ansvarsområdet, och identifiera åtgärder som aktörerna planerar att vidta för att förbättra förmågan.

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) årsredovisning visar myndighetens utvärdering av föreskrifterna gällande risk- och sårbarhetsanalyser att de bidragit till mer enhetliga och jämförbara risk- och sårbarhetsanalyser men också att det finns ett behov av att revidera föreskrifterna.

I samverkan med berörda aktörer har MSB redovisat en nationell riskbedömning (Fö2013/628/SSK), vilket är en fördjupning och vidareutveckling av den riskidentifiering som genomfördes 2011 (Fö2011/1774/SSK). I samma rapport har MSB även gjort en samlad bedömning av förmågan att hantera kriser och allvarliga händelser utifrån myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser för 2012. Enligt MSB:s bedömning behöver samverkan mellan privata och offentliga aktörer utvecklas och det finns ett fortsatt behov av regelbunden utbildning och övning. Myndigheten bedömer också att det är nödvändigt att förbättra informationssäkerhet och robusthet i infrastruktur för att minska sårbarheten i samhällsviktig verksamhet vid olika typer av händelser.

Regeringen delar myndighetens bedömning vad gäller förmågan i samhället att hantera krissituationer, samt att det finns behov av

fortsatta åtgärder. Regeringen bedömer även att den utveckling mot en samlad bedömning av risker, sårbarheter och förmågor som skett har förbättrat förutsättningarna för att följa upp och utvärdera samhällets krisberedskap. Möjligheterna att prioritera bland identifierade behov av åtgärder har därigenom förbättrats.

4.2.1.2 Grundläggande säkerhetsarbete

Skydd mot olyckor

Inom ramen för den nationella strategin för att stärka brandskyddet har den nationella samverkansgruppen för brandskyddsfrågor, som samordnas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), bedrivit en mängd aktiviteter för att stärka brandskyddet genom stöd till enskilda. Samverkansgruppen har bl.a. i bred samverkan planerat en långsiktig nationell informationskampanj, Aktiv mot brand, i syfte att öka människors kunskap och motivera dem att ta ett aktivt ansvar för det egna brandskyddet.

Regeringen bedömer att arbetet med den nationella strategin stödjer och driver på brandskyddsarbetet. Samverkansgruppen för brandskyddsfrågor bedöms vidare möjliggöra att arbetet fortsätter och utvecklas.

Naturolyckor

Vad gäller naturolyckor stödjer MSB och berörda länsstyrelser i det fortsatta arbetet med riskhanteringsplaner för de 18 områden med betydande översvämningsrisk som rapporterades till EU-kommissionen 2011.

Regeringskansliet har under 2010–2012 bistått Mälardalens kommuner och Trafikverket i arbetet med att bedöma vem som har nytta av och bör bidra till att finansiera anläggningar som tryggar en säker reglering av Mälarens nivåer för att hindra översvämnings- och saltvatteninträngning från havet som på sikt skulle kunna äventyra Mälaren som färskvattentäkt (Fö2010/1603/SSK). Berörda kommuner runt Mälaren gavs under hösten 2012 möjlighet att avge viljeyttring avseende den rapport som lämnades i juni 2012 med förslag på fördelning av kostnaderna mellan berörda kommuner m.fl. som anses ha nytta av åtgärden (Fö2011/113/SSK). Enigheten om behovet av en ny reglering av Mälaren är stor, men flertalet kommuner förklarade sig inte vara beredda att skriva på en avsiktsförklaring om med-

finansiering. Frågan är föremål för fortsatt hantering mellan berörda kommuner.

För förebyggande åtgärder i bebyggda områden där risken för naturolyckor är särskilt stor lämnades under 2012 statligt bidrag till 17 kommuner. Totalt lämnades bidrag med 33,7 miljoner kronor från anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor*. Bidragen har använts till framtagande av prognosystem, fördjupade utredningar för miljöprövning, samt i övrigt byggande av vallar m.m. som skydd mot skred och översvämningar.

Regeringen bedömer att myndigheternas arbete 2012 för att förebygga naturolyckor har bidragit till ökad kunskap om risker för naturolyckor och behovet av förebyggande åtgärder. Översvämningskarteringar och skredförebyggande stabilitetskarteringar utgör bra underlag för kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser, fysiska planering och klimatanpassningsåtgärder. I frågan om finansiering av en ny reglering av Mälarens vattennivåer anser regeringen att kommunerna bör bidra till gemensamma åtgärder för att förebygga naturolyckor m.m. till följd av klimatförändringar så länge det finns en tydlig nytta i den egna kommunen och kostnadsfördelningen är skäligen genom att den är baserad på respektive deltagande parts nytta av åtgärden. Det ska råda en balans mellan kommunens befogenheter genom det s.k. planmonopolet och det ansvar som kommunen har för att säkra inte bara ny utan även befintlig bebyggelse från t.ex. översvämningsrisker. Även behovet att säkerställa vattenkvaliteten i Mälaren och dess egenskap av vattentäkt visar att det är angeläget att åtgärder vidtas.

Ersättning för räddningstjänst

Nivån på bidrag som betalades ut från anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* påverkades under 2012 på grund av oljeutsläppet i havet runt Tjörn 2011 samt andra inträffade händelser 2011–2012. Anslaget höjdes med 122 miljoner kronor genom vår- och höständeringsbudgeten 2012.

4.2.1.3 Farliga ämnen

CBRNE

Den nationella samverkan inom CBRNE-området (kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen) har ytterligare utvecklats under året, bl.a. genom det pågående arbetet med framtagande av en aktörsgemensam CBRNE-strategi. Detta arbete leds av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som bjudit in berörda aktörer att delta i arbetet. Då många aktörer deltar ser regeringen att strategin kan utgöra en ny samlande grund utifrån vilken arbetet med CBRNE frågor i framtiden kan bedrivas än effektivare. Arbetet med strategin ska redovisas i december 2013.

Regeringen bedömer att EU-arbetet och andra bilaterala samt nordiska samarbeten på området har bidragit till att utveckla den svenska beredskapen och förmågan på området (Fö2013/1036/SSK och Fö/2012/1341/SSK).

Regeringen bedömer vidare att den forskning som bedrivits inom ramen för CBRN-anslaget under 2012, av bl.a. Totalförsvarets forskningsinstitut, har bidragit till utvecklingen av Sveriges samlade kompetens och förmåga inom hela spannet av händelser med CBRN-ämnen från förebyggande insatser till konsekvenshantering efter en händelse, både civilt och militärt. Kompetensen har varit betydelsefull för svensk förmåga till oberoende bedömningar vid olika internationella skeenden under 2012.

Kärnenergiberedskap

Den svenska kärnenergiberedskapen är beroende av många aktörer på lokal, regional och nationell nivå, vilket ställer stora krav på kommunikation, samordning och samverkan. Rapporten - Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor 2015 åtföljs av en handlingsplan syftande till att åtgärda identifierade brister och därmed förbättra den svenska beredskapen vid radiologiska och nukleära olyckor (Fö2009/2522/SSK.)

Handlingsplanen innehåller projektområden identifierade utifrån sex olika framtagna riskbilder. MSB har som uppgift att samordna arbetet med hur åtgärderna i handlingsplanen inriktas och följs upp. Under 2012 har arbete bedrivits inom flera områden bl.a. har utbildningar utvecklats och genomförts i olika

delar av landet och möjligheterna att informera och varna personer som bor nära kärnkraftverk har förbättrats.

De länsstyrelser som har kärntekniska anläggningar inom sina områden fick under 2011 ett uppdrag att se över möjligheter till djupare regional samordning och samverkan (S2011/7566/SFÖ). I länsstyrelsernas redovisning framgår bl.a. behov av ytterligare utvecklad samverkan och av att utveckla förmågan att hantera länsöverskridande och långsiktiga konsekvenser av en kärnenergiolycka.

Regeringens bedömning är att arbetet inom ramen för handlingsplanen och arbetet med skydd av kärntekniska anläggningar har utvecklat den svenska kärnenergiberedskapen i positiv riktning men bl.a. redovisningen från länsstyrelserna visar på områden där ytterligare åtgärder krävs.

Förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Utredningen En effektiv Sevesolagstiftning (Fö 2011:02) överlämnade i mars 2013 betänkandet En översyn inom Sevesoområdet – förslag till förstärkt organisation för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (SOU 2013:14). Utredningen föreslår bl.a. att Sevesotillsynen måste koncentreras till färre länsstyrelser, att samordningen av tillsynen ska förbättras och att det införs avgifter för Sevesotillsynen. Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom regeringskansliet (Fö2013/504/SSK).

Regeringen bedömer att länsstyrelsernas och MSB:s tillsynsverksamhet inom området har bidragit till att minska risken för allvarliga kemikalieolyckor.

Sprängämnesprekursorer, brandfarliga och explosiva varor samt pyrotekniska produkter

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer förhandlades färdigt i slutet av 2012 och antogs i januari 2013. Förordningen ska tillämpas i sin helhet från och med den 2 september 2014. Regeringen avser återkomma till riksdagen med anledning av förordningen.

MSB har, i samarbete med Rikspolisstyrelsen och branschen, under 2012 utarbetat en riktad informationsbroschyr till handeln angående sprängämnesprekursorer. MSB har också tagit

fram motsvarande informationsmaterial till lantbrukare. Under 2012 har MSB, tillsammans med Totalförsvarets forskningsinstitut, bedrivit studier angående tillverkning av sprängämnen och potentialen hos fyrverkerier att orsaka skada på människa.

Under 2012 har MSB tagit fram nationella föreskrifter med anledning av EU-direktivet 2008/43/EG om inrättandet av ett system för identifiering och spårning av explosiva varor för civilt bruk (MSBFS 2012:2 föreskrifter om identitetsmärkning och registrering av explosiva varor för civilt bruk).

Regeringen bedömer att den verksamhet som bedrivits inom området resulterat i ökade kunskaper på flera olika nivåer i samhället och bidragit till en större vaksamhet i samhället när det gäller sprängämnesprekursorer.

4.2.1.4 Informationssäkerhet

Försvarets radioanstalt fick den 10 november 2011 (Fö, nr 15) ett kompletterande uppdrag avseende ett tekniskt detekterings- och varningssystem för samhällsviktig verksamhet. Uppdraget redovisades den 1 april 2012 (Fö2012/654/SSK). I rapporten redovisas ett system som består av tre olika komponenter; sensorer, kommunikationslösning samt en central funktion för analys.

Regeringen bedömer att möjligheterna till skydd av samhällsviktig verksamhet ökar då förebyggande arbete görs i kombination med andra åtgärder såsom ett tekniskt detekterings- och varningssystem.

Försvarets radioanstalt har under 2012 även genomfört ett antal informationssäkerhetsanalyser åt andra myndigheter. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har på regeringens uppdrag redovisat i november 2012 en rapport avseende obligatorisk it-incidentrapportering för statliga myndigheter (Fö2012/2151/SSK). Teleoperatörer har en liknande rapporteringsskyldighet sedan 1 april 2012.

Regeringen bedömer att information om det aktuella läget vid en allvarlig händelse är en förutsättning för att de inblandade aktörerna ska få en ömsesidig förståelse för situationen och kunna bedriva samordnade åtgärder. Ett system för obligatorisk it-incidentrapportering kan bidra till det aktuella läget. Regeringen

beslutade i oktober 2012 om att inleda ett nytt nordiskt samarbete på informationssäkerhetsområdet. MSB kommer tillsammans med motsvarande myndigheter i Danmark, Finland, Island och Norge att upprätta ett nordiskt kommunikationsnätverk för att öka skyddet mot it-angrepp (Fö2012/1751/SSK).

Den 28 februari 2012 redovisade MSB rapporten Reflektioner kring samhällets skydd och beredskap vid allvarliga it-incidenter En studie av konsekvenserna i samhället efter driftstörningen hos Tieto i november 2011. Driftstörningen drabbade cirka 50 av Tietos kunder, såväl företag som myndigheter och kommuner. Det direkta felet tog två dygn att åtgärda. Den tid det tog för Tietos kunder att återgå till normal drift tog alltifrån två dagar till två månader.

Regeringen har gett MSB i uppdrag att uppdatera den nationella handlingsplanen för samhällets informationssäkerhet. Uppdateringen av handlingsplanen innehåller konkreta åtgärdsförslag som ska genomföras inom tre år.

Regeringen bedömer att det är viktigt att det vidtas konkreta åtgärder för att stärka samhällets informationssäkerhet och att dessa åtgärder genomförs på ett samordnat sätt.

Den 21-22 augusti 2012 genomförde MSB den årliga informationssäkerhetskonferensen för offentlig sektor. Syftet med konferensen är att bidra till att stärka samhällets informationssäkerhet genom att belysa och diskutera olika aspekter inom området.

Regeringen bedömer att konferensen bidragit till att skapa förståelse för vikten av att arbeta aktivt med bl.a. förebyggande åtgärder avseende informationssäkerhet som exempelvis risk- och sårbarhetsanalyser.

MSB har under 2012 samordnat Sveriges deltagande i den europeiska övningen Cyber Europe 2012. Övningen anordnades av *European Union Agency for Network and Information Security* (ENISA) och fokuserade på sektorerna telekom, finans och e-förvaltning.

Regeringens bedömning är att övningar både på nationell och internationell nivå är viktiga och att de bidrar till stärkt samverkan. Övningsverksamheten bidrar också till bättre förutsättningar att hantera en it-incident när den väl inträffar.

4.2.1.5 Sjöövervakning och sjöräddning

Inom sjöövervakningsområdet ingår verksamhet som Kustbevakningen bedriver inom: gränskontroll, brottsbekämpning och tullkontroll, sjötrafikövervakning, miljöövervakning, vattenföroreningsavgifter, sjösäkerhetstillsyn, fiskerikontroll och brottsutredning. Kustbevakningen ska även ha beredskap för och på anmodan av räddningsledare delta i sjöräddningstjänst och därigenom bidra till ökad sjösäkerhet, att människoliv kan räddas samt att konsekvenserna för egendom och miljö minskas vid olyckor till sjöss.

Gräns- och tullkontroll, fiskerikontroll och brottsbekämpning

Kustbevakningens samverkan med Polisen och Tullverket har fortsatt att utvecklas under 2012. Indikatorer på detta är bl.a. framtagandet av en gemensam strategi för gränskontrollen, antalet myndighetsgemensamma insatser samt att antalet gränskontroller har ökat jämfört med föregående år.

Myndigheten har under 2012 bedrivit fiskerikontroller i enlighet med den gemensamma fiskeripolitiken inom EU. Kustbevakningen har tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten vidareutvecklat fiskerikontrollarbetet, bl.a. gällande riskanalyser för inriktning av fiskerikontrollverksamheten.

Kustbevakningen har fortsatt utvecklat arbetsmetoder för att bekämpa brott inom myndighetens ansvarsområde. Myndigheten har bl.a. inom ramen för detta medverkat i arbetet med att bekämpa den grova organiserade brottsligheten (GOB). Kustbevakningen har under 2012 deltagit i de spaningsuppdrag med maritim anknytning som blivit aktuella, såväl internt som från övriga myndigheter inom GOB-samverkan. Kustbevakningens Maritima underrättelsecenter deltar kontinuerligt i GOB-samverkan genom att delta i Nationellt underrättelsecenter. Kustbevakningen och Rikskriminalpolisens nationella insatsstyrka har under 2012 fortsatt vidareutvecklat samarbetet där kustbevakningstjänstemän transporterar Nationella insatsstyrkan vid maritima insatser. Gemensamma övningar och insatser har genomförts under året.

Regeringen bedömer att målet är uppfyllt. Regeringen anser vidare att det är positivt att samverkan och samordning mellan Kustbevak-

ningen, Polisen och Tullverket utvecklats och att de myndighetsgemensamma insatserna har ökat i antal, viktiga insatser där statliga resurser samverkar på ett effektivt sätt för att bl.a. förhindra gränsöverskridande brottslighet.

Sjötrafikövervakning: sjöfylleri

Kustbevakningen har under 2012 vidareutvecklat arbetsmetoder inom kontrollverksamheten och urvalet av kontrollobjekt har förbättrats. Sjöfyllerikontroller inriktas mer riskanalysbaserat och med kunskap om de kritiska tidpunkter och sannolika geografiska platser där risken för att upptäcka brottslig verksamhet är som störst. Kustbevakningen har under 2012 genomfört 2 684 kontroller mot sjöfylleri i jämförelse med 2 990 under 2011, men andelen rapporter i förhållande till antalet kontroller har ökat något. Utfallet i förhållande till antalet genomförda kontroller är fortfarande på en låg nivå (0,4 procent) samtidigt som Kustbevakningens närvaro i hamnar kan ha en preventiv effekt. Generellt konstateras även tydliga beteendeförändringar bland fritidsbåttrafikanter sedan lagändringarna 2010 och införandet av en nedre promillegräns. Det är en tydlig trend med nyktra båtförare även om passagerarna är berusade. Regeringen avser att följa utvecklingen inom detta område samt eventuella samband till minskade olyckor och andra alkoholrelaterade problem till sjöss.

Sjöräddning

Kustbevakningen har under 2012 blivit utlarmade och deltagit i 166 sjöräddningsinsatser med en eller flera enheter (under 2011 var antalet insatser 227). Kustbevakningens flygplan är en viktig del av den svenska insatsförmågan, framförallt när det gäller eftersök, markering, fällning av flottor och koordinering av helikopterinsatser. Likaså är myndighetens närvaro med fartygsresurser i den svenska ekonomiska zonen viktiga bidrag till sjöräddningsberedskapen till sjöss. Kustbevakningens fartyg och flygplan deltar även i de sjö- respektive flygräddningsövningar som leds av Sjöfartsverket och myndigheten finns representerad i olika samarbetsfora som har inrättats av dessa. Regeringen anser att det är positivt att sjöverkande myndigheter genom resurssamordning skapar förutsättningar för ökad kostnadseffektivitet.

Samverkan med Försvarsmakten

Kustbevakningen och Försvarsmakten under-tecknade 2011 en överenskommelse som reglerar samverkan mellan myndigheterna. Under 2012 har fyra nya samverkansgrupper bildats och påbörjat samarbete inom områdena sjöövervakningstjänst, dykeriverksamhet samt utbildning och logistik. Försvarsmakten har också aktivt bidragit med stöd till Kustbevakningen inför och under myndighetens deltagande i Operation Atalanta under hösten 2012. Regeringen bedömer mot bakgrund av detta att samverkan mellan myndigheterna utvecklats positivt i enlighet med den inriktning som angavs i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg. omr. 6).

Internationell samverkan

Kustbevakningen har deltagit i en rad internationella operationer och övningar med flyg, fartyg och personella resurser under 2012.

Vad gäller samverkan avseende EU-ländernas gemensamma miljöräddning, sjöfartskydd och sjösäkerhet har Kustbevakningen under 2012 bl.a. deltagit i arbetsmöten vid *European Maritime Safety Agency* angående erfarenheter från olyckan Deepwater Horizon samt deltagit i ett arbete med att ta fram en gemensam manual för utredningar av oljeutsläpp.

Sedan 2009 har Kustbevakningen ett så kallat MoU (avsiktsförklaring angående samverkan) med den amerikanska kustbevakningen. Under 2012 har förberedande arbete ägt rum angående erfarenhetsutbyte mellan Kustbevakningen och *US Coast Guard* inom dykeriverksamhet och flygverksamhet.

Kustbevakningsflyget har genomfört sex övervakningsflygningar inom *North Atlantic Fishery Commission*.

Regeringen bedömer att Kustbevakningens internationella samverkan på olika nivåer och inom flera av myndighetens ansvarsområden är viktig. Särskilt central är den samverkan som sker mellan Östersjöländerna och inom EU.

4.2.1.6 Utbildning och övning

Under året har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) prioriterat implementeringen av nya kursplaner och utbildningsplaner för utbildningarna Skydd mot olyckor och Skorstensfejarutbildningen. Exempel på nya

kurser under året är: Skogsbrand och samhällspåverkan, Oljeskadeskydd – Spill i mark, Tillsyn och tillstånd enligt Lag om brandfarliga och explosiva varor samt kurser inom kärnenergiområdet.

Övningsverksamheten samordnas genom det nationella forumet för inriktning och samordning av övningar (NAFS). En nationell strategi och övningsplanering för gemensam inriktning av övningar, säkerställer att berörda myndigheter över tiden övar gemensamma förmågor enskilt och tillsammans.

Övningsverksamheten 2012 fokuserade främst på genomförandet av den nationella informations säkerhetsövningen NISÖ 2012 med deltagande aktörer från departement, myndigheter, statliga bolag och den privata sektorn.

Internationellt har MSB deltagit i den övning som årligen anordnas av Natos *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre* (EADRCC). 2012 års övning genomfördes i Georgien och utgick ifrån ett jordbävningsscenario med CBRN-inslag.

Regeringen bedömer att utbildningarna vid MSB, samt myndigheternas övningsverksamhet, internationell utbildnings- och övningsverksamhet, samt det övningsstöd som lämnats av MSB har bidragit till en ökad förmåga att hantera olyckor och kriser nationellt och internationellt.

4.2.2 Samordning och stöd inför och vid olyckor och kriser

4.2.2.1 Insatser

Nationellt

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har under 2012 genomfört ett antal nationella insatser för att stödja kommuner och andra aktörer med förstärkningsresurser och expertis. Myndigheten har bl.a. bistått i samverkan med andra myndigheter i form av kem- och indikeringsenheter bl.a. vid lastbils- och fartygsolyckor och vid en brand i Stockholms tunnelbana. Myndighetens oljeskyddsdepåer har varit aktiverade i det fortsatta saneringsarbetet från oljeutsläppet utanför Tjörn 2011 samt vid talloljeutsläpp i Söderhamn. Översvämningsutrustning i form av barriärer och pumpar användes i juli i Hulfsfred

och Högsby. Under det kraftiga regnet i slutet av året fick Karlstad stöd med sandsäckar.

MSB genomförde under 2012 ett antal samordningsaktiviteter i syfte att stödja samordningen av ansvariga myndigheters krishanteringsåtgärder och information till allmänheten och media. Samverkanskonferenser har framförallt genomförts vid väderrelaterade händelser t.ex. vid snöoväder och översvämningar. Vid ett flertal tillfällen har bilaterala avstämningar och förberedelser genomförts inför en eventuell samordningsaktivitet, t.ex. risk för solstorm och höga flöden.

Stöd inom området samordnad kommunikation till allmänheten har genomförts bl.a. i samband med humansmitta av dvärgbandmask och West Nile-viruset. Det har handlat om avstämningar m.m. Myndigheten har även bistått regional informations samordning i Halland och Skåne samt till Trafikverket i samband med vädervarning. Samverkan skedde också inom ramen för den samverkansgrupp som hanterar uppdraget stöd till drabbade och anhöriga vid en större katastrof utomlands. Detta skedde inför Fotbolls EM i Ukraina och OS i London. I början av året genomfördes en samverkanskonferens då Italien efterfrågade stöd i samband med att fartyget Costa Concordia gick på grund. Myndigheten bidrog till att stödja räddningsarbetet genom en svensk dykexpert. Vid denna händelse prövades både samordningsuppdraget och insatsuppdraget som ytterligare ett steg i att integrera den nationella och internationella verksamheten.

MSB tillhandahåller metoder, nätverk och tjänster som används av berörda myndigheter i kontakter med allmänheten. Ett exempel på detta är webbportalen Krisinformation.se som MSB driver och som bl.a. länkar till andra myndigheters information vid händelser.

Regeringen bedömer att MSB:s insatser och stöd till nationella räddnings- och katastrofinsatser bidragit till att konsekvenserna för allvarliga olyckor och kriser begränsats. Regeringen bedömer vidare att samordningsverksamheten har bidragit till att ansvariga myndigheter haft god kunskap om läget och om varandras arbete. Samverkanskonferenserna har bidragit till att sprida information mellan berörda aktörer på ett bra sätt. Regeringen bedömer vidare att MSB har vidtagit åtgärder för att i relevanta delar öka integrationen avseende nationell och internationell operativ verksamhet.

EU och internationellt

MSB:s internationella insatser har under 2012 fortsatt varit behovsbaserade och i enlighet med av regeringen beslutade policys och strategier. Myndigheten har under 2012 bedrivit 122 biståndsinsatser i 39 länder. Verksamheten har under året främst påverkats av krisen i Syrien, det politiskt instabila läget i Sydsudan, samt svältkatastroferna på Afrikas Horn och i Sahelregionen.

Med anledning av den humanitära krisen i Syrien som bl.a. lett till stora flyktingströmmar till framförallt Turkiet och Jordanien har myndigheten bidragit med expertstöd till FN-organen inom transport och logistik, vatten och sanitet, samt telekommunikation. Vidare bidrog myndigheten till att bygga ett fältkontor i norra Jordanien till stöd för FN:s High Commissioner for Refugees (UNHCR).

MSB gav vidare stöd till UNHCR och World Food Programme (WFP) med att färdigställa fältkontor och boendestöd i Etiopien. Myndigheten har även bistått andra FN-organ i regionen med experter inom telekommunikation, logistik och transport.

Till följd av oroligheterna i norra Afrika bidrog myndigheten med EOD- (Explosive Ordnance Disposal) resurser för humanitär ammunitionsröjning till International Committee of the Red Cross (ICRC). Myndigheten bidrog även med samma expertis till United Nations Mine Action Service (UNMAS) i Libyen. Vidare har MSB gett stöd till UNMAS i Demokratiska Republiken Kongo (DRK) och i Syrien. Myndigheten har vidare bidragit med transport- och logistikstöd till WFP:s distribution av förnödenheter på Haiti och i DRK.

På det förebyggande och förberedande området har myndigheten framför allt bedrivit katastrofriskreducerande och kapacitetsuppbyggande arbete tillsammans med nationella myndigheter, Röda korsrörelsen och FN-organ, t.ex. i Mocambique, Sierra Leone och Liberia. Myndigheten har gett expertstöd till bl.a. Mocambiques katastrofhanteringsmyndighet samt de lokala Röda Kors-föreningarna i Sierra Leone och Liberia med syfte att stärka förmågan och utveckla kapaciteten att hantera framtida kriser och katastrofer.

Vidare genomfördes insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) i bl.a. Afghanistan,

Sahel Niger och Sydsudan. Den mest omfattande insatsen inom området var stödet till European Union Rule of Law Mission in Kosovo (EULEX).

MSB:s arbete med att integrera ett miljöperspektiv i insatserna fortskred under 2012 bl.a. genom att ta fram en miljöhandbok för insatsverksamheten, samt förbättra baslägerkonceptet utifrån ett miljöperspektiv. Myndigheten har även bl.a. lämnat miljöstöd till flyktingläger i Jordanien och till boendecamp i DRK, samt till FN:s expertorgan för miljörelaterade katastrofhändelser.

MSB har i enlighet med sitt regleringsbrev för 2012 redovisat i sin årsrapport för insatsverksamheten hur FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 och 1820 – om kvinnor, fred och säkerhet – har implementerats i insatsverksamheten (Fö2013/760/SSK). Under 2012 har t.ex. introduktionsutbildningar för personal i resurspoolen genomförts med fokus på bl.a. MSB:s riktlinjer för jämställdhet. Myndigheten har även genomfört utbildningar som omfattat både miljö- och genusfrågor i bl.a. DRK. I Mocambique anställde MSB en Gender Field Advisor under 2012.

Andelen kvinnor i insatser ligger oförändrat på cirka 25 procent. MSB har som ambition att öka andelen kvinnor i myndighetens resurspool samt i insatser. År 2012 bestod resurspoolen av 33 procent kvinnor, en sänkning av andelen kvinnor på några procent jämfört med 2011.

Regeringen bedömer sammanfattningsvis att de genomförda internationella räddnings- och katastrofinsatserna har visat på MSB:s förmåga att snabbt kunna organisera behovsbaserat stöd till förmån för framförallt FN och EU, och att det katastrofriskreducerande och förberedande arbetet utvecklats på ett positivt sätt. Detsamma gäller myndighetens stöd till insatser inom civil konflikthantering samt andra biståndsinsatser. Regeringen bedömer vidare att MSB bidragit till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling. Myndighetens fortsatta satsningar på åtgärder inom både miljö och genus har bidragit till att höja kvaliteten och effektiviteten på insatserna. Regeringen bedömer vidare att myndigheten bör fortsätta verka för att åstadkomma en jämnare könsfördelning i insatserna och öka andelen kvinnor.

Under 2012/2013 (oktober-februari) deltog Kustbevakningen i Operation Atalanta, en EU-gemensam maritim insats för att stödja och

skydda FN:s mattransporter till Somalia. Kustbevakningen deltog, med bas på Seychellerna, med ett sjöövervakningsplan inklusive besättningar, stabspersonal samt tekniker. Kustbevakningens uppdrag var att upptäcka, dokumentera och rapportera misstänkt piratverksamhet. Myndigheten har även deltagit med expertis i EUCAP Nestor, EU:s marina kapacitetssuppleveringsinsats i regionen kring Afrikas horn.

Regeringen bedömer att stora framsteg har gjorts avseende förmågan att bekämpa sjöröveriet i Indiska Oceanen. Sedan operation Atalanta inleddes har inte något av de skyddade fartygen utsatts för en attack från pirater. Antalet attacker och lyckade kapningar av andra fartyg har reducerats kraftigt sedan hösten 2011. Framstegen förklaras bl.a. av rederinäringens förbättrade egenskydd grundat på utfärdade rekommendationer (s.k. *Best management practices*) samt det internationella samfundets ansträngningar, däribland Operation Atalanta.

4.2.2.2 Miljöräddning till sjöss

Kustbevakningen har under 2012 fortsatt med kvalificerade övnings- och utbildningsinsatser med kombinationsfartygen i KBV 001-serien. Fartygen har även använts i skarpt läge och med gott resultat testat förmågan till nödbogsering, nödläkning och brandbekämpning till sjöss.

Under 2012 har Kustbevakningen genomfört 50 oljeskyddsoperationer och två kemskyddsoperationer (motsvarande siffror för 2011 var 42 resp. 0). Det har under 2012 inte förekommit någon större händelse med omfattande utsläpp liknande de stora utsläpp som inträffade under 2011 i Bohusläns skärgård och utanför Söderhamn.

Regeringen bedömer att Kustbevakningens förmåga avseende miljöräddningstjänst förbättrats i takt med att den tekniska tillgängligheten och kapaciteten ökat. Dock har två förväntade fartygsleveranser av fyra beställda kombinationsfartyg försenats på grund av varvskonkurs. Regeringen bedömer att den nationella förmågan att bekämpa oljeutsläpp är god. Dock har förseningen av fartygsleveranserna inverkan på förmågan att hantera större oljeutsläpp. I slutet av första halvåret 2013 har slutleveransen av dessa fartyg ägt rum. Regeringen bedömer att förmågan att med nationella resurser bekämpa

större oljeutsläpp kommer att öka väsentligt då fartygen levereras.

Kustbevakningen och Sjöfartsverket har redovisat uppdraget att utreda hur möjligheterna att handla effektivt i samband med mottagande av fartyg i nöd kan förbättras (Fö2006/1264/CIV). Myndigheterna föreslår att den som leder en insats inom statlig räddningstjänst till sjöss, och som påbörjat en räddningsinsats, ska fortsätta att ansvara för räddningstjänsten även om fartyget förs in i en hamn där kommunen ansvarar för räddningstjänsten. Frågan har behandlats vid flera tillfällen tidigare (bl.a. prop. 2002/03:119 s. 75–77 och SOU 2002:10 s. 207–210). Regeringens bedömning är i allt väsentligt samma som tidigare. Såvitt regeringen känner till har det i praktiken inte varit några problem med reglerna för en ansvarsövergång i samband med att det har funnits behov av att bogsera ett fartyg i hamn. Den statliga myndigheten är ofta hänvisad till att använda andra myndigheters resurser och inte minst kommunala sådana för räddningsinsatser i en hamn. Enligt 1 kap. 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ska kommunerna och de statliga myndigheterna som ansvarar för räddningstjänst samarbeta med varandra. Detta gäller även om fartyg tas in i en hamn. Regeringen anser mot denna bakgrund att det saknas skäl för att införa särskilda regler om den geografiska gränsdragningen mellan statlig och kommunal räddningstjänst vid situationer då fartyg tas in i en hamn.

Internationell samverkan

För att kunna hantera större oljeutsläpp samverkar länderna i vår närhet inom områdena förebyggande, beredskap/övning, och om olyckan är framme, skarpa miljöräddningstjänstinsatser. I syfte att skydda den marina miljön i Östersjön har länderna inom ramen för Helsingforskommissionen (HELCOM) samverkat.

Kustbevakningen är sedan 2011 ordförande i HELCOM RESPONSE som är en arbetsgrupp inom miljöräddningsområdet.

Samverkan har även skett inom ramen för Köpenhamnsavtalet avseende miljöräddningstjänst mellan de nordiska länderna. Kustbevakningen har bl.a. deltagit med fartyg inklusive besättning och flygplan i en miljöskyddsövning samt genomfört kontinuerlig flygning avseende miljöövervakning i

Skagerrakområdet enligt särskild överenskommelse.

Därtill har samverkan skett inom ramen för BONN-avtalet avseende miljöräddningstjänst inom Nordsjöområdet. Kustbevakningen har medverkat med personal och fartyg i BONNEX-övningen.

Regeringen bedömer att Kustbevakningens internationella samverkan inom miljöräddningstjänst är betydelsefull för svensk beredskap inom detta område, både vad gäller att ta emot hjälp och att bistå andra länder om behov uppstår.

4.2.2.3 Frivilliga

De frivilliga insatser som görs av grupper och individer är av stor betydelse för samhällets krisberedskap. Frivilligorganisationerna har en viktig uppgift i att ta tillvara den enskilda individens engagemang och att stimulera frivilligarbetet. Ideellt engagemang har vidare en positiv effekt på människors tillit till samhället och till varandra, vilket är av värde för krisberedskapen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har under 2012 genomfört en enkätundersökning för att kartlägga behovet av frivilliga förstärkningsresurser inom krisberedskapen hos kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter. Resultatet av undersökningen utgör sedan underlag för inriktningen av fördelningen av uppdragsersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna under 2013.

Regeringen ser positivt på att MSB på detta sätt utvecklat metoderna för att anpassa medelsfördelningen till behoven inom samhällets krisberedskap.

Utbetalda medel och projekt

Under 2012 har MSB, inom ramen för anslag 2:4 *Krisberedskap*, fördelat sammanlagt 32,3 miljoner kronor till de frivilliga försvarsorganisationerna för särskilda uppdrag för att höja krisberedskapen i samhället. Exempel på projekt som myndigheten beviljat bidrag för är utbildning av frivilliga för hanteringen av händelser där farliga ämnen (CBRN) är involverade, grund- och fortbildning av ansvariga för och medlemmar i frivilliga resursgrupper (FRG) och utbildning av krisstödjare.

Myndigheten har också till de frivilliga försvarsorganisationer fördelat sammanlagt 23 miljoner kronor i organisationsstöd, vilket bl.a. ska bidra till administrativ basverksamhet och verksamhetsutveckling. Medlen fördelas med stöd av förordningen om frivillig försvarsverksamhet (1994:524).

MSB har under 2012 också till olika ideella organisationer betalat ut 33 miljoner kronor i ersättning för uppdrag som syftar till att öka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser.

Regeringen bedömer att de medel som betalats ut till de frivilliga försvarsorganisationerna och till övriga organisationer bidragit till att höja samhällets krisberedskap genom att bygga upp förstärkningsresurser och att öka den enskildes förmåga att hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser.

4.2.2.4 Rakel

Vid ingången av året var drygt 40 000 abonnemang anslutna till systemet. Målet var att öka till 55 000. Under året tillkom 5 645 abonnemang vilket motsvarar en måluppfyllelse om 39 procent. Landstingens och kommunernas anslutning ökade mest med en måluppfyllelse med 96 respektive 85 procent. Beträffande målgruppen kommersiella aktörer och statliga användare var måluppfyllelsen 57 procent respektive 14 procent.

Kostnaderna för systemet var 2012 i stort sett oförändrade (482 miljoner kronor) i jämförelse med föregående år. Under samma period ökade intäkterna via avgifter med 20 procent (312 miljoner kronor). Totalt gick verksamheten med 170 miljoner kronor i underskott som täcktes med anslagsmedel.

Antalet Rakel-abonnemang har ökat under 2012, men anslutningstakten går långsamt. Målet för anslutning är inte uppnått och intäkterna från abonnemang täcker fortfarande inte kostnaderna för systemet. Regeringens bedömning är trots detta att ökningen av antal aktiva abonnemang inom områdena allmän ordning, säkerhet och hälsa har stärkt samhällets förmåga att hantera vardagsolyckor, stora olyckor och kriser.

Med syfte att stimulera samverkan generellt, och den kommunala anslutningen till Rakel speciellt, lämnade regeringen ett uppdrag till

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att komma med förslag på utformning och innehåll av ett samverkansbidrag (Fö2012/1942/SSK). I MSB:s redovisning föreslog myndigheten justeringar i det avtal mellan staten och Svenska Kommunförbundet som reglerar kommunernas uppgifter och ersättning enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Avtalet justerades den 17 maj 2013 och ett samverkans tillägg om 74 miljoner kronor inrättades, varav 37 miljoner kronor avsattes för Rakel.

Under året har arbetet med att utveckla nya tjänster, som till exempel trygghetslarm, fortsatt. Med syfte att förbättra robusthet och tillgänglighet till systemet har infrastrukturen förstärkts med siter och reservkraft. Nationella riktlinjer för samverkan, med syfte att vägleda användarna, har fastställts. Avtalet för drift, underhåll, systemleverans och kundsupport löper ut i mars 2015. Under 2012 har därför ett förberedande arbete påbörjats för kommande upphandling.

Förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ändrades under 2012 vilket innebär att nya kunder ges möjlighet att snabbare ansluta sig till Rakel. Dessutom skapar förordningsändringen möjlighet för MSB att utveckla och tillhandahålla tilläggstjänster som användarna efterfrågar.

4.2.2.5 Samhällets alarmeringstjänst

Alarmeringsavtalet mellan staten och SOS Alarm Sverige AB syftar till att säkerställa en effektiv SOS-tjänst och skapa möjlighet att tillkalla eller komma i förbindelse med polis, statlig eller kommunal räddningstjänst samt ambulans.

Under den senaste 10-årsperioden har antalet verkliga nödsamtal legat varaktigt kring cirka 1,5 miljoner per år. Enligt alarmeringsavtalet med staten ska medelsvarstiden för nödnumret 112 vara högst 8 sekunder. Den sammanlagda ackumulerande svarstiden för samtliga SOS-centraler var 7,7 sekunder för 2012 (Fö2013/1456/SSK och Fö2013/595/SSK).

Av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps tillsynsrapport av statens alarmeringsavtal med SOS Alarm Sverige AB

framgår att SOS Alarm Sverige AB i huvudsak uppfyller åtaganden i alarmeringsavtalet (Fö2013/978/SSK). Regeringens bedömning är att de uppgifter som SOS Alarm Sverige AB utför enligt alarmeringsavtalet bidrar till samhällets förmåga inom områdena skydd mot olyckor och krisberedskap.

SOS Alarm Sverige AB inrättade under 2012 det särskilda informationsnumret 113 13. Det särskilda informationsnumret ska komplettera och avlasta nödnumret 112 och utgöra en tjänst för att bistå och stödja ansvariga aktörer att ge allmänheten snabb, korrekt och samordnad information vid allvarliga olyckor och kriser. Tjänsten ska även ha förmåga att ta emot information och vidareförmedla den till berörda aktörer. Tjänsten ska vara tillgänglig dygnet runt.

SOS Alarm Sverige AB har i Alarmeringsavtalet mellan staten och SOS Alarm Sverige AB fått en inriktning att under 2013 inrätta ett nytt tekniskt system för viktigt meddelande till allmänheten (VMA) via mobil och fast telefoni vid allvarliga olyckor och kriser. Det nya tekniska systemet ska komplettera de befintliga systemen för varning (Fö2013/468/SSK).

Alarmeringstjänstutredningen redovisade betänkandet En myndighet för alarmering (SOU 2013:33) till Forsvarsdepartementet den 29 april 2013. Betänkandet har remissbehandlats (Fö2013/935/SSK).

4.2.3 Uppföljning, utvärdering, lärande och forskning

4.2.3.1 Lärande och kunskapsåterföring från olyckor och kriser samt forskning

Genom lärande från inträffade händelser där erfarenheter och erhållna kunskaper från tillsyn, uppföljning och utvärdering tillvaratas och förmedlas kan förmågan i samhället att förebygga, motstå och hantera olyckor samt allvarliga händelser utvecklas.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har genomfört tillsyn och tillsynsvägledning inom området skydd mot olyckor. Tillsynen bedöms ge viktiga erfarenheter för att utveckla berörda aktörers verksamhet och för regelutvecklingen. Resultatet från genomförd tillsyn visade att regel efterlevnaden i huvudsak är god. Samtidigt konstaterar myndigheten, i likhet med 2011, att

inom området skydd mot olyckor finns det förbättringsområden avseende länsstyrelser och kommuners tillsyn.

Under 2012 sammanställde, och analyserade MSB mer än 350 olycksundersökningar i syfte att ta tillvara på erfarenheter av inträffade olyckor och kriser. Kommunernas olycksundersökande verksamhet är fortfarande ojämn men MSB:s stöd i form av ett nätverk av regionala samordnare har förbättrat förutsättningarna för att utjämna bristerna i verksamheten.

Inom ramen för det bilaterala säkerhetsforskningsavtal mellan Sverige och USA som undertecknades 2007 av den svenska och den amerikanska regeringen, genomförs ett tiotal konkreta projektsamarbeten.

Regeringen bedömer att lärande och kunskapsåterföring från olyckor och kriser samt forskning är fortsatt viktigt för att skapa förutsättningar för bättre beslut om effektivare åtgärder i samhället samt öka förmågan hos beslutsfattare och andra berörda, vilket i förlängningen bidrar till målen för samhällets krisberedskap.

4.2.3.2 Utredning av olyckor

Statens haverikommissions arbete syftar uteslutande till att förbättra säkerheten avseende olyckor. Målet är att de utredningar som Statens haverikommission initierar snarast ska slutföras, om möjligt inom 12 månader från olyckan eller tillbudet. Motivet är kopplingen mellan korta utredningstider och den förväntade nyttan av undersökningsresultaten. För 2012 översteg utredningstiderna målet om 12 månader och slutade på 16,6 månader. De senaste fem åren har utredningstiderna varierat mellan 14 och 17 månader. Brist på personal i kombination med omfattande och komplexa utredningar lyfts fram som tänkbara orsaker till långa utredningstider. Antalet avgivna rapporter från myndigheten har de senaste fem åren varit mer eller mindre konstant. Regeringens bedömning är att myndighetens utredningar för 2012, trots långa utredningstider, har skapat förutsättningar för aktörer inom områdena civil luftfart, civil sjöfart, spårbunden trafik,

militär verksamhet, räddningstjänst och annan verksamhet, att lära från olyckor och tillbud.

Myndighetens kostnader för 2012, exklusive särskilda utredningskostnader, var 31,6 miljoner kronor och har de senaste fem åren ökat med 9,4 miljoner kronor eller 42 procent. En stor del av myndighetens verksamhet regleras av komplex och tvingande, samt med åren mer omfattande, internationell lagstiftning vilket delvis förklarar ökade kostnader.

Verksamheten är händelsestyrd vilket medför fluktuationer avseende särskilda utredningskostnader. Särskilt tydligt blev detta i samband med det omfattande utredningsarbetet som bedrevs i samband med olyckan med det norska Herculesflygplanet i Kebnekaismassivet. Olyckans internationella karaktär i kombination med avsaknad av internationella överenskommelser, samt extraordinärt samverkansbehov innebar särskilda utmaningar. Regeringens bedömning är att utredningen genomfördes i god samverkan både nationellt och internationellt.

4.2.4 Civilt försvar

Arbetet hos civila myndigheter med att planera för höjd beredskap har återupptagits i liten skala, bl.a. genom att ett antal myndigheter har deltagit i Försvarsmaktens operativa planering och övningsverksamhet samt att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) beviljat vissa medel ur anslag 2:4 *Krisberedskap* för utveckling inom området civilt försvar.

MSB har under 2012 i samverkan med Försvarsmakten påbörjat arbetet med att utveckla en gemensam syn på hur den planeringsstruktur som krisberedskapsförordningen anvisar ska kunna utnyttjas mer konsekvent och på bästa möjliga sätt stödja lösandet av både Försvarsmaktens och de civila myndigheternas uppgifter inom samhällets krisberedskap och civilt försvar. Regeringen har uppdragit åt MSB att i samråd med berörda myndigheter redovisa hur bevakningsansvariga myndigheters planering för höjd beredskap kan bedrivas så att den kan ske med beaktande av behovet av samverkan med Försvarsmakten, samt redovisa hur arbetet med krisberedskapsåtgärder och åtgärder vid höjd beredskap inom ramen för planeringsarbetet kan förbättras (Fö2013/918/SSK).

Regeringen gör bedömningen att planeringen och andra åtgärder för civilt försvar har aktualiserats i enlighet med den inriktning som gavs i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg. omr. 6).

4.2.5 Anslaget 2:4 Krisberedskap

I budgetpropositionen för 2010 angav regeringen att anslaget 2:4 *Krisberedskap* ska användas för särskilda satsningar för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas även vid allvarliga händelser eller vid kriser. Riksdagen har ställt sig bakom regeringens redovisade principer för hur medlen från anslaget 2:4 *Krisberedskap* ska användas (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FöU1, rskr. 2009/10:42). Åtgärder för att utveckla krisberedskapsförmågan inom det egna ansvarsområdet bör finansieras enligt ansvarsprincipen. För 2012 anvisades 1 098 miljoner kronor till anslaget 2:4 *Krisberedskap*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har på regeringens uppdrag följt upp de åtgärder som myndigheter, kommuner, landsting och frivilliga försvarsorganisationer har vidtagit under 2012 med hjälp av medel ur anslaget 2:4 *Krisberedskap* (Fö2013/749/SSK). Totalt har 488 miljoner kronor fördelats till centrala myndigheter varav 163 miljoner kronor har tilldelats MSB. Länsstyrelserna har tilldelats 49 miljoner kronor i enlighet med förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap och 24 miljoner kronor till länsstyrelsernas ledningsplatser. Kommunerna tilldelades sammanlagt 356 miljoner kronor av anslaget som bidrag i enlighet med lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och under en extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap och för räddningscentraler och ledningsplatser.

Landstingen tilldelades sammanlagt 19 miljoner kronor av anslaget som bidrag enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och under en extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap och för ledningsplatser och reservkraft vid sjukhus. Under 2012 har anslaget finansierat ett stort antal projekt med förebyggande och förberedande åtgärder för att stärka samhällets krisberedskapsförmåga. Regeringen bedömer att användningen av anslaget 2:4 *Krisberedskap*

sammantaget har bidragit till att stärka samhällets krisberedskap

Flera projekt har handlat om att stärka förmågan i samhällsviktig verksamhet, att motstå allvarliga störningar, att utveckla risk- och sårbarhetsanalyser, att stärka arbetet med kontinuitetsplanering och robustethöjande åtgärder samt arbetet med att stärka säkerheten i industriella informations- och styrsystem. Som exempel kan anges ett projekt där Transportstyrelsen har analyserat sektorsövergripande beroenden mellan olika transportmyndigheter och övriga samhällsfunktioner som ska ligga till grund för arbetet med att minska eller undanröja sårbarheter avseende samhällsviktiga transporter. För att förbättra krisberedskapen avseende de elektroniska kommunikationerna har Post- och telestyrelsen (PTS) genomfört ett projekt som syftat till att förbättra möjligheterna till snabbt informationsutbyte om det skulle uppstå störningar, akuta fel och avbrott i t.ex. telefonin. Därigenom kan snabba åtgärder vidtas för att begränsa konsekvenserna av störningen. Ett tredje exempel är att myndigheterna inom den finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS) tagit fram en Vägledning för robust elektronisk kommunikation inom finansiell sektor som ska fungera både som ett stöd till aktörer inom sektorn för kravställning vid anskaffning och förvaltning av elektronisk kommunikation och som ett led i arbetet med att öka robustheten i de samhällsviktiga finansiella tjänster som baseras på elektronisk kommunikation.

För att öka robustheten i livsmedels- och dricksvattenförsörjningen har Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt genomfört ett antal projekt med hjälp av medel från anslaget 2:4 *Krisberedskap*.

I syfte att stärka förmågan att genom samverkan hantera en allvarlig händelse eller en kris har ett antal projekt genomförts. Projekten har handlat om att stärka förmågan avseende ledning, samverkan och kommunikation, att förbättra ansvariga myndigheters förmåga att dela lägesbilder och samordna information till allmänhet och media, att förbättra förmågan att tidigt upptäcka händelser, snabbt kunna varna och vidta relevanta organisatoriska åtgärder samt att förbättra förmågan att hantera förstärkningsresurser och vid behov evakuera och utrymma.

Ett flertal projekt har genomförts i syfte att stärka förmågan att kommunicera med medierna och allmänheten.

Anslaget finansierade också projekt avseende stärkt förmåga att ta emot och fördela förstärkningsresurser nationellt och internationellt ett projekt för att PTS på ett bättre sätt ska kunna besluta om förstärkningsresurser samt möjligheter till användning av mobila reservverk. MSB har på regeringens uppdrag följt upp de åtgärder som myndigheter, kommuner, landsting och frivilliga försvarsorganisationer har vidtagit under 2012 med hjälp av medel ur anslaget 2:4 *Krisberedskap* (Fö2013/749/SSK).

MSB har i enlighet med vad som anges i förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap redovisat och bedömt det arbete som har bedrivits inom de samverkansområden som anges i bilagan till den tidigare nämnda förordningen (Fö2013/302/SSK). MSP bedömer att samverkansområdenas arbete har utvecklats i positiv riktning bl.a. när det gäller att genomföra myndighetsgemensamma projekt och att bidra till MSB:s förslag till inriktning av anslaget 2:4 *Krisberedskap*. MSB konstaterar dock samtidigt att det i flera samverkansområden finns myndigheter som inte i tillräcklig utsträckning avsätter resurser för att kunna delta i arbetet.

Regeringen bedömer mot bakgrund av ovan att de verksamheter som har finansierats med anslaget 2:4 *Krisberedskap* har stärkt både det förebyggande arbetet och det förberedande arbetet i enlighet med målen för samhällets krisberedskap. Samtidigt finns det förbättringsbehov avseende arbetet med att tydliggöra styrningen och uppföljningen av användningen av medel från anslaget samt att ytterligare medvetandegöra behovet av att myndigheterna deltar i arbetet i samverkansområdena.

4.3 Politikens inriktning

4.3.1 Övergripande inriktning

Som nämns i den övergripande inriktningen i avsnitt 2 krävs det att arbetet med samhällets krisberedskap utvecklas och anpassas efter den rådande bilden av hot, risker och sårbarheter som präglar samhället. Till denna bild hör också insikten om att det kommer att inträffa

situationer som samhället inte har förberett sig på och som kan leda till omfattande konsekvenser. Det är med denna utgångspunkt som regeringen i detta avsnitt redovisar hur arbetet med samhällets krisberedskap ska bedrivas när det gäller förebyggande och förberedande åtgärder, åtgärder som krävs för att kunna hantera allvarliga händelser och kriser när dessa väl inträffar samt hur vi ska arbeta för att bygga upp kunskap och dra de rätta lärdomarna av hur tidigare inträffade händelser har hanterats.

4.3.2 Förebyggande och förberedande arbete

4.3.2.1 Risk- och sårbarhetsanalyser

Regeringens bedömning är att planering för att utveckla och upprätthålla en god krisberedskap bör vara en integrerad del av myndigheters, kommuners och landstings verksamhetsplanering. Risk- och sårbarhetsanalyserna från myndigheter, kommuner och landsting är viktiga underlag för en effektiv styrning av berörda aktörer inom samhällets krisberedskap och för att kunna analysera och bedöma samhällets samlade krisberedskap. Analyserna bör även fungera som underlag till den nationella riskbedömning som rapporteras till Europeiska kommissionen.

Risk- och sårbarhetsanalyserna bör kunna användas som ett beslutsunderlag för prioritering och genomförande av åtgärder som krävs för att stärka samhällets krisberedskap. Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser bör i högre grad fokusera på att följa upp om tidigare identifierade brister har åtgärdats. Även vid ansökan om bidrag ur anslaget 2:4 *Krisberedskap* med utgångspunkt i de villkor som gäller för anslaget, bör risk- och sårbarhetsanalyser kunna användas som underlag.

För att möjliggöra en tillförlitlig uppföljning samt en effektiv styrning och inriktning av krisberedskapen i samhället, anser regeringen att kvaliteten på inlämnade analyser och bedömningar behöver utvecklas. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bör fortsätta arbetet med att lämna systematiskt stöd till myndigheternas, landstingens och kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser så att användbarheten för analyserna förbättras ytterligare.

Regeringen bedömer att Sverige genom MSB även fortsatt bör ta aktiv del i det arbete som sker i EU med att höja EU:s gemensamma förmåga att hantera hot och risker.

4.3.2.2 Grundläggande säkerhetsarbete Skydd mot olyckor

Sverige står inför flera utmaningar som påverkar arbetet med skydd mot olyckor. Det är bl.a. urbanisering, demografiska förändringar, kulturell mångfald, socioekonomiska faktorer, förändrad social sammanhållning, klimatförändringar och andra omvärldsfaktorer. Regeringen anser att arbetet med skydd mot olyckor är viktigt och behöver fortsatt utvecklas i takt med samhällsutvecklingen.

Mycket är gjort för att minska risken för och konsekvenser av bränder. Samtidigt omkommer fortfarande ett stort antal människor i bränder. Det finns faktorer, bl.a. demografi, boendeformer, alkoholvanor och segregering, som indikerat att samhället kan vara på väg mot ett ökat antal bränder och ett ökat antal omkomna i brand, om inte brandskyddsarbetet anpassas i takt med utvecklingen och till den enskildes behov. Regeringen anser att brandskyddsarbetet i större utsträckning bör utgå från enskildas förutsättningar och behov av skydd. Arbetet enligt strategin för att stärka brandskyddet genom stöd till enskilda är en viktig del av detta arbete.

4.3.2.3 Farliga ämnen

CBRNE

Regeringen framhåller vikten av att fortsätta arbeta för ökad säkerhet inom CBRNE (Kemiska, Biologiska, Radiologiska, Nukleära och Explosiva ämnen). Detta gäller såväl utifrån ett olycksförebyggande som utifrån ett brottsförebyggande perspektiv. För att uppnå detta krävs en funktionell och dynamisk CBRNE-samordning som möjliggör samverkan mellan offentliga och privata aktörer både på nationell, regional och lokal nivå.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har under flera år haft i uppdrag att följa det nationella CBRN-arbetet och i regleringsbrevet för 2013 fick de uppdraget att slutredovisa detta, vilket skedde i maj 2013

(Fö/2013/1036/SSK). I rapporten framgår att det finns ett stort antal nätverk och samverkansforum inom CBRNE-området och regeringen bedömer i likhet med rapporten att en översyn av dessa i förhållande till syfte och mål och i förhållande till varandra skulle kunna bidra till ett än mer effektivt CBRNE-arbete. Då CBRNE-området spänner över flera kunskapsområden och många aktörer som var för sig och tillsammans ska kunna verka är det viktigt att termer och begrepp uppfattas på samma sätt av alla. För att uppnå en effektiv och säker samverkan anser regeringen att detta är ett område som bör prioriteras.

Regeringen ser positivt på aktörernas arbete med att ta fram en aktörsgemensam CBRNE-strategi och avser att följa det vidare arbetet.

Inom EU finns framtagna handlingsplaner både inom CBRN- och E-området (EU CBRN Action Plan och EU Action Plan on Enhancing the Security of Explosives). För svenskt vidkommande utgör de flesta åtgärder i handlingsplanerna ett bidrag till att stärka vår beredskap och CBRNE-säkerheten varför regeringen anser det viktigt att arbetet med implementeringen fortgår.

EU:s nya regelverk om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa ställer krav på medlemsstaternas beredskapsplanering. Förslaget omfattar alla typer av hälsohot från smittsamma sjukdomar, CBRN-hot, hot från klimatförändringar och hot av okänt ursprung oavsett om hotet är oavsiktligt eller avsiktligt. Enligt rättsakten ska beredskapsplaneringen omfatta inte bara hälsosektorn utan även kritiska samhällssektorer som kan drabbas av ett omfattande hälsohot. Avrapportering av medlemsstaternas beredskapsplanering ska lämnas till kommissionen ett år efter rättsaktens ikraftträdande och därefter vart tredje år. Rättsakten har därmed nära kopplingar till det pågående arbetet med framtagandet av en ny rättsakt inom civilskyddsområdet.

Den nationella gruppen för sprängämnessäkerhet har till uppgift att följa och driva implementeringen av handlingsplanen för ökad sprängämnessäkerhet och gör bedömningen att för drygt 70 procent av åtgärderna sker ett aktivt arbete eller så är åtgärderna genomförda (Fö2012/1341/SSK). Regeringen delar uppfattningen som framkommit i både Fö2013/1036/SSK och i Fö/2012/1341/SSK att det skulle vara till fördel för forskning och

utveckling inom CBRNE-området om berörda aktörer på alla nivåer tog fram gemensamma forsknings- och utvecklingsbehov.

Transport av farligt gods

Kemiska, biologiska eller radioaktiva ämnen under transport, kan utgöra ett allvarligt hot mot hälsa, miljö och egendom om de är inblandade i olyckor eller används i brottsligt syfte, t.ex. vid terroristattentat. Ett exempel är olyckan i Belgien i maj 2013 där tågagnar lastade med akrylnitril spårade ur, började läcka och 300 personer fick evakueras, en omkom och 17 skadades. En förutsättning för att skyddet av transporter med farligt gods ska kunna stärkas är samverkan mellan berörda myndigheter, ett aktivt deltagande i internationella arbetsgrupper samt att förare och andra som hanterar det farliga godset ges en bra utbildning. Ett flertal myndigheter bedriver tillsyn med anledning av regelverken kring transporter av farligt gods och i syfte att åstadkomma en effektiv tillsyn samverkar dessa i gruppen SAMTILL. Regeringen framhåller vikten av att denna samverkan fortsätter att utvecklas.

MSB och Transportstyrelsen har redovisat sitt uppdrag angående att utveckla och stärka transportskyddet. Rapporten har sänts på remiss (Fö2013/937/SSK). Regeringen bedömer att det är viktigt att det påbörjade arbetet för att utveckla transportskyddet fortsätter.

Kärnenergiberedskap

Den nationella kärnenergiberedskapen är beroende av flera aktörer, både myndigheter, organisationer och privata aktörer på lokal, regional och nationell nivå. En förutsättning för en fungerande kärnenergiberedskap är att dessa aktörer bygger upp en förmåga att samverka och koordinera sin verksamhet både på strategisk och på operativ nivå. Det är viktigt att det olycksförebyggande, det brottsförebyggande, det hanterande och det återställande perspektivet omhändertas. Utbildningsinsatserna för personer som utgör en del i kärnenergiberedskapen bör göras mera enhetlig mellan olika regioner. Regeringen anser också att det är viktigt att bosatta nära kärnkraftverken kan varnas på ett effektivt sätt.

Regeringen bedömer att det är viktigt att myndigheterna omhändertar de erfarenheter och insikter som framkommit genom övning

SAMÖ/KKÖ, händelserna i Fukushima samt utredningsrapporten – Områden för fördjupad samverkan i syfte att hantera en kärnteknisk olycka (S2011/7566/SFÖ), inte minst när det gäller de långsiktiga konsekvenserna av kärntekniska olyckor.

Förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Regeringen anser att arbetet med att förebygga allvarliga kemikalieolyckor fortsatt är viktigt. En olycka kan få allvarliga konsekvenser som vid händelsen i en ammoniumnitratfabrik i Texas i april 2013. Seveso III-direktivet som antogs 2012 innehåller nya eller ändrade bestämmelser om bl.a. klassificeringssystemet för farliga ämnen, information till allmänheten och tillsyn.

Regeringen beslutade den 4 april 2013 om en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till hur Seveso III-direktivet kan genomföras i svensk rätt. Utredaren ska också överväga om Sevesoverksamheter ska omfattas av kraven på farliga verksamheter enligt 2 kap. 4 § lagen om skydd mot olyckor, utan krav på föregående beslut av länsstyrelsen. Utredaren ska lämna de författningsförslag som bedömningen leder till. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2014.

Regeringen avser återkomma till riksdagen vad gäller den fortsatta utvecklingen av Sevesolagstiftningen.

Sprängämnesprekursorer, brandfarliga och explosiva varor

Regeringen bedömer att det är angeläget att Sverige agerar för att förebygga brott och olyckor med brandfarliga och explosiva varor samt sprängämnen. Händelserna i Oslo 2011 och händelserna i samband med Bostonmaraton tidigare i år visar på vikten av att arbeta förebyggande med dessa frågor.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer antogs i januari 2013. Förordningen har ett tydligt brottsförebyggande syfte och ska tillämpas i sin helhet från och med 2 september 2014. Genom att begränsa allmänhetens tillgång till vissa kemiska ämnen (sprängämnesprekursorer) ska olaglig tillverkning av sprängämnen försvåras och därmed risken för händelser liknande de i Oslo och Boston minska. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med anledning av

denna förordning. Direktiv 2007/23/EC om pyrotekniska artiklar har omförhandlats och det nya antogs av rådet den 10 juni 2013. Omförhandling av direktiv 93/15/EEC om explosiva varor för civilt bruk pågår fortfarande och bedöms kunna slutföras under 2013. Regeringen avser återkomma om behov av lagstiftningsförändringar uppstår.

4.3.2.4 Informationssäkerhet

Med informationssäkerhet avses förmågan att upprätthålla önskad konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet vid hantering av informationstillgångar. Samhällets informationssäkerhet handlar om att säkra information i syfte att värna olika värden i samhället, såsom demokrati, personlig integritet, mänskliga fri- och rättigheter samt tillväxt och ekonomisk stabilitet.

I dag är i stort sett all verksamhet beroende av fungerande informationssäkerhet. En större it-incident kan få omfattande samhällskonsekvenser både för den drabbade verksamheten men också för andra verksamheter dels genom ett beroendeförhållande till den verksamhet som påverkats, dels genom spridningsrisk av orsak till incidenten. Flera verksamheter kan därmed påverkas och regeringen vill därför åter betona vikten av att informationssäkerhetsaspekter integreras i arbetet med risk-, sårbarhets- och säkerhetsanalyser. Det bör dock inte stanna vid att analyser är genomförda utan ansvariga aktörer bör utifrån dessa upprätta handlingsplaner och genomföra åtgärder så att risken för it-incidenter etc. minimeras.

4.3.2.5 Skydd av samhällsviktig verksamhet

För att samhället ska fungera även vid en allvarlig kris är det viktigt att definiera vilka verksamheter som är nödvändiga för att undvika eller hantera kriser. När det gäller krisberedskap bedöms vissa samhällsfunktioner viktigare än andra.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har i regleringsbrev för 2013 fått i uppdrag att ta fram en handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet, utifrån den strategi som myndigheten redovisade den

1 mars 2011 (Fö2010/1615/SSK). Uppdraget ska redovisas senast den 16 september 2013. Att identifiera vad som utgör en samhällsviktig verksamhet är ett omfattande men viktigt arbete.

Arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet bör ske utifrån riskanalyser och med utgångspunkt i dessa analyser bör åtgärder genomföras för att verksamheten och leveransförmågan ska kunna upprätthållas och att störningar kan motstås.

4.3.2.6 Sjöövervakning och sjöräddning

Ökad integrering och samverkan

Behovet av en väl fungerande sjöövervakning är tydligt i olika sammanhang inte minst i diskussionerna om ett ökat samarbete mellan staterna i Arktis. Regeringens bedömning är att det pågående arbetet skapar förutsättningar för en förbättrad krishanteringsförmåga och en ökad sjösäkerhet.

Regeringen anser att Kustbevakningen utgör en effektiv resurs när det handlar om bekämpning av sjöfylleri och främjandet av sjösäkerheten i stort

Inom ramen för det samarbetsavtal som Kustbevakningen har med Försvarmakten har myndigheterna redovisat utvecklings- och samarbetsplaner inom en rad områden.

Regeringens inriktning är fortsatt att samutnyttja statliga resurser. Likaså ser regeringen positivt på utvecklingen av den samverkan som sedan tidigare sker mellan Kustbevakningen och civila myndigheter inom det maritima området som t.ex. Polisen, Tullverket, Sjöfartsverket, Havs- och vattenmyndigheten och SMHI.

4.3.2.7 Utbildning och övning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har det övergripande uppdraget att verka för att utbildning inom området skydd mot olyckor och krisberedskap kommer till stånd.

Ansvaret för att personalen inom en verksamhet har relevant utbildning vilar på den som ansvarar för verksamheten. MSB bör kontinuerligt utvärdera samhällets behov inom området och initiera tvärssektoriella utbildnings- och övningsinsatser.

MSB bör fortsatt arbeta utifrån myndighetens strategi för tvärssektoriella övningar på nationell nivå. Inriktningen för övningar bör ta sin grund i erfarenheter från inträffade händelser, genomförda övningar samt myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser samt förmågebedömningar.

Den tvärssektoriella övningsverksamheten bör engagera ett brett spektrum av aktörer inom krisberedskapen såväl företag och myndigheter på lokal, regional och central nivå, som Försvarsmakten och aktörer från andra länder.

Utvärdering ingår som en naturlig del av övningsverksamheten och dessa lärdomar bör utgöra grund för krisberedskapsutvecklingen. MSB har en viktig roll i att genomföra och utveckla metoder för utvärdering. Särskild vikt bör läggas vid att utvärdera identifierade brister i krishantering. Genom det nationella forumet för inriktning och samordning av övningar skapas förutsättningar för samordnad samt kostnads- och resurseffektiv övningsverksamhet.

4.3.3 Samordning och stöd inför och vid olyckor och kriser

4.3.3.1 Utvecklad tvärssektoriell, privat och offentlig samverkan

Samhällsutvecklingen karaktäriseras av en långtgående specialisering inom samhällsviktig verksamhet. Dessutom blir det allt vanligare att privata aktörer har ett ansvar i samhällsviktiga verksamheter.

Många verksamheter är beroende av andra aktörers tjänster eller produkter för att kunna fungera. Exempel på detta är att sjukvården måste ha tillgång till el, vatten och transporter för att kunna fungera på en rimlig nivå. Dessa förhållanden gör det nödvändigt att upprätthålla en god samverkan och dialog mellan berörda aktörer så att målen för samhällets krisberedskap kan uppnås.

Regeringen bedömer att samverkansområdena har en viktig roll att fylla när det gäller att uppnå målen för samhällets krisberedskap.

Regeringen bedömer vidare att det är viktigt att arbetet i samverkansområdena kännetecknas av ett helhetsperspektiv rörande åtgärder inom samhällets krisberedskap där brister i samhällets förmåga att hantera risker identifieras, åtgärder föreslås, följs upp och utvärderas. Dessutom bör samverkansområdena ta hänsyn till möjliga

synergier, kritiska beroenden och andra gemensamma frågor. Arbetet inom samverkansområdena har sin grund i ansvarsprincipen.

Det finns anledning att kontinuerligt se över och analysera hur samverkansområdena på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt kan uppnå målen för samhällets krisberedskap. Regeringen gör bedömningen att det är av största vikt att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillsammans med de myndigheter som ingår i samverkansområdena fortsätter arbetet med att utveckla former i syfte att öka privata aktörers deltagande i arbetet inom samverkansområdena.

Enligt regeringens bedömning bör också aktörerna i samverkansområdena stärka sin samverkan med Försvarsmakten.

4.3.3.2 Internationellt stöd

Det är viktigt att Sverige inom EU och i det nordiska samarbetet kan ge stöd för den händelse att dessa länders egna resurser för att hantera kriser och allvarliga händelser inte räcker till. Sådant stöd bör lämnas mot kostnadsersättning i enlighet med gemensamt antagen lagstiftning eller gemensamt överenskomna principer. Regeringen bedömer att det pågående framtagnandet av en ny rättsakt till grund för EU:s civilskyddsmekanism utgör en viktig process för hur detta samarbete kan utvecklas för framtiden och att Sverige fortsatt bör vara en aktiv deltagare i detta arbete.

4.3.3.3 Nordisk samverkan på området för samhällets krisberedskap

Det nordiska samarbetet avseende samhällets krisberedskap är av stor vikt för Sverige och bedrivs inom flera sektorer och på lokal, regional och nationell nivå. Nordiskt samarbete bidrar till förmågan att möta gränsöverskridande hot, utbyta kunskap och erfarenheter samt, i solidaritet, ta emot och ge stöd med resurser vid allvarliga händelser och kriser.

Det nordiska samarbetet bör fortsatt utvecklas och bedrivs på ett systematiskt och målinriktat sätt. I juni 2013 antogs en ny samverkansdeklaration på området, Haga II (Fö2013/846/SSK). Den vision för samarbetet som presenteras i den nya deklARATIONEN är ett Norden utan gränser vilket innebär att

samhällets sårbarhet bör minska samtidigt som förmågan att hantera allvarliga olyckor kriser stärks.

Inriktningen för det kommande nordiska samarbetet är att förbättra erfarenhets- och kunskapsutbytet mellan länderna, stärka samarbetet med att förebygga och begränsa konsekvenser av samhällskriser, utveckla möjligheter till gemensam kapacitetsuppbyggnad och insats, samt skapa bättre förutsättningar att agera i olika internationella sammanhang både operativt och politiskt. I ett första steg kommer samarbetet att ses över och en nordisk samverkansanalys genomförs. Ett planerings-system och en handlingsplan för nordisk krisberedskapssamverkan bör tas fram.

Frågor om förebyggande åtgärder avseende samarbete om beredskap för och insatser vid föroreningar av havsmiljön genom olja kommer att behandlas inom Arktiska rådet under den kommande tvåårsperioden och planeras mynna ut i ett handlingsprogram för området.

4.3.3.4 Insatser

Regeringen bedömer att arbetet med att stödja samordningen av ansvariga myndigheters åtgärder vid allvarliga olyckor och kriser bör fortsätta och utvecklas.

Förstärkningsresurser behöver ibland tillföras de aktörer som primärt ansvarar för hanteringen av en inträffad olycka eller kris. Dessa resurser finns på alla nivåer från lokalt till internationellt. Regeringen vill dock betona det ansvar som finns på lokal och regional nivå för att tillräckliga resurser finns för att hantera olyckor och kriser samt vikten av samverkan i detta avseende på lokal och regional nivå, inklusive privat-offentlig samverkan. Arbetet med att ta tillvara synergier mellan den nationella och internationella verksamheten bör fortsätta.

Utvecklingen och förstärkningen av EU:s responskapacitet vid katastrofer både inom och utom unionen pågår i riktning mot att skapa ett mer förutsägbart samarbete avseende insatser. Detta grundar sig bl.a. på föridentifierade resurser i form av en frivillig pool, kapacitetsmål för denna pool samt en utvecklad insatsplanering. Utvecklingen innebär också en tydligare samordning mellan arbetet som rör

förebyggande, hanterande och lärande av olyckor och katastrofer. Sverige bör fortsatt aktivt delta i denna utveckling med bibehållen nationell handlingsfrihet och vara en aktiv deltagare i insatser genomförda inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism.

Samverkan vid strategiska och taktiska flygtransporter internationellt är fortsatt en viktig dimension av samverkan mellan civila myndigheter och civil-militärt. Detta gäller också för det Svenska nationella ambulansflyget.

4.3.3.5 Miljöräddning till sjöss

En ändamålsenlig räddningstjänstberedskap måste fortlöpande anpassas till rådande och bedömd hotbildsutveckling. Utvecklingen mot ökade transportvolymmer av farliga ämnen, såsom olja, fortsätter på Östersjön och därmed ökar även riskerna för olyckor med utsläpp till havs. En olycka kan få omfattande konsekvenser om det inte finns en god beredskap och förmåga att hantera händelsen. Givet detta och i kombination med Östersjöns känslighet vill regeringen därför betona vikten av att med nationella resurser kunna bekämpa större oljeutsläpp till sjöss samt ha förmåga till nödbogsering, nödläktring och brandbekämpning till sjöss.

4.3.3.6 Frivilliga

Det frivilliga engagemanget utgör en viktig komponent i samhällets krisberedskap. Regeringen avser därför även fortsatt att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att fördela medel till de frivilliga försvarsorganisationerna i form av uppdragsersättning för projekt som höjer samhällets krisberedskap och organisationsstöd. MSB bör också fortsätta att fördela medel till ideella organisationer för uppdrag som syftar till att öka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser.

Se även avsnitt 2.3 om ett särskilt anslag för organisationsstöd för frivilliga försvarsorganisationer.

4.3.3.7 Raket

Sveriges förmåga att hantera allvarliga olyckor och kriser är beroende av att myndigheter, organisationer och privata aktörer har tillgång till och dagligen använder tillförlitliga och säkra kommunikationssystem. En bred och omfattande anslutning till kommunikationssystemet Raket, innebär en effektivisering ur ett samhällsperspektiv och skapar mervärde inför och under operativ samverkan. Regeringens bedömning är att en förutsättning för att en sådan samverkan ska kunna bedrivas effektivt är att alla inblandade aktörer använder detta kommunikationssystem.

Det svenska krishanteringssystemet vilar på ansvarsprincipen, som innefattar att varje sektorsansvarig aktör har ett ansvar för att samverkan sker. Regeringen bedömer att utgångspunkten bör vara att samtliga statliga myndigheter som enligt förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap har ett särskilt ansvar vad gäller krisberedskap ska vara anslutna till och använda Raket. Utöver myndigheternas anslutning är det avgörande att kommuner, landsting och privata aktörer ansluter sig till kommunikationssystemet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps prognoser indikerar att det under 2014 och 2015 fortsatt föreligger behov av finansiering för att täcka underskott i verksamheten, men att ekonomin är i balans från och med 2016. Med stöd av myndighetens prognoser bedömer regeringen att det under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap uppförda anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* på sikt kan avvecklas. Det finns dock osäkerheter gällande framtida kostnader för driftsavtal samt hur anslutningen utvecklas. Regeringen följer noga utvecklingen för att vid behov vidta de åtgärder som behövs.

4.3.3.8 Samhällets alarmeringstjänst

Alarmeringstjänsten är en viktig grund för samhällets skydd mot olyckor och krisberedskap. Samhällets alarmeringstjänst måste upprätthållas kontinuerligt.

Alarmeringstjänstutredningen redovisade den 29 april 2013 betänkandet En myndighet för alarmering (SOU 2013:33) till

Försvarsdepartementet. Utredningen föreslår bl.a. att en nationell alarmeringsfunktion inrättas med uppdrag att säkerställa en snabb, säker och effektiv larmbehandling. Verksamheten föreslås bedrivas i myndighetsform med ansvar att ta emot nödsamtal på larmnumret 112, bedöma prioritet och räddningsbehov och därefter vidareförmedla larmuppdrag till berörda räddningsorgan. Betänkandet har remissbehandlats (Fö2013/935/SSK).

Remissinstanserna delar den problembild som utredaren redovisat, samt tillstyrker att en nationell alarmeringsfunktion inrättas. En del remissinstanser t.ex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förordar myndighetsformen medan andra t.ex. SOS Alarm Sverige AB och Sveriges Kommuner och Landsting förordar bolagsformen.

Det är angeläget att alarmeringstjänsten fungerar på ett effektivt, säkert och ändamålsenligt sätt. En samordnad alarmeringstjänst bör eftersträvas för att skapa förutsättningar för ett optimalt nyttjande av samhällets räddningsresurser. Regeringen överväger för närvarande om alarmeringstjänstutredningens förslag avseende inrättandet av ny myndighet bör genomföras för att även framgent säkerställa en samordnad alarmeringstjänst. Om regeringen efter fortsatta överväganden kommer fram till att verksamheten bör bedrivas i myndighetsform kommer förhandlingar med företrädare för Sveriges Kommuner och Landsting gällande att förändra ägarförhållandena i SOS Alarm Sverige AB att inledas.

4.3.4 Uppföljning, utvärdering, lärande och forskning

4.3.4.1 Lärande och kunskapsåterföring från olyckor och kriser samt forskning

Målet med den lärande verksamheten är att öka aktörernas förmåga att förebygga och hantera olyckor och kriser. Detta sker genom inriktning, samverkan, tillsyn, analys, uppföljning, utvärdering, övning, beställning av forskning och studier samt lärande från inträffade händelser. Arbetet med lärande bör bedrivas medvetet, strukturerat, tvärsektoriellt och internationellt, exempelvis inom samverkansområdena, EU och det civila krisberedskapsarbetet inom Nato.

En viktig förutsättning för det olycksförebyggande arbetet är Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps arbete med statistik och analys av olyckor, kriser och säkerhets- och krishanteringsarbete.

Inom området för metoder och system för lärande från olyckor och kriser bör arbetet med att förvalta och utveckla metodik för olycksundersökningar och observatörsverksamhet fortsatt utvecklas.

Forskningen inom området samhällets krisberedskap bör bedrivas så att den på sikt bör kunna generera praktiskt tillämpbara forskningsresultat som ska kunna användas i arbetet med samhällets krisberedskap. Forskningen bör vara långsiktig och systematisk. För att säkerställa att resultatet från forskningen når ut till berörda aktörer är kommunikation och spridning av forskningsresultat viktigt. Möjligheterna till att samfinansiera forskning med internationella aktörer bör tillvaratas, som t.ex. idag redan sker med USA och *Department of Homeland Security* (DHS).

Sverige bör fortsatt, under de två avslutande åren av EU:s sjunde ramforskningsprogram, särskilt arbeta för ett högt deltagande i delprogrammet säkerhetsforskning. Förhandlingarna om nästa ramprogram, Horizon 2020, pågår. Ambitionen för förhandlingarna är bl.a. att skapa förutsättningar för ett ökat deltagande i ramprogrammet från svensk sida.

4.3.4.2 Utredning av olyckor

Statens haverikommission övergick 2011 till att vara en anslagsfinansierad myndighet, från att tidigare ha varit avgiftsfinansierad. Under perioden 2009 till 2013 har regeringen ökat myndighetens anslag med 9,4 miljoner kronor. Syftet med förändrad finansieringsmodell och ökat anslag var att förkorta utredningstiderna. Detta har dock inte skett i önskvärd takt. Långa utredningstider riskerar att medföra minskning av undersökningsresultatets användbarhet i regelgivnings- och tillsynsarbete. Det är angeläget att ytterligare ansträngningar genomförs med syfte att minska tiden mellan när en utredning initieras till den presenteras.

Mot denna bakgrund, i kombination med att lagstiftningsområdet som med åren har blivit svåröverskådligt och svårtillämpat har regeringen beslutat att genomföra en samlad

översyn av bestämmelserna om undersökning av olyckor.

Utredaren ska undersöka om en mer enhetlig reglering för alla olyckstyper kan och bör införas. Uppdraget är bl.a. att göra bestämmelserna mer systematiska, effektiva och ändamålsenliga. Utredarens förslag som avser Statens Haverikommissions verksamhet ska syfta till att åstadkomma en effektivisering av verksamheten och rymmas inom gällande ekonomiska ramar.

Utredningen (N 2013:03) om översyn av bestämmelserna om olyckor (dir. 2013:65) ska redovisa sina förslag senast den 8 december 2014.

4.3.5 Civilt försvar

Arbetet för samhällets säkerhet bör leda till en god förmåga att kunna motstå och hantera påfrestningar av olika slag i hela hotskalan från allvarliga olyckor och kriser till höjd beredskap och krig. Regeringen bedömer att myndigheter med ansvar för samhällets krisberedskap och totalförsvar behöver utveckla samverkan och samordning och stärka sitt gemensamma planeringsarbete i syfte att stärka förmågan att hantera viktiga uppgifter under höjd beredskap.

Arbetet med civilt försvar tar sin utgångspunkt i samhällets krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap samt under krig värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp.

Det moderna insatsförsvaret är i hög grad beroende av att samhällsviktig verksamhet i övrigt fungerar och kan stödja Försvarsmakten i lösandet av ålagda uppgifter. Civila myndigheter som har särskilt ansvar inför och vid höjd beredskap enligt förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap bör därmed stödja och samverka med Försvarsmakten i dess uppgifter att försvara Sverige och främja svensk säkerhet.

Denna förmåga bör fortsatt utvecklas och gemensamt planeras mellan civila och militära myndigheter på såväl nationell som regional nivå. Samverkan och interaktionen mellan civila och militära krishanteringsaktörer bör ytterligare fördjupas. Försvarsmaktens arbete med försvarsplanering bör exempelvis ske i samverkan med

dessa myndigheter. Myndigheterna bör vidare inom bl.a. samverkansområdena arbeta med såväl åtgärder för fredstida krissituationer som planering av åtgärder vid höjd beredskap. Genom en mer samordnad planering, gemensam övning och utbildning, tydligare ansvarsfördelning och gemensamt resursutnyttjande stärks förmågan både hos civila aktörer och hos Försvarmakten, att ömsesidigt ge och ta emot stöd.

4.3.6 Anslaget 2:4 Krisberedskap

I enlighet med ansvarsprincipen bör de åtgärder som vidtas för att utveckla krisberedskapen inom det egna ansvarsområdet i huvudsak finansieras inom ramen för berörda myndigheters ordinarie verksamhet. Anslaget 2:4 *Krisberedskap* kan i vissa fall, i enlighet med gällande finansieringsprinciper, användas för att stödja och påskynda införandet av särskilda satsningar. Anslaget bör särskilt stimulera till tvärssektoriell samverkan på sådana områden där olika aktörer behöver agera gemensamt (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FöU1, rskr. 2009/10:42).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har på regeringens uppdrag redovisat ett förslag till övergripande inriktning för 2014 för hur medlen inom anslaget 2:4 *Krisberedskap* bör prioriteras. Regeringen har i tidigare avsnitt redovisat hur arbetet med samhällets krisberedskap bör inriktas. Denna redovisning tar delvis utgångspunkt i MSB:s förslag till inriktning av anslaget 2:4 *Krisberedskap*. (Fö2013/749/SSK). I redovisningen föreslår MSB att ansvaret för de regionala ledningsplatserna bör föras över till respektive länsstyrelse och att ledningsplatserna ska finansieras på annat sätt än via anslaget 2:4 *Krisberedskap*. MSB föreslår vidare att finansiering av myndighetens kontroll av skyddsrum ska finansieras på annat sätt än via anslaget 2:4 *Krisberedskap*. En utredare har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av den statliga regionala förvaltningen (dir. 2009:62). Utredaren överlämnade i december 2012 betänkandet Statens regionala förvaltning, förslag till en angelägen reform (SOU 2012:81). Utredningen om omstrukturering av statens bestånd av försvarsfastigheter har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av statens försvarsfastigheter (dir. 2012:6 och dir.

2012:103). Båda dessa betänkanden behandlar frågor som bör vägas in i ett ställningstagande till MSB:s förslag. Betänkandena bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Statskontoret genomförde 2011 på regeringens uppdrag en myndighetsanalys av MSB. Med utgångspunkt i iakttagelser i denna myndighetsanalys samt för att förbättra regeringens styrning och uppföljning bedömer regeringen att myndighetens hantering av anslaget 2:4 *Krisberedskap* behöver följas upp. (Fö2011/1085/SSK). Därför har regeringen uppdragit åt Statskontoret att utreda hur MSB kan utveckla sitt arbete med att fördela och följa upp användningen av medel från anslaget 2:4 *Krisberedskap* (Fö2013/1259/SSK). Syftet är att Statskontorets redovisning ska kunna utgöra ett underlag i regeringens arbete för att mer effektivt och ändamålsenligt inrikta användningen av anslaget.

Den 17 maj 2013 undertecknades en överenskommelse mellan staten genom MSB och Sveriges Kommuner och Landsting, där parterna har justerat och kommit överens om precisering av mål och ersättning för de uppgifter som kommunerna har enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommunerna ges därmed bättre förutsättningar att anpassa sin förmåga att motstå och hantera kriser till dagens behov vilket stärker samhällets krisberedskap.

Regeringen bedömer att överenskommelsen kommer att bidra till stärkt samverkan och ett bättre resursutnyttjande (Fö2013/103/SSK).

4.3.7 Kustbevakningen

Kustbevakningen är en central resurs för samhällets krisberedskap till sjöss med ansvar såväl inom skydd mot olyckor som för att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Verksamheten bygger på en kombinations-tanke som innebär att samma resurser används för flera uppgifter samtidigt. Grunden för verksamheten finns i beredskapen för räddningstjänst och att Kustbevakningen med samma resurser bedriver sjöövervakning. Kustbevakningen är en viktig resurs i kontroll- och tillsynsverksamhet och brottsbekämpning till sjöss. Regeringen ser allvarligt på att Kustbevakningen har aviserat om ekonomiska

underskott från och med 2015 och avser, i en samlad process i Regeringskansliet, inleda ett arbete i syfte att skapa balans mellan verksamhet och ekonomi. Arbetet ska ge regeringen möjlighet att fatta strategiska beslut i syfte att skapa balans i verksamheten.

4.4 Budgetförslag

4.4.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 4.1 Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2012	Utfall	1 062 385		291 654
2013	Anslag	1 006 680 ¹	Utgifts-prognos	1 097 933
2014	Förslag	1 046 633		
2015	Beräknat	1 027 852 ²		
2016	Beräknat	1 043 352 ³		
2017	Beräknat	1 064 738 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 1 015 841 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 015 841 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 015 841 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Kustbevakningens verksamhet att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet samt räddningstjänst till sjöss. Anslaget används även till Kustbevakningens kostnader för samordning av de civila behoven av sjöövervakning och sjöinformation.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	32 518			
Prognos 2013	2 000			
Budget 2014	2 000			

Intäkterna avser oljeskadeersättning som påförs fartygsägare för uppkomna oljeskador. Intäkterna är svåra att prognostisera. För att få ut avgiften krävs ibland att den som vållat skada förs inför domstol, vilket gör att det kan dröja flera år innan statens fordran säkrats.

Tabell 4.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	12 281	12 216	65
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2013	13 000	13 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2014	11 000	11 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Kustbevakningen utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter samt andra uppdragsgivare och avnämare. Myndigheten får disponera intäkterna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Kustbevakningen för 2014–2016 godkänns (tabell 4.4).

Tabell 4.4 Investeringsplan

Tusental kronor

	Utfall t.o.m. 2012	Utfall 2012	Prognos 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Kombinationsfartyg (typ 031)	833 000	199 100	189 000			
Övervakningsfartyg (typ 312)	148 200	90 300	56 800			
Övriga investeringar			50 000	50 000	50 000	50 000
Summa investeringar	981 200	289 400	295 800	50 000	50 000	50 000
Lån i Riksgäldskontoret	893 200	272 038	290 800	50 000	50 000	50 000
EU-bidrag	88 000	17 362	5 000			
Summa finansiering	981 200	289 400	295 800	50 000	50 000	50 000

Skälen för regeringens förslag: För att regeringen enligt 8 kap. 9 § Budgetlagen (2011:203) ska kunna besluta att försäljningsinkomster får disponeras av Kustbevakningen behöver riksdagen godkänna investeringsplanen.

Fartygen har levererats under 2013. Övriga investeringar avser bl.a. ersättningsanskaffningar, It-infrastruktur, stödsystem och mindre ombyggnationer.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 1,4 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget ökas med 23 miljoner kronor från och med 2014 för finansiering av drifts- och kapitalkostnader kopplade till anskaffning av fartyg.

På statsbudgeten för 2012 ökades anslaget engångsvis med 30 miljoner kronor 2012–2014 för samma ändamål. Anslaget minskas därför med motsvarande belopp från och med 2015.

På statsbudgeten för 2011 ökades anslaget engångsvis 2011–2013 för att finansiera åtgärder mot sjö- och rattfylleri. Anslaget minskas därför med 0,8 miljoner kronor från och med 2014.

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 006 680	1 006 680	1 006 680	1 006 680
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	19 166	31 295	46 948	68 544
Beslut	22 191	-8 703	-8 834	-9 015
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1 404	-1 421	-1 442	-1 472
Förslag/ beräknat anslag	1 046 633	1 027 852	1 043 352	1 064 738

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

4.4.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	39 538	312	
2013	Anslag	24 850 ¹		24 850
2014	Förslag	24 850		
2015	Beräknat	24 850		
2016	Beräknat	24 850		
2017	Beräknat	24 850		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Anslaget används även för finansiering av vissa åtgärder för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvämningsrisker.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2015–2017.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser fleråriga beslut om bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor för att stimulera sådana åtgärder. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2015–2017.

Tabell 4.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016-2017
Ingående åtaganden	35 360	27 798	29 165		
Nya åtaganden	11 215	10 500	10 000		
Infriade åtaganden	-18 777	-9 133	-13 000	-12 000	-14 165
Utestående åtaganden	27 798	29 165	26 165		
Erhållet/förslaget bemyndigande	35 000	35 000	30 000		

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	24 850	24 850	24 850	24 850
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	24 850	24 850	24 850	24 850

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10) Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.4.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	135 956	7 097
2013	Anslag	26 080 ¹	32 379
2014	Förslag	21 080	
2015	Beräknat	21 080	
2016	Beräknat	21 080	
2017	Beräknat	21 080	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser, finansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss. Anslaget får även användas för kostnader i ett initialt skede för räddningstjänstinsatser som lämnats efter förfrågan genom den s.k. Gemenskapsmekanismen inom EU. Den aktör som begärt hjälpen betalar motsvarande belopp till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Regeringens överväganden

Utfallet på anslaget varierar kraftigt mellan åren eftersom det inte går att förutsäga antalet och omfattningen av olyckor, som kräver räddningsinsatser och konsekvenserna av dessa.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	21 080	21 080	21 080	21 080
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	21 080	21 080	21 080	21 080

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10) Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.4.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	1 097 885	39 133
2013	Anslag	1 166 755 ¹	1 167 153
2014	Förslag	1 112 851	
2015	Beräknat	1 165 417 ²	
2016	Beräknat	1 221 008 ³	
2017	Beräknat	1 247 088 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 1 147 153 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 181 158 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 181 158 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får också i viss utsträckning finansiera åtgärder för att kunna ge stöd till och ta emot stöd från andra länder vid en allvarlig kris eller inför en möjlig allvarlig kris. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmågan till höjd beredskap för det civila försvaret.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 560 000 000 kronor 2015–2017.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser verksamhet som bedrivs inom samverkansområdena vilka framgår av förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap. Bemyndigandet avser också de forskningsmedel som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fördelar. Med anledning av de nya finansieringsprinciperna ser regeringen ett fortsatt behov av ett högre beställningsbemyndigande för att kunna hantera bidrag som innebär åtaganden (projekt) över flera år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 560 000 000 kronor 2015–2017.

Tabell 4.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016-2017
Ingående åtaganden	547 691	511 126	560 000		
Nya åtaganden	247 359	364 342	326 610		
Infriade åtaganden	-283 924	-315 468	-326 610	-327 871	-232 129
Utestående åtaganden	511 126	560 000	560 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	560 000	560 000	560 000		

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 300 000 000 kronor för beredskapsinvesteringar.

Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta att Socialstyrelsen får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 350 000 000 kronor för beredskapsinvesteringar.

Skälen för regeringens förslag: Låneramen för beredskapsinvesteringar behövs bl.a. för att stärka den nationella beredskapen mot en influensapandemi.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2013 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget minskas engångsvis med 20,3 miljoner kronor 2014 som istället beräknas under anslaget 2:6 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal*.

Anslaget minskas med 0,2 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Medlen beräknas istället under anslag 2:6 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal*.

Anslaget minskas engångsvis med 37 miljoner kronor 2014 och 23,5 miljoner kronor 2015 som istället beräknas under anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. Fr.o.m. 2016 beräknas medlen åter under föreliggande anslag då inget underskott för Rakel-verksamheten längre bedöms föreligga.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 1,9 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 172 005	1 172 005	1 172 005	1 172 005
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	205	18 868	39 753	65 635
Beslut	-57 474	-23 541	11 199	11 438
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1 885	-1 915	-1 949	-1 990
Förslag/ beräknat anslag	1 112 851	1 165 417	1 221 008	1 247 088

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

4.4.5 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2012	Utfall	239 328		Anslags- sparande	68
2013	Anslag	30 000 ¹		Utgifts- prognos	29 278
2014	Förslag	48 000			
2015	Beräknat	34 000			
2016	Beräknat	0			
2017	Beräknat	0			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utbyggnad, uppbyggnad, drift och förvaltning av ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.15 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012 (varav tjänsteexport)	311 822	467 800	-155 978
Prognos 2013 (varav tjänsteexport)	372 900	467 200	-94 300
Budget 2014 (varav tjänsteexport)	453 600	501 800	-48 200

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta ut avgifter för finansiering av drift och förvaltning av Rakelsystemet. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Driften och förvaltningen finansieras även från anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. I tabellen ovan redovisas även anslagsfinansierade kostnader.

Regeringens överväganden

I budgetpropositionen för 2013 ökades anslaget engångsvis med 30 miljoner kronor. Inga medel beräknades under anslaget fr.o.m. 2014 då systemet planerades att helt kunna finansieras genom avgifter. Anslutningsgraden har dock inte nått den beräknade nivån, varför driften av systemet även under 2014 och 2015 till del behöver finansieras med anslag (se avsnitt 4.3.3.7).

Anslaget ökas därför med 18 miljoner kronor 2014 och 4 miljoner kronor 2015. Ökningen finansieras genom att anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med motsvarande belopp. Från och med 2016 bedömer regeringen att något underskott för Rakelverksamheten inte längre föreligger.

Tabell 4.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	18 000	4 000	-30 000	-30 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	48 000	34 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10) Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.4.6 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 4.17 Anslagsutveckling 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	193 671		0
2013	Anslag 194 421 ¹		194 421
2014	Förslag 214 471		
2015	Beräknat 194 171		
2016	Beräknat 194 171		
2017	Beräknat 194 171		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2013 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget ökas engångsvis 2014 med 20,3 miljoner kronor för att finansiera underskott i verksamheten. Ökningen finansieras genom att anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med motsvarande belopp

För att finansiera inrättandet av ett EU-gemensamt journalnummer för försvunna barn ökas anslaget fr.o.m. 2014 med 0,5 miljoner

kronor. Finansiering sker genom att anslagen 2:4 *Krisberedskap*, det under utgiftsområde 9 uppförda anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* samt det under utgiftsområde 22 uppförda anslaget 2:4 *Informationsteknik: Telekommunikation m.m.* minskas.

Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:6 Ersättning till SOS Alarm för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	193 671	193 671	193 671	193 671
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	20 800	500	500	500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	214 471	194 171	194 171	194 171

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10) Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.4.7 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 4.19 Anslagsutveckling 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	1 012 819		36 967
2013	Anslag 1 024 751 ¹		1 030 678
2014	Förslag 1 060 477		
2015	Beräknat 1 072 981 ²		
2016	Beräknat 1 090 113 ³		
2017	Beräknat 1 113 434 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 12 487 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 486 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 12 486 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningskostnader.

Anslaget får finansiera verksamhet avseende skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser

samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF. Vidare får anslaget finansiera verksamhet för att upprätthålla beredskap samt indirekta kostnader beträffande myndighetens förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget får även användas för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Delar av utbildningsverksamheten finansieras från anslaget. Anslaget får också finansiera ersättning till länsstyrelserna för tillkommande uppgifter med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Anslaget får också finansiera den verksamhet som myndigheten genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning och information om säkerhetspolitik, information om försvar, samhällets krisberedskap och totalförsvar samt opinionsundersökningar. Anslaget får även finansiera drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.20 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	12 847	-	-	-
Prognos 2013	-	-	-	-
Budget 2014	-	-	-	-

Avgifter som tas ut med stöd av lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor

redovisas mot inkomsttitel 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter.

Inkomster från oljeskadeersättning enligt sjölagen (1994:1009) redovisas mot inkomsttitel 2713 Vattenföreningensavgifter m.m.

Tabell 4.21 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	208 110	209 741	-1 631
(varav tjänsteexport)	16 951	17 386	-435
Prognos 2013	214 000	216 000	-2 000
(varav tjänsteexport)	10 000	11 695	-1 695
Budget 2014	213 900	217 400	-3 500
(varav tjänsteexport)	10 000	10 500	-500

Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang den avgiftsbelagda verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska bedriva.

Myndigheten får åta sig att mot avgift utveckla och förvalta tekniskt stöd åt andra myndigheter samt åt kommuner och landsting.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska vidare utföra uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter och andra uppdragsgivare. Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang bl.a. tjänsteexport enligt tjänsteexportförordningen (1992:192). Myndigheten får disponera intäkterna.

Myndigheten får delta i internationella räddnings- och katastrofinsatser förutsatt att det finns en extern finansiering. Vidare får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, om verksamheten har anknytning till myndighetens uppgifter, mot avgift tillhandahålla fortbildning, uppdragsutbildning samt tjänster kopplade till konferenser och internat.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för 2014–2017 godkänns (tabell 4.22).

Tabell 4.22 Investeringsplan

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Rakelverksamhet	105 351	129 300	154 600	115 800	150 700
Beredskapstillgångar	9 287	25 200	39 550	38 700	13 700
Förvaltningstillgångar	29 912	80 937	39 950	29 850	29 850
Summa investeringar	144 550	235 437	234 100	184 350	194 250
Lån i Riksgäldskontoret	140 377	215 437	200 100	150 350	185 250
Anslag	4 173	20 000	34 000	34 000	9 000
Summa finansiering	144 550	235 437	234 100	184 350	194 250

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2013 beräknat anslaget enligt följande.

I syfte att säkerställa kompetensförsörjningen inom området krisberedskap minskas anslaget från och med 2014 med 1,6 miljoner kronor, som istället beräknas under Utgiftsområde 1, anslag 4.1 *Regeringskansliet m.m.*

Anslaget har vidare i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

I statens budget för 2013 minskades anslaget engångsvis med 19 miljoner kronor för finansiering av driften och förvaltningen av anslag 2.5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. I förhållande till 2013 ökas därmed anslaget med motsvarande belopp 2014.

I statens budget för 2012 ökades anslaget med 6,8 miljoner kronor 2013 och 2014 samt med 6 miljoner kronor 2015 för finansiering av åtgärder kopplat till kärnenergi-beredskap.

I förhållande till 2013 minskas därmed anslaget med 0,8 miljoner kronor fr.o.m. 2015.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 1,5 miljoner kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 4.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 024 751	1 024 751	1 024 751	1 024 751
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	19 443	32 543	49 424	72 404
Beslut	17 735	17 157	17 431	17 804
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1 452	-1 470	-1 494	-1 526
Förslag/beräknat anslag	1 060 477	1 072 981	1 090 113	1 113 434

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

4.4.8 2:8 Statens haverikommission

Tabell 4.24 Anslagsutveckling 2:8 Statens haverikommission

Tusental kronor

2012	Utfall	47 295	Anslags-sparande	1 307
2013	Anslag	42 619 ¹	Utgifts-prognos	42 869
2014	Förslag	43 438		
2015	Beräknat	43 975 ²		
2016	Beräknat	44 670 ³		
2017	Beräknat	45 624 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Motsvarar 12 487 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 486 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 12 486 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Statens haverikommissionens förvaltningskostnader och deras verksamhet med undersökningar enligt lagen (1990:712) om undersökning av olyckor och samarbete med berörda säkerhetsmyndigheter i deras olycksförebyggande verksamhet.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2013, med anledning av vad regeringen anfört i tidigare budgetpropositioner, beräknats enligt följande.

Anslaget minskas fr.o.m. 2014 med 59 tusen kronor till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:8 Statens haverikommission

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	42 619	42 619	42 619	42 619
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	878	1 416	2 112	3 067
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-59	-60	-61	-62
Förslag/ beräknat anslag	43 438	43 975	44 670	45 624

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10)

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

5 Strålsäkerhet

5.1 Omfattning

Området omfattar frågor om strålskydd och kärnsäkerhet. Verksamheten vid Strålsäkerhetsmyndigheten ingår i området.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Strålsäkerhet

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Strålsäkerhet</i>							
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	331	352	352	361	365	371	379
Summa Strålsäkerhet	331	352	352	361	365	371	379

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen nedan omfattar resultat samt analys och slutsatser för området Strålsäkerhet. Resultatredovisning beträffande miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

5.3.1 Resultat

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) redovisar sin bedömning av strålsäkerheten i landet i sin årsredovisning. Myndigheten bedömer att strålsäkerheten inom den kärntekniska verksamheten generellt är godtagbar. Såväl utsläppen till miljön som stråldoserna till personal på kärnkraftverk ligger under eller långt under gällande gränsvärden. Regeringen delar myndighetens bedömning.

För att förstärka tillsynen av de svenska kärntekniska anläggningarna och tillsynen av användningen av joniserande strålning inom sjukvården har anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* förstärkts med 8 miljoner kronor per år för 2009–2011 och är från och med 2011 förstärkt med totalt 24 miljoner kronor, vilket motsvarar en procentuell ökning av anslaget på cirka 8 procent. SSM redovisar för perioden ett ökat antal tillsynsinsatser inom områdena Strålsäker kärnkraft respektive Strålsäker hälso- och sjukvård. Under 2012 har antalet tillsynsinsatser inom områden Strålsäker kärnkraft minskat något till följd av den IRRS-granskning av myndigheten som gjordes under februari och av arbetet med granskningsarbete och handlingsplaner som följd av de av EU-kommissionen beslutade s.k. stresstester som genomfördes med anledning av kärnkraftsolyckan vid Fukushima Dai-ichi i Japan i mars 2011.

Den förstärkta tillsynen av sjukvården har inneburit att SSM har möjlighet att genomföra samlade strålsäkerhetsvärderingar för landsingen. Detta har tidigare tillämpats enbart för de kärntekniska anläggningarna. Dessa värderingar ger bra underlag för myndighetens prioriteringar av kommande tillsynsinsatser inom sjukvårdsområdet genom en sammantagen bild av tillståndshavarens förmåga att upprätthålla och utveckla strålsäkerheten.

Sammantaget har de ökade resurserna för tillsyn lett till att SSM har en ökad närvaro hos

tillståndshavarna. Myndigheten får på detta sätt mer information om förhållanden i olika verksamheter och fler påverkansmöjligheter.

Tabell 5.2 Tillsynsinsatser redovisade i Strålsäkerhetsmyndighetens årsredovisning

	2009	2010	2011	2012
Strålsäker kärnkraft	156	140	184	163
Strålsäker hälso- och sjukvård	13	8	16	21
Summa	169	148	200	184
Förändring jämfört med 2009		-12,4%	+18,4%	+8,9%

Från och med 2012 förstärktes anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* med 20 miljoner kronor så att SSM även fortsättningsvis kan upprätthålla och säkerställa kompetens inom vissa områden och även möta det ökade behovet av internationellt arbete till följd av händelserna i det japanska kärnkraftverket i Fukushima.

En effekt av dessa samlade förstärkningar, utöver den ovan redovisade ökningen i antal tillsynsinsatser är att antalet årsarbetskrafter på myndigheten under perioden 2009–2012 har ökat från 218 till 283 för att kunna uppfylla målen med förstärkningarna av anslaget. Genom förstärkningarna har SSM även kunnat inleda arbetet med att ta fram de föreskrifter som ska ligga till grund för prövning av nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Ytterligare rekryteringar kommer att genomföras under 2013, mycket till följd av den prövning som ska genomföras av Vattenfall AB:s ansökan om uppförandet av en till två nya kärnkraftsreaktorer. Denna prövning finansieras med avgifter som disponeras av myndigheten.

5.3.2 Analys och slutsatser

Internationellt (exkl. EU)

Regeringen bedömer att händelserna vid kärnkraftverket i Fukushima i Japan till följd av jordbävningen och den efterföljande tsunamin fortfarande påverkar såväl det nationella som det internationella arbetet inom kärnsäkerhetsområdet. Sverige deltar aktivt i flera internationella forum för att ta del av och dela med sig av de erfarenheter som finns. Under hösten 2012 genomfördes ett extra granskningsmöte inom kärnsäkerhetskonventionen. Vid det mötet beslutade parterna att en öppen arbetsgrupp under 2013 ska ta fram förslag på

hur konventionen kan stärkas. Arbetsplanen är att först ta fram en rad områden inom konventionen där parterna upplever att det finns förbättringsmöjligheter. Allt detta ska göras av parterna själva med stöd av konventionens sekretariat. Utifrån dessa områden ska arbetsgruppen ta fram förslag på hur konventionen kan förbättras eller förstärkas. Arbetsgruppen kommer att ta fram förslag men varje konventionspart avgör själv vilket eller vilka förslag de själva vill lägga fram till nästa granskningsmöte som äger rum våren 2014.

Regeringen bedömer att arbetet med att följa upp och ta hand om erfarenheterna från Fukushima kommer att fortgå under flera år framöver. Regeringen och Strålsäkerhetsmyndigheten deltar aktivt i internationella samarbeten inom strålsäkerhetsområdet. Främst bedrivs arbetet inom EU, Internationella atomenergiorganet (IAEA), FN:s vetenskapliga strålningskommitté (UNSCEAR), OECD:s kärnenergibyrå (NEA) samt Internationella strålskyddskommittén (ICRP). Sverige är sedan september 2011 medlem i IAEA:s styrelse för en tid av minst två år. Arbetet i styrelsen har efter kärnkraftsolyckan i Fukushima till stor del haft fokus på kärnsäkerhetsfrågorna genom bl.a. arbetet med en handlingsplan för kärnsäkerhet. Regeringen vill bejaka svenskt värde för tekniska möten som arrangeras av IAEA i samarbete med svenska myndigheter, företag och institutioner och ser positivt på SSM:s samarbete med IAEA i detta avseende.

EU

Inom EU-samarbetet har förhandlingar slutförts om ett direktiv om de grundläggande strålskyddsstandarderna. Direktivet innehåller regler om bl.a. allmänna bestämmelser om strålskyddsprinciper såsom berättigande, optimering och dosgränser, krav på utbildning och information samt tillsyn av verksamheter. Direktivet reglerar även strålskydd i beredskapssituationer samt skydd av arbetstagare, patienter, allmänhet och miljön.

EU-kommissionen presenterade i juni ett förslag till revidering av rådets direktiv 2009/71/Euratom av den 25 juni 2009 om upprättande av ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet vid kärntechniska anläggningar (kärnsäkerhetsdirektivet). Förslaget innehåller mer detaljerade krav inom kärnsäkerhetsområdet och innebär bland annat att ett europeiskt

gemensamt säkerhetsmål införs för alla nya kärntechniska anläggningar och att detta mål, i den utsträckning det är rimligen möjligt, även ska tillämpas för anläggningar som redan är i drift. Säkerhetsmålet innebär i korthet att anläggningar ska byggas så att man i praktiken eliminerar tänkbara olycksscenarioer som kan leda till tidiga eller stora utsläpp av radioaktiva ämnen. För olyckor som ändå inträffar ska det finnas förberedda tekniska system som möjliggör att endast begränsade skyddsåtgärder ska behöva vidtas och att det finns tid att vidta sådana skyddsåtgärder. I Sverige finns, i detta syfte, filtrerad tryckavlastning av reaktorernas reaktorinneslutningar och haverifilter installerade vid alla kärnkraftverk sedan 1980-talet. Regeringens preliminära bedömning är att Sverige till stor del redan uppfyller kraven.

Nationellt

På uppdrag av regeringen genomförde IAEA under 2011 en internationell expertgranskning av det svenska systemet för fysiskt skydd (IPPAS).

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) redovisade i januari 2012 ett regeringsuppdrag om översyn av skyddet av kärntechniska anläggningar och transporter av kärnämne mot antagonistiska hot. Baserat på dessa båda aktiviteter har berörda myndigheter stärkt sina samverkansformer och Sverige har nu tillträtt den ändrade konventionen om fysiskt skydd av kärnämne.

Vissa av förslagen i redovisningen av skyddet av kärntechniska anläggningar och transporter bedömdes behöva i vissa delar utredas vidare och regeringen beslutade därför i juni 2013 att tillsätta två interna utredare för att arbeta vidare med frågorna om straffbestämmelser för intrång vid skyddsobjekt och frågorna kring förmågan att på plats möta antagonistiska hot. Uppdragen ska redovisas i början av 2014.

Kärnkraftanläggningsägarna har genom sitt gemensamma bolag Svensk kärnbränslehantering AB ansökt om att få uppföra ett slutförvar för använt kärnbränsle. SSM:s granskning av ansökan enligt lagen (1984:3) om kärntechnisk verksamhet fortgår. Efter en inledande granskning har myndigheten begärt in ytterligare kompletteringar. Parallellt med myndighetens granskning prövar mark- och miljödomstolen en ansökan enligt miljöbalken i fråga om slutförvaret.

I augusti 2012 lämnade Vattenfall AB in en ansökan om att få uppföra, inneha och driva en eller två nya reaktorer. Ansökan lämnades till Strålsäkerhetsmyndigheten. Myndigheten har påbörjat arbetet med att ta fram den kravbild som ska gälla för nya reaktorer och förberett för att kunna påbörja den tillståndsberedning som ska ligga till grund för ett yttrande till regeringen.

Under 2012 beslutade SSM om särskild tillsyn av OKG AB.

5.4 Politikens inriktning

Som en följd av händelserna vid kärnkraftverket i Fukushima pågår nu en översyn av hur arbetet inom kärnsäkerhetskongventionen kan utvecklas. Vid det extra granskningsmötet under hösten 2012 enades parterna om gemensamma ambitioner för att stärka kärnsäkerhetsarbetet. Sverige deltar aktivt i konventionsarbetet som syftar till att stärka kärnsäkerheten globalt.

Under 2012 lät Sverige IAEA genomföra en s.k. IRRS-granskning i Sverige. Granskningen omfattade det svenska systemet för strålsäkerhetsfrågor som ligger inom SSM:s verksamhetsområde. Granskningen har skett utifrån IAEA:s säkerhetsstandarder. Den IAEA-ledda granskningsgruppen lämnade en rad rekommendationer och förslag som regeringen och Strålsäkerhetsmyndigheten för närvarande följer upp. Praxis är att värdlandet bjuder in till en uppföljande granskning där arbetet med omhändertagandet av rekommendationerna och förslagen redovisas. Regeringen avser att bjuda in IAEA att genomföra en sådan uppföljande granskning under första halvan av 2015.

Arbetet med att ta fram de säkerhetskrav som ska gälla för nybyggnation av kärnkraftsreaktorer i Sverige pågår. Regeringen har gett Strålsäkerhetsmyndigheten i uppdrag att ta fram sådana föreskrifter. Myndigheten bedömer i sin senaste tidplan att reglerna för lokalisering, konstruktion och utformning av kärnkraftverk kommer att kunna vara beslutade vid årsskiftet 2014/15.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tabell 5.3 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

2012	Utfall	330 570	Anslags-sparande	18 541
2013	Anslag	351 875 ¹	Utgifts-prognos	352 315
2014	Förslag	360 655		
2015	Beräknat	365 156 ²		
2016	Beräknat	370 997 ³		
2017	Beräknat	378 893 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

² Motsvarar 360 655 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 360 655 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 360 655 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Anslaget får användas för utgifter för grundläggande och tillämpad forskning för att utveckla nationell kompetens inom myndighetens verksamhetsområde och för att stödja och utveckla myndighetens tillsyn.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.4 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	299 467	13 387	269 256	43 598
Prognos 2013	309 650	41 200	323 854	26 996
Budget 2014	320 867	41 000	334 437	27 430

Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. De avgifter som tas ut för att finansiera myndighetens kostnader för granskning av eventuella ansökningar att få uppföra nya kärnkraftverk disponeras av myndigheten. Även ansökningsavgifter som berör kärnteknisk verksamhet enligt 3 och 4 §§ disponeras av myndigheten. Däremot disponeras inte avgifter som berör icke-kärnteknisk verksamhet enligt 3 och 4 §§. Övriga avgifter

förs till inkomsttitel 2551 Avgifter från kärnkraftverken. Av de avgifter som tas ut med stöd av förordningen används en del för beredskapsverksamhet vid länsstyrelser och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Tabell 5.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012 (varav tjänsteexport)	1 447	2 387	-940
Prognos 2013 (varav tjänsteexport)	1 500	2 500	-1 000
Budget 2014 (varav tjänsteexport)	2 200	3 200	-1 000

Uppdragsverksamheten avser utbildning, riksmätplatsen för joniserande strålning samt radonmätninglaboratoriet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor 2015–2019.

Skälen för regeringens förslag: Behovet av bemyndigande på anslag 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* uppstår genom myndighetens beställningar av forskning inom ansvarsområdet. Bemyndigandet för 2014 föreslås minska med fem miljoner kronor jämfört med 2013.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor 2015–2019.

Regeringens överväganden

Under de senaste tio åren har typen av strålkällor förändrats inom strålsäkerhetsområdet. Det

finns i dag portabla tekniska utrustningar som alstrar strålning, vilket har lett till nya användningsområden exempelvis veterinärmedicinsk röntgen. Antalet tillståndshavare är i dag stort, flera olika typer av strålkällor kan förekomma hos samma tillståndshavare och sättet att använda strålningen kan också variera. Detta gör att det går åt mer tid för att inspektera varje enskild tillståndshavare än tidigare. Den bestrålningsoflycka som skedde vid Boliden AB år 2010 visar också att det finns risker för höga doser vid användning av denna typ av strålkällor.

Sammantaget innebär detta ett ökat behov av tillsyn och tillståndsprövning om strålsäkerheten ska vidmakthållas. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2,4 miljoner kronor per år fr.o.m. 2014 för detta ändamål.

Anslaget har för perioden 2014–2017 beräknats enligt följande:

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	351 875	351 875	351 875	351 875
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	6 834	11 311	17 120	24 974
Beslut	2 400	2 430	2 469	2 521
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-454	-460	-467	-477
Förslag/beräknat anslag	360 655	365 156	370 997	378 893

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 360 655 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 365 165 000 kronor, 370 997 000 kronor respektive 378 893 000 kronor.

Tabell 5.7 Beställningsbemyndigande för– anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten*Tusental kronor*

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2019
Ingående åtaganden	66 158	50 641	53 270			
Nya åtaganden	19 002	37 000	35 000			
Infriade åtaganden	34 519	-34 371	-34 000	-30 000	-18 000	-6 270
Utestående åtaganden	50 641	53 270	54 270			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	60 000	60 000	55 000			

6 Elsäkerhet

6.1 Budgetförslag

6.1.1 4:1 Elsäkerhetsverket

Tabell 6.1 Anslagsutveckling 4:1 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

År	Utfall	49 327	Anslags-sparande	3 258
2012	Utfall	49 327	Anslags-sparande	3 258
2013	Anslag	51 375 ¹	Utgifts-prognos	50 139
2014	Förslag	52 507		
2015	Beräknat	53 179 ²		
2016	Beräknat	54 055 ³		
2017	Beräknat	55 234 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 52 507 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 52 507 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 52 507 tkr i 2014 års prisnivå.

Anslaget får användas för Elsäkerhetsverket förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	317 000	49	352	-303
Prognos 2013	318 000	50	200	-150
Budget 2014	318 000	50	200	-150

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 52 507 000 kronor anvisas för år 2014. För åren 2015–2017 beräknas anslagen till 53 179 000, 54 055 000 respektive 55 234 000 kronor

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:1 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	51 375	51 375	51 375	51 375
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	1 199	1 872	2 749	3 929
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-67	-68	-69	-70
Förslag/beräknat anslag	52 507	53 179	54 055	55 234

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Bilaga 1

Särskild redovisning
avseende utvecklingen av
Försvarmaktens
personalförsörjning

Bilaga 1

Särskild redovisning avseende utvecklingen av Försvarets personalförsörjning

Innehållsförteckning

1	Bakgrund.....	5
2	Soldatförsörjningen.....	9
3	Officersförsörjningen	19
4	Veteransoldater	23
5	Andelen kvinnor i Försvarets.....	25
6	Krigsförbandens bemanning.....	26
7	Personalkostnader och antalet anställda	29

Tabellförteckning

---

1. Antalet ansökningar till grundläggande militär utbildning 2011-2013	12
2. Antal lämplighetsprövade 2008-2010, resp. antal besvarade beredskapsunderlag 2011-2012	13
3. Antalet antagningsprövade med plikt 2008-2010 resp. frivillighet 2011-2012	13
4. Tillväxten av GSS/K relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019	17
5. Tillväxten av GSS/T relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019	17
6. Antalet yrkesofficerare relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019	20
7. Antalet officerare relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019	21
8. Antalet specialistofficerare relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019	21
9. Antalet reservofficerare relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019	22
10. Andelen kvinnor i procent	25
11. Andelen och antalet kvinnor bland officerare	26
12. Förändringar av de långsiktiga personalbehoven i Försvarmaktens planeringsunderlag	29
13. Försvarmaktens planerade lönekostnader 2013 och 2019 – per personalkategori	31
14. Försvarmaktens planerade lönekostnader 2013 och 2019 – miljoner kronor och procent	31

1 Bakgrund

1.1 Bilagans syfte

Regeringen gör i denna bilaga en särskild och fördjupad redovisning avseende utvecklingen av Försvarens personalförsörjning. Redovisningen omfattar både regeringens bedömningar och en fördjupad information om de underlag från bl.a. Försvarens makt som ligger till grund för dessa.

Riksdagen tillkännagav den 29 maj 2013 för regeringen som sin mening vad Försvarens utskottet dessförinnan hade anfört om att regeringen måste garantera tillfredsställande information och insyn i frågor om bemanning och tillgänglighet av de stående insatsförbanden (bet. 2012/13:FöU9, rskr. 2012/13:246). Den följande redovisningen syftar bland annat till att tillgodose vad riksdagen anfört i denna del. Redovisningen begränsar sig dock inte till frågor om bemanning av och tillgänglighet för stående förband, utan omfattar i vidare mening utvecklingen i fråga om Försvarens maktens personalförsörjning, som en del av den pågående reformeringen inom myndigheten. Redovisningen kompletterar den information och de bedömningar i fråga om resultat och inriktning som redovisas av regeringen i huvuddokumentet. Redovisningen innehåller bland annat en samlad beskrivning av Försvarens maktens underlag avseende utvecklingen hitills och planerad utveckling avseende respektive personalkategori. I ett särskilt avsnitt utvecklar regeringen sin bedömning i frågan om bemanningen av krigsförbanden.

1.2 Den reformerade personalförsörjningen

Kraven på insatsorganisationens användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet ligger till grund för utformningen av Försvarens nya personalförsörjningssystem. En bärande princip är att personalförsörjningen ska bygga på frivillighet. Samtränade och tillgängliga krigsförband med hög kvalitet utgör reformens kärna. Försvarens förmåga ökas genom att insatsförbandens användbarhet och tillgänglighet ökar. Insatsorganisationen består av stående förband och kontraktsförband samt ett kvalificerat hemvärn med nationella skyddsstyrkor. Det militära försvarets genomförande av insatser sätts i centrum för Försvarens maktens verksamhet. Insatsorganisationens stående förband och kontraktsförband ska kunna användas för insatser i Sverige, i närområdet och utanför närområdet. Indelningen i en särskild utlandsstyrka och förband anmälda till styrkeregister, har upphört. Förbanden ska vara fullt bemannade, materiellt uppfyllda, samövade och inte kräva någon återtagning, dvs. inte kräva förmågehöjande åtgärder och komplettering under längre tid för att vara fullt användbara.

Förändringarna är av stor omfattning och kommer att ta tid att genomföra i sin helhet. Förändringarna kräver engagemang och uthållighet från alla aktörer.

Reformen kan endast genomföras i den takt ekonomin tillåter. Den inriktning regeringen har angett kan komma att justeras vad gäller såväl omställningstakt som förmågekrav, materiel, organisation och verksamhet. Regeringen avser att, vid behov, återkomma till riksdagen med justeringar i dessa avseenden i samband med de årliga budgetpropositionerna eller i annan proposition. Den förändrade personalförsörjningen är avsedd att finansieras genom förändringar och rationaliseringar i fråga om personal, materiel, logistikförsörjning samt övrig stödverksamhet.

Totalförsvarsplikten

Det nya personalförsörjningssystemet bygger på frivillighet för alla personalkategorier. Om krig, krigsfara eller andra utomordentliga omständigheter råder kan på samma sätt som tidigare insatsorganisationen bemannas med plikt-

personal. Totalförsvarsplikten kvarstår därmed i grunden. Skyldigheten att genomgå mönstring och skyldigheten att fullgöra värnplikt och civilplikt träder dock först i kraft efter att regeringen med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap har beslutat om detta. Skyldigheten att genomgå mönstring och fullgöra värnplikt och civilplikt omfattar även kvinnor och är därmed könsneutral. För att skyldigheten att genomgå mönstring eller fullgöra värnplikt eller civilplikt åter ska kunna tas i bruk krävs vissa förberedelser. Såväl kvinnor som män är därför skyldiga att medverka vid utredning om personliga förhållanden genom att genomföra en lämplighetsundersökning i form av ett webbaserat frågeformulär, det s.k. beredskapsunderlaget.

Internationell arbetskyldighet

Samtränade och tillgängliga krigsförband med hög kvalitet som kan genomföra insatser i Sverige, i närområdet och utanför närområdet förutsätter anställd personal. Vidare förutsätts att personalen är villig att tjänstgöra i såväl nationella som internationella militära insatser. En frivillig grundläggande militär utbildning och en frivillig kompletterande militär utbildning har därför inrättats i Försvarsmakten, samtidigt som myndigheten beslutat att internationell arbetskyldighet ska gälla för all personal. Gruppbefäl, soldater och sjömän som genomfört den frivilliga grundläggande militära utbildningen anställs i längre tidsbegränsade anställningar för kontinuerlig eller tidvis tjänstgöring. Samtliga förband i insatsorganisationen samt förbandsreserven ska vid varje givet tillfälle vara uppfyllda i fråga om krigsplacerad personal. Så länge förbanden inte är uppfyllda med anställda gruppbefäl, soldater och sjömän kvarstår perso-

nal som utbildats i det gamla värnpliktssystemet. Dessa fasas dock successivt ut.

I juli 2010 tog Försvarsmakten beslut om att anställda i Försvarsmakten ska kunna tas i anspråk för uppgifter i såväl Sverige som utomlands. Till följd av beslutet omreglerades de anställningsavtal som inte redan innebar en internationell arbetskyldighet.

Tidsbegränsade anställningar och tidvis tjänstgöring

Med undantag av yrkesofficerarna kommer den militära personalen även fortsättningsvis att tjänstgöra i Försvarsmakten under begränsad tid. Huvuddelen av den militära personalen, bl.a. reservofficerare, de tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldaterna och sjömännen samt personalen i hemvärnet, kommer att ha en annan huvudsaklig sysselsättning – t.ex. arbete eller studier – vid sidan av den militära tjänstgöringen.

Tvåbefälssystemet

Införandet av ett tvåbefälssystem är ett viktigt led i att öka Försvarsmaktens användbarhet och tillgänglighet. Enbefälssystemet var i praktiken inriktat mot en chefskarriär med ett flertal skolsteg och byte av befattningar, vilket ledde till att många officerare blev kvar under en förhållandevis kort tid i förbandsverksamheten. Tvåbefälssystemet bestående av officerare och specialistofficerare, är av stor betydelse för att öka effektiviteten i personalförsörjningen och att höja kvaliteten i krigsförbanden. Med införandet av specialistofficerare skapas ett system där en individ kan verka och utveckla djup fackkompetens inom ett verksamhetsområde under lång tid.

Personalkategorier

I det nya personalförsörjningssystemet har flera nya personalkategorier införts. I denna bilaga används följande begrepp.

Begrepp	Förklaring
Kontinuerlig tjänstgöring	Tjänstgöring av tillsvidareanställd eller visstidsanställd militär tjänsteman som har sitt huvudsakliga värv i Försvarsmakten på heltid. Bl.a. har yrkesofficerare och tidsbegränsat anställda gruppbefäl, soldater och sjömän denna tjänstgöringsform.
Tidvis tjänstgöring	Tjänstgöring av militär tjänsteman som har tillsvidareanställning eller tidsbegränsad anställning och som har sitt huvudsakliga värv utanför Försvarsmakten, men som periodvis tjänstgör heltid i Försvarsmakten. Bl.a. har reservofficerare och tidsbegränsat anställda gruppbefäl, soldater och sjömän denna tjänstgöringsform.
Yrkesofficer (YO)	Kontinuerligt tjänstgörande officer eller specialistofficer.
Reservofficer (RO)	Tidvis tjänstgörande officer eller specialistofficer.
Officer (Off)	Militär tjänsteman med graden fänrik till amiral/general.
Specialistofficer (SO)	Militär tjänsteman med graden 1:e sergeant till regements/flottiljförvaltare.
Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldat och sjöman (GSS/K)	Kontinuerligt tjänstgörande militär tjänsteman från graden menig till sergeant.
Tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldat och sjöman (GSS/T)	Tidvis tjänstgörande militär tjänsteman från graden menig till sergeant.
Specialist	Civil tjänsteman som vid tjänstgöring i insatsorganisationen konstitueras som militär personal.
Civil personal	Civila tjänstemän som tjänstgör i Försvarsmakten.

Veteransoldatpolitiken

Den svenska veteransoldatpolitiken utgör en viktig del av det förändrade personalförsörjningssystemet. Den utgår från en helhetssyn som inkluderar rekrytering av personalen, utbildning och förberedelser inför insatsen, stöd och åtgärder under insatsen samt stöd, uppföljning och eventuell rehabilitering efter insatsen. En ny lag om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser har ersatt lagen om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten. I den nya lagen förstärks och framhålls vikten av omhändertagande och stödåtgärder utan fast tidsbegränsning för personal som deltar i internationella militära insatser samtidigt som stöd även ska kunna ges till deras anhöriga.

1.3 Underlag och propositioner

Försvarsberedningen

En i detta avseende enig försvarsberedningen föreslog i rapporten Försvar i användning (Ds2008:48) principer för personalförsörjningen. Dessa principer omfattade bland annat att insatsorganisationen bör bemannas med frivillig personal, obligatorisk tjänstgöring i insatser, nya kategorier av soldater och sjömän och en betoning av tvåbefälssystemet.

Utredningar

Olika utredningar har utgjort underlag för att utforma det nya personalförsörjningssystemet.

Veteransoldatutredningen har haft som uppgift att ge förslag till en svensk veteransoldatpolitik, dvs. ansvaret för personalen före, under och efter internationella militära insatser. Utredningen har redovisat sina förslag i betänkandet En svensk veteranpolitik, del 1

(SOU 2007:77) och i En svensk veteranpolitik, del 2 (SOU 2008:91).

Utredningen om totalförsvarsplikten, med uppdrag att bl.a. utforma förslag som möjliggör frivillig rekrytering och utbildning, redovisade i oktober 2008 ett antal principiella förslag i fråga om framtidens frivilliga grundläggande militära utbildning vilka har behandlats av regeringen i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar. Den slutliga redovisningen lämnades i juni 2009 i betänkandet Totalförsvarsplikt och frivillighet (SOU 2009:63).

Utredningen om Försvarsmaktens framtida personalförsörjning har haft i uppgift att skapa förutsättningar för en säker bemanning av insatser, ge möjligheter till tidsbegränsad anställning samt ge förutsättningar för att anställa och kontraktera soldater. Utredningen har redovisat sina förslag i november 2010 i betänkandet Personalförsörjningen i ett reformerat försvar (SOU 2010:86).

Försvarsmaktens underlag

Regeringen beslutade den 6 november 2008 (nr 5) att Försvarsmakten senast den 30 januari skulle lämna underlag till den försvarspolitiska inriktningspropositionen. Försvarsmakten lämnade underlaget den 30 januari 2009 (HKV 2009-01-30 skr. 23 383:51503). Av underlaget framgick bl.a. att Försvarsmaktens planering förutsatte att avveckling av personal kunde göras för att säkerställa en effektiv kompetensstruktur balanserat mot personalkostnaderna. Utan en sådan avveckling bedömde myndigheten att personalkostnaderna skulle öka väsentligt över tiden. Vidare redovisade Försvarsmakten en planering där det nya personalförsörjningssystemet fullt ut bedömdes kunna bemanna insatsorganisationen med samtliga personalkategorier år 2019, vilket innebär cirka 28 000 militära befattningshavare i stående- och kontraktsförband, ytterligare cirka 22 000 militära befattningshavare i Hemvärnet inklusive de nationella skyddsstyrkorna samt därutöver cirka 5 000 civila tjänstemän. Försvarsmaktens totala organisationsvolym, inklusive tidvis tjänstgörande, skulle då uppgå till cirka 55 000 personer.

Propositioner

Regeringen har i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar (bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) angivit förutsättningar samt givit inriktningar för den reformerade personalförsörjningen. Syftet med den förändrade personalförsörjningen var att införa ett flexibelt, effektivt och tillgängligt personalförsörjningssystem som bättre svarade mot de behov Försvarsmakten och dess verksamhet och ytterst Sverige har i dag.

I prop. 2009/10:160 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar – vissa frågor om Försvarsmaktens personal, (bet. 2009/10:FöU08, rskr. 2009/10:269) redovisade regeringen sin syn på totalförsvarsplikten, rekrytering och militär grundutbildning. Vidare redovisade regeringen en samlad svensk veteransoldatpolitik.

Med prop. 2011/12:115 Soldatanställningar i Försvarsmakten (bet. 2011/12:FöU5, rskr. 2011/12:216) föreslogs en ny lag om vissa försvarsmaktsanställningar. De arbetstagare som omfattas är gruppbefäl, soldater och sjömän. I lagen regleras Försvarsmaktens möjlighet att anställa dessa personalkategorier på längre tidsbegränsade anställningar samt därmed sammanhängande frågor. Utöver förslaget till ny lag med tillhörande följdändring redovisar regeringen sin bedömning inom olika närliggande områden, som rekrytering och information, anstånd med studier, Försvarsmakten som arbetsgivare och civilt meritvärde.

Med dessa propositioner har regeringen givit sin syn på försvarsreformen och behovet av en förändrad personalförsörjning. Vidare skapades förutsättningarna för reformeringen av personalförsörjningssystemet.

1.4 Utredning om fortsatt utveckling av personalförsörjningssystemet

Riksdagen tillkännagav den 15 maj 2013 för regeringen som sin mening vad Försvarsutskottet dessförinnan hade anfört om en utredning av Försvarsmaktens nya personalförsörjning i enlighet med de av riksdagen fattade besluten (bet. 2012/13:FöU7, rskr. 2012/12:223). Mot bl.a. denna bakgrund avser regeringen tillsätta en utredning som ska utreda

den fortsatta utvecklingen av Försvarsmaktens personalförsörjning och bl.a. lämna förslag som säkerställer en bred rekryteringsbas och stärkt folkförankring.

2 Soldatförsörjningen

Regeringen anser att rekryteringen till den grundläggande militära utbildningen i stort har följt Försvarsmaktens planering och uppvisat goda resultat. Tillväxten avseende kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän har överträffat planeringen. Samtidigt har tillväxten avseende tidvis tjänstgörande personal skett långsammare än Försvarsmakten ursprungligen planerat.

I den fortsatta reformeringen bör ytterligare åtgärder för att stärka rekryteringen av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän prioriteras. Vidare bör fortsatta åtgärder vidtas för att säkerställa förutsättningarna för Försvarsmakten att över tiden behålla gruppbefäl, soldater och sjömän.

2.1 Inriktning och författningsstöd

Allmänt

Regeringen redovisade i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar, att personalförsörjningen av insatsförbanden ska moderniseras så att frivillighet i stället för värnplikt utgör grund för bemanningen av insatsorganisationen. Soldatförsörjningen ska ske med tidsbegränsat anställda, kontinuerligt eller tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän. Vidare anförde regeringen att huvuddelen av soldaterna i

arméstridskrafterna bör vara tidvis tjänstgörande, medan huvuddelen av soldaterna i marin- och flygstridskrafterna i stället bör vara kontinuerligt tjänstgörande. Bemanningen bör utgå från de krav som följer av att insatsorganisationen ska vara användbar i Försvarsmaktens samtliga uppgifter, såväl innanför som utanför landets gränser. Såväl soldater som officerare ska ha en skyldighet att delta i insats. Personalomsättningen görs löpande, personalen roterar in i och ut ur förbanden vid lämpliga tidpunkter.

Regeringen redovisade vidare att förutsättningarna för en effektiv och rationell bemanning av insatsorganisationen bör stärkas genom att soldater och sjömän ska kunna anställas i längre tidsbegränsade anställningar än vad lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) medger. Rekrytering och förmågan att behålla soldater och sjömän anställningstiden ut bör vidare vara en central utgångspunkt för utformningen av försvaret. Regeringens bedömningar vilade på synen att det föreligger ett tydligt samband mellan den säkerhets- och försvarspolitiska handlingsfriheten och utformningen av Försvarsmaktens personalförsörjningssystem. Kvaliteten och tillgången på gruppbefäl, soldater och sjömän är avgörande för Försvarsmaktens förmåga att verka. För att skapa denna handlingsfrihet krävs att Försvarsmakten bemannas med anställd personal och att möjligheten att tidsbegränsat anställa soldater och sjömän stärks.

Ändringar i totalförsvarsplikten samt frivillig rekrytering och utbildning

Regeringen tillsatte 2007 en kommitté (Utredningen om totalförsvarsplikten, Fö2008:01) med uppdrag att bl.a. utforma förslag som möjliggjorde frivillig rekrytering och utbildning av sådan personal som tidigare tjänstgjorde enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt (dir. 2007:147). Kommittén redovisade i oktober 2008 i SOU 2008:98 ett antal principiella förslag i fråga om den frivilliga grundläggande militära utbildningen. Utredningen föreslog bl.a. att Försvarsmakten skulle vara huvudman för rekryteringen av de soldater och sjömän som tjänstgör på frivillig grund och ansvara för bl.a. marknadsföring, urval samt beslut om vilka tester som bör föregå grundläggande militär utbildning. Vidare

föreslog kommittén att Försvarsmakten under en övergångsperiod skulle åläggas att från Totalförsvarets pliktverk köpa sådana tester som föregår urval, och att den konkurrensbegränsning som detta innebär skulle utvärderas efter en övergångsfas. Totalförsvarets pliktverk föreslogs även vara ansvarig myndighet för totalförsvarets centrala personalredovisning.

Regeringen behandlade förslagen i den försvarspolitiska inriktningspropositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar. Kommittén redovisade sina slutliga förslag i juni 2009 (SOU 2009:63). Propositionen innehöll bl.a. förslag till ändringar i lagen om totalförsvarsplikt m.m. samt regeringens bedömningar avseende utformningen av den framtida rekryteringen och grundläggande utbildningen av militär personal. Med anledning av propositionen beslutade riksdagen den 19 maj 2010 om ändringar i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt m.m. (bet. 2009/10:FöU8, rskr. 2009/10:269).

De ändringar i lagen om totalförsvarsplikt som trädde i kraft den 1 juli 2010 innebär att det finns möjligheter att skriva in för värnplikt och krigsplacera militär personal oavsett om personalen utbildats i enlighet med lagen om totalförsvarsplikt eller på frivillig grund. Denna möjlighet är av stor betydelse för att säkerställa förbandens tillgänglighet vid ett militärt hot mot Sverige. Regeringen har beslutat att samtliga förband i insatsorganisationen samt förbandsreserven vid varje givet tillfälle ska vara uppfyllda av krigsplacerad personal. Utöver det ska insatsorganisationen kompletteras med en personalreserv som innehåller militär personal som tidigare tjänstgjort inom Försvarsmakten.

Försvarsmakten, Totalförsvarets pliktverk och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap redovisade den 24 maj 2010 kompletterande budgetunderlag för 2010 och 2011 med utgångspunkt från de bedömningar regeringen redovisade i propositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar. Den 1 juli 2010 redovisade Försvarsmakten hur den nya frivilliga utbildningen borde kvalitetssäkras. Regeringen beslutade den 10 juni 2010 att ge Försvarsmakten och Totalförsvarets pliktverk i uppdrag att genomföra nödvändiga åtgärder med anledning av de lagändringar riksdagen beslutat om. Uppdraget innebar att Försvarsmakten från och med 2010 skulle rekrytera till en cirka tre månader lång frivillig grundläggande militär utbildning samt genomföra denna. Med

utgångspunkt från de bedömningar regeringen redovisade i propositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar och myndighetens nya uppdrag bytte Totalförsvarets pliktverk från och med den 1 januari 2011 namn till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.

Avtal om längre tidsbegränsade anställningar av gruppbefäl, soldater och sjömän

Försvarsmakten påbörjade 2010 anställning av gruppbefäl, soldater och sjömän enligt de nya principerna för personalförsörjningen. Vidare införde Försvarsmakten ett krav på internationell arbetskyldighet för all personal i myndigheten. Under 2010 slöt parterna på det statliga avtalsområdet avtal som möjliggjorde för Försvarsmakten att anställa kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän tidsbegränsat sammantaget upp till tolv år. Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän kunde därför anställas med stöd av kollektivavtal. För tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän tecknades s.k. interimsavtal mellan Försvarsmakten och den enskilde i avvaktan på att författningsstöd för anställning av tidvis tjänstgörande skulle komma på plats. Interimsavtalen utgjorde ömsesidiga, icke juridiskt bindande, avsiktsförklaringar syftande till tidsbegränsade anställningar då det arbetsrättsliga ramverket lagts fast.

Arbetsrättsligt ramverk

I propositionen 2011/12:115 Soldatanställningar i Försvarsmakten redovisade regeringen en samlad politik för Försvarsmaktens försörjning med gruppbefäl, soldater och sjömän. Politiken utgår från de tidigare propositionerna om den nya försvarspolitiska inriktningen, prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar och Modern personalförsörjning för ett användbart försvar, prop. 2009/10:160. De grunder som där lades fast kompletterades genom prop. 2011/12:115 med ett arbetsrättsligt ramverk för Försvarsmaktens soldatförsörjning.

Regeringen tillsatte 2009 en kommitté (Utredningen om Försvarsmaktens framtida personalförsörjning Fö 2009:03) med uppdrag att se över och föreslå de åtgärder som behövs för att kunna anpassa Försvarsmaktens

personalförsörjning till myndighetens nya uppgifter och behov. Kommittén föreslog i november 2010 (SOU 2010:86 Personalförsörjning i ett reformerat försvar) bl.a. att Försvarsmakten skulle ges möjlighet att anställa gruppbefäl, soldater och sjömän i längre tidsbegränsade anställningar som inte ska övergå i tillsvidareanställningar. Regeringen behandlade förslaget i prop. 2011/12:115 Soldatanställningar i Försvarsmakten. I propositionen föreslog regeringen en ny lag om vissa försvarsmaktsanställningar. I maj 2012 beslutade riksdagen att anta regeringens lagförslag (bet. 2011/12:FöU5, rskr. 2011/12:216). Den nya lagen – lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar – trädde i kraft den 1 juli 2012.

I lagen regleras Försvarsmaktens möjlighet att anställa gruppbefäl, soldater och sjömän samt därmed sammanhängande frågor. Gruppbefäl, soldater och sjömän anställs på längre tidsbegränsade anställningar. Anställningsavtal ska träffas för kontinuerlig tjänstgöring eller för tidvis tjänstgöring. Vid kontinuerlig tjänstgöring sker tjänstgöringen hos Försvarsmakten under hela anställningstiden, vid tidvis tjänstgöring sker tjänstgöringen hos Försvarsmakten periodvis under anställningstiden. Anställningstiden ska som utgångspunkt vara sex till åtta år, med möjlighet till en förlängning. Den totala anställningstiden som gruppbefäl, soldat eller sjöman får uppgå till högst sexton år, varav högst tolv år som kontinuerligt tjänstgörande. Den tidsbegränsade anställningen är uppsägningsbar och inleds med en provanställning om högst sex månader. Arbetstagaren ska ha rätt till ledighet från annan arbetsgivare under provanställning samt för periodvis tjänstgöring som tidvis tjänstgörande. Den nya lagen innehåller vidare den ytterligare arbetsrättsliga reglering som anställningsformen kräver. Det ska vara möjligt att genom kollektivavtal avvika från vissa av lagens bestämmelser. Lagen (1982:80) om anställningsskydd gäller för arbetstagarna med de undantag som följer av den nya lagen. Genom lagens ikraftträdande gavs Försvarsmakten författningsstöd för att även anställa tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän. Under andra halvåret 2012 kunde därför Försvarsmakten påbörja arbetet med att omvandla de s.k. interimsavtalen för tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän till tidsbegränsade anställningar.

2.2 Rekrytering och grundläggande militär utbildning

Allmänt

Sedan år 2011 genomför Försvarsmakten en ny cirka tre månader lång frivillig grundläggande militär utbildning (GMU) för militär personal. Den grundläggande militära utbildningen genomförs vid flera tillfällen varje år och på flera verksamhetsorter i Försvarsmakten. Antagning till utbildningen sker inför varje utbildningsstart. Under utbildningen kan rekryten ansöka om ett fortsatt engagemang inom Försvarsmakten, fortsatt inriktning efter genomförd utbildning beslutas i slutet av utbildningen. Utbildningsresultat, personlig utveckling, eventuell förändring i rekrytens intresse och Försvarsmaktens behov påverkar den inriktning som ges vid antagning. Den grundläggande militära utbildningen ger formell behörighet:

- till tidsbegränsad anställning som gruppbefäl, soldat eller sjöman,
- till avtalsskrivning i Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna,
- att antas till förberedande officerskurser (FOK), samt
- att antas till förberedande Hemvärnskurser (FHvK)

Antalet sökande till GMU har varit stort och deras testresultat har generellt varit goda. Av de sökande har dock en relativt stor andel fallit bort under rekryteringsprocessen.

Totalt antal antagna till GMU har uppfyllt Försvarsmaktens behov, dock har det tidvis varit svårigheter att fylla upp utbildning till vissa befattningstyper och till hemvärn.

Av dem som, med godkänt resultat, genomfört GMU med inriktning mot kontinuerlig tjänstgöring har andel som sökt anställning i Försvarsmakten varit som förväntat. Däremot har färre än förväntat tecknat avtal med hemvärnet efter godkänd GMU med inriktning mot hemvärnet. Hittills är erfarenheterna av rekrytering och GMU inriktad mot GSS/T för begränsade för att dra slutsatser.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete bedrivs av Försvarsmakten. Enligt studie genomförd av FOI, vilken utförligare kommenteras i nedanstående avsnitt Behov att utveckla rekryteringsprocessen, bedrivs ett utvecklingsarbete avseende rekryteringsprocessen av Försvarsmakten i samverkan med totalförsvarets

rekryteringsmyndighet. Bland annat avses nuvarande omgångsstyrda rekryterings- och urvalsprocess ersättas med en kontinuerlig process under första halvåret 2014. Ett annat exempel är att Försvarsmakten under 2012 påbörjat åtgärder för att ytterligare anpassa rekrytering och utbildning till hemvärnets behov. Genomförda försök med GMU för hemvärn under sommaren har gett ett mycket bra resultat och rätt målgrupp har nåtts.

Det är regeringens uppfattning att det nya systemet hittills i huvudsak fungerat som förväntat, men att det ännu är för tidigt att dra några definitiva slutsatser om systemets robusthet. Det är därför rimligt att fortsatt analysera vunna erfarenheter och överväga behovet av och föreslå eventuella ytterligare åtgärder för att säkerställa en bred rekryteringsbas för Försvarsmaktens militära personal.

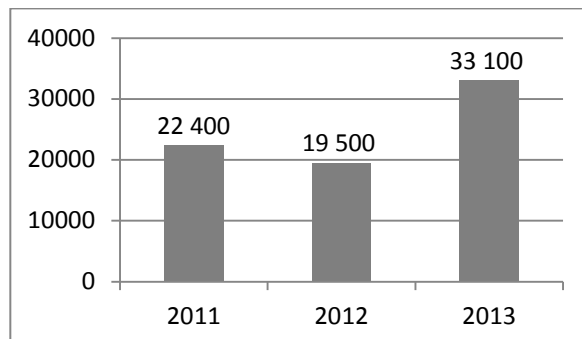
Sökande till grundläggande militär utbildning

Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2010, prop. 2009/10:1 att reformeringen av soldatförsörjningen i fråga om rekrytering och grundutbildning skulle ta sin början den 1 juli 2010. Vidare bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2011, prop. 2010/11:1 att den nya grundläggande militära utbildningen på frivillig grund skulle vara fullt utbyggd från och med 2012, och att huvuddelen av den militära personal som väljer att ta anställning i Försvarsmakten eller tjänstgöra i hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna från och med samma år bör rekryteras från den nya utbildningen. Den sista omgång värnpliktiga som fullgjorde hela sin grundutbildning under plikt avslutade sin tjänstgöring första halvåret 2010. En majoritet, cirka 85 procent, av de värnpliktiga som var i tjänst den 30 juni 2010 valde att på frivillig grund fullfölja sin utbildning andra halvåret 2010.

Under 2010 påbörjade Försvarsmakten rekryteringen till den cirka tre månader långa frivilliga grundläggande militära utbildningen (GMU). 2011 genomförde Försvarsmakten den första utbildningsomgången. 2011 ansökte 22 425 personer om att få genomföra utbildningen, 2012 ansökte 19 486 personer och under 2013 har 33 147 personer ansökt.

Sammanlagt har det inkommit 75 058 ansökningar om att få genomföra grundläggande militär utbildning 2011 till 2013.

Tabell 1. Antalet ansökningar till grundläggande militär utbildning 2011-2013

Källa: FOI rapport FOI-2013-58 (avrundade siffror)

Information om försvaret

I samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten har Totalförsvarets rekryteringsmyndighet producerat en trycksak som skickats till alla som ska svara på frågorna i beredskapsunderlaget. Syftet är att öka kunskapen om hur man bäst förbereder sig för en kris i samhället. Totalförsvarets rekryteringsmyndighet har vidare genomfört fortbildningsdagar för lärare tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och andra myndigheter och organisationer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillhandahåller även utbildningsmaterial för bl.a. lärare och elever i grundskolan och på gymnasiet.

Sammanfattningsvis kommer en mycket stor andel av de svenska ungdomarna idag i kontakt med totalförsvaret genom det informationsmaterial som tagits fram av Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, och genom besvarandet av beredskapsunderlaget.

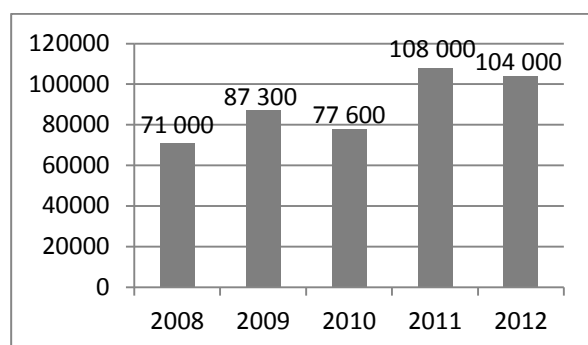
Beredskapsunderlaget

Det nya personalförsörjningssystemet bygger på frivillighet för alla personalkategorier, men med en könsneutral totalförsvarsplikt i botten. Skyldigheten att genomgå mönstring och skyldigheten att fullgöra värnplikt och civilplikt träder dock först i kraft efter att regeringen med

hänsyn till Sveriges försvarsberedskap har beslutat om detta. Beredskapsunderlaget är det webbaserade frågeformulär som fram till och med 2010 benämndes lämplighetsundersökningen. Från och med 2011 ska både kvinnor och män enligt lag lämna uppgifter i beredskapsunderlaget i samband med sin 18-årsdag. Uppgifterna rör bland annat deras hälsa, skolgång och intressen. Om regeringen beslutar att aktivera skyldigheten att mönstra och tjänstgöra i försvaret ska Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) använda uppgifterna för att bedöma vilka som är bäst lämpade att genomföra en värnpliktsutbildning. Efter två år gallras uppgifterna ur myndighetens informationssystem.

Under de två år, 2011–2012, som beredskapsunderlaget har använts har svarsfrekvensen varit hög. Under 2011 var 114 360 män och kvinnor födda 1993 skyldiga att lämna uppgifter om personliga förhållanden i beredskapsunderlaget, 96 procent av männen och 94 procent av kvinnorna svarade. Under 2012 var 110 831 män och kvinnor födda 1994 skyldiga att lämna uppgifter. Svarsfrekvensen var då 95 procent av männen och 92,5 procent av kvinnorna. I snitt ger detta cirka 94,5 procents svarsfrekvens.

Tabell 2. Antal lämplighetsprövade 2008-2010, resp. antal besvarade beredskapsunderlag 2011-2012

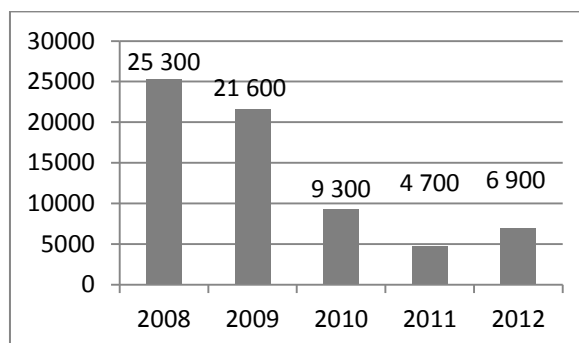
Källa: TRM årsredovisning 2010 samt FOI rapport FOI-2013-58 (avrundade siffror).

Antalet 18-åringar som besvarat beredskapsunderlaget har varit avsevärt större under de två inledande åren 2011 och 2012 av personalförsörjningsreformen än antalet som besvarade lämplighetsundersökningen under åren 2008–2010 då värnplikten fortfarande tillämpades (se tabell 2).

Antagningsprövning

Antalet personer som antagningsprövas vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet har minskat jämfört med när det var plikt att inställa sig (se tabell 3). Detta är naturligt då endast personer som sökt till GMU och genomfört de inledande stegen kallas till antagningsprövning.

Tabell 3. Antalet antagningsprövade med plikt 2008- 2010 resp. frivillighet 2011-2012

Källa: TRM årsredovisning 2010 samt FOI rapport FOI-2013-58 siffror för 2013 inte klara ännu men kommer bedömt bli fler än 2012 (avrundade siffror).

De sökandes testresultat

Försvarshögskolan har genomfört två studier av dem som söker till grundläggande militär utbildning¹. Studierna visar att de sökande generellt har haft likvärdiga eller bättre värden på de genomförda testerna jämfört med åren med värnplikt. Kvaliteten på de sökande är alltså snarare bättre nu än då. Dessutom är cirka 20 procent av de sökande kvinnor vilket är en stor ökning jämfört med under åren med värnplikt.

Regeringens sammantagna bedömning är att den frivilliga rekryteringen utifrån tillgängligt underlag ser ut att vila på en bred bas, där de sökande jämfört med värnplikten har bättre eller likvärdig kvalitet och kommer från en varierande bakgrund. I det tillgängliga materialet finns det inget som tyder på att frivilligheten och/eller könsneutraliteten i den nya rekryteringen skulle ha lett till en försämrad möjlighet att nå

¹ Jonsson, E., Lindgren R-M., & Larsson, G. 2011. *Rekryteringsunderlaget 2011: Det första året med ett frivilligbaserat försvar*. ILM Serie I:70. Karlstad: Försvarshögskolan. Jonsson, E., & Carlstedt, B. (2012). *Rekryteringsunderlaget 2012: Det andra året med ett frivilligbaserat försvar*. Rapportserie I:79. Karlstad: Försvarshögskolan.

kvalificerade sökande eller nå en bred andel av befolkningen.

Behovet att utveckla rekryteringsprocessen

Regeringen bedömer att Försvarsmakten i samverkan med Totalförsvarets rekryteringsmyndighet bör fortsätta att utveckla rekryteringsprocessen utifrån vunna erfarenheter för att undvika oavsiktligt bortfall i urvalsprocessen.

I budgetpropositionen för 2013 redovisade regeringen sin bedömning att rekryteringen till samtliga personalkategorier i Försvarsmakten generellt går bra (prop. 2012/13:1, utgiftsområde 6, sidan 28 f.). Försvarsmakten har nått och i vissa fall överträffat sina uppsatta mål avseende rekrytering. Av den redovisning som lämnats av Försvarsmakten inom ramen för bl.a. årsredovisningar och kvartalsrapporter framgår att myndigheten – i samverkan med Totalförsvarets rekryteringsmyndighet – kontinuerligt utvecklar rekryteringsprocessen av militär personal utifrån vunna erfarenheter och de resultat som uppnås. Enligt regeringen kan en extern studie ytterligare bidra till utvecklingen av detta arbete.

Regeringen beslutade den 16 januari 2013 (nr 1) att ge Totalförsvarets forskningsinstitut i uppdrag att genomföra en studie av systemet för rekrytering av militär personal på frivillig grund. I uppdraget ingick att kartlägga och beskriva införandet av systemet för rekrytering av militär personal på frivillig grund, analysera systemet utifrån tidigare forskning och myndigheternas erfarenheter samt bedöma eventuella möjligheter till vidareutveckling eller behov av fortsatt utredning och analys. I uppdraget ingick vidare att klarlägga vilka förutsättningar som påverkar dem som anmäler ett intresse för tjänstgöring att också genomföra grundläggande militär utbildning, och därmed vara aktuella för rekrytering till Försvarsmakten. En bedömning skulle även göras av de kommande årens behov av utbildningsplatser, utgående från Försvarsmaktens planering i fråga om rekrytering av militär personal. Som en utgångspunkt skulle en översiktlig beskrivning göras av hur externa faktorer som demografi och ekonomisk konjunktur har påverkat och kan förväntas påverka rekryteringen under de närmaste åren. Tillgänglig information i form av erfarenhets-

studier eller liknande som genomförts avseende andra jämförbara länder som infört rekrytering av militär personal på frivillig grund skulle om möjligt inhämtas.

Totalförsvarets forskningsinstitut redovisade uppdraget den 10 juni 2013 i rapporten (FOI-2013-58) Systemet för rekrytering av militär personal på frivillig grund. I rapporten konstaterar Totalförsvarets forskningsinstitut bl.a. att antalet ansökningar till grundläggande militär utbildning har ökat, under 2013 är ökningen 50 procent jämfört med tidigare år. Andelen kvinnor som söker visar också en positiv utveckling, och har ökat från 13 procent 2011 till 20 procent 2013. Den grundläggande militära utbildningen får överlag goda omdömen av rekryterna. Rapporten visar dock även på brister och utvecklingsområden i delar av rekryteringsprocessen. Samtidigt konstaterar Totalförsvarets forskningsinstitut att det pågår vissa åtgärder och initiativ inom Försvarsmakten för att komma tillrätta med bristerna. Under 2014 kommer till exempel urvalsprocessen att förändras, bland annat för att undvika oavsiktligt bortfall. Totalförsvarets forskningsinstitut lämnar vidare förslag på områden inom urvalsprocessen som kan utvecklas, bl.a. forskning och analys, träning under grundläggande militär utbildning, och kravanalyser kopplade mot Försvarsmaktens befattningar.

2.3 Tjänstgöring som gruppbefäl, soldater och sjömän

Allmänt

Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän har anställts i Försvarsmakten sedan 2010. Rekrytering, tillväxt och användning av denna personalkategori har i huvudsak skett som planerat. Försvarsmakten har nu ett par års erfarenheter av kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän.

Införandet av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän har påbörjats senare. Tecknande av interimsavtal med tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän gick inledningsvis långsammare än planerat, men tog fart under andra halvåret 2011 varpå målsättningarna överträffades. Övergången till nya anställningsformer för tidvis tjänstgörande

som påbörjades andra halvåret 2012 har intill 2013-06-30 inte uppfyllt målsättningarna. Det är ännu för tidigt att dra säkra slutsatser om tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän.

Försvarsmakten började, för hemvärnets behov teckna nya hemvärnsavtal för gruppbefäl och soldater samt påbörjade införandet av ett nytt övningssystem under 2010.

Avslutade anställningar

Försvarsmakten redovisar i årsredovisningen 2012 en högre personalomsättning av kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän, definierad som avbruten anställning på egen begäran m.m., än vad myndigheten utgått från i sina planeringsantaganden. Utfallet blev 19 procent 2012 jämfört med planeringsantagandet 10 procent. Försvarsmaktens analys visar att det finns ett tydligt samband mellan avgångarna och flerårig anställning i myndigheten bl.a. i Nordic Battle Group 2008 samt deltagande i flera internationella militära insatser i Afghanistan och Kosovo. Vidare visar analysen att avgångarna för de anställda gruppbefälen, soldaterna och sjömännen som anställdts efter genomförd grundläggande militär utbildning (GMU) i stort motsvarar myndighetens planeringsantaganden, dvs. uppgår till cirka 10 procent. Försvarsmakten bedömer mot denna bakgrund att avgångarna succesivt kommer att minska i takt med att andelen gruppbefäl, soldater och sjömän med GMU-bakgrund ökar. Under 2012 ökade andelen från cirka 17 procent till cirka 27 procent. Andelen väntas stiga ytterligare under 2013 till cirka 40 procent. Myndighetens analys visar vidare att det finns ett positivt, men för närvarande inte tillräckligt, återflöde i denna personalkategori. Bland annat har cirka 40 av de cirka 350 som lämnat sina anställningar som kontinuerligt tjänstgörande valt att bli tidvis tjänstgörande.

Andelen tidvis tjänstgörande

Regeringen menar att de tidvis tjänstgörande gruppbefälens, soldaternas och sjömännens sysselsättning utanför Försvarsmakten bidrar med viktiga kunskaper till Försvarsmakten. Samtidigt bidrar deras militära kunskaper till

övriga samhället. En högre andel tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän möjliggör dessutom för Försvarsmakten att minska personalkostnaderna.

Regeringen redovisade i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar, att soldatförsörjningen ska ske med tidsbegränsat anställda, kontinuerligt eller tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän. Vidare anförde regeringen att en mindre andel av soldaterna i arméstridskrafterna, inklusive lednings- och logistikförbanden, bör utgöras av kontinuerligt tjänstgörande soldater vars andel inte bör överstiga cirka 25 procent. Andelen bör dock vara tillräckligt stor för att kunna uppfylla de krav som ställs på kompetens, samövning och tillgång till förband i hög insatsberedskap. Regeringen avser att följa upp hur dessa krav uppfylls och att fördelningen mellan kontinuerligt och tidvis tjänstgörande personal i arméstridskrafterna är ändamålsenlig. Regeringen poängterade vidare vikten av att en övervägande del av soldaterna i arméstridskrafterna är tidvis tjänstgörande och att regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med en redovisning rörande denna fråga 2012.

Försvarsmakten har redovisat att myndigheten för närvarande, för att uppfylla de krav som ställs på kompetens, samövning och tillgång till förband i hög insatsberedskap, planerar för att cirka 35 procent av soldaterna i arméstridskrafterna ska vara kontinuerligt tjänstgörande.

Försvarsmakten har vidare redovisat att en minskning av andelen kontinuerligt tjänstgörande soldater, till högst cirka 25 procent, med nuvarande belastning på soldaterna skulle ge konsekvenser för myndighetens möjligheter att lösa sina uppgifter. Försvarsmakten har bl.a. redovisat att myndigheten inte skulle klara målet att över tiden hålla cirka 2 000 personer ur insatsorganisationen insatta, nationellt och internationellt. Vidare har Försvarsmakten redovisat att myndigheten även skulle få svårigheter att klara övriga uppgifter som myndigheten måste utföra. Sammantaget har Försvarsmakten redovisat att en andel om högst cirka 25 procent kontinuerligt tjänstgörande soldater skulle minska möjligheten för krigsförbanden att samöva och nå uppsatta målsättningar.

I budgetpropositionen för 2013, prop. 2012/13:1 lämnade regeringen sin bedömning till riksdagen, i vilken regeringen återigen

poängterade vikten av att en övervägande del av soldaterna i arméstridskrafterna är tidvis tjänstgörande. Regeringen bedömde vidare att andelen kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän inte bör vara högre än vad som är nödvändigt med hänsyn till Försvarmaktens uppgifter. Vidare att Försvarmakten under 2013 bör fortsätta att genomföra effektiviseringar och rationaliseringar i sättet att lösa Försvarmaktens uppgifter, exempelvis skydd och bevakning, i syfte att minska belastningen på de kontinuerligt tjänstgörande soldaterna och därmed möjliggöra en minskad andel av dessa. Effektiviseringar och rationaliseringar i sättet att lösa Försvarmaktens uppgifter kan även möjliggöra högre tillgänglighet för Försvarmaktens operativa uppgifter och utbildning/övning för detta.

Regeringen angav vidare att nivåerna för kontinuerligt och tidvis tjänstgörande soldater behöver anpassas allt eftersom erfarenheter dras från det nya personalförsörjningssystemet och effektiviseringar och rationaliseringar görs. Det är regeringens uppfattning att det ännu är för tidigt att dra definitiva slutsatser om den lämpliga och möjliga nivån för andelen tidvis respektive kontinuerligt tjänstgörande soldater inom arméstridskrafterna.

Regeringen anförde vidare att Försvarmakten tidigare planerat för närmare 40 procent kontinuerligt tjänstgörande soldater i arméstridskrafterna varefter andelen succesivt minskats till cirka 35 procent. Regeringen noterade att Försvarmaktens arbete med effektiviseringar och rationaliseringar därmed hade gett visst resultat, men bedömde samtidigt att arbetet behövde fortsätta.

Försvarmakten redovisade, på uppdrag av regeringen, i budgetunderlaget för 2014 hur myndigheten arbetar för att se över fördelningen mellan tidvis och kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän. Försvarmakten redovisade bland annat att ett nytt koncept för insatsberedda skyddsstyrkor och transportskyddsstyrkor bedöms medge att antalet individer avdelade för skydd och bevakning minskar vid en normal hotbild.

Regeringens beslut den 14 mars 2013 (nr 5), Uppdrag till Försvarmakten om personalförsörjning innebär att Försvarmakten fått ytterligare styrning att öka andelen tidvis tjänstgörande personal, d.v.s. såväl reservofficerare som tidvis tjänstgörande gruppbefäl,

soldater och sjömän. Försvarmakten ska bl.a. grunda sina planeringsmål på förutsättningen att andelen tidvis tjänstgörande personal ska öka och andelen kontinuerligt tjänstgörande ska minska. Försvarmakten redovisade den 26 augusti 2013 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) myndighetens planering för att genomföra dessa åtgärder. Resultatet av arbetet kommer att redovisas i myndighetens budgetunderlag från och med budgetunderlaget för 2015 till och med budgetunderlaget för 2018.

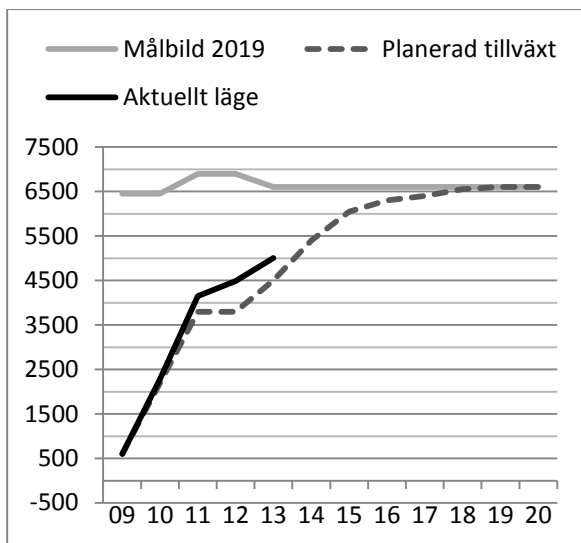
Regeringen avser fortsätta följa upp hur arbetet fortskrider och att fördelningen mellan kontinuerligt och tidvis tjänstgörande personal inom alla personalkategorier blir ändamålsenlig med hänsyn till Försvarmaktens uppgifter och hålla riksdagen informerad om utvecklingen.

Utvecklingen från 2009 avseende gruppbefäl, soldater och sjömän

I diagrammen nedan redovisas hur Försvarmaktens personalvolym för de olika gruppbefäls-, soldat- och sjömanskategorierna har utvecklats över tiden. Den faktiska utvecklingen som myndigheten redovisat som utfall i årsredovisningen samt halvårsredovisning för år 2013, är i diagrammen redovisat som "aktuellt läge". Försvarmaktens bedömning av personalbehov då systemet är fullt implementerat har förändrats mellan olika underlag – detta redovisas som "målbild". Av diagrammen framgår även Försvarmaktens planering för hur personalvolymerna bör utvecklas hämtat ur myndighetens årliga budgetunderlag redovisat som "planerat läge". Observera att Försvarmakten i vissa fall har förändrat sin planering mellan budgetunderlag. BU14, samt i vissa fall extrapolering av detta underlag används för perioden efter 2014.

Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän

Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K) har under 2011 och 2012 kunnat rekryteras i något snabbare takt än vad som ursprungligen planerades. Försvarmaktens bedömning innebär att även tillväxten framöver i huvudsak kan ske som planerat.

Tabell 4. Tillväxten av GSS/K relativt Försvarets planering och målbild 2019

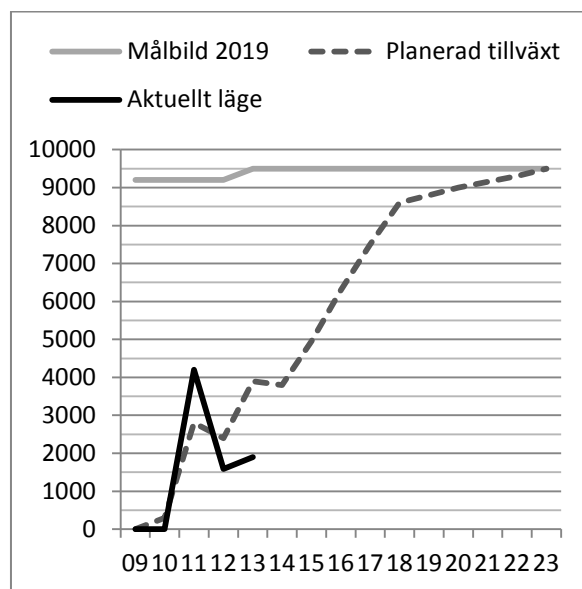
Tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän

Under 2010 skedde ingen rekrytering av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T). Under främst andra halvan av år 2011 vidtog Försvarets särskilda åtgärder för att öka andelen s.k. interimssavtal med personer med intresse för tidvis tjänstgöring. Interimssavtalen tecknades i avvaktan på författningsmässiga förutsättningar för anställning. Sådana förutsättningar skapades genom att den nya lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar trädde i kraft 2012. Under andra halvåret 2012 började Försvarets med stöd av den nya lagen rekrytera tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän för anställning med stöd av den nya lagen. Sammantaget kan konstateras att Försvarets arbete med interimssavtal och rekrytering under 2010-2013 inte har lett till de resultat som förväntats utifrån Försvarets tidigare planer och underlag. De cirka 1 600 personer som hade rekryterats vid utgången av 2012 kan jämföras med målsättningen om cirka 2 500 personer.

Försvarets anger flera skäl till underskridandet. Myndigheten anger bl.a. svårigheten att på kort tid kommunicera det nya regelverket till individer och berörda arbetsgivare samt att myndigheten avsevärt underskattat tiden för anställningsprocessen och flexibiliteten i denna vad gäller att erbjuda testtillfällen efter

individens behov. Vidare har ett stort antal av de tidigare värnpliktiga som tecknat interimssavtal visast sig inte uppfylla Försvarets krav i aktuella befattningar då de testats för anställning.

Försvarets avser utnyttja det intresse som finns, genom att erbjuda de individer som inte uppfyller aktuell kravprofil för en GSS/T-anställning andra möjligheter, t.ex. inom Hemvärnet. Efter dessa åtgärder bedömer Försvarets möjligheterna till fortsatt rekrytering från denna grupp, och från andra tidigare värnpliktiga, som i stort sett uttömda, vilket ökar vikten av en fungerande rekrytering från den grundläggande militära utbildningen (GMU).

Tabell 5. Tillväxten av GSS/T relativt Försvarets planering och målbild 2019

Den höga siffran för aktuellt läge år 2011 avser personal med s.k. interimssavtal, medan motsvarande för 2012 och 2013 avser anställning med stöd av den nya lagen.

Personal inom hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna

Uppfyllnaden av hemvärn med nationella skyddsstyrkor ligger något före plan, då något större andel än förväntat av tidigare hemvärnspersonal tecknat nya avtal med Försvarets. Försvarets har dock anmält osäkerhet om nivåerna kan upprätthållas framöver.

Försvarets planering innebär att hemvärnet med nationella skyddsstyrkor avses bemannas med dels personal som rekryterats

med hemvärnsavtal för gruppbefäl och soldater (benämnt HAGS), dels personal som rekryterats med hjälp av de frivilliga försvarsorganisationerna, samt dels cirka 300 reservofficerare. I Försvarsmaktens årsredovisningar och budgetunderlag från senare år har dessa grupper redovisats på delvis olika sätt. Hur hemvärn med nationella skyddsstyrkor årsvis ska utvecklas till att omfatta 22 000 personer samt behov av personal rekryterad med hjälp av de frivilliga försvarsorganisationerna redovisades först i Försvarsmaktens budgetunderlag för 2014.

I hemvärnets organisation före den nya politiska inriktningen uppfyllde endast en mindre del av antalet hemvärnsmän kontraktens krav i fråga om tjänstgöring. Tidigare avtal har sedan 2011 omvandlats till nya hemvärnsavtal med tydligare och ökade krav på tjänstgöring. Denna faktor kan i huvudsak förklara minskningen i personalvolym i hemvärnets åren 2009-2011. Regeringen bedömer att hemvärn med nationella skyddsstyrkor i stort utvecklas i enlighet med Försvarsmaktens planering. Enligt myndigheten kvarstår dock en viss osäkerhet i fråga om möjligheterna att upprätthålla personalvolymen, särskilt i fråga om direktrekrytering till hemvärnets från grundläggande militär utbildning. Vidare är det av stor betydelse vilken avtalsuppfyllnad som kommer att nås framöver.

Regeringen fortsätter följa resultaten i fråga om hemvärnets rekrytering, i syfte att kunna ta ställning till behov av eventuella åtgärder.

2.4 Försvarsmakten som arbetsgivare, sociala villkor, arbetsgivarrelationer m.m.

Regeringen anförde i propositionen Ett användbart försvar bl.a. följande om Försvarsmakten som arbetsgivare m.m. (prop. 2008/09:140 s. 72 ff.). Regeringens krav på insatsorganisationen och Försvarsmaktens långsiktiga verksamhet förutsätter ett kontinuerligt inflöde av kvinnor och män som vill arbeta och verka i myndigheten. Därför måste rekryteringskraften, dvs. förmågan att i konkurrens med andra arbetsgivare attrahera och behålla personal, ställas i förgrunden när det nya personalförsörjningssystemet utformas. För att stärka personalförsörjningen av Försvarsmakten

måste ansträngningar göras för att både män och kvinnor ska utgöra en självklar bas vid rekrytering av personal. Förmågan att rekrytera och behålla soldater och sjömän anställningstiden ut bör vara en central utgångspunkt för utformningen av det framtida försvaret. Regeringen ser Försvarsmaktens möjlighet att erbjuda kvalificerad övningsverksamhet som en central del i denna förmåga.

I prop. 2011/12:115 våren 2012 redovisade regeringen – förutom förslag till en ny lag om vissa försvarsmaktsanställningar – sin bedömning i en rad närliggande frågor med koppling till soldatanställningar inom Försvarsmakten. I juni 2012 uppdrog regeringen åt Försvarsmakten att redovisa sina överväganden och åtgärder med anledning av dessa bedömningar (Fö2012/1213/MFI, nr 5).

I mars 2013 redovisade Försvarsmakten uppdraget, som gällde rekrytering och information, vissa arbetsgivarfrågor samt civilt meritvärde.

Regeringen konstaterar att Försvarsmakten redan genomfört eller planerar att genomföra de åtgärder regeringen redovisade i propositionen. Det gäller bl.a. följande:

- att tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utarbeta material om försvaret och krisberedskapen för skolundervisningen,
- att utarbeta former för en kontinuerlig dialog med den nya personalkategorin gruppbefäl, soldater och sjömän,
- att inrätta en särskild funktion vid Högkvarteret för arbetsgivarrelationer,
- att inrätta s.k. försvarsmaktsråd på flera orter över hela landet,
- att inrätta en funktion för meritbedömning och certifiering,
- att utveckla det civila meritvärdet, och
- att möjliggöra för lämpliga gruppbefäl, soldater och sjömän att utbilda sig till specialistofficer.

I fråga om att inrätta en grupp med avtalsparterna om sociala villkor för gruppbefäl, soldater och sjömän menar myndigheten att detta i första hand bör hanteras inom ramen för det befintliga samverkansavtalet mellan Försvarsmakten och arbetstagarorganisationerna. Härutöver redovisar Försvarsmakten att Högskoleverket beslutat föreskrifter om studieuppehåll, anstånd m.m. för kategorin gruppbefäl, soldater och sjömän.

I årsredovisningen för 2012 redovisar Försvarmakten bedömningen att det är nödvändigt att kontinuerligt tjänstgörande soldater och sjömän får stöd med boendet för att skapa förutsättningar för att kunna genomföra det nya personalförsörjningssystemet är. Det gäller både som tillfälligt boende på logement och därefter på vissa orter får stöd med s.k. övergångsboende. Tanken med övergångsboende är att den enskilde så snart som möjligt ska hitta en egen bostad på bostadsmarknaden.

På flera garnisonsorter – inte minst i storstadsområdena – finns utmaningar i fråga om soldaternas bostadssituation. Regeringen konstaterar att Försvarmakten, liksom andra arbetsgivare, i princip saknar en skyldighet att tillhandahålla bostäder för sina anställda. Samtidigt utgör tillgången på lämpliga bostäder en betydelsefull faktor i när det gäller att rekrytera och behålla tidsbegränsat anställda soldater inom försvaret, och därigenom för att säkerställa försvarsreformen. I prop. 2011/12:115 underströk regeringen att det militära försvaret rör hela samhället och alla invånare. Personalförsörjningssystemet blir därför en fråga för hela samhället och berör således även andra delar av samhället än försvaret. För att säkerställa tillgången till bostäder för tidsbegränsat anställda soldater krävs åtgärder från och samverkan mellan flera olika aktörer på både lokal och regional nivå, till exempel kommuner, allmännyttiga bostadsbolag eller bostadsstiftelser.

3 Officersförsörjningen

Regeringen anser att den omstrukturering av officersskåren som Försvarmakten genomfört 2010-2013 har inneburit betydelsefulla steg för

att anpassa myndighetens personalförsörjning och personalstruktur till de krav som följer av den försvarspolitiska inriktningen.

Försvarmaktens kompetensförsörjning avseende officerare, specialistofficerare och reservofficerare bör ytterligare utvecklas och anpassas för att kompetensförsörjningen bättre ska svara mot dagens och framtidens krav på Försvarmaktens verksamhet.

3.1 Införande av ett nytt befälssystem

Det är ett myndighetsansvar att inom ramen för den arbetsgivarpolitiska delegeringen kontinuerligt anpassa antalet anställda till verksamhetens behov, att främst lägga insatsorganisationens behov till grund för personalförsörjningen och att vidta de åtgärder som är möjliga för att förbättra personalstrukturen.

Regeringen anförde i propositionen Ett användbart försvar bl.a. följande om officersförsörjningen m.m. (prop. 2008/09:140 s. 81). Den nyss inledda övergången till ett tvåbefälssystem, bestående av officerare och specialistofficerare, är av stor betydelse för att öka effektiviteten i personalförsörjningen av officerare. Med införandet av specialistofficerare skapas ett system där en individ kan verka och utveckla djup fackkompetens inom ett verksamhetsområde under lång tid. Vidare anförde regeringen att det är av vikt för att åstadkomma en kostnadseffektiv personalstruktur att väga balansen mellan antalet officerare, specialistofficerare, civila och soldater. När reformarbetet är genomfört bör flertalet officerare vara specialistofficerare.

Utvecklingen från 2009 avseende officerare

I diagrammen nedan redovisas hur Försvarmaktens personalvolym för de olika officerskategorierna har utvecklats över tiden. Den faktiska utvecklingen som myndigheten redovisat som utfall i årsredovisningen samt halvårsredovisning för år 2013, är i diagrammen redovisat som "aktuellt läge". Försvarmaktens bedömning av personalbehov då systemet är fullt implementerat har förändrats mellan olika

underlag – detta redovisas som ”målbild”. Av diagrammen framgår även Försvarmaktens planering för hur personalvolymerna bör utvecklas hämtat ur myndighetens årliga budgetunderlag redovisat som ”planerat läge”. Observera att Försvarmakten i vissa fall har förändrat sin planering mellan budgetunderlag. BU14, samt i vissa fall extrapolering av detta underlag används för perioden efter 2014.

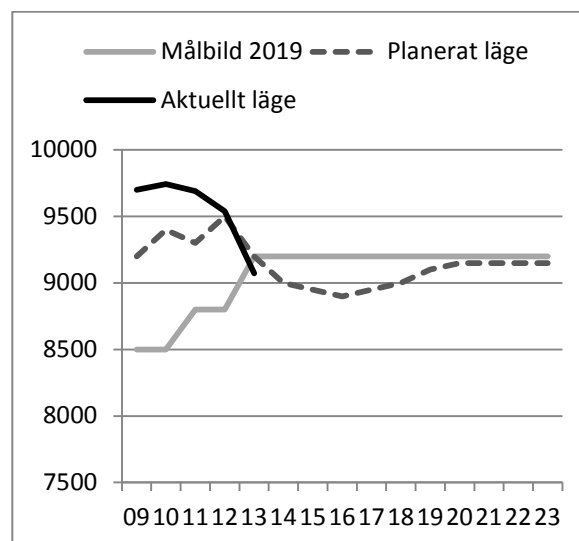
Den 1 januari 2013 intog Försvarmakten sin nya organisation med dess insatsorganisation och basorganisation. Efter genomförda åtgärder har både bas- och insatsorganisationen kunnat bemannas med personal med erforderlig kompetens utifrån en i förväg definierad kravprofil för varje befattning. Försvarmakten anger att problem dock kvarstår då Försvarmakten dels inte till fullo är uppfyllt volymmässigt, dels att kompetensbrister föreligger inom vissa områden.

Den yttre ramen för bemanningsarbetet var kraven på insatsorganisationens tillgänglighet. Organisationsbeslutet föregicks av en analys av de kompetenskrav som ställs i olika typer av befattningar. Den absoluta majoriteten av Försvarmaktens anställda har erbjudits och tackat ja till en fortsatt anställning. Cirka 3 500 officerare har placerats på specialistofficersbefattningar. Cirka 350 officerare med högst fyra år kvar till ordinarie pensionsavgång har beviljats pensionsersättning med stöd av Trygghetsavtalet (TA).

Yrkesofficerare

I diagrammet nedan visas det totala antalet yrkesofficerare. Yrkesofficerare består av dels kategorin kontinuerligt tjänstgörande officerare (”officerare”) och dels kategorin kontinuerligt tjänstgörande specialistofficerare (”specialistofficerare”). Den totala volymen yrkesofficerare är betydelsefull, bland annat eftersom officerare under en övergångsperiod kan bemanna befattningar för specialistofficerare och officerare kan vidareutvecklas till att bli specialistofficerare.

Tabell 6. Antalet yrkesofficerare relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019

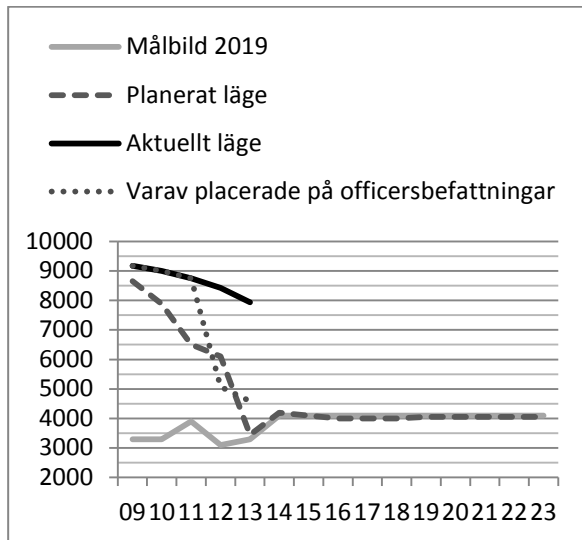

Försvarmakten har under åren 2010-2011 haft större volym yrkesofficerare än myndigheten hade planerat för. I samband med den omstrukturering av personalen som genomfördes under 2012 har cirka (se ovan) 350 officerare beviljats pensionsersättning. Därmed förväntas volymen yrkesofficerare under 2013 närma sig den av Försvarmakten planerade nivån.

Såväl ”Målbild 2019” som ”Planerat läge” har förändrats mellan Försvarmaktens budgetunderlag. Målbilden har efterhand ökat och tidpunkten då totalvolymen yrkesofficerare planeras minska har efterhand skjutits framåt. Även fördelningen mellan officerare och specialistofficerare har varierat i myndighetens budgetunderlag. Sammantaget är trenden i perioden 2009-2013 att Försvarmaktens målbild avseende det långsiktiga behovet av yrkesofficerare har ökat, samtidigt som avvecklingen av yrkesofficerare inte följt den planering som utgjorde myndighetens underlag för den försvarspolitiska inriktningspropositionen.

Officerare

I diagrammet nedan visas antalet kontinuerligt tjänstgörande officerare (”officerare”). Från år 2011 är en del officerare placerade på befattningar för specialistofficerare varför det särskilt markerats i diagrammet antalet officerare som också har en placering på en officersbefattning.

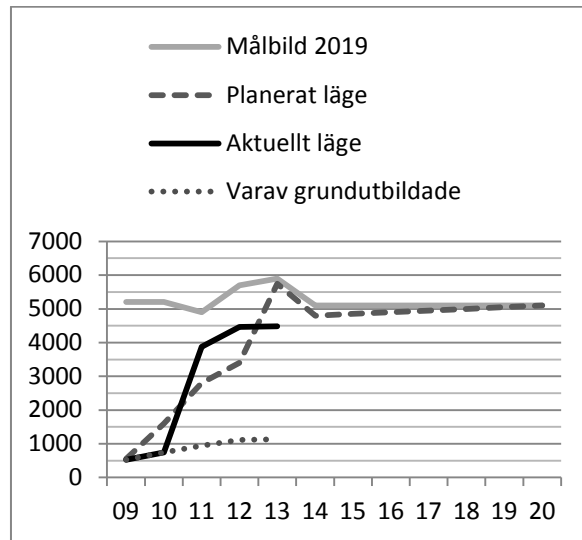
Tabell 7. Antalet officerare relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019

Under åren 2011–2012 har cirka 3 350 officerare placerats på befattningar avsedda för kontinuerligt tjänstgörande specialistofficerare. Denna åtgärd har vidtagits av Försvarmakten i syfte att komma till rätta med såväl överskott av utbildade officerare som brist på utbildade specialistofficerare.

I förhållande till Försvarmaktens senast inlämnade planering för 2013 (budgetunderlaget för 2013), överstiger tillgången av officerare myndighetens behov med cirka 1 100, även efter att placeringar av officerare på specialistofficersbefattningar har genomförts. Vidare har Försvarmakten succesivt förändrat sin planering under perioden 2009–2013 så att det långsiktiga målet för antalet officerare i budgetunderlaget för 2014 har ökat med cirka 800 personer.

Specialistofficerare

I diagrammet nedan visas antalet kontinuerligt tjänstgörande specialistofficerare. Från år 2011 även de officerare som är placerade på befattningar för specialistofficerare.

Tabell 8. Antalet specialistofficerare relativt Försvarmaktens planering och målbild 2019

Den stora ökningen från år 2011 förklaras i huvudsak av att ett stort antal officerare placerats på befattningar för kontinuerligt tjänstgörande specialistofficerare. Detta har gjorts i syfte att komma till rätta med såväl överskott av officerare som brist på specialistofficerare. Det bör dock noteras att långt ifrån alla officerare som placerats på befattningar som specialistofficerare även bytt personalkategori till specialistofficerare. Att många officerare i nuläget och under flera år framöver kommer att bemanna specialistofficersbefattningar innebär att ytterligare åtgärder krävs för att anpassa personal- och kompetensstrukturen.

I förhållande till Försvarmaktens senast inlämnade planering för 2013 (budgetunderlaget för 2013), understiger tillgången av specialistofficerare myndighetens behov med cirka 1 200, även efter att placeringar av officerare på specialistofficersbefattningar har genomförts. Vidare har Försvarmakten succesivt förändrat sin planering under perioden 2009–2013 så att det långsiktiga målet för antalet specialistofficerare i budgetunderlaget för 2014 har minskat med cirka 100 personer.

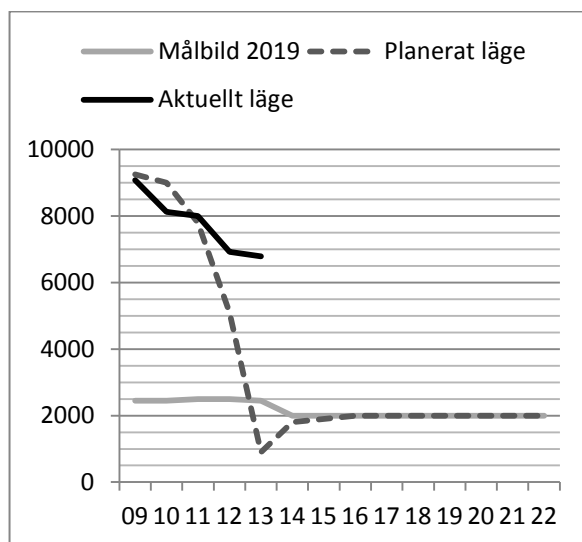
Reservofficerare

Kategorin reservofficerare inkluderar såväl tidvis tjänstgörande officerare som tidvis tjänstgörande specialistofficerare.

I diagrammet nedan visas den totala volymen reservofficerare enligt Försvarmaktens årsredovisningar och budgetunderlag. Med ”planerat läge” avses dock från och med år 2013

det antal reservofficerare Försvarsmakten bedömer kommer ha en ändamålsenlig kompetens i förhållande till behovet. Försvarsmaktens redovisningar har på denna punkt utvecklats i budgetunderlagen, varför direkta jämförelser över tiden försvåras.

Tabell 9. Antalet reservofficerare relativt Försvarsmaktens planering och målbild 2019

Enligt Försvarsmakten bedömdes 2012 att cirka 1500 av reservofficerarna har en kompetens i linje med Försvarsmaktens behov. Trots en stor totalvolym finns därmed brister i förhållande till behoven.

Försvarsmakten har under perioden förändrat sin planering så att det långsiktiga målet för antalet reservofficerare i budgetunderlaget för 2014 har minskat med cirka 500 personer.

Regeringens beslut den 14 mars 2013 (nr 5), Uppdrag till Försvarsmakten om personalförsörjning innebär dock att Försvarsmakten fått ytterligare styrning att öka andelen tidvis tjänstgörande personal, d.v.s. att även öka andelen reservofficerare.

3.2 Särskilt om reservofficerare

På motsvarande sätt som för gruppbefäl, soldater och sjömän är tidvis tjänstgörande officerare och specialistofficerare (reservofficerare) ett sätt att minska personalkostnaderna samtidigt som dessa tidvis tjänstgörande bidrar med viktiga kunskaper från ordinarie sysselsättning som Försvarsmakten annars inte fått ta del av.

Regeringen bedömer att det är av vikt att utbildning, rekrytering, övning och avveckling av reservofficerare når en långsiktigt hållbar balans så fort som möjligt. Försvarsmakten bör under 2014 redogöra för hur denna balans ska uppnås. Regeringen bedömer vidare att Försvarsmakten i samverkan med Försvarshögskolan omedelbart bör vidta de åtgärder som krävs för att grundläggande utbildning av reservofficerare som tillgodoser Försvarsmaktens behov ska kunna påbörjas.

Regeringen anförde i propositionen Ett användbart försvar bl.a. följande om reservofficerssystemet (prop. 2008/09:140 s. 82). Reservofficerssystemet är en betydelsefull del i personalförsörjningen av det framtida försvaret. En viktig egenskap hos reservofficerssystemet är att officerare finns tillgängliga utan att Försvarsmakten behöver bära kostnaden för personal mellan tjänstgöringstillfällena. Reservofficerssystemet bedöms också ge en möjlighet att knyta personer med önskvärd civil kompetens till Försvarsmakten utan att de behöver tjänstgöra kontinuerligt. Reservofficerssystemet bör anpassas till kraven på insatsorganisationen och det bör vara möjligt att använda reservofficerare i insatser såväl i Sverige som utomlands på både officers- och specialistofficersbefattningar. För att reservofficerssystemets möjligheter ska kunna utnyttjas bör viss försiktighet iakttas vid utformning av befattningsbeskrivningar och andra krav så att de inte blir onödigt restriktiva. Av den redovisning som lämnats av Försvarsmakten inom ramen för bl.a. årsredovisningar framgår att myndigheten i begränsad utsträckning har påbörjat grundläggande reservofficersutbildning för specialistofficerare.

4 Veteransoldater

Propositionen Modern personalförsörjning för ett användbart försvar (prop. 2009/10:160) var det första steget i en samlad svensk veteransoldatpolitik, och i ett vidare perspektiv, en samlad svensk veteranpolitik. De förslag och bedömningar som regeringen redovisade i propositionen i allt väsentligt genomförts.

Ett andra steg är den utredning som regeringen tillsatte 2011, vars bedömningar och förslag kommer att vara underlag för beslut om den vidare utvecklingen av veteranpolitiken. Regeringens utgångspunkt för arbetet är att det bör prövas om det veteranpolitiska arbetet ska utvecklas vidare och vidgas.

Genomförd utredning

Genom riksdagens beslut våren 2010 (bet. 2009/10:FöU8, rskr. 2009/10:269) med anledning av propositionen 2009/10:160 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar har grunden för en samlad svensk veteransoldatpolitik lagts fast. Den 1 januari 2011 trädde lagen (2010:449) respektive förordningen (2010:651) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser i kraft. Genom den nya lagstiftningen har stödet till personalen under och efter internationella militära insatser stärkts, bl.a. genom att Försvarsmakten har ett särskilt uppföljningsansvar för personal som tjänstgjort i en sådan insats. Det innebär bl.a. att myndigheten utan begränsning i tiden ska bistå den enskilde med stödåtgärder. Vidare har stödet till de anhöriga utvecklats.

I propositionen framhåller regeringen att det i de flesta fall är riksdagen som på regeringens förslag beslutar om svenskt deltagande i en internationell militär insats. Riksdagen och regeringen har därför det yttersta ansvaret för den utsända personalen. Att utveckla stödet till personalen vid internationella militära insatser och deras anhöriga – veteransoldatpolitiken – är en viktig del i den pågående reformeringen av det

militära försvaret. Regeringen betonar att veteransoldatpolitiken ska utgå från en helhetssyn som inkluderar rekrytering av personalen, utbildning och förberedelser inför insatsen, stöd och åtgärder under insatsen samt stöd, uppföljning och eventuell rehabilitering efter insatsen. Också stödet till de anhöriga till den tjänstgörande personalen och veteransoldater, särskilt barnen, utgör en viktig del i denna helhetssyn.

Regeringen framhåller vidare att samhället som helhet – Försvarsmakten, andra myndigheter och institutioner, frivilligorganisationer, den enskilde veteranen, anhöriga m.fl. – kan medverka i en utvecklad veteransoldatpolitik. Erfarenheterna från andra länder, t.ex. Danmark och Norge, visar också att det kan finnas en betydande utvecklingspotential i Sverige i detta avseende. I propositionen aviserade regeringen även en rad åtgärder på det veteransoldatpolitiska området. Det gällde bl.a. frågor om insatsfrekvens, medicinskt omhändertagande, nya medaljer och minnesmonument samt inrättandet av en veteran-administrativ enhet inom Försvarsmakten.

Regeringen uppdrog i juni 2010 åt Försvarsmakten, Generalläkaren och Statens försvarshistoriska museer att genomföra veteransoldatpolitiken med utgångspunkt i prop. 2009/10:160 och riksdagens beslut.

I enlighet med den nya veteransoldatpolitiken har bl.a.

- veterandagen där statens erkännande och uppskattning gentemot alla veteraner manifesteras instiftats,
- ett minnesmonument för alla veteraner invigts.
- en ny försvarsmaktsmedalj – Försvarsmaktens medalj för sårade i strid – instiftats,
- en veteranadministrativ enhet inrättats i Försvarsmakten och
- anhörigstödet utvecklats.

Försvarsmakten har vidare beslutat om insats- och tjänstgöringsfrekvenser, nya tidsmål för medicinskt omhändertagande vid insatser samt sett över hur myndigheten arbetar med information i samband med insatserna.

Pågående utredning

Regeringen beslutade den 8 december 2011 kommittédirektiv om en utvidgad frivillig försvarsverksamhet som omfattar även stöd till anhöriga och veteransoldater (dir. 2011:103). Utredningen har antagit namnet Veteransoldatutredningen 2.0 (Fö 2011:03). Enligt kommittédirektiven skulle en särskild utredare föreslå hur den frivilliga försvarsverksamheten kan utvidgas till att innefatta verksamhet för anhöriga till den tjänstgörande personalen och veteransoldater. Syftet är att ytterligare förbättra stödet till anhöriga under internationella militära insatser och till personal som tidigare tjänstgjort i internationella militära insatser. Det kan ske genom att förutsättningarna för organisationer som ger sådant stöd förbättras. I direktiven anförde regeringen vidare bland annat frågorna om anhängstöd m.m. har framstått som en alltmer betydelsefull del under genomförandet av veteranpolitiken.

Den 23 augusti 2012 beslutade regeringen om utvidgning av och förlängd tid för utredningens uppdrag (dir. 2012:83). Utredaren fick i uppdrag att även följa upp det pågående genomförandet av den svenska veteransoldatpolitiken och bedöma om den behöver utvecklas vidare. Utredaren ska också bedöma om veteranperspektivet bör omfatta veteraner efter annan internationell verksamhet än militär. Det gäller bl.a. kustbevakningspersonal, personal vid räddnings- och katastrofinsatser, polispersonal och hälso- och sjukvårdspersonal. Vidare ska utredaren vidga det nationella perspektivet och belysa frågor om samverkan mellan den utsändes arbetsgivare, stat, kommun, landsting, den ideella sektorn och andra aktörer.

I tilläggsdirektiven anförde regeringen bland annat följande angående behovet av en ny utredning. Den försvarspolitiska inriktningen innebär en fortsatt hög ambition när det gäller internationella militära åtaganden. Allt fler män och kvinnor har deltagit i en internationell militär insats. Detta innebär att fler och fler blir veteransoldater. Det innebär också att allt fler utsätts för de risker för den fysiska och psykiska hälsan som en internationell militär insats innefattar. Regeringen betonade i prop. 2009/10:160 att samhället som helhet – Försvarsmakten, andra myndigheter och institutioner, frivilligorganisationer, den enskilde veteranen, anhöriga m.fl. – kan medverka i en

utvecklad veteransoldatpolitik. Erfarenheterna från genomförandet av veteransoldatpolitiken i Sverige, liksom erfarenheter från andra stater, t.ex. Danmark, visar att det kan finnas en betydande utvecklingspotential i Sverige i detta avseende. Den verksamhet som Försvarsmakten genomför på statsmakternas uppdrag är en fråga av nationell betydelse. Av utredningens direktiv framgår att det bör prövas om veteransoldatarbetet ska utvecklas så att flera samhällssektorer involveras i omhändertagandet. Genomförandet hittills av veteransoldatpolitiken har gett myndigheterna och andra berörda värdefulla erfarenheter. Nya frågeställningar har identifierats och man har pekat på ett behov av att utveckla veteransoldatarbetet ytterligare. Likaså har veteransoldatfrågornas betydelse framhållits av veteransoldaterna själva och av deras organisationer. Även inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet och annat internationellt försvarssamarbete har vikten av veteransoldatpolitiken understrukits.

Utredningens förslag i den först nämnda delen redovisades i början av 2013, genom betänkandet Den svenska veteranpolitiken – Statligt bidrag till frivilliga organisationer som stödjer veteransoldater och anhöriga (SOU 2013:8). Utredningen föreslår sammanfattningsvis att den frivilliga försvarsverksamheten enligt förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet ska innefatta sådan verksamhet till stöd för en enskild som omfattas av lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser, bl.a. veteransoldater, och anhöriga till dessa. Härigenom kommer sådan frivillig verksamhet som utgör stöd enligt den angivna lagen att kunna få statligt bidrag med stöd av frivilligförordningen. Statligt bidrag ska kunna ges i form av organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och uppdragsersättning. Det angivna stödet bör enligt utredningen ges till frivilliga organisationer med demokratisk struktur som bedriver verksamhet som är angelägen och betydelsefull utifrån målen för totalförsvaret och den beslutade veteransoldatpolitiken. Förslagen i betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Den andra delen av uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2013.

Regeringens inriktning

Propositionen Modern personalförsörjning för ett användbart försvar (prop. 2009/10:160) var det första steget i en samlad svensk veteransoldatpolitik, och i ett vidare perspektiv, en samlad svensk veteranpolitik. Enligt regeringens bedömning har de förslag och bedömningar som regeringen redovisade i propositionen i allt väsentligt genomförts.

En del i ett andra steg är den utredningen regeringen tillsatte 2012, vars bedömningar och förslag kommer att vara underlag för beslut om den vidare utvecklingen av veteranpolitiken. Regeringens utgångspunkt för arbetet är att det bör prövas om det veteranpolitiska arbetet ska utvecklas vidare och vidgas. I detta andra steg ingår som nämnts att behandla frivilligorganisationernas roll samt analysera frågan om att vidga veteranbegreppet till annan internationell verksamhet än Försvarsmakten och internationella militära insatser.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen i fråga om fortsatt utveckling av veteranpolitiken.

5 Andelen kvinnor i Försvarsmakten

Försvarsmaktens personalförsörjning är beroende av förmågan att attrahera personal till alla personalkategorier. Det är viktigt att Försvarsmakten uppfattas som en attraktiv och modern arbetsgivare öppen för alla oavsett kön eller sexuell läggning.

Regeringen menar att Försvarsmakten bör intensifiera arbetet för att öka andelen kvinnor inom alla kategorier av militär personal. Försvarsmakten bör särskilt prioritera att öka andelen kvinnor bland officerare och chefer.

Regeringen har återkommande uppdragit Försvarsmakten att öka andelen kvinnor inom myndigheten. I regleringsbrev för Försvarsmakten beskrivs målet explicit sedan regleringsbrevet för 2009 och i det senaste regleringsbrevet, för 2013, står det: ”Försvarsmakten ska verka för att öka andelen kvinnor på alla nivåer inom myndigheten i syfte att åstadkomma en jämnare könsfördelning.”

Försvarsmakten har i varierande omfattning, i årsredovisningar sedan 2009, redovisat myndighetens arbete på området. Arbetet beskrivs ofta i generella ordalag utan en beskrivning av konkreta åtgärder som ska leda till mätbara resultat.

I regleringsbrevet för år 2013 har Försvarsmakten fått ett uppdrag att ta fram en plan för hur myndigheten ska bedriva ett utvecklingsarbete för att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Planen ska innehålla identifierade utvecklingsbehov, mål, aktiviteter och budget och ska genomföras under 2014. Vidare ska planen beskriva på vilket sätt lärdomarna från utvecklingsarbetet kan tas tillvara i myndighetens processer efter 2014. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet, med kopia till Utbildningsdepartementet) senast den 16 september 2013.

Införandet av det nya personalförsörjningssystemet baserat på frivillighet samt övergången till ett tvåbefälssystem har medfört en succesiv ökning av andelen kvinnor i de nya personalkategorierna gruppbefäl, soldater och sjömän samt specialistofficerare. Vad gäller personalkategorierna officerare och reservofficerare har dock resultaten i stor utsträckning uteblivit, se tabell nedan.

Tabell 10. Andelen kvinnor i procent					
År	2008	2009	2010	2011	2012
Officerare	4,7	4,8	4,9	4,8	4,9
Specialist-officerare	-	8,9	8,2	8,8	9,1
Reserv-officerare	2	1,8	2	2,2	2,3
Civila	38,5	37,1	37,9	37,8	37,7
GSS	6,7	5,5	9	10,1	10,9
Nominerade till GMU	-	-	-	14	19

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2008-2012.

Eftersom de flesta chefer inom Försvarsmakten är officerare bör den gruppen tillmätas särskild betydelse när det gäller att öka andelen kvinnor. I gruppen officerare kan man utläsa en liten förbättring mellan 2004–2012 (4,4 procent – 4,9 procent). Notera att specialistofficerare inte är med i tabellen nedan. Specialistofficerare infördes från år 2009 i Försvarsmaktens årsredovisning och i den senaste redovisningen, från 2012, fanns det 1 116 specialistofficerare, varav 101 kvinnor.

Tabell 11. Andelen och antalet kvinnor bland officerare

	Andel (%)	Antal kvinnor bland officerare	Totalt antal officerare
2004	4,4	509	11 622
2005	4,4	498	11 260
2006	4,5	450	10 074
2007	4,6	444	9 676
2008	4,7	439	9 353
2009	4,8	437	9 170
2010	4,9	439	8 999
2011	4,8	424	8 750
2012	4,9	410	8 424

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2004-2012.

6 Krigsförbandens bemanning

Regeringen anser att Försvarsmakten, inom ramen för gällande beredskapskrav, bör besluta vilken bemanning som krävs för ett visst förband vid ett givet tillfälle utifrån bl.a. en kontinuerlig analys av omvärldsläget. Inom sådana förband som vid ett visst tillfälle inte behöver vara omedelbart tillgängliga, bör Försvarsmakten kunna tillåta att viss personal tjänstgör inom annan verksamhet, om detta innebär att

organisationens samlade resurser kan användas på ett mer kostnads- och resurseffektivt sätt.

Beredskap

I propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10. Rskr. 2008/09:292) ställs två olika typer av krav på tillgängligheten, eller beredskapen, hos Försvarsmaktens krigsförband.

Insatsorganisationens förband måste vara snabbt gripbara vid krig eller krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden. Därför ska efter beslut om höjd beredskap enligt 3 § lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap huvuddelen av insatsorganisationens förband vara tillgänglig inom några dagar. Inget förband bör vid ett sådant beslut ha en beredskapstid som överstiger en vecka. Delar av insatsorganisationens förband bör därför normalt vara omedelbart tillgänglig för insatser, incidentberedskap m.m. Övriga delar av insatsorganisationen bör vara tillgänglig efter kortare tid av förberedelser. Generellt bör dock stående förband ha en högre insatsberedskap än kontraktsförband. Huvuddelen av förbanden i insatsorganisationen bör ha en beredskap som medger tillgänglighet inom tre månader och inget förband bör ha en beredskap överstigande sex månader.

Regeringen fattade den 14 januari 2010 (Fö nr 3) ett inriktningsbeslut för Försvarsmakten 2010-2014. Beslutet innehåller regeringens inriktning i stort vad avser ekonomiska förutsättningar, insatsorganisation 2014, förbandsreserven, strategisk och operativ ledning, logistik, personalförsörjning, materieförsörjning och återrapportering 2010–2014. Av beslutet framgår beredskapskraven enligt ovan. Försvarsmakten ska vidare organisera fyra mekaniserade bataljoner i en förbandsreserv som upp till tre år efter beslut ska kunna tillföras insatsorganisationen vid en allvarligt försämrad omvärldsutveckling som innebär hot mot Sverige. I fråga om bemanning ska huvuddelen av personalen i förbanden 2014 bestå av rekryterad personal (tidvis och kontinuerligt tjänstgörande). I takt med att förband blir kompletta i fråga om materiel och anställd personal ska de över tiden vara välövade.

Försvarsmakten ska på sikt kunna hålla upp till cirka 2 000 personer ur insatsförbanden, ur olika stridskrafter, insatta nationellt och internationellt. Alla insatsorganisationens

förband bör ha tillgänglighet som ger regering och riksdag stor handlingsfrihet vid val av förmåga i olika avseenden inför beslut om en insats. Behoven av insatser kommer naturligt att variera över tiden. Med hänsyn till personalen krävs balans mellan den tid som individen är insatt respektive står i beredskap. Internationella erfarenheter är tydliga i detta avseende. Förmågan att hålla 2 000 personer kontinuerligt insatta uppnås först 2019.

Enligt regeringens mening är det av stor vikt att skilja mellan de krav som bör råda avseende å ena sidan bemanningen i fredstid eller under normal beredskap och å andra sidan bemanningen under höjd beredskap.

Bemanning vid höjd beredskap

Om regeringen fattar beslut om höjd beredskap på grund av krig eller krigsfara eller att tjänstgöringsskyldigheten enligt lagen om totalförsvarsplikt behöver tillämpas med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap har Försvarmakten särskilda möjligheter att snabbt bemanna sina förband inom ramen för mobilisering. Bland annat blir det möjligt att omedelbart kalla in all anställd personal och i förekommande fall personal som krigsplacerats med grund i lagen om totalförsvarsplikt. Regeringens utgångspunkt är att samtliga förband i insatsorganisationen samt förbandsreserven vid varje givet tillfälle ska vara uppfyllda i fråga om krigsplacerad personal. Försvarmakten förutser att vissa befattningar i framförallt markstridsförbanden under ytterligare några år behöver bemannas med tidigare utbildad personal, som krigsplaceras med grund i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Ett användande av denna personal förutsätter att regeringen fattar beslut enligt ovan och Försvarmakten planerar för närvarande därför inte att denna personal ska övas.

Kravet på att kunna mobilisera vid höjd beredskap bör kunna uppfyllas 2014 i och med att nytt mobiliseringssystem införs. I takt med att förbanden fylls med frivilligt tjänstgörande personal kommer behovet av att förlita sig på tidigare utbildad pliktpersonal minska. Det finns av naturliga skäl inte förutsättningar att ställa samma höga krav på förbandens initiala duglighet, eller användbarhet, vid ett beslut om höjd beredskap, jämfört med en planerad insats

inom ramen för förbandets beslutade beredskap. Den initiala dugligheten för förbanden kommer att variera beroende på ett flertal faktorer, såsom andelen pliktpersonal, hur länge personalen tjänstgjort, eller om man nyligen genomfört en insats etc.

Även då det nya frivilliga systemet är fullt intaget kommer den frivilliga tjänstgöringen genom personalens krigsplacering vara kompletterad med en tjänstgöringsplikt i händelse av krig eller höjde beredskap.

Bemanning i fredstid

Regeringen anförde i propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10. rskr. 2008/09:292) att Försvarmakten måste genomsyras av ett förhållningssätt där insatser, nationellt och internationellt, ses som normalverksamhet. Den militära personalen ska se sin roll i insatsorganisationen som sin huvuduppgift. Avgörande för moderna insatsförmågor är kvalificerad personal med ändamålsenlig utrustning. Välövade förband, och ett professionellt ledarskap, är ett krav för att kunna hantera de ofta snabbt skiftande kraven i dagens och framtidens insatsmiljöer. Regeringen delar Försvarsberedningens uppfattning att kraven på användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet medför att det inte bör finnas förband i insatsorganisationen som kräver återtagning, dvs. förband som kräver förmågehöjande åtgärder och komplettering under längre tid, för att bli användbara. Insatsorganisationen ska bestå av kompletta och användbara insatsförband.

De bedömningar som regeringen har redovisat inom ramen för tidigare information till riksdagen, och de beslut som fattats riktade mot Försvarmakten avseende bemanning av och beredskap för krigsförbanden, innebär sammanfattningsvis att krigsförbanden över tiden ska vara kompletta i fråga om utbildad och välövad personal. Innebörden av detta krav avseende bemanning måste ses i ljuset av de krav som gäller för Försvarmaktens beredskap. Ambitionen i fråga om bemanning måste också sättas i samband med reformens genomförande och Försvarmaktens möjligheter att lösa sina uppgifter.

I detta sammanhang är det viktigt att skilja på å ena sidan vilken personal som är närvarande vid förbandet vid ett givet tillfälle och å andra sidan kravet att samtliga befattningar i krigsförbandet vid varje givet tillfälle är bemannade av krigsplacerad personal. Att Försvarsmakten vid varje givet tillfälle skulle upprätthålla faktisk närvaro för alla befattningar i samtliga stående förband skulle enligt regeringen vara en orimlig ambitionsnivå utifrån rådande omvärldsläge, och även leda till en ineffektiv och kostsam verksamhet.

Inom ramen för gällande beredskapskrav anpassar Försvarsmakten de enskilda förbandens beredskap utifrån bl.a. en kontinuerlig analys av omvärldsläget i enlighet med vad som angetts ovan. Vid samma tillfälle finns således förband med olika beredskap. Till exempel kan det enligt Försvarsmaktens bedömning vara tillräckligt vid ett visst tillfälle att hemvärnet tillsammans med delar av marin-, mark- och flygstridskrafterna finns omedelbart tillgängliga för bevakning, insatser och upprätthållandet av Sveriges territoriella integritet. Det kan i detta avseende handla om både enskilda förband eller sammansatta enheter bestående av förband eller delar av förband. Vid samma tillfälle är andra av förbanden tillgängliga inom högst tre eller sex månader. Tre eller sex månaders beredskap innebär till exempel att personal som tillfälligt tjänstgör någon annanstans kan behöva återkallas, att materielen kan behöva kompletteras eller att viss kompletterande utbildning eller övning kan behöva genomföras, men att förbandet i och med detta ska kunna uppnå en hög duglighet inom ramen för den beredskapstid som beslutats.

Enligt regeringen är det därför naturligt och önskvärt att Försvarsmakten har en möjlighet att tillåta att förbanden i den dagliga verksamheten, om beredskapsläget så medger, inte vid varje givet tillfälle har all sin personal faktiskt närvarande. Personal i förband som inte behövs för att till exempel upprätthålla Sveriges territoriella integritet, genomföra insatser eller upprätthålla den högsta beredskapen, även kontinuerligt tjänstgörande personal bör kunna tillåtas tjänstgöra på andra platser. Det kan till exempel handla om att under viss tid tjänstgöra inom basorganisationen, skolor, centrum eller vid andra myndigheter. Det är vidare naturligt att medarbetare kan vara frånvarande för kurser, nivåhöjande utbildning eller annan typ av

kompetensutveckling med mera. Inom ramen för upprätthållandet av den territoriella integriteten, beslutad beredskap och genomförandet av insatser, bör organisationens samlade resurser kunna användas på ett kostnads- och resurseffektivt sätt för att åstadkomma den förmågeutveckling och uppbyggnad av insatsorganisationen som följer av riksdagens och regeringens beslut. Om ett försämrat omvärldsläge medför att regeringen beslutar om höjd beredskap ska Försvarsmakten, som angetts ovan, ha förmåga att mobilisera samtliga krigsförband inom några dagar eller högst en vecka.

Det bör i första hand vara Försvarsmakten som avgör vilken bemanning som krävs för ett visst förband vid ett givet tillfälle. Det är naturligt att ett förband eller en del av ett förband som till exempel befinner sig i slutskedet av förberedelserna inför en planerad insats eller upprätthåller snabbinsatsberedskap kan förväntas vara fullbemannat eller i det närmaste fullbemannat. På samma sätt kan den faktiska bemanningen förväntas variera mer för ett förband som till exempel befinner sig i ett återhämtnings- och återuppbyggnadsskede efter en nyligen genomförd insats. Det bör vidare i det enskilda fallet ankomma på Försvarsmakten att avgöra i vilken utsträckning extra personal behöver användas för att kompensera för att personal är frånvarande på grund av tjänstledighet, semester, sjukfrånvaro eller föräldraledighet m.m.

Vissa stående förband, framförallt inom markstridskrafterna, kommer att innehålla en betydande andel tidvis tjänstgörande personal. Tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater, sjömän, specialister eller reservofficerare kallas normalt endast in till tjänstgöring i samband med övningar, insatser eller att förbandet används för snabbinsatsberedskap eller liknande verksamhet.

7 Personalkostnader och antalet anställda

Regeringen har givit Försvarsmakten i uppdrag att vidta åtgärder för att minska sina planerade lönekostnader från och med 2019, jämfört med den planering som Försvarsmakten redovisat i budgetunderlaget för 2014, samt inom ramen för beslutad struktur för insatsorganisationen. Regeringen kommer att fortsatt följa utvecklingen av personalkostnader, i syfte att säkerställa genomförandet av den försvarspolitiska inriktningen.

Inom ramen för den arbetsgivarpolitiska delegeringen ansvarar Försvarsmakten för att kontinuerligt anpassa antalet anställda till verksamhetens behov och givna ekonomiska ramar. Styrande för personalförsörjningen och personalstrukturen bör främst vara insatsorganisationens behov.

Allmänt

Enligt det underlag som redovisades inför det försvarspolitiska inriktningsbeslutet år 2009 skulle antalet yrkesofficerare och civilanställda mellan åren 2009 och 2019 minska. Denna minskning tillsammans med andra planerade åtgärder var en förutsättning för den långsiktiga finansieringen av nya kostnader till följd av rekryteringen av kontinuerligt och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän.

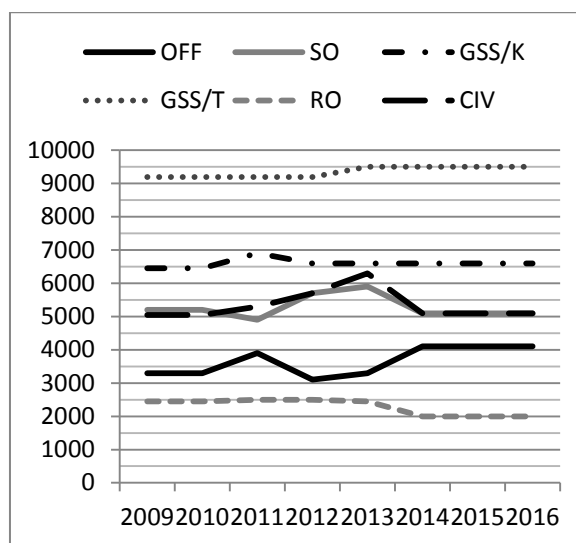
I den av riksdagen antagna propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) uttalade regeringen bland annat att den då föreslagna utvecklingen mot ett mer användbart och tillgängligt försvar bara kan ske i den takt som ekonomin medger. Vidare angav regeringen bland annat följande. Resurser kommer att behöva frigöras genom förändringar och rationaliseringar ifråga om personal, materiel- och logistikförsörjning samt övrig stödverksamhet. I takt med att resurser frigörs ska det

nya mer användbara försvaret skapas. För att åstadkomma en kostnadseffektiv personalstruktur är det av vikt att väga balansen mellan antalet officerare, specialistofficerare, civila och soldater liksom balansen mellan kontinuerligt tjänstgörande och tidvis tjänstgörande personal i samtliga dessa kategorier. En viktig egenskap hos reservofficerssystemet är att officerare finns tillgängliga utan att Försvarsmakten behöver bära kostnaden för personal mellan tjänstgöringstillfällena.

Förändringar i Försvarsmaktens planerade personalbehov

Nedanstående tabell visar hur de långsiktiga personalbehov som redovisats av Försvarsmakten har förändrats mellan det underlag som redovisades inför det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009 och de olika budgetunderlag som därefter redovisats.

Tabell 12. Förändringar av de långsiktiga personalbehoven i Försvarsmaktens planeringsunderlag

Källa: Försvarsmaktens planeringsunderlag 2009-2013.

Försvarsmaktens bedömda behov av officerare har ökat från det underlag som redovisades inför det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009 till budgetunderlagen för år 2013 och år 2014. Försvarsmakten har under perioden förändrat sin planering så att det långsiktiga målet för antalet officerare har ökat med cirka 800 personer. Under samma period har det långsiktiga målet för antalet

reservofficerare minskat med cirka 500 personer. Förskjutningar har även skett mellan officers- och specialistofficerskategorin.

Försvarsmaktens bedömda behov av kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K) har varierat mellan 6 450 och 6 900 under perioden. Försvarsmaktens bedömning av behovet av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömäns (GSS/T) har varierat mellan 9 200 och 9 500.

Behovet av personal till hemvärnet har i stort legat stilla på runt 22 000 personer.

Försvarsmaktens bedömda behov av civila har, beaktande omorganisering av försvarslogistiken, ökat kraftigt mellan budgetunderlaget för 2011 och budgetunderlaget för 2014. Under denna period har cirka 1 300 personer förts över till FMV i samband med omorganiseringen av försvarslogistiken. Vidare har Försvarsmakten konstaterat arbetsbrist vid intagandet av den nya organisationen (FM Org 2013) som bemannades den 1 januari 2013, vilket medfört att cirka 170 personer sagts upp. Det är i huvudsak dessa förändringar som gör att behovet av civila i Försvarsmakten minskar mellan åren 2013 och 2014 i diagrammet ovan. Uppsgod personal har erbjudits det stöd som Trygghetsstiftelsen och Trygghetsavtalet (TA) kan ge.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93) uttalade regeringen sin bedömning att kostnaden för officerare och civila bör minska då Försvarsmaktens sammantagna personalvolym måste rymmas inom givna ekonomiska ramar. Andelen kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän bör inte vara högre än vad som är nödvändigt med hänsyn till Försvarsmaktens uppgifter. En högre andel tidvis tjänstgörande soldater ger dessutom en möjlighet för Försvarsmakten att minska personalkostnaderna.

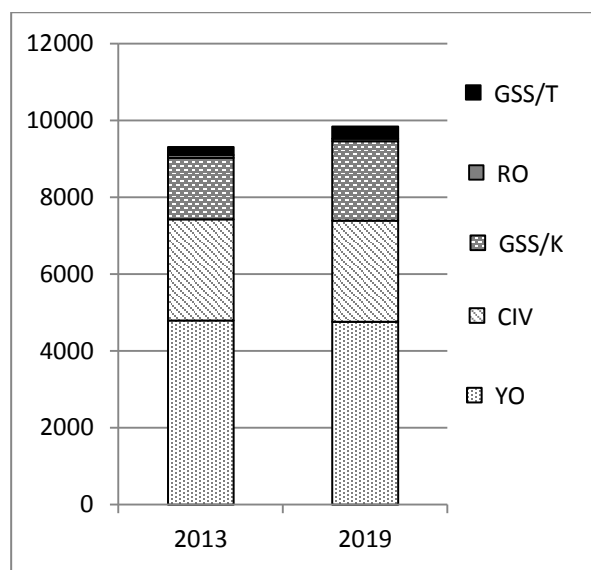
Som en komplettering till myndighetens budgetunderlag för 2013 inkom Försvarsmakten den 27 april 2012 med en redovisning av myndighetens bedömning av förutsättningarna att utveckla och bibehålla den operativa förmågan efter 2015. Försvarsmaktens bedömning avsåg en möjlig utveckling efter budgetperioden. För budgetperioden redovisades en planering inom anvisad ekonomisk ram.

I budgetpropositionen för 2013 anförde regeringen bland annat att den kommer att fortsätta följa försvarsomställningen noggrant

för att kunna vidta de åtgärder som krävs, och att frågan om långsiktig balans mellan ekonomi och verksamhet kommer att vara central både inom Regeringskansliet och inom Försvarsberedningen (prop. 2012/13:1, Volym 5, Utgiftsområde 6, s. 13). Vidare anförde regeringen bland annat att Försvarsmaktens underlag innebär att det finns behov av att, i en samlad process i Regeringskansliet, inleda ett arbete i syfte att skapa balans mellan verksamhet och ekonomi. Arbetet ska ge regeringen möjlighet att fatta strategiska beslut i syfte att genomföra huvudinriktningen i det senaste försvarsbeslutet. Vidare ska arbetet så långt möjligt samordnas processmässigt med arbetet inför en ny försvarspolitisk inriktningsproposition, inklusive försvarsberedningens arbete. Regeringen och Regeringskansliet kommer bl.a. att inhämta underlag från berörda myndigheter, inklusive förslag på åtgärder för att verksamhet och ekonomi ska vara i balans även på lång sikt.

Den 4 oktober 2012 beslutade regeringen om uppdrag till Försvarsmakten att redovisa kompletterande underlag om långsiktig ekonomisk balans (Fö nr 7). Enligt beslutet skulle Försvarsmakten i samband med myndighetens budgetunderlag avseende 2014 redovisa vilka konkreta åtgärder som myndigheten bedömer är nödvändiga att vidta med utgångspunkt från prolongerade anslagsramar i enlighet med budgetpropositionen för 2013, inklusive en beskrivning av de konkreta konsekvenserna för möjligheterna att utföra myndighetens uppgifter och upprätthålla operativ förmåga i enlighet med riksdagens och regeringens beslut, och en precisering avseende myndighetens bedömning av kostnadsutvecklingen 2008–2019.

Av Försvarsmaktens redovisning av uppdraget framgår bland annat att myndigheten bedömer att lönekostnaderna åren 2013 och 2019 fördelas på olika personalkategorier enligt nedanstående tabeller. Observera att Försvarsmakten även vid detta tillfälle redovisade en planering inom ekonomisk ram för den aktuella budgetperioden. Observera även att tabellerna är exklusive posterna ”övrigt” och ”ej allokerat” enligt Försvarsmaktens underlag.

Tabell 13. Försvarsmaktens planerade lönekostnader 2013 och 2019 – per personalkategori

Källa: Försvarsmaktens kompletterande underlag om långsiktig ekonomisk balans, 23 381:53871, 2013-02-28, underbilaga 1.1, sid 17.

Tabell 14. Försvarsmaktens planerade lönekostnader 2013 och 2019 – miljoner kronor och procent

Personalkategori	Lönekostnad 2013	Lönekostnad 2019	Andel 2013	Andel 2019
Yrkesofficerare	4 797	4 763	52	48
Civila	2 634	2 633	28	27
GSS/K	1 597	2 063	17	21
Reservofficerare	73	69	1	1
GSS/T	210	317	2	3
Totalt	9 311	9 845	100	100

Källa: Försvarsmaktens kompletterande underlag om långsiktig ekonomisk balans, 23 381:53871, 2013-02-28, underbilaga 1.1, sid 17.

Av underlaget framgår att den tidvis tjänstgörande personalen enligt Försvarsmaktens planering endast kommer att stå för totalt fyra procent av lönekostnaderna. Vidare framgår att myndigheten planerar för endast marginellt minskade kostnader för civila och yrkesofficerare. Därmed frigörs inte något nytt ekonomiskt utrymme som kan användas för de nya personalkategorierna tidvis och kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän.

Kompletterande inriktningar för Försvarsmaktens långsiktiga planeringsmål

För att undvika den av Försvarsmakten befarade ökningen av personalkostnader i perioden 2015 till 2019 har regeringen gett Försvarsmakten uppdrag att bland annat förändra sina planeringsmål för olika personalkategorier. I takt med införande av nya personalkategorier är det naturligt att arbetsfördelningen mellan personalkategorier förändras.

Regeringen fattade den 14 mars 2013 beslut om uppdrag till Försvarsmakten angående personalförsörjning. Enligt regeringens beslut ska Försvarsmakten vidta åtgärder så att myndighetens totala årliga lönekostnader (grundlön och fasta tillägg inklusive arbetsgivaravgifter) är 500 miljoner kronor (prisnivå 2013) lägre från och med 2019, jämfört med den planering som Försvarsmakten redovisat i budgetunderlaget för 2014, samt inom ramen för beslutad struktur för insatsorganisationen. Den lägre lönekostnaden ska uppnås genom en förändring av planeringsmålen för olika kategorier av anställd personal. Lägre lönekostnader ska inte leda till att det uppstår andra personalkostnader, kostnader för tjänster eller konsulter. Den lägre årliga lönekostnaden ska uppnås successivt från och med 2014. Försvarsmakten ska grunda sina fortsatta planeringsmål på följande förutsättningar. Andelen tidvis tjänstgörande personal, det vill säga reservofficerare och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän, ska öka, och andelen kontinuerligt tjänstgörande personal ska minska. En förskjutning ska ske av antalet befattningar från kategorin officerare till kategorin specialistofficerare och vidare till kategorin gruppbefäl, soldater och sjömän. Det totala antalet yrkesofficerare ska minska. Det totala antalet civilanställda ska minska. Åtgärderna syftar till att säkerställa att den av riksdagen beslutade insatsorganisationen kan genomföras inom angivna ekonomiska ramar.

Som skäl för beslutet anförde regeringen följande. Regeringen konstaterar att Försvarsmakten i sina budgetunderlag för åren 2010–2014 har angivit ökade långsiktiga personalbehov. Jämfört med det underlag som myndigheten lämnade till regeringen inför propositionen Ett användbart försvar har det angivna personalbehovet ökat med bland annat fler än 2 000 kontinuerligt tjänstgörande. Mot

bakgrund av det budgetunderlag för 2014 jämte kompletterande underlag om långsiktig ekonomisk balans som Försvarsmakten kommit in med, är det enligt regeringens bedömning nödvändigt att genomföra justeringar av myndighetens planering, i syfte att denna bättre ska motsvara de bedömningar som redovisades av regeringen i den av riksdagen antagna propositionen Ett användbart försvar. Enligt regeringens uppfattning bör alla möjligheter att bedriva verksamheten mer effektivt och rationellt prövas före det att eventuella reduceringar av insatsorganisationen kan övervägas.

Försvarsmakten redovisade den 26 augusti 2013 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) myndighetens planering för att genomföra dessa åtgärder. Resultatet av arbetet kommer att redovisas i myndighetens budgetunderlag från och med budgetunderlaget för 2015 till och med budgetunderlaget för 2018.

Av Försvarsmakten planerad tillväxt personalkategorier fr.o.m. planeringsunderlaget för inriktningspropositionen 2009 t.o.m. budgetunderlaget för 2014 (BU 2014)

Officerare

(Kursivt = Av Fö extrapolerade värden då underlag saknas i BU 14. År 2017-2018 m. stöd av FM svar RB7 ubil. 1.1 sid 17 tab. 24)

Planering	Mål	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
09-01-30	3 300	8 650					4 500					3 700				
BU 10	3 300		7 800	6 500	5 850											
BU 11	3 900			6 500	6 300	6 000	5 600	5 200	4 800	4 500	4 200	4 000	3 900			
BU 12	3 100				6 100	3 700	3 500	3 400	3 200	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100		
BU 13	3 300					3 450	3 300	3 200	3 150	3 000	3 000	3 000	3 050	3 100	3 100	
BU 14	4 100						4 200	4 100	4 000	4 000	4 000	4 050	4 050	4 050	4 050	4 050

Observera att detta avser officerare placerade på officersbefattningar. Detta inbegriper inte ev. officerare placerade på befattningar för specialistofficerare.

Specialistofficerare

(Kursivt = Av Fö extrapolerade värden då underlag saknas i BU 14. År 2017-2018 m. stöd av FM svar RB7 ubil. 1.1 sid 17 tab. 24)

Planering	Mål	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
09-01-30 ²	5 200	550 (1 050)					2000 (3 950)					3 450 (4 800)				
BU 10	5 200		1 600	2 950	3 300											
BU 11	4 900			2 800	3 000	3 250	3 600	3 900	4 150	4 350	4 400	4 600	4 700			
BU 12	5 700				3 400	5 700	5 700	5 700	5 700	5 700	5 700	5 700	5 700	5 700		
BU 13	5 900					5 750	5 800	5 800	5 850	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	
BU 14	5 100						4 800	4 850	4 900	4 950	5 000	5 050	5 100	5 100	5 100	5 100

Observera att detta även innefattar ev. officerare placerade på befattningar för specialistofficerare.

² Inom parantes efter överföring av officerare

Civila

(*Kursivt* = Extrapolerade värden då underlag saknas i BU 14. År 2017-2018 m. stöd av FM svar RB7 ubil. 1.1 sid 17 tab. 24)

Planering	Mål	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
09-01-30	5 050	6 450					5 350					5 050				
BU 10	5 050		6 250	6 000	5 800											
BU 11	5 300			5 850	5 500	5 300	5 300	5 300	5 300	5 300	5 300	5 300	5 300			
BU 12	5 700				6 300	6 100	6 000	5 800	5 700	5 700	5 700	5 700	5 700	5 700		
BU 13	6 300					6 500	6 350	6 300	6 300	6 300	6 300	6 300	6 300	6 300	6 300	
BU 14	5 100 ³						5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100

Reservofficerare

(*Kursivt* = Extrapolerade värden då underlag saknas i BU 14. År 2017-2018 m. stöd av FM svar RB7 ubil. 1.1 sid 17 tab. 24)

Planering	Mål	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
09-01-30	2 450	9 250					8 400					7 450				
BU 10	2 450		9 000	8 750	8 650											
BU 11	2 500			7 800	7 750	7 700	7 650	7 600	7 550	7 500	7 450	7 400	7 350			
BU 12	2 500				5 100	5 100	5 000	5 000	4 900	4 900	4 800	4 800	4 700	4 700		
BU 13	2 450					900	1 200	1 500	1 750	2 000	2 200	2 450	2 450	2 450	2 450	
BU 14	2 000						1 800	1 900	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	

Observera att årligt antal reservofficerare t.o.m. BU12 avsåg antal tillgängliga reservofficerare. Från och med BU13 avsågs antal reservofficerare som bedömdes svara upp mot behov i Försvarsmakten.

³ Plus överföringen av cirka 1 300 civila till FMV.

GSS/K

(Kursivt = Extrapolerade värden då underlag saknas i BU 14. År 2017-2018 m. stöd av FM svar RB7 ubil. 1.1 sid 17 tab. 24)

Planering ⁴	Mål	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
09-01-30 ⁴	6 450	600					4 650					6 450				
BU 10	6 450		2 200	3 200	2 800											
BU 11	6 900			3 800	3 800	4 500	5 200	5 900	6 200	6 500	6 900	6 900	6 900			
BU 12	6 900				3 800	4 500	5 200	5 900	6 200	6 500	6 800	6 900	6 900	6 900		
BU 13	6 600					4 500	5 200	5 900	6 200	6 500	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	
BU 14	6 600						5 400	6 050	6 300	6 400	6 550	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600

GSS/T

(Kursivt = Extrapolerade värden då underlag saknas i BU 14. År 2017-2018 m. stöd av FM svar RB7 ubil. 1.1 sid 17 tab. 24)

Planering ⁵	Mål	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
09-01-30 ⁵	9 200	0					5 550					9 200				
BU 10	9 200		300	650	2 550											
BU 11	9 200			2 800	4 700	6 850	7 800	8 600	9 200	9 200	9 200	9 200	9 200			
BU 12	9 200				2 400	4 600	5 500	6 200	7 300	8 300	9 200	9 200	9 200	9 200		
BU 13	9 500					3 900	4 800	5 500	6 800	8 000	9 200	9 500	9 500	9 500	9 500	
BU 14	9 500						3 800	4 950	6 300	7 500	8 600	8 800	9 000	9 150	9 300	9 500

⁴ Andel i arméförbanden, 1/3-del GSS/K

⁵ Andel i arméförbanden, 2/3-del GSS/T

Hemvärnet

(*Kursivt* = Extrapolerade värden då underlag saknas i BU-underlagen. År 2017-2018 m. stöd av FM svar RB7 ubil. 1.1 sid 17 tab. 24)

Planering	Mål ⁶	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
09-01-30	22 000	> 22 000					<22 000					Ca 22 000			
BU 10	22 000			-	-										
BU 11	22 000			-	-										
BU 12	22 000														
BU 13	22 000					19 150	20 050	20 700	21 300	21 500	21 600	21 600	21 600	21 600	21 600
BU 14	22 000						19 400	20 000	20 300	20 400	20 500	20 750	15 950	16 300	21 950

I Försvarsmaktens underlag för regeringens försvarspolitiska proposition 2009 (09-01-30 ovan) angavs volymen hemvärn inklusive de nationella skyddsstyrkorna till cirka 22 000 militär personal (sid 6), vidare angavs att insatsorganisationen skulle innehålla 40 hemvärnsbataljoner (bil 1 sid 14). För åren 2009, 2014 samt 2019 angavs utveckling avseende antal gruppbefäl, soldater och sjömän i nationella skyddsstyrkor, till dessa tillkom personal rekryterad från de frivilliga försvarsorganisationerna samt personal i det övriga hemvärnet. Värden för dessa år i tabellen ovan är därför bedömda.

I BU10 anges värden för gruppbefäl, soldater och sjömän i nationella skyddsstyrkor, däremot anges inte tillkom personal rekryterad från de frivilliga försvarsorganisationerna samt personal i det övriga hemvärnet. I BU 11 och BU12 angavs att hemvärn med nationella skyddsstyrkor ska uppgå till 22 000 individer, men att detaljerade behov och rekryteringsmöjligheter var föremål för fortsatt analys och övervägande.

⁶ Inklusive cirka 250-300 reservofficerare som det saknas uppgifter om tillväxt för i Försvarsmaktens BU.